Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Västmanlands län.					
Uppfartsvägen från Skultunavägen, Västerås	50,000	8,000	3	45	135
Utläggning av Arosvägen till Tunbyvägen, Västerås	40,000	4,000	3	45	135
Stensättning av väg, Köping	136,000	98,486	4	25	100
Vägbyggnad, Arboga	24,800	3,400	5½	30	165
Stensättning av gator m. m., Kungsör	43,000	24,000	8½	8	68
Väganläggning Lienshyttan—Gäddtjärn—Ramsberg—Bäckegruvan	54,650	7,650	9	40	360
Väg Godkärra—Dagarn	65,000	8,000	12	—	—
Väg Skinnskatteberg—Långviken	75,000	5,000	12	—	—
Vägarbete vid Skommarbyn	18,000	3,000	6	—	—
Vägbyggnad Norberg—Grindbo	25,100	—	6	23	—
Vägbyggnad Halvarsbenning—Djupkärra	59,700	—	14	25	—
Vägbyggnad Dagarn—Oti	80,300	—	10	47	—
Vägbyggnad, Norberg	120,000	5,000	12	60	720
Vägbyggnad, Norberg	90,000	5,000	12	40	480
Stensättning av genomfartsvägen vid Norberg	148,900	8,000	14	50	700
Vägbyggnad Berga skola—Furby	17,860	—	—	—	—
Vägbyggnad Irsta kyrka—Kärrbo kyrka	14,626	—	—	—	—
	707,350	*163,536*			*2,863*
	1,062,936				
Kopparbergs län.					
Gamla Bergsvägen, Falun	166,150	77,000	14	25	350
Gatuarbeten, Falun	31,185	9,735	3½	25	87½
Svärdsjövägen, Falun	151,100	69,400	9	35	315
Väg- och brobyggnad vid Säter	42,200	1,800	6	30	180
D:o	41,300	7,700	6	30	180
Östra Storgatan, Ludvika	100,000	39,000	6	40	240
Storgatan—Valhallavägen, Ludvika	126,000	50,000	8	40	320
Vägen Horndal—Tyttbo	150,000	10,000	10	90	900
Vägen Garpenberg—Nordbäcksbo—Stjärnsund	235,900	10,000	12	160	1,920
Ombyggnad av vägen Jelkarbyn—Vikmanshyttan	48,000	—	11	25	—
Väg Persbo—Säter	70,500	11,120	10	40	400
Vägen Hagelsnäs—Kalfsbäcken	10,000	1,400	5	15	75
Vägen Sörbo—Lunån	55,000	5,000	10	38	380
Vägen Sörbo—Vika kyrkby	11,000	1,000	4½	15	67½
Vägen Jan Mix—Skedvi	36,000	3,000	12	24	288
Vägen Sundbornsbyn—Ramsnäs	100,215	15,213	—	—	—
Väg vid Envikens kyrka	11,550	300	3	15	45
Vägen Gustafs—Silfbergsgruvan—Smedjebacken	49,621	4.925	—	—	—
Vägen L. Jobsbo—Söderbärke	66,250	6,000	8	50	400
Vägen Getbo—Hemmet, Norrbärke	22,700	3,000	6	20	120
Vägarbeten, Norrbärke	66,250	14,635	9	45	405
Vägen Klenshyttan—Finnäset—Ludvika	185,600	3,000	12	70—80	900
Vägen Rämshyttan—Tuna—Hästberg	80,800	8,000	6	35	210
Vägen Broby—Säfsnäs	450,000	12,000	24	200	4,800
Vägen Finnäset—Blötberget	115,000	9,000	12	50	600
Vägbyggnad vid Strömsdals station	63,500	3,500	24	50	1,200
Vägbyggnad vid Fredriksberg	39,900	4,900	12	50	600
Vägen Äppelbo—Granåbron	75,000	750	8	40	320
Väganläggning V. Utsjö—V. Fors	235,000	10,000	12	90	1,080
Vägomläggning Öje—Resjöbron	75,000	3,000	12	25	300
Väganläggning Insjön—Gagnef	150,000	15,000	—	—	—
Vägen Laggarsbäcken—Bingsjö—Lamborn	100,000	15,000	12	70	840
Vägen Utby—Mårtanberg—Bertilsbo	300,000	30,000	12	200	2,400
Vägbyggnad, Ore	68,500	2,500	8	60	480
Vägen Ringnäs—Mångsbodarna	233,500	—	48	70	—
Vägen Horrmund—Lövnäs	128,300	3,000	24	50	1,200

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Vägen Idrebyn—Grötholen	90,000	2,000	4½	100	450
Vägen Älvros—Lillfjäten	50,000	2,000	4	60	240
Vägen Idre—Foskros	83,000	8,000	5	120	600
	3,532,685	*436,740*			*22,893*
	4,114,021				
Gävleborgs län.					
Väganläggning Kungsfors—Kungsberg	85,500	20,000	10	30	300
Förbättring av Gävle stads norra utfartsväg	123,000	25,000	8	35	280
Genomfartsled, Söderhamn	180,700	79,500	12	27	324
Vägomläggning vid Hudiksbacke	40,000	2,500	4	45	180
Gatuomläggning, Hudiksvall	14,400	2,160	3	16	48
Permanentbeläggning, Hudiksvall	57,000	26,625	3	40	120
Vägbyggnad Västerberg—Hagmuren	65,000	—	10	20—30	—
Vägbyggnad Backberg—Jäderfors	70,000	—	10	30—40	—
Vägbyggnad Eltebo—Storvik	51,500	7,640	5	50	250
Stensättning av Hyttgatan m. m. i Sandviken	275,000	108,000	4	160	640
Omläggning av vägen Gävle—Harnäs	300,000	10,000	12	80	960
Vägomläggning Mohed—Mobodarna	173,900	12,000	14	70	980
Vägomläggning Ljusne—Söderala	264,100	15,000	18	100	1,800
Vä byggnad, Hanebo	270,000	10,000	24	60—70	1,560
Vägen Edsbyn—Mållångstad	293,000	—	—	—	—
Vägomläggning Ovanåker—Finnstugan	267,900	14,000	20	90	1,800
Vägomläggning Voxna—Los	436,900	22,000	24	400	9,600
Väganläggning Löräng—Åsbo—Rödmyra	120,000	—	6	100	—
Vägomläggning Los—Kårböle	164,000	10,000	12	50	600
Vägförbättring Norrbo—Forsa	27,100	4,400	4	40	160
Bygdeväg Brändbo—Sörvänа	68,700	9,700	8	50	400
Vägomläggning Hållsta—Rogsta—Arnön	119,000	10,000	10	40	400
Omläggning av kustvägen Vi—Harmånger	210,000	8,000	12	80	960
Omläggning av kustlandsvägen Vattrång—Rogsta	223,600	6,000	12	80	960
Väganläggning Gällstavallen—Ansjön—Sännings-tjärn	303,300	5,000	14	150	2,100
Vägomläggning Hassela kyrka—Västernorrlands län	328,000	3,000	—	150	—
Vägomläggning Stakholmen—Gräsåsen	47,700	2,000	—	30	—
	3,655,600	*407,525*			*24,422*
	4,579,300				
Västernorrlands län.					
Vägbyggnad Idbyn—Örnsköldsvik	27,500	4,000	4	20	80
Vägen Tälje—Johannisberg—Hångsta—Byn	350,000	10,000	24	100	2,400
Vägen Norafors—Västansjö	150,000	25,000	18	60	1,080
Väganläggning å södra sidan av Selångersjön	469,200	20,000	36	—	—
Vägen Matfors—Tuna kyrka	84,000	—	8	30	—
Vägen Viforsen—Njurunda	170,000	—	12	90-100	—
Vägbyggnad från vägen Maj—Ortsjön till Västanå	140,000	15,000	12	50	600
Vägbyggnad från Nolby vid kustlandsvägen till Vi	226,000	21,000	12	80	960
Vägbyggnad till Sköns kyrka	63,200	—	5	30	—
Väg Fagervik—Norrberge	123,000	—	8	45	—
Väg Sunds sågverk—Finsta	227,500	—	8	30	—
Väganläggning Hullsjön—Östanbäck	96,300	3,500	8	65	520
Väganläggning Holmsjöändan—Sunnansjö	117,500	3,500	8	75	600
Vägomläggning mellan Käfsta och Bäck	160,000	3,000	8	100	800
Vägomläggning Sättna—Käfstabron	108,000	2,500	8	70	560
Vägen Nässland över Ultvik mot Rö	153,300	9,000	15	150	2,250
Vägen genom Häggdånger till Fröland	41,200	1,000	10	60	600
Väganläggning Rö—Krok	181,350	7,000	15	120	1,800
Vägen Ultrå—Näggärd	33,000	500	8	60	480

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Vägen Fiskja—Östby	236,000	20,000	24	50	1,200
Vägen Hansjön—Kvitsle	50,000	3,000	12	20	240
Vägen Hälledal—Storsele	281,600	30,000	24	50	1,200
Vägomläggning Rö—Säbrå	67,000	5,000	12	50	600
Vägen Gallsäter—Salteå	40,000	4,000	5	25	125
Vägen Klockestrand—Skullersta	420,000	40,000	16	100	1,600
Vägen Storsvedjan—Norrland	21,000	2,000	2	40	80
Vägen Nyböle—Kungsgården	10,500	1,400	2½	15	37½
Båltjälsvägen, Bjärtrå	227,500	22,500	11	80	880
Vägen Sågmon—Båltjälsvägen	17,000	1,500	2	30	60
Väg Svedje—Bräcke—allmänna landsvägen	10,000	200	6½	15	97½
Vägen Risnäs—Almsjö såg	47,000	4,000	12	30	360
Vägen Almsjönäs—Styrnäs	15,000	300	6	25	150
Väg Nordingrå kyrka—Ödsåkern	65,000	6,000	6	35—40	225
Vägen Järesta—Järnsta	50,000	5,000	6	30—55	255
Vägen till Ytterdal, Vibyggerå	13,000	2,000	6	10	60
Vägen till Tjäl, Vibyggerå	10,000	1,500	6	8	48
Vägen Lo—Dämsta—Viätt	113,900	10,000	12	30	360
Vägen Lo—Myckelby—Styrnäsgården	105,000	4,000	12	30	360
Vägombyggnad Kalknäs skola—allmänna landsvägen	10,000	500	2	30	60
Vägen Vik—Ärsta	114,000	3,000	12	40	480
Vägbyggnad Helgums sockens gräns—Åbacken—Näs	122,600	1,000	12	50	600
Vägen Holmstrand—Hammar	350,000	28,000	—	—	—
Del av vägen Edsele—Ådalslidens socken	134,500	—	—	—	—
D:o	199,400	9,000	—	—	—
Väganläggning Lungsjö—Västvattnet	136,100	19,000	—	—	—
Väg Resele station—Tängsta	81,900	3,900	5	100	500
Väg Vallens by—Västerås	222,000	—	—	—	—
Väg Junsele kyrkobygd—Aspeå	495,000	—	—	—	—
Ödebygdsväg Vallen—Dorotea	150,000	10,000	12	150	1,800
Vägen Tåsjö—Norrbygden—Ormsjö	174.000	—	5	125	—
Vägen Lövvik—Hiverudden	60,000	2,000	4½	50	225
Vägen Norum—Näske	100,000	6,000	20	30	600
Vägen Grätnäs—Djupsjö	80,000	6.000	20	25	500
Vägen Sidensjö kyrka—Själevad	115,200	6,000	20	20	400
Vägen Sidensjö kyrka—Nätra	62,300	3,000	20	18	360
Vägen Lännäs—Bureåborg	75,000	5,000	20	23	460
Vägen Myckelgensjö—Grundtjärn	211,500	15,000	20	70	1,400
Omläggning av Norrbölekroken å vägen Bredbyn—Gottne	37,100	2,000	20	15	300
Vägen Degersjö—Holmsjö	115,700	6,000	20	20	400
Vägen Stavre—Studsviken	153,700	9,000	20	45	900
Vägen Åbosjö—Nyåker	133,600	10,000	20	25	500
Vägen Bygdom—Ovansjö	34,800	—	—	—	—
Väg Bygdom—Angsta	100,000	—	—	—	—
Väg Trehörningsjö—Långvattnet	272,300	90,000	20	60	1,200
	5,478,550	*445,800*			*31,353*
	8,461,250				
Jämtlands län.					
Ödebygdsväg Storfjäten—Lillfjäten	85,000	2,000	10	60	600
Ombyggnad av Brunflovägen, Östersund	341,000	122,000	12	60	720
Väg Stugun—Lits socken	200,000	3,000	10	130	1,300
Väg Bräcke—Dalhem	390,000	39,000	15	150	2,250
Vägbyggnad Bräcke—Mordviken jämte viadukt	227,500	25,000	18	70	1,260
Vägbyggnad, Revsund	185,000	10,000	15	70	1,050
Vägbyggnad Haverö—Gällö	85,000	—	5	120	—
Ödebygdsväg Sandnäset—Gillhov	71.500	4,000	8	50	400
Ödebygdsväg Dödre—Tunvågen—Mon	157,700	2,500	15	60	900

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Vägbyggnad Föllinge—Mörtsjön	98,000	1,500	18	40	720
Ödebygdsväg Raftsjöhöjden—Storåsen	84,000	—	14	25—30	—
Vägomläggning Föllinge—Torsnäs—Andån	100,000	—	14	30	—
Vägbyggnad Storåbrännan—Laxsjövägen	39,500	2,300	6	30	180
Ödebygdsväg från Östra Hafsnäs—Hammerdal	100,000	1,500	10	60	600
Ödebygdsväg från Siljeåsen—Hammerdal	91,800	2,000	10	60	600
Omläggning av vägen Järvsand—bron över Kvarnån	240,000	24,000	8	175	1,400
Vägbyggnad, Gåxsjö	280,000	28,000	13	125	1,625
Vägen Alanäset—Järvsand	260,000	—	15	300	—
Ödebygdsvägen Östra Hafsnäs—Flåsjö	60,000	—	12	50	—
Väganläggning Ånge—Hålland	200,000	5,000	12	100	1,200
Vägbyggnad, Frösön	38,900	2,000	4	60	240
Omläggning av vägen Hammarnäs—Mattmarsgränsen	160,000	—	18	60	—
Ödebygdsvägen Fjösåsen—Häxåsen	93,800	2,000	10	60	600
Vägbyggnad Skåland—Klöfsjö	195,000	35,000	12	80	960
Bygdeväg Lillhärdal—Olingskog—Dalarna	460,000	80,000	30	150–175	4,875
Bygdeväg Fåssjö—Minne—Stensån	426,000	20,000	20	150	3,000
	3,920,700	*410,800*			*24,480*
	4,669,700				
Västerbottens län.					
Bygdeväg Byviken—Klöse	69,500	3,500	12	40	480
Bygdeväg Öre by—Kråkens by—Tjäruskär	184,900	7,900	24	50	1,200
Bygdeväg Håknäs—Långed	25,000	1,000	12	15	180
Bygdeväg Häggnäs—Mullsjö	40,000	2,000	12	25	300
Bygdeväg Djupsjö—Högland	55,000	3,000	12	30	360
Bygdeväg Tallberg—Kyrktjärn	200,000	10,000	24	55	1,320
Bygdeväg Norrfors—Västansjö	100,000	15,000	12	60	720
Bygdeväg Lögdeå—Långron	185,000	8,000	24	50	1,200
Bygdeväg Björnlandsbäck—Gräsmyr	69,500	1,500	12	40	480
Bygdeväg Strand—Häggnäs	283,700	13,700	36	55	1,980
Väg genom Bjurholms samhälle	10,000	—	6	30	—
Bygdeväg Bjerten—Bjurvattnet	65,000	3,000	12	35	420
Bygdeväg Högås—Agnäs	210,500	10,500	24	60	1,440
Bygdeväg Braxele—Londons anhalt	33,000	1,400	12	20	240
Omläggning av vägen Bjurholm—Örträsk	280,000	14,000	36	45	1,620
Bygdeväg Ramsele—Rambo—Sunnansjö	95,000	5,000	12	55	660
Omläggning av vägen Ytterrödå—Överrödå	35,000	1,750	12	20	240
Omläggning av vägen Hällnäs—Ekträsk	40,000	2,000	12	25	300
Bygdeväg Hjuken—Kussjö	135,800	7,700	24	40	960
Bygdeväg Storsävarträsk—Brackköping	111,300	5,600	15	50	750
Bygdeväg Norrliden—Storsandsjön	85,000	4,250	12	50	600
Bygdeväg Högås—Kolksele, Degerfors socken	57,200	2,800	12	30	360
Bygdeväg Nyåkerstjärn—Otternäs	15,300	—	6	20	—
Bygdeväg Bjurselefors—Åmsele	50,400	2,500	12	30	360
Bygdeväg Storsävarträsk—Floda	187,600	9,500	24	50	1,200
Bygdeväg Vindeln—Häggnäs	83,500	4,100	12	50	600
Omläggning av vägen Umeå—Vindeln genom Degerfors by	50,000	2,500	12	30	360
Bygdeväg Åkerbäck—Grundbäck	80,000	4,000	12	45	540
Bygdeväg Vännfors—Ytterrödå	99,600	2,000	15	45	675
Bygdeväg Fagerlund—Ytterrödå	324,100	48,500	12	170	2,040
Bygdeväg Kroksjö—Gravmark	168,500	3,300	15	85	1,275
Bygdeväg Södra Myrbäck—Degersjö	58,200	1,200	12	35	420
Bygdeväg Högås—Kolksele, Vännäs socken	114,000	2,300	15	50	750
Bygdeväg Röbäck—Degernäskajen	120,700	6,400	12	70	840
Bygdeväg Flurkmark—Tavelsjöl	190,000	3,800	12	110	1,320
Omläggning av kustlandsvägen mellan Sörmjöle och Stöcksjö	375,000	19,000	24	105	2,520

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Bygdeväg Tjälamark—Hissjö	206,700	4,100	12	120	1,440
Bygdeväg Robertsfors—Åkulla	112,300	5,600	24	30	720
Bygdeväg Inre Ultervattnet—Robertsfors	224,100	11,200	24	65	1,560
Bygdeväg Bjenfors—Bjensjöå	90,500	4,500	12	50	600
Bygdeväg Lidsjön-Bygdsiljum-Korssjön, Bygdeå	40,400	2,000	12	50	600
Omläggning av kustlandsvägen mellan Ånäset—Gumboda	50,000	2,500	12	30	360
Bygdevägen Önnesmark—Kåsböle—Bäck, Lövånger	108,500	5,400	12	65	780
Omläggning av vägen Selet—Vebomark—Ljusrotet	200,000	10,000	36	40	1,440
Omläggning av kustlandsvägen mellan Bjurtjärn—Bodarna	100,000	5,000	12	60	720
Bygdeväg Hemmingen—Yttre Ånäset, Burträsk	70,400	3,500	12	40	480
Bygdeväg Lidsjön—Bygdsiljum—Korssjön, Burträsk	346,900	17,300	36	65	2,340
Bygdeväg Risliden—Klysterberg, Burträsk	99,300	5,000	12	60	720
Bygdeväg S. Stortjärn—Burträsk—Åsträsk	140,000	7,000	12	80	960
Bygdeväg Önnesmark—Kåsböle—Bäck, Bureå	20,000	1,000	4	35	140
Bygdeväg Orrbäcken—Holmsvattnet	323,200	16,200	24	90	2,160
Bygdeväg Melsträsk—Gammelboliden	35,800	1,800	12	20	240
Väg Träskholm—Grundträsk	55,000	500	6	60	360
Bygdeväg Stavaträsk—Nordanås	146,400	7,300	12	85	1,020
Bygdeväg Storträsk—Långnästräsk	84,600	—	12	50	—
Bygdeväg Ullbergsträsk—Storträsk by	140,000	—	4	65	—
Gamla Jörnsvägen mellan Svanström och Strömfors	160,000	8,000	12	90	1,080
Bygdeväg Klemensboda—Svanström	200,000	10,000	12	110	1,320
Bygdeväg Hemmingen—Yttre Ånäset, Norsjö	22,000	1,100	12	15	180
Bygdeväg Risliden—Klysterberg, Norsjö	33,900	1,700	48	5	240
Bygdeväg Långträsk—Kedträskbron	293,000	14,700	24	85	2,040
Ödebygdsväg V. Lainejaure—Kokträsk	89,800	4,500	24	25	600
Bygdeväg N. Johannisberg—Kåtaliden	30,000	1,500	12	20	240
Bygdeväg Björkliden—Grundträsk	238,100	4,800	24	70	1,680
Bygdeväg Åkroksbron—Björksele	260,000	13,000	36	50	1,800
Bygdeväg Lycksele—Siksele	266,000	13,300	48	48	2,304
Bygdeväg Björkseleby—Åkroksbron	127,300	6,400	24	35	840
Bygdeväg Lyxaberg—Lomselenäs	260,000	26,000	24	70	1,680
Omläggning av vägen Lycksele—Hedlunda	102,800	5,100	12	60	720
Ödebygdsväg Borgsjö—Granträsk, Lycksele	23,200	1,200	12	15	180
Bygdeväg till Långsele, Örträsk	140,000	—	24	40	—
Bygdeväg till Vargträsk, Örträsk	135,000	6,800	24	40	960
Ödebygdsväg Umnäs—Slussfors	75,000	11,300	12	40	480
Väg Slagnäs—Malå sockens gräns	100,000	—	36	30	—
Bygdeväg Grundträsk—Gargnäs	450,000	22,500	40	75	3,000
Ödebygdsväg Juktfors—Lomsele	55,000	2,800	12	30	360
Ödebygdsväg Granliden—Dorotea	60,000	—	12	35	—
Bygdeväg Övre Bäsksjö-Fiandberg	125,000	2,500	24	35	840
Ödebygdsväg Giddes—Hansbo	210,000	10,500	48	30	1,440
Ödebygdsväg Nästansjö—Heligfjäll	100,000	5,000	24	30	720
Ödebygdsväg S. Latikberg—Mörtingsberget—Vojmån	130,000	6,500	24	40	960
Bygdeväg Råsele—Stenselekroken, Vilhelmina	61.300	3,100	12	35	420
Ödebygdsväg från allmänna vägen Lycksele—Åsele till allmänna vägen Lycksele—Vilhelmina, Vilhelmina	72,000	3,600	12	40	480
Ödebygdsväg Kultsjöluspen—Grytsjö	68,700	3,400	12	40	480
Ödebygdsväg Norrby—Harrsjö—Sörfors	181,300	9,065	36	35	1,260
Bygdeväg Avaträsk—Bellvik	294,000	14,700	36	55	1,980
Bygdeväg från Ormsjön till allmänna vägen Dorotea—Risbäck	463,300	23,165	36	90	3,240

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Vägbyggnad Risbäck—Sörfors	89,180	180	8	80–100	720
Ödebygdsväg från allmänna vägen Lycksele—Åsele till allmänna vägen Lycksele—Vilhelmina, Åsele	229,000	11,500	36	45	1,620
Bygdeväg Rissjö—Västernorrlands läns gräns	280,000	5,600	24	80	1,920
Bygdeväg Råsele - Stenselekroken, Åsele	355,400	17,770	24	100	2,400
Ödebygdsväg Österoret—Sörnoret	48,000	2,400	12	30	360
Ödebygdsväg Borgsjö—Granträsk, Åsele	112,800	5,600	15	55	825
Ödebygdsväg S. Grafsjö—Ö. Nordås	70,000	3,500	24	20	480
	12,342,580	*625,380*			*85,199*
	12,892,480				
Norrbottens län.					
Vägen Luleå—Skurholmen	149,500	21,500	12	30	360
Vägarbeten, Piteå	60,000	—	8	33	—
Väganläggning Harrbäcken—Norrfjärdens kyrka	32,100	5,020	4—6	50	250
Väg Nystrand—Stortefors—Överluleå sockens gräns	200,000	20,000	18	70	1,260
Vägbyggnad Kikkijaurvägen—Granholm	30,000	—	2½	100	—
Ombyggnad av den s. k. Ljusträskvägen, Arvidsjaur	300,000	—	4	300	—
Vägbyggnad Rönnliden—Hedberg	109,000	—	3	200	—
Vägbyggnad Avaviken—Sotträskliden—Fiskträsk—Västanäs	70,000	—	2	200	—
Vägbyggnad Rönnliden—Skellefte älv	78,000	8,000	4	100	400
Vägbyggnad från militärvägen till Gallejaur, Arvidsjaur	90,000	—	3	200	—
Väg Slättberg—Vuodas	250,000	25,000	15	100	1,500
Väg Gällivare—Tjautjasjärvi	75,000	7,000	4	100	400
Väg Börjeslandet—Råneå	209,000	—	24	200	—
Anläggning av väg Kesasjärv—Granträsk—Mugglom—Körmyrholm	120,000	15,000	12	80	960
Anläggning av väg Svartbyn—Mjöträsk	180,000	20,000	15	90	1,350
Vägomläggning Törböle—Morjärv	352,000	17,600	12	150	1,800
Vägbyggnad, Nederkalix	310,150	6,000	8	325	2,600
	1,746,750	*145,120*			*10,880*
	2,614,750				
Hela riket	*66,493,121*	*8,206,831*			*365,273.5*
	85,757,418				

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Stockholms stad.					
Tranebergsvägen mellan Svartvik—Johannelund	30,000	—	2	25	—
Väg Mälarhöjden—Södertäljevägen	85,000	—	4	35	—
Väg Högdalsvägen—Hagsätra	40,000	—	3	20	—
Vägen Mälarhöjden—Sätra varv	140,000	—	5	50	—
	295,000				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Stockholms län.					
Vägbyggnad Bråvallavägen—Altorp, Djursholm	42,000	7,200	6	20	120
Vägbyggnad Altorp—Näsbyvägen, Djursholm .	47,500	9,000	6	20	120
Väg till badplats vid Fågelö udde, Lidingö . .	66,000	14,000	3½	40	140
Breddning av Mosstorpsvägen, Lidingö	29,000	6,000	2	25	50
Rätning av Stockholmsvägen vid telefonstationen, Lidingö	13,000	6,000	1½	10	15
Vägen Hamngatan—Eriksövägen, Vaxholm . .	29,300	3,000	4	15—25	80
Väg Högdalsvägen—Snösätra—Stuvsta	100,000	—	4	40	—
	226,800	*45,200*			*525*
	326,800				
Uppsala län.					
Anläggning av gång- och cykelbana Uppsala—Flottsund	*100,000*	*5,000*	11	40	*440*
	100,000				
Södermanlands län.					
Ombyggnad av vägen Fjällsta—Överselö . . .	96,250	2,000	7	75—80	542.5
Ombyggnad, rätning och breddning av vägen Ytterselö—Fjällsta	106,250	2,250	7—8	75—80	581.25
Vägbyggnad Floda kyrka—Katrineholm med brobyggnad vid Vigersberg	270,000	18,900	—	—	—
Vägomläggning med brobygge Båresta—Abbotnäs	36,100	11,100	8	20—25	180
	238,600	*15,350*			*1,303.75*
	508,600				
Östergötlands län.					
Grundförstärkning och stensättning å vägarna i Boxholm	*101,080*	*31,725*	12	28	*336*
	101,080				
Jönköpings län.					
Stensättning och schaktning av torg i Tranås .	36,000	14,500	4	30	120
Stensättning, Sävsjö	35,000	—	24	10	—
	36,000	*14,500*			*120*
	71,000				
Kalmar län.					
Stensättningsarbeten vid hamnen i Kalmar . .	81,000	45,000	6	20	120
Vägarbeten, Överum	37,400	1,000	24	10	240
Gatuanläggningar i Kristdala	33,679	3,500	14	18	252
	152,079	*49,500*			*612*
	152,079				
Blekinge län.					
Väg Solbacka—Sandvik m. m., Karlshamn . .	44,795	—	7	40	—
Väganläggning, Sölvesborg	24,000	—	6	28	—
Väganläggning och brygga, Torshamn	12,000	—	—	—	—
Vägarbete, Tjurkö	25,000	—	—	—	—
Ombyggnad av vägen Kroppasjö—Bredasjö . .	15,750	2,200	5	25	125
Ombyggnad av vägen Boasjö—Sillhövda . . .	30,000	4,000	8	35	280
Väg Korsanäs—Millegarne—Göholm m. m. . .	25,000	2,000	10	20	200
Omläggning av vägen till Bökevik	12,700	400	6	18	108
Omläggning av vägen till Saxemaranäs	10,600	1,600	6½	12—15	87.75
Vägarbete Björkeryd—Hessledalen	10,700	200	4	20	80
Ombyggnad av vägen från Boa hage, Jämshög .	15,000	900	10	10	100
	119,750	*11,300*			*980.75*
	225,545				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Malmöhus län.					
Strandskoning och vägarbete m. m., Brunnby	30,000	—	6	20	—
Vägbyggnad i Södra Sandby	12,113	730	2	30	60
Vägarbete i Skurups köping	118,600	—	—	—	—
Byggnad av enklare skogsvägar å länsallmänningen	33,600	1,600	11	30	330
Stensättning av järnvägsgatan i Höör	33,400	18,400	3	15	45
	79,113	*20,730*			*435*
	227,713				
Göteborgs och Bohus län.					
Vägbyggnad vid hamnen i Uddevalla	74,000	11,100	16	15	240
Gatuanläggning, Bovallstrand	14,600	4,000	—	—	—
Gatu- och vägarbeten i Fjällbacka	97,000	10,500	12	49	588
Gatuanläggningar, Grebbestad	150,100	42,000	14	40	560
	321,100	*63,600*			*1,388*
	335,700				
Älvsborgs län.					
Vägbyggnad, Vänersborg	65,500	14,000	5	40	200
Vägbyggnad, Fors	70,000	—	10	35	—
	65,500	*14,000*			*200*
	135,500				
Örebro län.					
Gatubyggnad, Kopparbergs köping	*16,792*	*9,452*	3	15	*45*
	16,792				
Västmanlands län.					
Vägarbeten, Västerås	*35,000*	*5,000*	3½	25	*87.5*
	35,000				
Kopparbergs län.					
Tunavägen, Falun	44,415	20,600	4	25	100
Nordlundsvägen, Falun	49,620	23,815	4	25	100
Stenrösvägen, Falun	135,890	49,630	10	35	350
Kristinagatan, Falun	79,625	25,820	8½	25	212.5
Ombyggnad av stora torget, Falun	80,000	27,500	7	30	210
Vallhallavägen, Ludvika	72,500	35,000	6	30	180
Sveavägen, Leksand	51,200	1,000	10	30	300
	513,250	*183,365*			*1,452.5*
	513,250				
Gävleborgs län.					
Vägförbättring, Järbo	16,200	—	9	15	—
Bryggerigatan i Sandviken	15,000	—	3½	15	—
Ombyggnad av Södra Långgatan i Sandviken	25,000	—	6	15	—
	56,200				
Jämtlands län.					
Ödebygdsväg Sikås—Sikåskälen—Ollebacken—Raftsjöhöjden	77,100	2,800	6	100	600
Iordningställande av bygatorna inom Kyrkbyn och Håns by, Vemdalen	64,000	1,000	3½	130	455
	141,100	*3,800*			*1,055*
	141,100				

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Västerbottens län.					
Breddning och stensättning av Mickelträskvägen, Umeå	150,000	31,000	12	45	540
D:o	107,000	22,000	10	40	400
D:o	105.000	22,000	9	40	360
Vägförbättring, Skellefteå	18,000	400	4	17	68
D:o	67,000	10,000	8	32	256
Gatubyggnader, Lycksele	20,000	1,000	6	25	150
Gatubyggnader, Vilhelmina	23.040	—	5	30	—
	467,000	*86,400*			*1,774*
	490,040				
Norrbottens län.					
Gatuarbeten i Skurholmen, Luleå	419,400	10,000	33	50	165
Gatuarbeten i Piteå	41,000	—	8	23	—
D:o	37,000	—	8	20	—
D:o	45,000	—	8	25	—
D:o	49,000	—	8	28	—
Gatuarbeten i Jokkmokks kyrkstad	20,000	2,000	3	40	120
Stenarbeten, Malmberget	86,400	—	12	24	—
Vägbyggnadsarbeten m. m. för skolorna i Överkalix socken	14,500	1,000	3—4	20	70
	453,900	*13,000*			*355*
	712,300				
Hela riket	*3,067,064*	*571,922*			*11,109.5*
	4,443,699				

Enskilda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Uppsala län.					
Uppsala—Norby	25,000	2,500	7	15	105
Vägarbete Ytterboda—Långsand	86,000	2,000	12	50	600
	111,000	*4,500*			*705*
	111,000				
Östergötlands län.					
Vägarbeten i Kvillinge	**14,300**	—	3	20	—
Kalmar län.					
Vägbyggnad Hälleberg - Hälgenäs	32,000	4,000	7	28	196
Vägbyggnad Helgerum—Skältorpet	57,122	888	18	24	432
Utfartsväg för Aldersbäcksgård m. fl., Västrum	8,500	250	6	10	60
	97,622	*5,138*			*688*
	97,622				
Gotlands län.					
Vägförbättringar, Rute	*119,000*	*13,000*	19	55	*1,045*
	119,000				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Blekinge län.					
Vägarbeten, Aspö	50,000	16,500	11	—	—
Vägarbeten, Elleholm	10,000	500	3	18	54
Vägen Ebbalycke—Ryedal—Agerum	43,250	3,500	10	35	350
	53,250	*4,000*			*404*
	103,250				
Kristianstads län.					
Vägomläggning, Osby	42,000	900	6	40	240
Omläggning av vägen Bökeberga—Hamnarp	59,500	1,250	7	50	350
Skogsvägar m. m. i Norra Åsbo	18,000	3,000	24	5	120
Vägarbeten i Västra Sönnarslöv	37,310	1,500	11	20	220
	156,810	*6,650*			*930*
	156,810				
Göteborgs och Bohus län.					
Väg till Munkedals järnvägsstation	**34,501**	—	18	25	—
Skaraborgs län.					
Väganläggning, Norra Kyrketorp	**13,000**	2,000	—	—	—
Värmlands län.					
Förbättring av vägen Skarphyttan—Nykroppa	27,000	4,000	6	15—20	105
Väg Hornkullstorp—Nykroppa	27,500	4,000	6	20—25	135
Vägförbättring Lenungshammar—Älgå	18,050	200	9	20	180
Väg Lenungshammar—Vårdalen	34,608	700	12	25	300
Väg Lelångsbron—Djufshedene	42,000	2,000	12	40	480
Vägbyggnad, Gunnarskog	32,000	3,000	6	50	300
Omläggning av bygdeväg, Sunne	15,000	—	—	—	—
Väg Borrsjödammen—Borra	25,000	—	5—6	20	—
Väg utefter Femtån, Dalby	25,000	1,000	5	35	175
Väg utefter Tåsan	20,000	2,000	5	30	150
Väg utefter Halgån	30,000	2,000	7	35	245
Väganläggning Halla—Snörsta—Knons skola	90,000	—	10	90	—
	256.158	*18,900*			*2,070*
	386,158				
Västmanlands län.					
Väganläggning Ivarbyn—Skräddarbo—Skälsjön	53,900	7,000	9	40	360
Väganläggning Hedhammar—Torskbäcken	44,300	6,500	6	40	240
Väganläggning Skinnskatteberg—Brahegård	58,500	9,200	10	40	400
Väganläggning Källfallet—Övertjärn	67,000	4,500	10	50	500
	223,700	*27,200*			*1,500*
	223,700				
Kopparbergs län.					
Vägen Bodarne—Hede	51,500	2,000	10	30	300
Vägen Hyttan—Skräddarbo—Byggningen	30,600	8,200	6	20	120
Vägen Backabro—Kvarntäkt	23,340	—	4½	50—60	—
Vägen Garpenberg—Ryllshyttan—Hedemoravägen	130,000	13,000	11	60	660
Vägen Främsbacka—Korsnäs	58,614	2,000	20	14	280
Vägen Bråthöjden—Nackarberget	30,000	2,520	6	45	270
Vägen Fredriksberg—Nås till Lejen	18,700	1,402	5	30	150
Vägen Näsets vägskäl—Roddarheden—Grossheden	13,139	1,000	—	—	—
Vägen Skålmo—Hässjön	28,500	800	4	45	180
Vägen Ärnäs—Rövalla	25,000	1,000	3	55	165
	372,914	*30,922*			*2,125*
	409,393				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Gävleborgs län.					
Omläggning av vägen Böle—Nyåbron	26,050	4,341	13	15	195
Omläggning av vägen Ulvsta—Sunnanåsbo	60,796	10,132	20	25	500
Vägbyggnad Övre Storvik—Hammarby	12,000	—	3	10	—
Väg Laggarbo—Hästbo	—	—	5	20	—
Väg Sikvik—Knaperåsen	—	—	3—4	40	—
Väg Norra Blommaberg—Spjutmyra	29,000	1,000	4	50—60	220
Vägarbete, Järvsö	210,000	30,000	12	100	1,200
Väg Sortsvattnet—Stråsjön	12,000	200	3	20	60
Väg Holmen—Enskogen	118,000	—	6	80	—
Väganläggning, Idenor	17,700	734	—	—	—
	337,846	*45,673*			*2,175*
Västernorrlands län.	**485,546**				
Väg Albyn—Krog	24,100	1,100	4	45	180
Väg till Ytterturingen, Haverö	25,000	1,000	4	50	200
Väg Dackebrännan—vägen Liden—Holms kyrka	60,000	1,300	6	—	—
Väg Grubbe—Gålsjö—Gålåviken	48,000	3,000	6	50	300
Vägen Torrom—Bölesta	48,000	3,000	6	50	300
Vägen till Myckelby, Ullånger	20,000	3,000	6	15	90
Vägen till Jäppling, Ullånger	11,000	2,000	6	8	48
Väg till Myckelsjön i Invik	11,000	500	8	12	96
Utfartsväg för Arloms och Ständars byar	20,000	1,500	3	40	120
Vägbyggnad, Strinne	17,100	—	4	30	—
Vägbyggnad i Klovsta	14,650	—	4	25	—
Väg från Mellansjö till allmänna landsvägen Ramsele—Borgvattnet	44,435	5,115	5½	50	275
Väg Gårelehöjden—Gåreleselet	58,620	1,200	4	100	400
	310,155	*21,415*			*2,009*
Jämtlands län.	**401,905**				
Väg Eltnäs—Strandåker	24,300	—	—	—	—
Väg Hucksjöåsen—Storåsen	22,100	—	—	—	—
Vägbyggnader, Sundsjö	37,464	4,000	3	70—80	225
Utfartsvägar, Rödön	91,000	3,000	10	55	550
Ombyggnad av bygdeväg, Överhogdal	8,000	500	3½	12	42
	136,464	*7,500*			*817*
Västerbottens län.	**182,864**				
Utfartsväg genom Bastuträsk by, Bjurholm	23,000	—	12	120	—
Utfartsväg från Degernäs, Bjurholm	13,000	—	6	35	—
Utfartsväg från Överlögdeå, Bjurholm	15,900	—	7	50	—
Väg Burön—Bureå by	12,900	200	6	20	120
Väg Bölesvik—Hjoggböle	10,400	100	8	12	96
Utfartsväg från Kågeträsk by	40,000	—	8	50	—
Vägarbete Klöverfors by—Storbrännan—Klemensboda	15,000	1,000	3	20	60
Utfartsväg från Häggsjö till allmänna vägen Åsele—Studsviken	23,500	500	12	15	180
Utfartsväg från Oxvattnet till d:o	36,000	700	12	20	240
	97,800	*2,500*			*696*
Norrbottens län.	**189,700**				
Nybyggesvägar, Åby by	120,000	12,000	36	20	720
Ombyggnad av vägen Nattberg—Laver—Arvidsjaur	180,000	20,000	18	60	1,080
Bygdeväg Veniksel—Småträsk	63,300	3,000	6	50	300
	363,300	*35,000*			*2,100*
	363,300				
Hela riket	*2,636,019*	*222,398*			*17,264*
	3,292,049				

Sammandrag.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Statliga arbeten	1,869,781	1,728,581	393,349	6,707.25
Statsunderstödda arbeten	85,757,418	66,493,121	8,206,831	365,273.5
Rent kommunala arbeten	4,443,699	3,067,064	571,922	11,109.5
Enskilda arbeten	3,292,049	2,636,019	222,398	17,264
Summa	**95,362,947**	**73,924,785**	**9,394,500**	**400,354**.25

Skenfria korsningar.[1]

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor
Stockholms län.	
Vid Älvsunda	**106,600**
Uppsala län.	
Vid Toresta	**108,000**
Södermanlands län.	
Vid Jönåker	175,000
» Vackerby	196,700
» Läggesta	100,000
» Åsa	69,000
» Jonstorp	70,000
	610,700
Östergötlands län.	
Vid Egeby	65,000
» Karlsby	95,000
» Lycketorp	80,000
» Norrsten	65,000
» Krokek	75,000
	380,000
Jönköpings län.	
Vid Tenhult	**80,000**
Kronobergs län.	
Vid Lamhult	125,000
» Alvesta	500,000
» Vislanda	375,000
» Släthult	178,000
» Älmhult	480,000
» Ulvaryd och Markaryd	230,000
	1,888,000
Kristianstads län.	
Vid Hästveda	90,000
» Grytevad	71,000
» Vallbo	50,000
» Ekebro	200,000
	411,000
Malmöhus län.	
Vid Ystadsvägen, Malmö	430,000
» Oskarsschaktet, Väsby	140,000
» Tjutegården	158,000
» Lomma kyrka	355,000
	1,083,000
Hallands län.	
Vid Nyby	150,000
» Herting	91,000
» Jonstaka	70,000
» Kungsbacka	313,300
» Arvidstorp	45,000
» Lekarekullen	150,600
	819,900
Göteborgs och Bohus län.	
Vid Partille	200,000
» Åbro	260,000
» Gunnesby	185,000
» Tunge	127,000
» Höjentorp	71,000
» Beateberg och Vettelanda	345,000
	1,188,000
Älvsborgs län.	
Vid Västra Bodarne	**85,000**
Skaraborgs län.	
Vid Hasslum	70,000
» Kongsberg	132,000
» Falköping	240,000
» Nästegården	240,000
» Torbjörnstorp	100,000
» Skultorp	150,000
» Huseby	70,000
» Tidan	117,500
» Ormskogen	206,420
» Boda	119,450
» Finnerödja	75,000
	1,520,370
Värmlands län.	
Vid Smedby	212,000
» Rudsberg	100,000
» Fagerås	100,000
» Kil, östra	120,000
» » västra	112,000
	644,000
Örebro län.	
Vid Västra Via	120,000
» Pålsboda	258,000
» Vretstorp	160,000
» Blixterboda	60,000
» Frövi	160,000
	758,000

[1] Då uppgift om kostnad för inhemskt material, arbetstid och arbetsstyrka endast i undantagsfall lämnats beträffande dessa arbeten, har genomgående endast totalkostnaden ansetts böra angivas.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor
Västmanlands län.	
Vid Broarna	80,000
» Svartängen	100,000
» Sala	86,000
	266,000
Gävleborgs län.	
Vid Sunnerstaholm	20,000
» Hov	98,000
» Djupa	92,000
» Galvån	104,000
» Voxsäter	107,000
» Högvallen	108,000
» Björkhamrevägen	275,000
	804,000
Västernorrlands län.	
Vid Värstaborg och Nolby	127,000
» Gumböle	300,000
» Ånge	100,000
» Alby	130,000
» Selånger	150,000
» Birsta	272,900
» Älandsbro	132,100
» Utansjö	65,000
Vid Värjå	220,000
» Nyland	81,500
» Önsta	50,000
» Faxälven	130,000
» Gnistring, Nynäs och Antjärn	500,000
» Lännäs	25,000
	2,283,500
Jämtlands län.	
Vid Nyäng och Slotte	350,000
» Bräcke	250,000
	600,000
Västerbottens län.	
Vid Bergsängen	30,000
» Kusfors	50,000
» Umeå stad	180,000
» Tväråbäck	45,000
» Vännäs	40,000
» Jörn	117,000
	462,000
Norrbottens län.	
Vid Boden	**126,000**
Hela riket	**14,224,070**

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor
Stockholms stad.	
Vägport vid Södertörns villastad	**120,000**
Stockholms län.	
Vid Hagalundsgatan, Sundbyberg	150,000
» Spånga	150,000
	300,000
Uppsala län.	
Vid Fanna, Enköping	115,000
» Kungsängen	69,000
» Torslunda	52,000
» Odenslätt	87,000
» Marma	175,000
» Tensmyra	90,000
	588,000
Östergötlands län.	
Vid Kläppviken	62,000
» Fågelsången	63,000
» Kimstad	80,000
	205,000
Jönköpings län.	
Vid Högsbro	50,000
» Nässjö	86,000
» Värnamo	300,000
Ny infartsväg med skenfri korsning i Värnamo	59,500
Vid Ebbarp	30,000
» Björka	50,000
» Ljungarums hållplats	220,000
» Örebäcken	80,000
» Byarum	110,000
» Götafors	150,000
	1,135,500
Kronobergs län.	
Vid Tingsryd	125,000
» Älmhult	25,000
» Timsfors	125,000
» Berg	220,000
	495,000
Kalmar län.	
Vid Högalid	45,000
» Eskilsryd	81,000
» Hjorted	50,000
» Smedby	135,000
» Vissefjärda	55,000
	366,000
Blekinge län.	
Ordnande av järnvägskorsning vid Bergåsa	**31,800**

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor
Kristianstads län.	
Vid Ljungbyhed	75,000
» Brostorp	50,000
» Härlöv	200,000
» Tyringe	133,000
» Hässleholm	50,000
» »Stockholm»	33,000
» Ljungaskog	156,000
» Åsljunga och Vanåsfors	99,500
» Bruket och Spång	43,000
	839,500
Malmöhus län.	
Vid Påarp	300,000
» Lackalänga	225,000
» Hospitalet, Lund	320,000
» Tygelsjö	120,000
» Välinge	100,000
» Hurva	83,000
	1,148,000
Hallands län.	
Vid Hohult	80,000
» Drared	80,000
» Sandlyckan	75,000
	235,000
Göteborgs och Bohus län.	
Vid Härryda	115,000
» Bråttkärr	40,000
» Billdal	75,000
» Askim	50,000
» Uteby och Tockehagen	75,000
	355,000
Älvsborgs län.	
Vid Sjö-Gunnarsbo	175,000
» Tösse	37,000
» Gärdserud	40,000
» Tingberg	90,000
» Nol	80,000
» Frufällan	30,000
» Hultafors	135,000
» Slätterna	70,000
» Brunnsnäs	90,000
	747,000
Skaraborgs län.	
Vid Gössäter	30,000
» Broholm	35,000
» Svaneberg	156,000
» Våmb	40,000
» Prästkvarn	156,000
» Hessleberg	70,000
	487,000

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor
Värmlands län.	
Vid Stenbäcken	50,000
» Kvarntorp	60,000
» Våxnäs	80,000
» Tureborg	40,000
» Grums	110,000
» Hallebolstorp	70,000
» Skalleby	70,000
	480,000
Örebro län.	
Vid norra stationen, Örebro	600,000
» Lillån, Örebro	50,000
» Hjortkvarn	160,000
» Bofors	250,000
» »	90,000
» Hammarn	66,000
» Fellingsbro	100,000
» Vedevåg	40,000
» Hörken	140,000
» Bengtstorp	150,000
» Vikersvik	80,000
	1,726,000
Västmanlands län.	
Vid Valskog	60,000
» Seglingsberg	120,000
» Sörby	110,000
» Långängskrogen	130,000
» Ansta	60,000
	480,000
Kopparbergs län.	
Vid Ludvika	80,000
» Olsbacka	70,000
» Buskåker	80,000
» Ornäs	100,000
» Smedjebacken	100,000
» Hammarbacken	150,000
» Hillänge	120,000
	700,000
Gävleborgs län.	
Vid Bälinge	50,000
» Nynäs	350,000
» Tosäter	50,000
» Ockelbo	125,000
» Övre Storvik	60,000
» Skallgårdssund m. m.	600,000
	1,235,000
Västernorrlands län.	
Vid Örnsköldsvik	**63,000**
Hela riket	**11,736,800**

Enskilda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor
Jönköpings län.	
Vid Hässlehult	15,000
Hela riket	**15,000**

Sammandrag.

	Totalkostnad kronor
Statliga arbeten	14,224,070
Statsunderstödda arbeten	11,736,800
Rent kommunala arbeten	—
Enskilda arbeten	15,000
Summa	**25,975,870**

Broar.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Blekinge län.					
Ny bro av armerad betong mellan Karlskrona och Stumholmen	31,000	14,500	5	10	50
Ombyggnad av östra kölhalningsbron å örlogsvarvet i Karlskrona	36,500	14,500	7	10	70
	67,500	**29,000**			**120**
Västmanlands län.					
Brobyggnad vid landflygfältet, Västerås . . .	**4,000**	**1,600**	1	10	**10**
Hela riket	**71,500**	**30,600**			**130**

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Stockholms län.					
Ombyggnad av bron över Sigridsholmssjön jämte tillfartsväg	*53,200*	*18,200*	3	25	*75*
	53,200				
Uppsala län.					
Ombyggnad av Islandsbron i Uppsala	48,000	27,000	3	20	60
Vägomläggning och bro vid Kilsberg i Vänge .	46,500	500	6	30	180
	94,500	*27,500*			*240*
	94,500				
Södermanlands län.					
Broombyggnad, Nyköping	250,000	52,000	10	48	480
Ombyggnad av 2 broar över Trosaån i Trosa .	14,000	—	—	—	—
Ombyggnad av Boda kvarnbro	41,000	12,000	—	—	—
	250,000	*52,000*			*480*
	305,000				
Östergötlands län.					
Bro över Tinnerbäcken i Linköping	80,100	30,100	5	35	175
Ombyggnad av bro vid Vena	57,600	5,000	12	25	300
	137,700	*35,100*			*475*
	137,700				
Jönköpings län.					
Bro över Svartån, Tranås	*74,000*	*42,000*	8	20	*160*
	74,000				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Kronobergs län.					
Brobyggnad över Ronnebyån, Södra Sandsjö	25,000	10,000	6	10	60
Brobyggnad över Mörrumsån vid Fridafors	41,000	26,000	3	15	45
	66,000	*36,000*			*105*
	66,000				
Kristianstads län.					
Bro vid Strömsborg över Helgeån	90,000	10,000	6	50	300
Bro över Helgeån vid Broby	42,000	7,000	6	20	120
	132,000	*17,000*			*420*
	132,000				
Älvsborgs län.					
Ny bro vid Kvarnen med förbindelsegator, Alingsås	210,000	60,000	12	38	456
Ny bro över Säveån i Alingsås	50,000	14,000	8	16	128
Bro över Viskan i Borås jämte gatuanslutning	161,000	60,000	8	50	400
Bro över Viskan vid Evedal i Borås jämte tillfartsvägar	94,000	35,000	6	40	240
Bro vid Brohögen	30,000	8,000	4	25	100
Ombyggnad av Upperuds strömbro	100,000	40,000	6	40	240
Bro- och vägomläggning vid Gestads kyrka	37,800	8,000	6	15	90
	682,800	*225,000*			*1,654*
	682,800				
Värmlands län.					
Bro över Klarälven vid Sundsta i Karlstad	725,000	175,000	18	120	2,160
Brobyggnader i Kils härad: en över Fryken vid Nilsbysundet; tre över Klarälven	826,200	500,000	12	200	2,400
Bro över Byälven vid Högsäter	218,900	—	—	—	—
Bro över Byälven vid Skasås	390,700	—	—	—	—
Bro över Värmskogssundet, Gillberga	236,300	—	—	—	—
Bro över Klarälven vid Myra	280,000	—	—	—	—
	1,551,200	*675,000*			*4,560*
	2,677,100				
Örebro län.					
Bro över Svartån vid Södra hamnen i Örebro	150,000	60,000	12	30	360
Nybyggnad av Hagabron i Örebro	175,000	70,000	12	40	480
Ombyggnad av Sundsbron vid Askersund jämte tillfartsvägar	100,000	—	—	—	—
Bro över Svartälven vid Hällefors	80,000	30,000	6	20	120
	405,000	*160,000*			*960*
	505,000				
Västmanlands län.					
Ny bro över Svartån för Skerikevägen, Västerås	190,000	75,000	6½	50	325
Anläggning av bro jämte dammbyggnad, Sura	145,900	56,000	8	35	280
	335,900	*131,000*			*605*
	335,900				
Kopparbergs län.					
Ombyggnad av den s. k. Sundsflottbron jämte tillfartsvägar, Svärdsjö	350,000	75,000	12	150	1,800
Brobyggnad, Äppelbo	52,000	35,000	—	—	—
Landsvägsbro vid Horrmundsvalla jämte utfartsvägar	160,000	31,000	12	50	600
Landsvägsbro å vägen Sollerön-Gesunda	360,000	60,000	24	100	2,400
	870,000	*166,000*			*4,800*
	922,000				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Gävleborgs län.					
Bro över Voxna älv vid Mödänge, Bollnäs . .	181,000	70,000	12	30	360
Bro över Ljusnan vid Vallsta	374,000	100,000	15	50	750
	555,000	*170,000*			*1,110*
	555,000				
Västernorrlands län.					
Bro över Edsån samt omläggning av väg å östra sidan om Edsfjärden, Ytterlännäs . . .	10,000	2,000	4	12	48
Bro vid Moliden	10,000	2,000	4	12	48
Bro över Ångermanälven vid Resele kyrka jämte tillfartsvägar	486,000	—	—	—	—
Bro över Ljungan vid Torpshammar	225,000	125,000	12	30	360
	245,000	*129,000*			*456*
	731,000				
Jämtlands län.					
Ombyggnad av landsvägsbron mellan Östersund och Frösön	300,000	130,000	5½	100	550
Ombyggnad av bron över strömmen vid Bodsjöedet å vägen Duved—Skalstugan	95,000	25,000	8	75	600
Brobyggnad över Indalsälven vid Hålland . .	15,500	3,003	3	30	90
Bro över Ljusnan vid Noverön intill Sänna färjplats jämte tillfartsvägar	280,000	150,000	—	—	—
Bro över Ljusnan vid Kolsätt jämte tillfartsvägar	265,000	150,000	—	—	—
	410,500	*158,003*			*1,240*
	955,500				
Västerbottens län.					
Ombyggnad av broarna över Vindelälven vid Ekorrsele och över Ekorrbäcken	200,000	60,000	14	60	840
Ombyggnad av bron över Hjuksån vid Hjuken	60,000	18,000	8	30	240
Ombyggnad av bron över Krycklan vid Överrödå	60,000	18,000	8	30	240
Brobyggnad över Umeälven vid Hälsingborg .	50,000	17,500	6	30	180
Ombyggnad av bron över Kåge älv vid Slyberg jämte tillfartsvägar	35,000	10,500	6	30	180
Ombyggnad av bron över Granån vid Graned .	80,200	32,000	6	45	270
Ombyggnad av bron över Ume älv vid Lycksele	180,000	54,000	14	55	770
Ombyggnad av bron över Öre älv vid Brattfors	80,000	32,000	6	45	270
Ombyggnad av bron över Vormträskbäcken vid Vormträsk	15,000	4,500	6	10	60
Ombyggnad av bron över Vormbäcken vid Vormsele	30,000	9,000	6	20	120
Bro över Vindelälven vid Rusksele jämte tillfartsvägar	460,000	115,000	18	120	2,160
Ombyggnad av bron över Gargån vid Gargbro	91,000	27,300	10	40	400
Anordnande av brospann vid bron över Vojmån vid Strömåker	45,000	13,500	6	30	180
Bro över Ångermanälven vid Meselefors . . .	140,000	42,000	12	70	840
Ombyggnad av broarna över Tjesjöån, Gideälven och Lögdeälven å vägen Älgsjö—Lycksele .	150,000	45,000	12	65	780
Ombyggnad av bron över Lögde älv vid Storlögda	50,000	15,000	6	35	210
Ombyggnad av bron över Viskasjön vid Fredrika	30,000	9,000	6	20	120
	1,756,200	*522,300*			*7,860*
	1,756,200				
Norrbottens län.					
Bro över Pite älv vid Nystrand	*187,200*	*60,000*	12	30	*360*
	187,200				
Hela riket	*7,806,200*	*2,624,103*			*25,560*
	10,170,100				

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Jönköpings län.					
Bro vid Bykvarn, Eksjö	**13,000**	**4,200**	2	15	**30**
Kalmar län.					
Brobyggnad i Nybro	10,000	4,000	3	8	24
Brobyggnad i Nybro	10,000	4,000	3	8	24
	20,000	**8,000**			**48**
Blekinge län.					
Bro till Ellegårdsblekan jämte tillfartsvägar, Ronneby	**30,000**	**10,000**	6	25	**150**
Hela riket	**63,000**	**22,200**			**228**

Enskilda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Göteborgs och Bohus län.					
Ny bro mellan Lärje och Olskroken för B. J.	**220,000**	**90,000**	12	40	**480**
Hela riket	**220,000**	**90,000**			**480**

Sammandrag.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Statliga arbeten	71,500	71,500	30,600	130
Statsunderstödda arbeten	10,170,100	7,806,200	2,624,103	25,560
Rent kommunala arbeten	63,000	63,000	22,200	228
Enskilda arbeten	220,000	220,000	90,000	480
Summa	**10,524,600**	**8,160,700**	**2,766,903**	**26,398**

Hamnar.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Stockholms län.					
Fiskehamnsbyggnad vid Mellsten	**187,200**	**75,400**	24	25	**600**
Gotlands län.					
Fiskehamnsbyggnad, Västergarn	55,000	21,200	6	30	180
Fiskehamn vid Herta	31,400	8,600	6	24	144
	86,400	**29,800**			**324**
Blekinge län.					
Iståndsättning och ombyggnad av bryggan Ifö, Karlskrona	18,000	8,550	4	8	32
Pir vid Kungsholms fort	13,000	2,000	3	20	60
Karlskrona östra farled: muddring	124,000	60,000	5	11	55
Hamnbyggnad vid Aspö lotsplats	50,000	5,000	8	20	160
Aspö-Drottningskär, Lökanabben, fiskehamnsbyggnad	110,000	36,500	12	35	420
Förbättring av statens fiskehamn vid Hällevik .	10,000	4,000	2	12	24
	325,000	**116,050**			**751**
Kristianstads län.					
Fiskehamnsbyggnad i Brantevik	444,000	153,000	32	50	1,600
Handelshamnsbyggnad i Skillinge	126,500	39,000	18	25	450
Fiskehamnsbyggnad, Vejby	91,000	20,000	12	30	360
Fiskehamnsbyggnad, Båstad	83,000	26,500	10	30	300
	744,500	**238,500**			**2,710**
Malmöhus län.					
Handelshamnsbyggnad, Viken	**134,000**	**52,000**	12	35	**420**
Hallands län.					
Glommen, utvidgning av fiskehamnen	**52,000**	**18,300**	6	32	**192**
Göteborgs och Bohus län.					
Fiskehamnsbyggnad, Rörö	93,000	23,000	8.5	35	297.5
Fiskehamnsbyggnad, Knippla	235,300	43,000	22	35	770
Fiskehamnsbyggnad, Hönö-Röd	104,000	31,000	11	30	330
Fiskehamnsbyggnad, St. Dyrön	135,000	24,500	20	25	500
Fiskehamnsbyggnad, Rönnäng	64,000	23,400	8	20	160
Fiskehamnsbyggnad, Åstol	219,700	20,700	20	40	800
	851,000	**165,600**			**2,857.5**
Västmanlands län.					
Kajanläggning och anordnande av 3 sliper för flygvapnet, Västerås	50,000	10,000	4	30	120
Vågbrytare för d:o	45,000	7,000	4	25	100
	95,000	**17,000**			**220**

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Västernorrlands län.					
1:a utbyggnaden av hamnen i Härnösand . . .	387,100	187,100	15	60	900
2:a utbyggnaden av d:o	226,000	95,600	8	50	400
	613,100	**282,700**			**1,300**
Norrbottens län.					
Kajbyggnad och muddring, Piteå	**329,500**	**94,000**	18	50	**900**
Hela riket	**3,417,700**	**1,089,350**			**10,274.5**

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Stockholms län.					
Hamn vid Bällstaviken, Sundbyberg	*379,000*	*170,000*	12	30	*360*
	379,000				
Kalmar län.					
Kajbyggnad för hamnpir i Kalmar	480,000	280,000	36	24	864
Vågbrytare och brygga i fiskehamnen, Västervik	90,000	39,000	12	30	360
Ombyggnad av vedkaj i Borgholm	15,000	6,000	3	14	42
Ombyggnad av vågbrytare, Borgholm	10,000	4,000	2	12	24
	595,000	*329,000*			*1,290*
	595,000				
Blekinge län.					
Tillbyggnad av kaj, Asarum	*27,000*	*7,000*	2	30	*60*
	27,000				
Malmöhus län					
Muddring m. m. för flytdocka, Landskrona . .	35,000	4,000	3	15	45
Uppmuddring av hamnbassäng, Landskrona . .	190,000	6,000	22	15	330
Pålverk och överbyggnad å hamnkajen i Höganäs	15,440	8,950	3	10	30
Utläggning av skyddssten utanför parapeten å hamnmuren i Höganäs å första halva sträckan	11,775	2,250	2	17	34
Utläggning av skyddssten utanför parapeten å hamnmuren i Höganäs å andra halva sträckan	11,775	2,250	2	17	34
Kajmur å hamnplanen i Höganäs	27,300	18,600	4	8	32
Kajmur å hamnplanen i Höganäs	39,470	27,000	4	11	44
	330,760	*69,050*			*549*
	330,760				
Hallands län.					
Ombyggnad av upplagskajen i Halmstad . . .	*349,600*	*169,300*	24	30	*720*
	349,600				
Älvsborgs län.					
Kajbyggnad vid nya trafikkanalen i Vänersborg	*264,000*	*130,000*	14	45	*630*
	264,000				
Skaraborgs län.					
Utvidgning av östra hamnen i Lidköping . . .	*375,000*	*118,000*	24	50	*1,200*
	375,000				

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Västmanlands län.					
Vågbrytare vid djuphamnen i Västerås	68,000	18,000	3.5	50	175
Båthamn vid järnvägsverkstaden i Västerås . .	125,000	35,000	7	40	280
	193,000	*53,000*			*455*
	193,000				
Kopparbergs län.					
Ombyggnad av kajen i Falun	*170,700*	*42,675*	20	25	*500*
	170,700				
Västernorrlands län.					
Ombyggnad av delar av Fisktorgskajen i Sundsvall	85,000	27,000	6	30	180
Ombyggnad av kajen på Selångerån s södra sida, Sundsvall	100,000	32,000	6	35	210
	185,000	*59,000*			*390*
	185,000				
Västerbottens län.					
Kajbyggnad inom Storkåge bys hamnområde .	*80,000*	*15,000*	5	125	*625*
	80,000				
Norrbottens län.					
Kajbyggnad, Råneå	**94,000**	—	10	40	—
Hela riket	***2,949,060***	***1,162,025***			***6,779***
	3,043,060				

Enskilda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Blekinge län.					
Ombyggnad av kajer vid Karlshamns skeppsvarv	**20,000**	**5,000**	2	30	**60**
Hela riket	**20,000**	**5,000**			**60**

Sammandrag.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Statliga arbeten	3,417,700	3,417,700	1,089,350	10,274.5
Statsunderstödda arbeten	—	—	—	—
Rent kommunala arbeten	3,043,060	2,949,060	1,162,025	6,779
Enskilda arbeten	20,000	20,000	5,000	60
Summa	**6,480,760**	**6,386,760**	**2,256,375**	**17,113.5**

Vattenbyggnader.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Stockholms län.					
Kaj- och strandskoning å Rindö	14,500	4,600	4	10	40
Strandskoning med schaktning och utfyllning, Hägernäs	100,000	7,400	4	75	300
Muskö kanal	45,000	18,600	5	30	150
	159,500	**30,600**			**490**
Västmanlands län.					
Uppmuddrings- och utfyllnadsarbeten för flygvapnet, Västerås	**130,000**	**60,000**	6	35	**210**
Västernorrlands län.					
Färjlägen vid Sannasundet för färjled mellan fastlandet och Hemsön	**34,000**	**1,050**	4	31	**124**
Hela riket	**323,500**	**91,650**			**824**

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Älvsborgs län.					
Ombyggnad av Upperuds slussar	*170,000* 170,000	*65,000*	14	35	*490*
Norrbottens län.					
Byggande av färjställe i Bredåker med tillfartsvägar	30,000	1,400	—	—	—
Hela riket	*170,000* **200,000**	*65,000*			*490*

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Stockholms stad.					
Kanal Lillsjön—Ulvsundasjön	**100,000**	—	4	25	—
Malmöhus län.					
Strandskoning, Ystad	*36,000*	*20,400*	5	10	*50*
	36,000				
Göteborgs och Bohus län.					
Fördämning mellan fastlandet och en holme i Byfjorden invid Uddevalla	*15,750*	*2,400*	5½	12	*66*
	15,750				
Skaraborgs län.					
Strandskoning i Lidköping	15,000	4,500	4	10	40
Strandskoning, Karlsborg	24,000	5,000	4	25	100
	39,000	*9,500*			*140*
	39,000				
Kopparbergs län.					
Strandskoningsarbeten efter Österdalälven vid Morastrand	**10,700**	700	4	—	—
Gävleborgs län.					
Inlopp för tillförsel av friskt vatten till Kyrksjön, Ljusdal	85,000	5,000	5	140	700
Kanal för utlopp från Kyrksjön, Ljusdal . . .	70,000	3,000	4	125	500
	155,000	*8,000*			*1,200*
	155,000				
Västerbottens län.					
Upprensning av Stensundsforsen	*30,000*	*10,000*	6	50	*300*
	30,000				
Hela riket	***275,750***	***50,300***			***1,756***
	386,450				

Enskilda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Östergötlands län.					
Rensning av utlopp mellan Stora och Lilla Bjärn	**20,000**	—	2	50	—
Kronobergs län.					
Fördjupning av kanal och förstärkning av Växjö—Alvesta järnvägs bro över Lekarydsån . .	*28,500*	*13,000*	2	20	*40*
	28,500				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Värmlands län.					
Upprensning och förbättring av flottled, Ransäter	20,000	3,500	3—5	10—30	80
Ombyggnad av Säffle kanal	185,000	60,000	8	60	480
Ombyggnad av Säffle kanal	640,500	185,000	10	200	2,000
Upprensning och förbättring av flottled, Sunne	10,000	2,000	3—5	10—30	80
Ombyggnad av dammen för sjön Knir	12,000	3,000	3	15	45
Strandskoning efter Klarälven vid Sundhult .	15,000	1,000	4	20	80
Strandskoning efter Klarälven vid Likenäs . .	6,000	500	2	15	30
	888,500	*255,000*			*2,795*
	888,500				
Kopparbergs län.					
Vallmora kraftstation	*210,000*	*90,000*	6	40	*240*
	210,000				
Gävleborgs län.					
Kraftstation i Ovanåker	**187,000**	—	—	—	—
Västernorrlands län.					
Sprängnings-, rensnings- och stenbyggnadsarbeten i Matforsen vid Tuna	52,000	4,000	—	—	—
Strandskyddsarbeten efter Indalsälven vid Timrå	24,485	2,100	1—2	35—45	60
Muddringsarbete, Timrå	18,450	300	2½	25	62.5
Pålade ris- och stenarmar, Hässjö	44,625	9,700	3	75	225
Muddringsarbeten, Hässjö	12,070	300	2½	40	100
Strandskyddsarbeten efter Indalsälven vid Hässjö	41,161	1,277	3	150	450
	140,791	*13,677*			*897.5*
	192,791				
Jämtlands län.					
Reglering av flottled i Häggsjöån	40,000	1,000	10	20	200
Utbyggnad och nybyggnad av kraftstation i Kvarnforsen	152,000	87,000	11	40	440
Segelled Andersön—Skansholmen i Storsjön . .	12,600	—	5	20	—
	192,000	*88,000*			*640*
	204,600				
Västerbottens län.					
Muddring i Kåge älvs utlopp; dammbyggnad i Kusån	**32,000**	—	4	70	—
Norrbottens län.					
Flottledsarbeten i Kalixälven	130,000	—	7	150	—
Flottledsförbättring i Stora Luleälv vid Boden	20,000	3,000	4½	30	135
Dammbyggnad m. m. i Sangis älv vid och nedom Miekojärvi	9,500	1,800	3	20	60
Muddring i timmerbommen vid Törefors sågverk	10,000	—	2½	30	—
	29,500	*4,800*			*195*
	169,500				
Hela riket	*1,489,291*	*464,477*			*4,807.5*
	1,932,891				

Sammandrag.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Statliga arbeten	323,500	323,500	91,650	824
Statsunderstödda arbeten	200,000	170,000	65,000	490
Rent kommunala arbeten	386,450	275,750	50,300	1,756
Enskilda arbeten	1,932,891	1,489,291	464,477	4,807.5
Summa	**2,842,841**	**2,258,541**	**671,427**	**7,877.5**

Hus.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Stockholms stad.					
Uppförande av uthusbyggnad med förbränningsugn för statens frökontrollanstalt	5,000	2,500	1	5	5
Tillbyggnad av sjökarteverkets fastighet å Skeppsholmen	140,000	74,000	7	20	140
Vattrivning och avfärgning av Svea livgardes kaserns fasad	90,000	10,000	5	30	150
Ombyggnadsarbeten för beredande av ökat utrymme åt musikaliska akademien	38,000	12,000	6	7	42
Putsning och avfärgning av Göta livgardes etablissements yttre fasader	50,000	—	2	18	—
Förrådsbyggnad för ammunitionsfabriken, Marieberg	160,000	80,000	5	20	100
Skansen: Nya herr- och damtoaletter samt transformatorhus	23,500	11,100	3	14	42
Nordiska Museet: Ombyggnad av »Skånska gruvan» till magasinslokaler	115,000	52,000	9	22	198
Skansen: Nybyggnad för verkstäder m. m.	110,000	54,100	8	28	224
	681,500	*295,700*			*901*
	731,500				
Stockholms län.					
Flyttning av förrådsbaracker, Vaxholm	32,100	5,130	12	12	144
Baracker i Vaxholms fästnings yttre linje	150,000	60,000	8	100	800
Mörby slottsruin	25,000	2,500	7	13	91
Anläggning av sex markörskydd av betong vid infanteriskjutskolan	1,950	150	—	—	—
Anordnande av stridskons- och stridsspetskällare å Bergholmen	65,000	16,000	12	12	144
Monteringshall, Hägernäs	75,000	30,000	4	30	120
Vaktbyggnad, Hägernäs	50,000	20,000	3	25	75
Kok- och matinrättning, Hägernäs	318,000	130,000	6	80	480
Landhangarbyggnad å Barkarby	160,000	73,000	6	40	240
Tyresö slott: Nytt tak på huvudbyggnaden	10,000	4,900	1½	6	9
D:o: Lagning av byggnadens fasader	13,200	2,800	2	9	18
D:o: Iståndsättande av biblioteksflygeln	35,000	15,400	5	16	80
	933,300	*359,880*			*2,201*
	935,250				
Uppsala län.					
Ändring av värmeanläggningen vid asylen inom Ulleråkers sjukhus vid Uppsala	*150,000*	*115,000*	8	16	*128*
	150,000				
Södermanlands län.					
Åkers krutbruk: Badhus	25,000	16,500	3	4	12
D:o: Bomullskrutförråd	15,000	6,500	3	8	24
D:o: Trotylmagasin	24,000	11,000	4	8	32
D:o: Exerciskrutförråd	3,000	1,800	1	2	2
	67,000	*35,800*			*70*
	67,000				

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Östergötlands län.					
Flyttning av förrådsbyggnad från Malmen till Linköping	32,500	6,750	6	22	132
Uppförande av ny ekonomibyggnad m. m. vid Birgittas sjukhus	966,275	526,000	15	94	1,410
Stegeborgs slottsruin	40,000	2,000	8	20	160
Sadelmakare- och målarverkstad m. m. å flygfältet vid Malmen	100,000	30,000	4	45	180
Mindre sjöhangarbyggnad vid Roxen med slip- och tillfartsväg	45,000	18,000	3	20	60
Stjärnorps slottsruin	10,000	2,000	3	10	30
Ny smidesverkstad vid statens uppfostringsanstalt å Bona	17,000	8,000	3	8	24
	1,210,775	*592,750*			*1,996*
	1,210,775				
Jönköpings län.					
Göta ingenjörkår: Iordningställande av underofficersmässen	4,735	1,850	1	12	12
D:o: Ombyggnad av sjukavdelningen	11,800	7,162	1	18	18
D:o: Ombyggnad av chefs-, officers- och östra underofficersbostäderna	15,300	7,800	2½	12	30
Brahehus slottsruin	10,000	1,000	3	10—12	33
Eksjö hovgårds slottsruin	10,000	500	4	10	40
	51,835	*18,312*			*133*
	51,835				
Kronobergs län.					
Inredningsarbeten åt länsstyrelsen i Växjö	*30,000*	*11,000*	4	10	*40*
	30,000				
Kalmar län.					
Vaktmästarbostad vid folkskoleseminariet i Kalmar	14,000	6,000	4	4	16
Omändring av köks- och tvättavdelningen vid S:ta Gertruds sjukhus	285,000	130,000	10	31	310
	299,000	*136,000*			*326*
	299,000				
Gotlands län.					
Kastalerna vid Sundre, Fröjel, Gothem, Gammelgarn, Lärbro	10,000	1,000	3	10—12	33
Ombyggnad av landsstatshuset i Visby	44,000	13,000	6	11	66
Visby ruiner, ringmur och vissa kyrkoruiner	80,000	10,000	10	25	250
Sjöhangarbyggnad med slip vid Färösund	125,000	5,200	—	—	—
	134,000	*24,000*			*349*
	259,000				
Blekinge län.					
Anordning för bombfast ammunitionsförvaring å Karlsholmen	286,200	67,000	22	30	660
Marketenteribyggnad å Västra Hästholmen	10,550	4,830	2	12	24
	296,750	*71,830*			*684*
	296,750				
Kristianstads län.					
Ljungbyhed: Friluftsbad	10,000	4,500	2	8	16
D:o: Landhangarbyggnad	216,000	93,000	6	50	300
	226,000	*97,500*			*316*
	226,000				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Malmöhus län.					
Uppförande av ny paviljong för sinnesslöa kvinnor vid S:ta Maria sjukhus	546,000	260,000	14	54	756
Byggnadsarbeten å Revingehed	10,700	6,200	1	10	10
	556,700	*266,200*			*766*
	556,700				
Hallands län.					
Reparation av ytterfasaden å Varbergs fästning	*17,100*	*2,800*	5	10	*50*
	17,100				
Älvsborgs län.					
Inredningsarbeten i landsstatshuset i Vänersborg	10,000	3,000	2	7	14
Grävsnäs slottsruin	20,000	1,000	6	12	72
	30,000	*4,000*			*86*
	30,000				
Skaraborgs län.					
Axvalls slottsruin	100,000	5,000	10	35	350
Landhangarbyggnad, Karlsborg	110,000	45,000	6	30	180
Ombyggnadsarbeten vid tygverkstäderna, Karlsborg	30,000	10,000	6	12	72
Sjöhangarbyggnad med slip, Karlsborg	125,000	52,000	6	30	180
Verkstadsbyggnad för flygvapnet, Karlsborg	120,000	47,000	4	40	160
	485,000	*159,000*			*942*
	485,000				
Värmlands län.					
Omändringsarbeten i landsstatshuset i Karlstad	20,000	6,000	4	7	28
Garage för Värmlands regemente	2,880	2,060	1	3	3
	22,880	*8,060*			*31*
	22,880				
Örebro län.					
Paviljong för sinnesslöa vid V:a Marks sjukhus	*1,082,000*	*549,000*	17	89	*1,513*
	1,082,000				
Västmanlands län.					
Omändringsarbeten å Västerås slott	4.000	1,000	1	6	6
Anordnande av skjutgårdar för flygvapnet, Västerås	13,000	4,000	2	14	28
Förrådsskjul m. m. för d:o, Västerås	11,000	5,000	2	8	16
Flygstationsbyggnad, Västerås	40,000	16,000	4	15	60
Sjöhangarbyggnad, Västerås	120,000	49,000	6	30	180
Ombyggnad av Bjurfors skogsskola	100,000	45,000	10	20	200
	288,000	*120,000*			*490*
	288,000				
Kopparbergs län.					
Inredningsarbeten i landsstatshuset i Falun	10,000	3,000	3	4	12
Omändring av kök vid Säters sjukhus	211,000	97,000	10	30	300
Utvidgning av vattenverk vid Säters sjukhus	85,000	38,000	9	12	108
Hangar vid Rommehed	100,000	40,000	4	45	180
	406,000	*178,000*			*600*
	406,000				
Gävleborgs län.					
Hangar vid Mohed	*100,000*	*40,000*	4	45	*180*
	100,000				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Västernorrlands län.					
Hangar vid Sollefteå flygplats	*100,000* **100,000**	*40,000*	4	45	*180*
Jämtlands län.					
2 baracker m. m. vid Grytan, Östersund . . .	80,000	40,000	5	30	150
Sjöhangarbyggnad, Frösön	110,000	45,000	6	30	180
Landhangarbyggnad, Frösön	90,000	36,000	4	30	120
Sjukpaviljong för flygkåren, Frösön	60,000	23,000	4	20	80
Mässbyggnad för d:o	60,000	23,000	4	20	80
Förrådsbyggnad för d:o	20,000	5,000	3	10	30
	420,000 **420,000**	*172,000*			*640*
Västerbottens län.					
Hangar vid flygplatsen, Umeå	100,000	40,000	4	45	180
Uppförande av skosmedja för Västerbottens regemente, Umeå	7,650	—	—	—	—
	100,000 **107,650**	*40,000*			*180*
Norrbottens län.					
Mässbyggnad för intendenturen, Boden	18,000	8,503	2½	10	25
Garagebyggnad för d:o	35,000	20,570	6	9	54
Potatiskällare för Bodens ingenjörkår	8,000	2,700	2	10—15	25
D:o för garnisonssjukhuset i Boden	4,350	2,250	3	2	6
Sjöhangarbyggnad, Boden	110,000	45,000	6	30	180
Motorreparationsverkstad för tygstationen i Boden	22,660	8,380	2½	13	32.5
Skidförråd för Norrbottens regemente, Boden .	43,000	21,725	3	15	45
Flyttning av exercishus för d:o	47,000	13,420	4	30	120
4 st. skyddsrum, Bodens fästning	92,000	50,000	6	20	120
Skolhus i Kerädöjärvi	30,000	4,000	12	12	144
	410,010 **410,010**	*176,548*			*751.5*
Hela riket	*8,097,850* **8,282,450**	*3,513,380*			*13,553.5*

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Uppsala län.					
Centralsanatorium i anslutning till Akademiska sjukhuset i Uppsala	**1,260,000**	—	—	—	—
Södermanlands län.					
Tillbyggnad av Flens lasarett	*150,000* **150,000**	*80,000*	12	18	*216*
Kalmar län.					
Spannmålslagerhus, Kalmar	**758,000**	475,000	—	—	—

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Malmöhus län.					
Tillbyggnad av Sätoftahemmet vid Höör . . .	*40,000* **40,000**	*10,000*	6	8	*48*
Älvsborgs län.					
Spannmålslagerhus i Vänersborg	*110,000* **110,000**	*68,000*	4—5	30—40	*157.5*
Hela riket	*300,000* **2,318,000**	*158,000*			*421.5*

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Stockholms län.					
Nybyggnad till hem för kroniskt sjuka, Solna	*135,000* **135,000**	*74,250*	8	15	*120*
Uppsala län.					
Uppförande av 2 badhus, Älvkarleby	*50,000* **50,000**	*33,000*	7	16	*112*
Södermanlands län.					
Ombyggnad av Nyköpings läroverk	288,780	123,000	14	40	560
Nybyggnad för brandstation i Strängnäs . . .	60,000	35,000	6	15	90
Om- och nybyggnad av skolbyggnad i Bie . .	58,000	27,000	22	6—7	143
	406,780 **406,780**	*185,000*			*793*
Jönköpings län.					
Restaurering av Forserums kyrka	31,105	13,300	6	12	72
Skolhusbyggnad, Forserum	97,800	60,500	5	30	150
	128,905 **128,905**	*73,800*			*222*
Kalmar län.					
Ombyggnad av försörjningsinrättning, Oskarshamn	100,000	44,200	7	25	175
Gymnastikhus, Oskarshamn	100,000	51,000	7	20	140
Ombyggnad av läroverk, Oskarshamn	200,000	103,000	9	30	270
Varmbadhus, Oskarshamn	200,000	100,000	13	20	260
Skollokaler vid Brännebro skola	10,000	5,000	5	10	50
Ålderdomshem, Kråksmåla	32,000	6,500	10	—	—
	610,000 **642,000**	*303,200*			*895*
Blekinge län.					
Uppförande av brandstation och badhus, Mörrum	**13,000**	—	—	—	—
Kristianstads län.					
Gymnastik- och badhus i Osby	*61,000* **61,000**	*37,000*	4	30	*120*

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Älvsborgs län.					
Brandstation i Borås	400,000	230,000	12	50	600
Varmbadhus i Ulricehamn	130,000	98,000	7	20	140
Skidbacksanläggning i Dals-Ed	42,500	9,000	—	—	—
Uppförande av badhus, Ödeborg	9,350	7,050	—	—	—
	530,000	*328,000*			*740*
	581,850				
Skaraborgs län.					
Uppförande av en fristående barnpaviljong vid S:t Ekebergs sanatorium	*338,000*	*110,500*	18	75	*1,350*
	338,000				
Värmlands län.					
Tillbyggnad av Värmlands läns sinnesslöanstalt	*467,000*	*245,000*	18	50	*900*
	467,000				
Örebro län.					
Varmbadhus i Sirsjön	12,000	8,000	5	8	40
Varmbadhus i Sikfors	16,000	10,000	6	8	48
Gymnastikhus, Hällefors	32,000	24,000	8	9	72
Ankehem, Hällefors	73,000	47,500	12	22	264
Varmbadhus, Hällefors	94,000	61,000	12	27	324
	227,000	*150,500*			*748*
	227,000				
Västmanlands län.					
Anläggning av gymnastikhus, Sura	*100,000*	*73,000*	12	10	*120*
	100,000				
Kopparbergs län.					
Ombyggnad av förra Bergsskolan i Falun till medborgarhus	525,000	325,000	27	20	540
Nybyggnad för högre allmänna läroverket i Falun	465,000	290,000	23	20	460
Krematorieanläggning, Falun	140,000	55,000	14	20	280
Skolhusbyggnad, Söderbärke	105,000	57,000	18	12	216
Byggande av badhus å fem platser inom Säfsnäs socken	31,230	20,997	3	16	48
	1,266,230	*747,997*			*1,544*
	1,266,230				
Gävleborgs län.					
Ålderdomshem i Söderhamn	330,000	174,000	18	22	396
Skolhusbyggnad i Marma	100,000	45,000	9	20	180
Lärarbostad i Vallvik	50,000	22,500	9	10	90
Ladugårdsbyggnad till Järvsö försörjningshem	24,248	12,004	7	12	84
Skolbyggnad i Örje	70,172	28,073	15	25	375
	574,420	*281,577*			*1,125*
	574,420				
Västernorrlands län.					
Gravkapell, likbod, obduktionsrum och krematorium i Gudmundrå	65,000	25,000	12	25	300
Skolhus i Klockestrand	55,300	21,600	6	15	90
Tillbyggnad av Krånge skola	20,000	6,000	6	10	60
Skolhusbyggnad i Västertåsjö	30,000	—	—	—	—
	140,300	*52,600*			*450*
	170,300				

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Jämtlands län.					
Badhus i Östersund	300,000	90,000	12	40	480
3 badhus, Hotagen	12,000	2,600	4	12	48
Badhus inom Mörsils stationssamhälle	13,500	9,000	—	—	—
Lärarebostäder, Hede	20,000	3,000	4	—	—
	312,000	*92,600*			*528*
	345,500				
Västerbottens län.					
Busstation, Umeå	47,000	33,000	5	7—8	37.5
Polishäkte i Byske	10,000	4,500	4	5	20
Skolhus i Hemfjäll	11,000	6,500	4	4—5	18
	68,000	*44,000*			*75.5*
	68,000				
Norrbottens län.					
Om- och tillbyggnad av skolhus jämte planering av skoltomten, Luleå	110,000	60,000	4½	35	157.5
Om- och tillbyggnad av skolhus i Skurholm jämte planering av skoltomten, Luleå	120,000	78,000	4½	34	153
Skolhusombyggnad i Hortlax	39,500	20,000	4	15—16	62
Skolhusbyggnad i Blåsmark	30,000	14,600	12	6—7	78
Lärarbostad i Hemmingsmark	28,500	13,600	10	6—7	65
Skolhem i Långträsk	87,500	55,130	11	10	110
Lärarbostäder i Långnäs	36,700	25,140	5	8	40
Skolbyggnad i Långnäs	54,000	36,720	6	9	54
Ombyggnad av överlärarbostaden i Piteå socken	15,000	10,145	3	6	18
Ombyggnad av folkskolan i Långträsk	18,500	10,410	2½	13	32.5
Skolhusbyggnad i Håkansö	48,500	19,800	12	15	180
Skolhus i Alvsby	20,000	9,500	12	10	120
Arbetsstuga i Harads	65,000	32,500	10	20	200
Omändringsarbeten å centralsanatoriet i Sandträsk	10,000	4,000	2—3	5	12.5
Omändring av nuvarande skolhus i Bodträskfors till lärarbostad	10,000	5,000	5	5	25
Ombyggnad och modernisering av läkarebostad i Harads	21,300	8,000	—	—	—
Lärarbostad i Sandträsk	20,000	10,000	7	8	56
Nytt skolhus i Bodträskfors	30,000	15,000	10	8	80
Omändringsarbeten å Gällivare lasarett	62,500	20,500	10	12—15	135
Bad- och tvättstuga i Malmberget	300,000	100,000	—	—	—
Lärarbostäder i Svartbyn 70,000, i Posjärv 25,000	95,000	37,000	18	15—20	315
Skolhus i Valsjärv, Alsjärv, Stubblandet, Naisjärv och Nassheden	100,000	40,000	12	30	360
Uppförande av badstugor i vissa byar i Överkalix socken	16,500	6,000	4	15	60
Skolhus i Gyljen 90,000, lärarbostad 50,000	140,000	55,000	18	25—30	495
Skolhus i Lomträsk, Alså, Kypesjärvi à 40,000	120,000	48,000	18	20—25	405
Skolhus i Heden 70,000, i Storbäcken 30,000	100,000	40,000	18	15—20	315
Tillbyggnad av skolhus i Töre	80,000	54,000	9	10	90
7 skolhus i Nederkalix socken	300,000	165,000	36	13	468
16 bostadshus för lärare i Nederkalix socken	327,000	147,150	36	18	648
4 hus med lokaler för gymnastik, skolbad, slöjd och skolkök i Nederkalix socken	180,000	78,700	36	10	360
Ombyggnad av skolhus och uppförande av lärarbostäder i Seskarö	140,000	64,000	24	20	480
Lärarbostäder i Nikkala by	80,000	35,000	14	10	140
Ombyggnad av skolhus och uppförande av lärarbostäder i Vojokkala by	60,000	27,000	14	10	140

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Skolanläggning i Soukalajärvi	30,000	13,000	10	10	100
Skolanläggning i Neistenkangas	45,000	19,000	12	12	144
Skolanläggning i Svanstein	30,000	13,000	10	10	100
Uppförande av 3 skolhus jämte lärarbostäder i Korpilombolo socken	245,000	122,500	20	25	500
	2,894,200	*1,404,395*			*6,698.5*
	3,215,500				
Hela riket	*8,308,835*	*4,236,419*			*16,541*
	8,790,485				

Enskilda arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Skaraborgs län.					
Ombyggnad av barnhem i Tidaholm	**11,850**	**4,000**	3	10	**30**
Hela riket	**11,850**	**4,000**			**30**

Sammandrag.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Statliga arbeten	8,282,450	8,097,850	3,513,380	13,553.5
Statsunderstödda arbeten	2,318,000	300,000	158,000	421.5
Rent kommunala arbeten	8,790,485	8,308,835	4,236,419	16,541
Enskilda arbeten	11,850	11,850	4,000	30
Summa	**19,402,785**	**16,718,535**	**7,911,799**	**30,546**

Industri.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Ej lokaliserbara.					
Nybyggnad av ett djupsjölodningsfartyg . . .	775,000	85,000	—	—	—
Tillverkning av nytt tjänstefartyg för lotsstyrelsen	520,000	220,000	—	—	—
Monteringskostnader för 19 hjälplandningsfält .	38,000	—	—	—	—
Anskaffning av ny muddringsattiralj för statens hamnbyggnaders räkning	75,000	23,500	—	—	—
Ombyggnad av mudderverket »Ettan» för statens hamnbyggnaders räkning	60,000	21,000	—	—	—
	1,468,000				
Stockholms stad.					
Tillverkning av mark- och flygradiostationer .	942,350	424,766	24	70	1,680
Tillverkning av en motorbåt och 4 större roddbåtar för flygstyrelsen	16,000	5,600	6	6	36
Skansen: Parkbelysning	25,000	9,500	3	24	72
	983,350	*439,866*			*1,788*
	983,350				
Stockholms län.					
Permanent flygbelysning, Hägernäs	47,000	29,000	6	12	72
Permanent flygfältbelysning, Barkarby	100,000	70,000	6	17	102
Eldledningsanordningar för artilleriet, Järva .	60,000	—	—	—	—
	147,000	*99,000*			*174*
	207,000				
Östergötlands län.					
Tillverkning av reservdelar till flygplan i Linköping	1,100,000	370,000	12	120	1,440
Permanent flygfältbelysning, Malmen	125,000	70,500	6	25	150
Centraluppvärmning i vapenverkstaden å Malmen	12,200	7,000	2	8	16
	1,237,200	*447,500*			*1,606*
	1,237,200				
Jönköpings län.					
Göta ingenjörkår: Uppvärmning av mässbyggnaden i samband med värmeanläggning inom kasernen	11,800	7,162	1	12	12
D:o: Stängsel kring kasernområdet	12,000	7,800	2½	12	30
	23,800	*14,962*			*42*
	23,800				
Blekinge län.					
Elektrifiering m. m. å Aspö och Alnö	27,600	16,560	5	8	40
Permanent flygbelysning, Karlskrona	40,000	29,000	6	6	36
	67,600	*45,560*			*76*
	67,600				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Kristianstads län.					
Permanent flygfältbelysning, Ljungbyhed . . .	*150,000* **150,000**	*107,000*	6	30	*180*
Älvsborgs län.					
Tillverkning av flygmotorer i Trollhättan . .	*670,000* **670,000**	*110,500*	12	12	*144*
Skaraborgs län.					
Permanent flygfältbelysning, Karlsborg	*170,000* **170,000**	*105,000*	6	30	*180*
Västmanlands län.					
Permanent flygfältbelysning, Västerås	*177,000* **177,000**	*109,300*	6	30	*180*
Jämtlands län.					
Permanent flygfältbelysning, Frösö	*135,000* **135,000**	*91,000*	6	20	*120*
Norrbottens län.					
Telefonledning Arvidsjaur—Malåträsk	*21,500* **21,500**	*15,000*	1	10	*10*
Hela riket	*3,782,450* **5,310,450**	*1,584,688*			*4,500*

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Ej lokaliserbara.					
Sex flygmotorer	240,000	—	—	—	—
Fem sjuktransportflygplan	285,000	—	—	—	—
Sex par flottörer till sjuktransportflygplan . .	90,000	—	—	—	—
Sex postflygplan	480,000	—	—	—	—
Tre övningsflygplan	60,000	—	—	—	—
Hela riket	**1,155,000**				

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Jönköpings län.					
Utbyggnad av kabelnätet i Eksjö	155,000	120,400	12	12	144
Kalmar län.					
Elektrifiering av Skogstorp, Oskarshamn . . .	18,000	8,500	3	6	18

Län och arbetsföretag	Total kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetar månader
Malmöhus län.					
Flytdocka, Landskrona	**440,000**	**175,000**	10	80	**800**
Jämtlands län.					
Framdragande av högspänningsledning för elektrisk belysning, Föllinge	**36,000**	**18,000**	6	25	**150**
Västerbottens län.					
Elektrifiering av Tärna socken	**187,000**	**62,050**	24	40	**960**
Hela riket	**836,000**	**383,950**			**2,072**

Enskilda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Stockholms län.					
Elektrifiering inom Ununge socken	*15,000* **15,000**	*9,000*	6	12	*72*
Kronobergs län.					
Anskaffning av 1 motorvagn för Växjö—Tingsryds järnväg	150,000	—	—	—	—
Anskaffning av 2 motorvagnar för Växjö—Åseda—Hultsfreds järnväg	200,000	—	—	—	—
	350,000				
Kopparbergs län.					
Kraftledning Ulvshyttan—Idkerberget	*20,000* **20,000**	*2,000*	3	10	*30*
Norrbottens län.					
Elektrifiering av byarna Huuki och Aareavaara	*31,320* **31,320**	*18,720*	3	25	*75*
Hela riket	*66,320* **416,320**	*29,720*			*177*

Sammandrag.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Statliga arbeten	146,292	135,792	60,750	201.25
Statsunderstödda arbeten	10,000	—	—	—
Rent kommunala arbeten	258,000	229,000	68,000	755
Enskilda arbeten	—	—	—	—
Summa	**414,292**	**364,792**	**128,750**	**956.25**

Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Stockholms stad.					
Röjning och restaurering av fornlämningar i Stockholmstrakten	10,000	1,000	2	10—12	22
Sprängning för avlopp från tyghuset å örlogsvarvet	7,000	600	3	7	21
Planering av Storängen för livregementet till häst	44,000	4,000	5½	25	137.5
Iordningställande av ridbana å Storängen för d:o	17,600	1,500	5	10	50
Skansen: Utvidgning av dammarna samt omläggning av pumpledningarna	25,000	5,000	4	15	60
Skansen: Varg-, järv- och bäverområde	45,000	7,000	5	22	110
Skansen: Isbjörns- och sälpanorama	55,000	8,000	7	20	140
	203,600	*27,100*			*540.5*
	203,600				
Stockholms län.					
Sten- och betongarbeten för krigscentralen vid Vaxholm	30,000	8,000	10	12	120
Anläggning av idrottsplan vid infanteriskjutskolan	14,145	—	—	—	—
Flygfältsarbeten å Barkarby	245,000	32,000	7	95	665
Upprensning av utfallsdiken å Järvafältet	5,000	—	—	—	—
Upprensning av Säbyån vid Järva	9,000	—	—	—	—
Röjning och restaurering av fornlämningsområdet å Björkö	10,000	1,000	3	12	36
	285,000	*41,000*			*821*
	313,145				
Uppsala län.					
Upprensning av diken å Upplands regementes övningsfält	1,885	—	1	8	—
Omändrings- och förstärkningsarbeten vid Upplands regementes skjutbana	23,000	9,410	1½	25	37.5
Restaurering av fornlämningsområdet vid Gamla Uppsala	10,000	1,000	2	10—12	22
	33,000	*10,410*			*59.5*
	34,885				
Södermanlands län.					
Återställande av vallgraven vid Nyköpings slott	26,000	2,000	4	20	80
Utvidgning och förbättring av skyddsanordning vid gevärsfaktoriets skjutbanor, Eskilstuna	15,000	3,500	6	7	42
Dränering av faktoriängen, Eskilstuna	4,000	1,330	1½	6	9
Dikningsarbeten för Södermanlands regemente	3,000	—	3	5	—
Hjälplandningsfält vid Vängsö	90,000	20,000	21	30	630
	135,000	*26,830*			*761*
	138,000				
Östergötlands län.					
Hjälplandningsfält vid Linköping	200,000	40,000	30	45	1,350
Dränering och schaktning m. m. för Svea trängkår	15,000	2,733	2	19	38

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Schaktning m. m. vid Johannesborg, Norrköping	20,000	1,000	5	14	70
Planering av flygfältet å Malmen	56,000	2,200	4	40	160
	291,000	*45,933*			*1,618*
	291,000				
Jönköpings län.					
Hjälplandningsfält å Visingsö	100,000	20,000	27	25	675
Landningsplats för flygplan å Ränneslätt . . .	12,500	4,400	1¾	15	26.25
Schaktning m. m. vid Visingsborg	15,000	500	7	8—9	59.50
Reglering av Movadsbäcken vid Skillingaryds skjutfält	3,150	—	1½	10	—
Hjälplandningsfält vid Skillingaryd	192,500	20,000	20	50	1,000
	320,000	*44,900*			*1,760.75*
	323,150				
Kronobergs län.					
Torrläggning av Kronobergs regementes övningsfält	2,800	1,000	2	6	12
Reparationsarbeten vid Kronobergs regementes skjutbana	1,650	200	1	6	6
Torrläggning å Kronobergshed	3,850	250	4	6	24
Hjälplandningsfält vid Exen	189,000	22,000	30	50	1,500
	197,300	*23,450*			*1,542*
	197,300				
Gotlands län.					
Diknings-, planerings- och vägarbeten å Visborgs slätt	20,300	1,880	—	—	—
Diknings- och röjningsarbeten i Tingstäde . .	12.400	1,000	—	—	—
Kabelgravar för krigstelefon, Tingstäde	2,600	200	—	—	—
Diknings- och vägarbeten å Tofta skjutfält . .	22,700	1,000	—	—	—
	58,000				
Blekinge län.					
Förbättring av infanteriets skjutbana, Karlskrona	31,650	3,190	6	21	126
Planeringsarbeten inom kasernområdet, Karlskrona	2,150	150	2½	3	7.5
Stenmur vid sjömanskårens kaserner, Karlskrona	45,020	22,830	5	29	145
Bombsäker expedition, Karlskrona	49,500	12,000	12	10	120
Skyddsrum för luftvärn, Karlskrona	16,000	5,700	4	15	60
Signalstation å Kungsholms fort	34,500	13,500	5	25	125
Batterivärn i östra skärgården	68,500	24,000	7	35	245
Kulsprutevärn i östra skärgården	27,000	8,700	3	30	90
Kulsprutevärn å fastlandet, Torhamn	27,000	8,700	3	30	90
Skyddsrum för infanteri, Torhamn	16,000	5,700	4	15	60
Kulsprutevärn, Sturkö	36,000	11,600	4	30	120
Skyddsrum för infanteri, Sturkö	48,000	17,100	4	40	160
Skyddsrum för batteri, Aspö	9,000	2,850	3	10	30
Kulsprutevärn, Aspö	9,000	2,900	3	10	30
Skyddsrum för infanteri, Aspö	16,000	5,700	4	15	60
	435,320	*144,620*			*1,468.5*
	435,320				
Kristianstads län.					
Täckdikning å Näsby fält	4,000	1,400	2	10	20
Restaurering av kungagravar, Kivik	12,000	1,000	2	10	20
Hårdgörning av plan m. m. för skånska trängkåren	5,083	930	2	22	44
Arbeten för Herrevadsklosters remontdepå . .	78,750	3,750	12	60	720
	99,833	*7,080*			*804*
	99,833				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Malmöhus län.					
Rensning av vallgravar vid Malmöhus slott . .	10,000	1,000	2	12	24
Dikningsarbeten för skånska kavalleriregementet	8,850	2,850	2	16	32
Täckdikning av vissa delar av skånska kavalleriregementets övningsfält	3,080	980	1	9	9
Förlängning av skyddsvall å skånska kavalleriregementets skjutbana	3,100	550	1	10	10
Hjälplandningsfält vid Trollenäs	467,500	42,000	33	85	2,805
Stenbocksvallarna, Barsebäck	10,000	500	2½	15	37.5
	502,530	*47,880*			*2,917.5*
	502,530				
Hallands län.					
Lagaholms ruin	25,000	1,000	4	20	80
Reparation av vallmurar, Varberg	7,650	1,400	2	15	30
Renovering av jordvallar, Varberg	5,000	750	2	10	20
Utschaktning av vallgraven vid Varbergs fästning	80,000	4,000	5	50	250
Dräneringsarbeten för Hallands regemente . .	2,500	250	1	5	5
Arbeten vid Hallands regementes skjutbana å Nyårsåsen	6,000	600	2	10	20
Hjälplandningsfält vid Fjärås	200,000	40,000	30	45	1,350
	326,150	*48,000*			*1,755*
	326,150				
Göteborgs och Bohus län.					
Hjälplandningsfält å Orust	120,000	18,000	30	30	900
Hjälplandningsfält vid Näsinge	200,000	25,000	30	50	1,500
Idrottsplats för Göta artilleriregemente	52,500	2,200	24	70	1,680
Förstärkningsarbeten inom Älvsborgs fästning .	66,000	5,900	9	30	270
	438,500	*51,100*			*4,350*
	438,500				
Älvsborgs län.					
Dräneringsarbeten för Älvsborgs regemente . .	10,000	1,000	4	10	40
Idrottsplats för d:o	45,000	2,000	5	35	175
Kinnahus fäste	10,000	500	4	10	40
	65,000	*3,500*			*255*
	65,000				
Skaraborgs län.					
Upprensning av damm för Göta trängkår . . .	6,854	1,040	3	6	18
Planering av garagegården för d:o	5,544	2,549	2	4	8
Dränering av parkområde för Skaraborgs regemente	1,800	550	2	5	10
Dränering m. m. vid Skaraborgs regementes skjutbana	10,100	1,500	2	20	40
Dränering av Karlsborgs artilleriregementes skjutplats	5,000	800	1½	10	15
Flygfältsarbeten, Karlsborg	70,000	5,000	4	65	260
	99,298	*11,439*			*351*
	99,298				
Värmlands län.					
Iståndsättande av Värmlands regementes idrottsplats	*9,000*	*4,800*	1	11	*11*
	9,000				
Örebro län.					
Dikningsarbeten för livregementets grenadjärer	**6,130**	—	3	10	—

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Västmanlands län.					
Planeringsarbeten för flygvapnet, Västerås . .	**11,000**	—	3	10	—
Kopparbergs län.					
Schaktning m. m. för Dalregementet	*35,000*	*1,500*	4	30	*120*
	35,000				
Gävleborgs län.					
Schaktning, dikning m. m. för Hälsinge regemente	18,000	4,800	2½	15	37.5
Schaktning för d:o	20,000	500	4	15	60
	38,000	*5,300*			*97.5*
	38,000				
Västernorrlands län.					
Schaktning m. m., Sollefteå	11,000	4.000	2	12	24
Försvarsanordningar vid Dalom	14,800	3,500	4½	10	45
	25,800	*7,500*			*69*
	25,800				
Jämtlands län.					
Schaktning, dikning m. m. för norra arméfördelningen, Östersund	50,000	10,000	3½	40	140
D:o	120,000	50,000	5	55	275
D:o	20,000	6,000	3	15	45
D:o	84,000	10,300	5	50	250
D:o	17,000	2,500	2	20	40
Järpens skans	10,000	500	2½	15	37.5
Planering av flygfält m. m., Frösön	59,000	—	4	48	—
	301,000	*79,300*			*787.5*
	360,000				
Västerbottens län.					
Dikningsarbeten å exercisfältet, Umeå	21,000	1,000	3	50	150
Schaktning och dikning, Umeå	52,000	3,300	5.5	30	165
Planeringsarbeten å flygfältet, Vännäs	9,000	2,000	1.5	15	22.5
	82,000	*6,300*			*337.5*
	82,000				
Norrbottens län.					
Planeringsarbeten vid hangarbyggnaden, Boden	*25,000*	*7,000*	2	28	*56*
	25,000				
Hela riket	*3,947,331*	*644,942*			*20,482.25*
	4,117,641				

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Gotlands län.					
Schaktningsarbeten vid Visby slottsruin . . .	36,000	—	6	25	—
Örebro län.					
Anläggning av flygfält i Örebro	*76,000*	*16,000*	8	80	*640*
	76,000				
Hela riket	*76,000*	*16,000*			*640*
	112,000				

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Stockholms stad.					
Terrassering för spårväg Enskede—Herrhagen .	200,000	—	4	80	—
Kälkbackar i Enskede och Skarpnäck	15,000	—	2	15	—
Friluftsbad vid Gubbkärret i Bromma	350,000	—	11	50	—
Lekplan i Långholmsparken	90.000	—	5	30	—
Träningsplan invid Kristinebergs idrottsplats .	45,000	—	4	20	—
Lekplan i Fagersjö	20,000	—	2	20	—
Lekplan i Stureby	30,000	—	3	20	—
Utvidgning av bollplanen i Blommensberg till fullständig idrottsplats	50,000	—	3	30	—
Idrottsplats, Mälarhöjden	95,000	—	5	25	—
Utvidgning av bollplanen vid Bällstalund till fullständig idrottsplats	100,000	—	6	30	—
Idrottsplats i Stora Ängby	130,000	—	7	30	—
Lekplan i Olovslund	40,000	—	4	15	—
Tennisbanor invid Stora Mossens idrottsplats .	30,000	—	6	10	—
Träningsplan invid Stora Mossens idrottsplats .	50,000	—	6	15	—
Solviksängen, lekplan	30,000	—	2	25	—
Älstenshamnen, lekplan	60,000	—	4	25	—
Nedsprängning av del av Tantolunden	90,000	—	6	15	—
Dike Älvsjö—Ormkärr	20,000	—	2	20	—
Dike (bäck) Älvsjö--Magelungen	60,000	—	2	50	—
	1,505,000				
Stockholms län.					
Dränering av Tullstuguputten, Södertälje . . .	27,000	8,000	5	12	60
Bergsprängning i Rosengatan, Sundbyberg . .	35,000	9,000	12	12	144
Bergsprängning i Villagatan, Sundbyberg . .	54,000	14,000	7	12	84
Planering och terrassering för spårväg, Lidingö	360,000	—	14	60	—
Planering och terrassering för väg, Lidingö . .	140.000	—	8.5	40	—
Idrottsplats vid Kyrkviken, Lidingö	122,000	—	4	25	—
Anläggning av idrottsplats i Vaxholm	35,000	10,000	—	—	—
Ombyggnad av Hammarby idrottsplats	200,000	—	8	40	—
Djupgrävning av nya kyrkogården i Österåker	13,500	—	7	15	—
	116,000	*31,000*			*288*
	986,500				

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Södermanlands län.					
Idrottsplats vid Malmköping	*10,000*	*2,000*	5	10	*50*
	10,000				
Östergötlands län.					
Anläggning av ny idrottsplats i Norrköping	64,800	23,500	—	—	—
Upprensning och rätning av Skenaån m. m.	16,200	3,200	3	20	60
Upprensning av Krogsmålaströmmen vid Valdemarsvik	24,500	—	—	—	—
Ny idrottsplats, Skärblacka	20,074	7,156	—	—	—
	16,200	*3,200*			*60*
	125,574				
Jönköpings län.					
Anläggning av idrottsplats i Värnamo	21,505	3,447	—	—	—
Vägarbete med strandskoning i Tranås	37,900	1,900	10	25	250
Gatuanläggning å egnahemsområdet i Tranås	40,900	5,900	10	25	250
Utvidgning av Säby kyrkogård	10,400	500	6	20	120
	89,200	*8,300*			*620*
	110,705				
Kronobergs län.					
Arbeten för Växjö nya kyrkogård	52,000	3,000	12	15	180
Idrottsplan i Hovmantorp	35,000	8,000	10	20	200
Dränering av vattenskadad mark jämte huvudavloppsledning för Älmhults köping	88,700	22,267	11	50	550
	175,700	*33,267*			*930*
	175,700				
Kalmar län.					
Schaktning, Nybro	37,000	—	6	30	—
Utvidgning och förbättring av idrottsplatsen i Oskarshamn	55,000	15,000	—	—	—
Utfyllning av område i Vimmerby för parkanläggning	60,000	—	7—8	20	—
Anläggning av idrottsplats i Hultsfred	29,135	7,000	—	—	—
Dränerings- och planeringsarbeten, Emmaboda	12,950	5,000	5	14	70
	12,950	*5,000*			*70*
	194,085				
Blekinge län.					
Utvidgning av begravningsplatsen vid Ringamåla kyrka	13,000	1,000	16	6—8	112
Fullbordande av idrottsplatsanläggning i Olofström	15,858	4,000	—	—	—
Kyrkogårdsutvidgning, Mörrum	10,000	2,000	—	10—15	—
	13,000	*1,000*			*112*
	38,858				
Kristianstads län.					
Schaktning, Borrby	**12,700**	—	5	30	—
Malmöhus län.					
Dikningsarbete, Eslöv	20,000	2,000	4	20	80
Dikningsarbete, Ystad	12,850	—	2½	20	—
Omläggning av skolplaner, Ekeby	13,000	800	2½	35	87.5
	33,000	*2,800*			*167.5*
	45,850				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Hallands län.					
Anläggning av ny idrottsplats, Kungsbacka . .	**33,670**	10,734	—	—	—
Göteborgs och Bohus län.					
Sprängningsarbeten, Uddevalla	104,000	10,400	22	20	440
Anläggning av ny idrottsplats i Strömstad . .	23,000	6,500	—	—	—
Schaktning m. m., Tuve	12,000	—	12	13	—
Utvidgning och förbättring av idrottsplats i Hunnebostrand	41,519	3,774	—	—	—
	104,000	*10,400*			*440*
	180,519				
Älvsborgs län.					
Förbättring av idrottsplatsen, Trollhättan . . .	50,570	12,098	—	—	—
Idrottsplats, Borås	45,000	10,000	—	—	—
Idrottsplats i Eds municipalsamhälle	25,000	10,000	—	—	—
	120,570				
Skaraborgs län.					
Schaktning för renhållningsverk, Lidköping . .	20,000	4,000	6	10	60
Utvidgning av nya kyrkogården i Skövde . .	21,450	7,630	3½	15	52.5
	41,450	*11,630*			*112.5*
	41,450				
Värmlands län.					
Idrottsplan i Lesjöfors	**26,000**	6,500	—	20	—
Örebro län.					
Iordningställande av nya idrottsplatsen i Lindesberg	*10,000*	*1,500*	3	20	*60*
	10,000				
Västmanlands län.					
Anläggning av idrottsplats i Skinnskatteberg .	*41,000*	*6,000*	9	30	*270*
	41,000				
Kopparbergs län.					
Anordnande av friluftsbad å Kålgårdsudden, Falun	112,000	42,000	7	40	280
Dräneringsarbeten vid Långshyttans idrottsplats	10,000	3,400	2	20	40
Idrottsplats vid Grycksbo	31,535	—	13½	10	—
Nås kyrkogård	10,000	2,000	4½	14	63
Idrottsplats, Leksand	35,000	12,000	7	20	140
	167,000	*59,400*			*523*
	198,535				
Gävleborgs län.					
Ny idrottsplats, Forsbacka	52,700	12,225	—	—	—
Utbyggnad av idrottsplats, Alfta	17,000	5,000	—	—	—
	69,700				
Västernorrlands län.					
Kyrkogårdsmur, Härnösand	38,000	5,100	12	17	204
Utvidgning av Timrå kyrkogård	30,000	5,000	4	25	100
Anordnande av nya gravfält, Högsjö	14,000	1,200	9	16	144
Kyrkogårdsutvidgning, Vibyggerå	60,470	—	16½	25	—
	82,000	*11,300*			*448*
	142,470				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Jämtlands län.					
Upprensning av avlopp m. m., Bräcke	20,500	500	6	20	120
Idrottsplats, Brunflo	10,000	—	4	20	—
Anläggning av idrottsplats, Hammerdal	15,000	—	2½	30	—
Utvidgning av Gäddede kyrkogård	10,000	500	—	8	—
Idrottsplats, Frösön	31,700	4,200	5	30	150
	52,200	*4,700*			*270*
	87,200				
Västerbottens län.					
Stenmur vid begravningsplatsen m. m., Hörnefors	15,000	—	3	20—25	—
Rensnings- och fyllningsarbeten, Lycksele	12,346	200	4	20	80
Planering av skoltomter i Sorsele socken	16,000	—	3	30	—
Arbeten för nya begravningsplatsen, Vilhelmina	18,000	3,000	3—4	28	98
Arbeten för kyrkogården i Dikanäs	10,000	2,000	3—4	17	59.5
Idrottsplats jämte väg, Dorotea	16,850	2,350	3	30	90
	57,196	*7,550*			*327.5*
	88,196				
Norrbottens län.					
Planering av skoltomt, Luleå	18,000	2,000	6	11	66
Iordningställande av Piteå lasaretts tomtområde	31,110	8,100	—	53	—
Idrottsplats, Haparanda	29,886	5,307	5	20	100
Schaktnings- och dräneringsarbeten, Älvsby	6,000	50	2	24	48
Torrläggning av skogsmark, Sandträsk	30,000	—	3—4	30	—
Idrottsplan, Jokkmokk	50,000	5,000	8	75	600
Begravningsplats m. m. i Murjek	38,000	6,000	—	—	—
Idrottsplats, Gällivare	39,153	8,000	—	—	—
Schaktning och planering, Malmberget	31,000	1,000	4	25	100
Bäckrensning, Malmberget	18,500	500	3	20	60
Schaktning, Gällivare	25,000	—	3	40	—
Vägport å vägen Gällivare—Koskullskulle	50,000	5,000	3	60	180
Iordningställande av 19 skoltomter, Nederkalix	89,500	13,000	36	10	360
	292,886	*31,857*			*1,514*
	456,149				
Hela riket	*1,313,782*	*230,904*			*6,262.5*
	4,700,431				

Enskilda arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Uppsala län.					
Edsätra dikningsföretag, Hållnäs	20,000	—	6	15	—
Sävaån	35,000	—	7	25	—
Sjön Bokarens sänkning	19,000	—	6	15	—
Vattenavledningsföretag Hydinge—Ovansjön	70,000	3,000	15	25	375
Tjuksta dikningsföretag	12,000	—	4	15	—
	70,000	*3,000*			*375*
	156,000				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid-måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Södermanlands län.					
Torrläggningsföretag, Aspö	43,000	15,000	10	25	250
Rätning av kurvor å O. F. W. J:s huvudspår mellan Mellösa och Flen	200,000	20,000	16	50	800
Sänkning av O. F. W. J:s huvudspår genom Rekarnebacken	300,000	10,000	16	60	960
Sänkning av O. F. W. J:s huvudspår genom Ålspångabacken	300,000	10,000	16	60	960
	843,000	*55,000*			*2,970*
	843,000				
Östergötlands län.					
Fördjupning av utloppet mellan Lilla Björn och Bysjön	22,000	5,000	12	10	120
Rensning av Fallasjöns och Getryggens utlopp	24,000	2,000	4	25	100
Dikningsföretag i Strå	25,000	—	8	25	—
D:o	14,000	—	5	15	—
	46,000	*7,000*			*220*
	85,000				
Jönköpings län.					
Reglering av Österån å sträckan Svanabo—Sögen	25,000	2,000	6	30	180
Reglering av Österån å sträckan Landeryd—Mo	60,000	3,000	12	35	420
Schaktning för Nedre Åråns vattenavledningsföretag	60,000	1,000	20	20	400
Kanalgrävning, Malmbäck	33,000	—	12	20	—
	145,000	*6,000*			*1,000*
	178,000				
Kronobergs län.					
Uppgrävning av Kårestadsån	48,700	200	32	15	480
Dikning och schaktning vid Kosta	35,000	1,000	6	20	120
Linjeomläggning av Karlskrona—Växjö järnväg vid Skir	12,000	—	4	15	—
Linjeomläggning av Karlskrona—Växjö järnväg vid Viet	90,000	—	20	25	—
Dikning och schaktning, Vinen	37,000	300	10	24	240
Dikning och schaktning, Hyltan	17,500	300	7	20	140
Dikning och schaktning, Visle myr	69,500	1,800	16	40	640
Uppgrävning av Tranebrokanalen	34,800	1,000	16	20	320
Uppgrävning av Tranhultkanalen	21,200	1,000	12	15	180
Grävning och schaktning, Hökhultsbäcken	13,000	100	10	12	120
	276,700	*5,700*			*2,240*
	378,700				
Kalmar län.					
Omläggning av kurvor å järnvägslinjen Ankarsrum—Hjorted	21,000	1,000	10	10	100
Omläggning av järnvägslinjen Vissefjärda—Saleboda	17,000	—	6	15	—
	21,000	*1,000*			*100*
	38,000				
Gotlands län.					
Grävning av avloppskanal för avvattning av åkerareal, Rute	*10,000*	*1,000*	3	25	*75*
	10,000				
Blekinge län.					
Omläggning av järnvägslinje vid Sillhövda	21,000	—	6	20	—
Omläggning av järnvägslinje vid Holmsjö	33,000	—	10	20	—

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid-måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Rätning av kurvor i Nättraby för Blekinge kust-banor	25,000	4,000	6	20	120
Rätning av kurvor i Förkärla för Blekinge kust-banor	70,000	8,000	10—12	40	440
Borttagning av stigning i Hällaryd för Blekinge kustbanor	25,000	1,000	7	20	140
Skogsdikning i Kyrkhults m. fl. socknar	10,000	—	6	10	—
Rätning av kurvor i Mörrum för Blekinge kust-banor	60,000	2,000	7—9	40	320
	180,000	*15,000*			*1,020*
	244.000				
Kristianstads län.					
Reglering av bäck i Skättilljunga	*42,000*	*5,000*	5	40	*200*
	42,000				
Malmöhus län.					
Dikning, röjning m. m. för betesändamål, Bos-arp	16,500	3,000	12	12	144
Arbeten å järnvägslinjen Snogeröd—Eslöv	20,000	—	12	12	—
	16,500	*3,000*			*144*
	36,500				
Hallands län.					
Reglering av Lindomeån	80,000	—	24	20	—
Nygrävning av Suseån	31,610	—	12	20	—
	111,610				
Göteborgs och Bohus län.					
Utbyggnad av utlastningsplats vid Sandvik och Röe	*13,000*	*1,000*	9	15	*135*
	13,000				
Älvsborgs län.					
Omläggning av Dalslands järnväg vid Gunnars-näs	260,000	50,000	16	100	1,600
Förbindelse mellan B. J. och D. J. vid Mellerud	258,000	100,000	18	40	720
Linjeomläggning å B. J. vid Nygård	160,000	10,000	24	25	600
Omläggning av järnvägslinjen Anten–Kvarnabo	190,000	9,400	21	40	840
Rätning av järnvägslinjen Gånghester—Ulrice-hamn i Södra Vings socken	20,000	—	6	15	—
D:o i Varnums socken	30.000	—	6	20	—
D:o i Rångedala socken	30,000	—	6	20	—
D:o i Brunns socken	15,000	—	6	10	—
	868,000	*169,400*			*3,760*
	963,000				
Örebro län.					
Profilutjämning av F. L. J:s huvudspår vid Kallernäs	30,000	2,000	4	25	100
Höjning av F. L. J:s huvudspår vid Gusselby	30,000	2,000	5	20	100
Profilutjämning av F. L. J:s huvudspår vid Björnaboda	20,000	1,000	3	20	60
Anläggning av triangelspår vid Pålsboda	14,000	9,500	4	6	24
Skogsdikningar, Hällefors	300,000	—	20	90	—
Sänkning av F. L. J:s huvudspår genom Löa-backen	15,000	1,000	4	15	60
Sänkning av F. L. J:s huvudspår vid Koppar-bergs köping	20,000	1,000	3	15	45
	129,000	*16,500*			*389*
	429,000				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Västmanlands län.					
Bjurforsån, dikningsarbete	80,000	—	—	30	—
Västsura invallningsföretag	19,000	6,300	—	20	—
Grällstabäcken, dikningsarbeten	30,000	—	—	30	—
Strömsnäs, dikningsarbeten	25,000	—	—	25—30	—
Åbybäcken, dikningsarbeten	25,000	—	—	20	—
Sänkningsföretag vid Skärsjön	21,025	2,350	—	20	—
	200,025				
Kopparbergs län.					
Bangårdsutvidgning vid Domnarvet och Borlänge	200,000	60,000	12	50	600
Schaktning för ny bangård i Grängesberg	140,000	10,000	10	—	—
Vattenavledningsföretaget Vansbro—Skivsforsen	300,000	20,000	12	150	1,800
	500,000	*80,000*			*2,400*
	640,000				
Gävleborgs län.					
Linjeomläggning å G. D. J. mellan Granstanda och Hyttmyra	130,000	6,000	24	20	480
Fågelmurdikningen av år 1932, Årsunda	15,000	—	8	10	—
Torrläggning av skogsmark, Alfta	22,000	2,000	2	100	200
Utdikning av Bölasjön	50,000	10,000	—	—	—
Ofärnesjöarnas sänkning av år 1932, Forsa	10,000	—	6	10	—
Axmardikningen av år 1932, Harmånger	13,000	—	7	10	—
Baståsåns uppgrävning av år 1932	16,000	—	9	10	—
	152,000	*8,000*			*680*
	256,000				
Västernorrlands län.					
Sänkning av Bölesjön och Västtjärn	*20,000*	*2,000*	4	38	*152*
	20,000				
Västerbottens län.					
Skogs- och myrdikning, Bureå	23,520	270	11	20	220
Dallidens dikningsföretag, Jörn	16,500	500	5	25	125
Sänkning av Bäsksjön, Vilhelmina	430,000	35,000	30	100	3,000
	470,020	*35,770*			*3,345*
	470,020				
Norrbottens län.					
Odlings- och grundläggningsarbeten vid Keräsjoki	30,000	3,000	4	50	200
Torrläggning av Nuortikonmyren, Gällivare	28,000	—	4	50	—
Torrläggningsföretag, Nederkalix	163,910	10,300	6	150	900
Torrläggning av sanka marker i Nikkala	107,000	—	4	50	—
Muskiesjärvi sjösänkningsföretag av år 1928	101,730	3,000	12	25—75	600
Torrläggningsarbeten, Övertorneå	70,000	—	10	50	—
	295,640	*16,300*			*1,700*
	500,640				
Hela riket	*4,097,860*	*430,670*			*20,905*
	5,614,495				

Sammandrag.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Statliga arbeten	4,117,641	3,947,331	644,942	20,482.25
Statsunderstödda arbeten	112,000	76,000	16,000	640
Rent kommunala arbeten	4,700,431	1,313,782	230,904	6,262.50
Enskilda arbeten	5,614,495	4,097,860	430,670	20,905
Summa	**14,544,567**	**9,434,973**	**1,322,516**	**48,289.75**

Vatten- och avloppsledningar.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Södermanlands län.					
Vattenledning för Åkers krutbruk	**45,000**	**27,000**	6	8	**48**
Östergötlands län.					
Brandpostledning m. m. å Malmen	**32,000**	**19,000**	3	25	**75**
Jönköpings län.					
Ny vattenledning å Ränneslätt	**23,775**	**13,535**	2¾	14	**38.5**
Blekinge län.					
WC-anläggning i kustartilleriets kasern, Karlskrona	**40,000**	**18,300**	7	14	**98**
Kristianstads län.					
Brandpostledning, Ljungbyhed	**11,000**	**5,000**	2	8	**16**
Värmlands län.					
Utvidgning av vattenverket vid Mariebergs sjukhus	50,000	15,000	4	12	48
Vattenledning till Mariebergs sjukhus	62,000	11,000	5	30	150
	112,000	**26,000**			**198**
Kopparbergs län.					
WC-anläggning vid Säters sjukhus	290,000	146,000	12	20	240
Reningsverk för avlopp vid Säters sjukhus . .	350,000	136,000	14	30	420
	640,000	**282,000**			**660**
Hela riket	**903,775**	**390,835**			**1,133.5**

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Blekinge län.					
Kloakledning vid Furs sanatorium	**10,000**	4,000	—	10	—
Hela riket	**10,000**				

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Stockholms län.					
Anläggning av avloppsledning inom roten Kvarnberga, Södertälje	60,000	17,000	6	20	120
Framdragning av vatten- och avloppsledning inom roten Alhagen, Södertälje	51,500	6,000	5	20	100
Vattenledning Bredvik—Katrinelund—Käppala	70,000	17,000	2	40	80
Avloppsledning i Hallsta	90,795	22,663	8	50	400
Vatten- och avloppsledning i Charlottenburgsvägen, Solna	15,000	4,000	4	15	60
Vatten- och avloppsledning m. m., Vasavägen, Solna	12,000	1,000	5	15	75
Vattenledningsanläggning i Bromsten	285,000	10,000	18	30	540
Avloppsledningar, Hässelby villastad	187,000	35,000	—	—	—
Avloppsledningar Skuru samhälle—Saltsjön	175,000	54,000	12	30	360
Avloppsledningar i Stuvsta	296,000	80,000	24	12	288
	1,055,295	*211,663*			*2,023*
	1,242,295				
Södermanlands län.					
Huvudavlopp för Katrineholms stad och St. Malm	100,000	40,000	12	25	300
Vattenledningsanläggningar, Torshälla	181,500	—	—	—	—
Vattenledning vid Sparreholm	60,000	24,000	12	10—15	150
Anordnande av avloppssystem i Skebokvarns samhälle	12,000	1,340	—	—	—
	160,000	*64,000*			*450*
	353,500				
Östergötlands län.					
Ledningar till Bergdalen, Linköping	*29,300*	*9,789*	3	25	*75*
	29,300				
Jönköpings län.					
Kulvertledning, Jönköping	132,650	48,400	12	30	360
Vattenledning i Åsenvägen, Jönköping	19,500	6,800	5	10	50
Vatten- och avloppsledning, Eksjö	11,000	6,150	2	10	20
Avloppsledningar i Gislaved	70,000	1,500	9	30	270
Vattenledning i Sävsjö municipalsamhälle	220,000	140,000	24	20	480
	453,150	*202,850*			*1,180*
	453,150				
Kronobergs län.					
Vattenledning för brandväsendets ordnande i Lessebo	28,000	15,000	8	14	112
atten- och avloppsledning i Markaryds köping	165,000	48,000	10	40	400
	193,000	*63,000*			*512*
	193,000				
Kalmar län.					
Kloakledningar i Mönsterås köping	*20,000*	*16,300*	4	8	*32*
	20,000				
Blekinge län.					
Ytterområdenas förseende med vatten- och avloppsledning, Ronneby	200,000	30,000	24	60	1,440
Vattenledning till Ronneby hamn	36,000	20,000	6	30	180
	236,000	*50,000*			*1,620*
	236,000				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Kristianstads län.					
Anordnande av kloakledning vid Tollarp . . .	31,485	19,000	5	15	75
Kloakledning vid Broby	24,000	5,000	8	20	160
Kloakledning vid Glimåkra	20,000	5,000	6	24	144
Vattenledningsverk i Osby	250,000	—	—	—	—
Kloakbyggnad, Vinslöv	21,584	10,506	5	15	75
	97,069	*39,506*			*454*
	347,069				
Malmöhus län.					
Kloakledning, Malmö	180,000	80,000	8	40	320
Avskärande kulvert i Hälsingborg	223,000	75,000	8	80	640
Huvudavloppsledning för reningsverket i Eslöv	140,000	50,000	12	30	360
Avloppsledning för det s. k. Granlundaområdet, Trälleborg	94,750	26,400	11	27	297
Avloppsledning för Mellanköpingeområdets västra del, Trälleborg	12,200	3,640	2½	15	37.5
Avloppsledning i Bjuv	15,973	3,646	4	25	100
Kloakläggning, Husie	12,000	4,000	—	—	—
Kulvertnedläggning, Husie	110,000	50,000	—	—	—
Kloakläggning, Höör	33,000	6,000	—	—	—
	665,923	*238,686*			*1,754.5*
	820,923				
Hallands län.					
Avskärande kulvertledning för avloppsnätet i Falkenberg	130,000	25,000	18	50	900
Vatten- och avloppsledningar till stadsdelen Lindesberg, Varberg	45,200	8,000	10—12	15—20	192.5
	175,200	*33,000*			*1,092.5*
	175,200				
Göteborgs och Bohus län.					
Vatten- och avloppsledning i Krokslätt	89,500	37,270	5	30	150
Avloppsledning å Stensjöbacke, Mölndal . . .	43,820	15,720	4½	20	90
Vatten- och avloppsledning i roten D, Mölndal	139,100	41,685	6	30	180
Vattenledningar i Partille	40,000	20,000	8	20	160
Kulvertering och igenfyllnad av den s. k. Besebäcken, Partille	15,000	7,500	5	10	50
Avloppsledning från Furuskog till Säveån, Partille	38,000	15,000	8	20	160
Avloppsledningar, Västra Frölunda	275,350	39,100	12	60	720
Vattenledning, Fiskebäckskil	25,000	500	6	20	120
Anläggande av täckt avloppsledning, Grundsund	12,000	4,700	3	20	60
Anläggande av kloaksystem i Kungshamn . .	75,000	30,000	—	30	—
Kloakledningar i Grebbestad	44,000	12,000	14	15	210
	721,770	*193,475*			*1,900*
	796,770				
Älvsborgs län.					
Vattenledning till Marieroområdet och ledning inom området, Vänersborg	166,800	37,000	9	50	450
Kulvert under B. J:s bangård, Åmål	16,000	6,700	3½	20	70
Avskärande kulvert på norra sidan Åmålsån, Åmål	22,000	9,500	4	25	100
Kloakledning i Bengtsfors köping	20,000	4,500	5	22	110
Utbyggnad av kloakledningsnätet inom Eds municipalsamhälle	15,000	10,000	3	15	45
	239,800	*67,700*			*775*
	239,800				

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Skaraborgs län.					
Avskärande avloppskulvert för södra stadsdelarna, Skövde	30,000	15,000	4	10	40
Framdragning av vatten- och avloppsledning till Vekagärdet m. m., Hjo	51,810	24,570	6.5	20	130
Stamavloppsledning från brunn nr 17 till Tidan, Tidaholm	25,961	17,776	4.5	13	58.5
Stamavloppsledning från järnvägsområdet till brunn nr 17, Tidaholm	88,425	43,305	8	39	312
Stamavloppsledning från spolledning i Västra Drottningen till brunn nr 17, Tidaholm	73,574	42,768	5.5	39	214.5
Avloppsledning från Hägnevägen till brunn nr 17, Tidaholm	11,133	4,147	7	7	49
	280,903	*147,566*			*804*
	280,903				
Värmlands län.					
Avlopps- och kloaksystem i Deje stationssamhälle	48,200	24,950	4	40	160
Kloakledning, Stora Kil	15,000	5,300	4	15—20	70
Kloakledning genom Grums stationssamhälle	114,000	38,000	12	30	360
Avloppsledning med spolvatten, Norra Råda	95,180	40,530	10—11	40	420
Avloppsledningar från Molkoms stationssamhälle	40,000	16,000	6	20	120
	312,380	*124,780*			*1,130*
	312,380				
Örebro län.					
Ny ledning för avloppsnätet i Kumla municipalsamhälle	225,000	18,000	12	100	1,200
Vattenledning i Hällefors	400,000	230,000	15	50	750
	625,000	*248,000*			*1,950*
	625,000				
Västmanlands län.					
Anläggning av vattenledning till Bäckegruve skola, Riddarhyttan	10,600	3,600	2.5	20	50
Avloppsledning Rosenlund—Aspen	13,194	8,855	2	12—13	25
Vattenledning till Fagersta	200,000	20,000	8	40	320
Vägar, vatten och avlopp från Skogslund, Sura	120,000	18,000	10	45	450
	343,794	*50,455*			*845*
	343,794				
Kopparbergs län.					
Utsträckning av vattenledningar m. m. i Falun till Britsarvsområdet	112,600	47,800	5	50	250
Avskärande kulvertledning längs Faluån, Falun	19,875	5,000	3	20	60
Vattenledningsanläggning Högbo-Skogsbo-Rutbo	61,000	34,000	4	40	160
Spillvattens- och kloakledningar i Långshyttans brukssamhälle	35,000	6,000	4	35	140
Huvudavloppsledning å Borlänge köpings nyinkorporerade område	60,000	20,000	19	9	171
Avloppsledning, Domnarvet	12,000	4,000	2	20	40
Avloppsledning, Kvarnsveden	26,000	8,000	3	30	90
Avloppsledningar från Fredriksberg, Säfsnäs	16,550	6,100	5	16	80
Vatten- och avloppsledningar till Käringbergsområdet, Leksand	20,000	4,200	4	25	100
	363,025	*135,100*			*1,091*
	363,025				
Gävleborgs län.					
Vatten- och avloppsledning i Hofors	76,120	20,620	10	25	250
Dagvattenledning i Sandviken	31,000	12,000	2	40	80

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Vatten- och avloppsledning i Sandviken . . .	22,000	8,000	2½	20	50
Avloppsledning från Örlakolonien, Sandviken .	100,000	35,000	6	40	240
	229,120	*75,620*			*620*
	229,120				
Västernorrlands län.					
Vatten- och avloppsledning å Bruksmon i Sollefteå	70,000	33,800	—	—	—
Vattenledningsverk och avloppsledning i Skön .	387,986	50,000	18	80	1,440
Avloppsledning för Fagerviksverken, Timrå . .	28,348	5,120	2	40	80
Kloakledning i Alnö	50,000	14,000	5—6	60	330
Vatten- och avloppsledningar för byarna Limsta och Brunne	140,000	40,000	10	75	750
Vatten- och avloppsledningar för del av Backe by	24,000	16,000	2	16	32
	630,334	*125,120*			*2,632*
	700,334				
Jämtlands län.					
Utförande av en ny intagsledning för Östersunds vattenledningsverk m. m.	82,000	15,600	3½	30	105
Avloppsledning vid Brunflo stationssamhälle .	35,000	15,000	4	30	120
Vattenledningsanläggning med kloak i Järpens municipalsamhälle	197,000	151,000	4	40—50	180
Kloakledning i d:o	32,000	10,000	3	30	90
Vattenledning för brandskydd inom Mörsils stationssamhälle	23,000	14,000	—	—	—
Avloppsledning å Frösön	10,300	3,300	2	10	20
	356,300	*194,900*			*515*
	379,300				
Västerbottens län.					
Vatten- och avloppsledningar i Mickelträskvägen, Umeå	44,000	12,000	5	22	110
Avloppsledning, Umeå	29,000	9,500	5	17	85
Utvidgning av avloppskulvert, Skellefteå . . .	24,000	8,000	4	19	76
Utvidgning av avloppskulvert, Skellefteå . . .	42,000	18,300	4	22	88
Ytvattenskulvert, Skellefteå	19,000	7,000	4	14	56
Avloppsledning, Skellefteå	27,000	11,070	3	21	63
Avloppsledning inom Djupviks municipalsamhälle	196,142	22,460	—	—	—
Avloppsledning i Burträsk	17,800	4,900	6	20	120
Elektrifiering, vatten- och avloppsledning i Sorsele samhälle	200,000	100,000	12	95	1,140
Avloppsledningar, Vilhelmina	20,820	200	7	20	140
	423,620	*170,970*			*1,878*
	619,762				
Norrbottens län.					
Avloppsledning för Johannisbergs skyddshem .	11,300	4,328	3	15	45
Arbeten för vattenledningsverket, Luleå . . .	340,000	147,545	12	50	600
Vatten- och avloppsledningar i Svartöstaden, Luleå	378,930	38,905	25	40	1,000
Vatten- och avloppsledningar, Piteå	50,000	25,300	8	13	104
Vattenledningsbyggnad, Haparanda	128,783	68,482	5	50	250
Vatten- och avloppsledningar inom Jokkmokks kyrkstads planlagda område	136,500	54,600	8	75	600
Vatten- och avloppsledningar i Kiruna municipalsamhälle	32,600	5,200	—	—	—
	1,045,513	*339,160*			*2,599*
	1,078,113				
Hela riket	*8,656,496*	*2,801,640*			*25,932*
	9,838,738				

Sammandrag.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Statliga arbeten	903,775	903,775	390,835	1,133.5
Statsunderstödda arbeten	10,000	—	—	—
Rent kommunala arbeten	9,838,738	8,656,496	2,801,640	25,932
Enskilda arbeten	—	—	—	—
Summa	**10,752,513**	**9,560,271**	**3,192,475**	**27,065.5**

Diverse.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Södermanlands län.					
Ordnande av kolupplag för Karl Gustavs stads gevärsfaktori	*2,500* **2,500**	*700*	2½	3	*7.5*
Jönköpings län.					
Anskaffning av 10,000 hl. makadam för Smålands artilleriregemente	**10,500**	—	3	10	—
Blekinge län.					
Rörledningsarbeten i kustartilleriets kasern . .	*21,700* **21,700**	*8,950*	6½	7	*45.5*
Göteborgs och Bohus län.					
Stallgångar i sommarstallar för Göta artilleriregemente	4,392	900	2	6	12
Golv av smågatsten i fältförråd för d:o	25,500	11,000	6	7	42
	29,892 **29,892**	*11,900*			*54*
Västerbottens län.					
Spännstagning Västermyrriset—Lindås	*13,400* **13,400**	*5,400*	3	7	*21*
Norrbottens län.					
Ledningsfördubbling Roknäs—Fagerheden, ledning Fagerheden—Långträsk	10,700	5,100	1	8	8
Ombyggnad av stolplinje och ledningsfördubbling Tallberg—Njallejaur	11,200	5,400	½	7	3.5
Ombyggnad av stolplinje och ledningsfördubbling Bommen—Suddesjaur	7,800	3,900	¼	7	1.75
Ledning, ny stolplinje m. m. Ullatti—Kompelusvaara—Niva	21,200	10,200	2½	16	40
Stolplinje och ledning Muodoslompolo—Saivomuotka	17,400	9,200	2½	8	20
	68,300 **68,300**	*33,800*			*73.25*
Hela riket	*135,792* **146,292**	*60,750*			*201.25*

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Gotlands län.					
Uppförande av stödjepelare vid Visby slottsruin	**10,000**	—	6	7	—
Hela riket	**10,000**				

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Stockholms län.					
Utsträckning av gasledning till vissa fastigheter i Rosenborg och Hagaberg, Södertälje .	*44,000* **44,000**	*1,000*	3	20	*60*
Södermanlands län.					
Avloppsgraven Märsta—Skåra	*10,000* **10,000**	*1,000*	5	10	*50*
Skaraborgs län.					
Mur kring S:t Sigfrids kyrkogård, Skövde . .	*12,000* **12,000**	*6,000*	6	4	*24*
Örebro län.					
Skidbacke, Örebro	*93,000* **93,000**	*38,500*	6	40	*240*
Kopparbergs län.					
Flyttning av Fredriksbergs järnvägsstations läge	*55,000* **55,000**	*15,000*	9	40	*360*
Jämtlands län.					
Stenmur kring kyrkogården i Lillhärdal . . .	**15,000**	—	10	25	—
Västerbottens län.					
Sänkning av Grundträskån	**14,000**	1,000	—	—	—
Norrbottens län.					
Centralvärmeledning i Mjölkuddens skola, Luleå	*15,000* **15,000**	*6,500*	3	7	*21*
Hela riket	*229,000* **258,000**	*68,000*			*755*

Sammandrag.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Statliga arbeten	5,310,450	3,782,450	1,584,688	4,500
Statsunderstödda arbeten	1,155,000	—	—	—
Rent kommunala arbeten	836,000	836,000	383,950	2,072
Enskilda arbeten	416,320	66,320	29,720	177
Summa	**7,717,770**	**4,684,770**	**1,998,358**	**6,749**

Tabell 2. Förteckning över vissa större B-företag.

Vägar.

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Stockholms län.					
Omläggning av Värmdövägen mellan Järla och Skurubron	*608,500* **608,500**	*50,000*	27	60	*1,620*
Uppsala län.					
Vägbyggnad Skämsta—Vallby—Bultebo—Gåvastbo—Tobo jämte anslutningsvägar	*560,900* **560,900**	*50,000*	15	200	*3,000*
Södermanlands län.					
Vägbyggnad Nyköping—Norrköping	2,641,000	744,000	—	—	—
Vägbyggnad Nyköping—Södertälje	2,246,000	657,000	—	—	—
	4,887,000				
Kronobergs län.					
Vägbyggnad Tingsryd—Urshult—Ryd	*660,000* **660,000**	*66,000*	19	200	*3,800*
Blekinge län.					
Kustvägen Ronneby—Nättraby	*580,000* **580,000**	*58,000*	17	200	*3,400*
Kristianstads län.					
Väg Tranarp—Örkelljunga—Kronobergs läns gräns	*1,200,000* **1,200,000**	*120,000*	25	300	*7,500*
Malmöhus län.					
Ny infartsväg söderifrån till Malmö	800,000	265,000	8	120	960
Förbindelseväg Trollebergsvägen—Malmövägen, Lund	559,300	280,200	22	50	1,100
	1,359,300 **1,359,300**	*545,200*			*2,060*
Göteborgs och Bohus län.					
Landsvägen Marstrand—Ytterby	1,300,000	234,000	—	120	—
Väg Partille—Jonsered	600,000	20,000	24	190	4,560
Väg Risån—Kuröd	555,000	140,000	36	90	3,240
Väg Torp—Rotviksbro—Källeviken	517,600	93,000	48	70	3,360
Omläggning av vägen Uddevalla—Strömstad .	889,600	156,600	48	120	5,760
Omläggning av vägen Dyne—Svinesund	569,400	104,000	48	80	3,840
	3,131,600 **4,431,600**	*513,600*			*20,760*

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Älvsborgs län.					
Väg Nordals härads gräns—Åmål	661,100	120,000	36	85	3,060
Vägen Åmål—Bengtsfors inom Tössbo härad .	595,400	105,000	36	75	2,700
Vägen Sundals härads gräns—Vedbo härads gräns	900,000	70,000	36	115	4,140
Vägen Ale härads gräns—Sollebrunn—Skaraborgs läns gräns	700,000	105,000	36	90	3,240
Vägen Älvängen—Bjärke härads gräns	900,000	100,000	36	120	4,320
Vägen Vättle härads gräns—Flundre härads gräns	1,500,000	190,000	36	200	7,200
Väg Jonsjö-Borås	880,000	80,000	36	110	3,960
Väg Örby—Öxabäck—Fjällatorp	500,000	30,000	24	95	2,280
Väg Skåpanäs—Byttorp	1,301,500	151,500	36	200	7,200
Väg Svenljunga—Tranemo—Portesbo	778,000	58,000	30	150	4,500
	8,716,000	*1,009,500*			*42,600*
	8,716,000				
Värmlands län.					
Väg Säffle—Rosenborg	829,600	80,000	35	100	3,500
Vägförbättring Råda—Bogerud	700,000	—	—	—	—
	829,600	*80,000*			*3,500*
	1,529,600				
Kopparbergs län.					
Väg Vansbro—Vänjan	573,000	73,000	36	150	5,400
Väg Johannisholm—Järna	640,000	120,000	18	350	6,300
	1,213,000	*193,000*			*11,700*
	1,213,000				
Västernorrlands län.					
Del av kustlandsvägen Härnösand—Sundsvall .	595,900	16,000	24	250	6,000
Väg Nylandsbro—Skorped	774,000	40,000	20	200	4,000
Ödebygdsvägar i Skorped och Anundsjö . . .	602,000	30,000	20	180	3,600
Kustlandsvägen Ornäsvall—Västerbotten . . .	2,000,000	—	60	200	—
	1,971,900	*86,000*			*13,600*
	3,971,900				
Jämtlands län.					
Bygdeväg Sveg—Fågelsjö	*600,000*	*150,000*	30	225	*6,750*
	600,000				
Västerbottens län.					
Bygdeväg Umfors—norska gränsen	*850,000*	*42,500*	60	95	*5,700*
	850,000				
Norrbottens län.					
Grundförbättring av vägen Överkalix—Korpilombolo	*671,000*	*30,000*	20	200	*4,000*
	671,000				
Hela riket	*22.951,800*	*2,993,800*			*129,990*
	31,838,800				

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Hallands län.					
Gatu- och vägarbete, Halmstad	**1,053,300**	**176,300**	20	150	**3,000**
Hela riket	**1,053,300**	**176,300**			**3,000**

Broar.

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Södermanlands län.					
Brobyggnad mellan Strängnäs och Tosterön . .	**1,000,000**	430,000	—	—	—
Göteborgs och Bohus län.					
Bro över Nordre älv, Kungälv	*812,300* **812,300**	*400,000*	24	140	*3,360*
Norrbottens län.					
Bergviksbron över Pite älv, Hortlax	900,000	250,000	—	—	—
Bro över Lule älv vid Luleå	2,666,000	—	—	—	—
Broar över Ångesån och Kalixälven vid Bränna, Överkalix	947,900	—	—	—	—
	4,513,900				
Hela riket	*812,300* **6,326,200**	*400,000*			*3,360*

Hamnar.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Malmöhus län.					
Vågbrytare och muddring, Ystad	**1,024,300**	**414,000**	24	100	**2,400**
Hallands län.					
Vågbrytare, kaj och muddring, Varberg	**935,000**	**391,000**	36	60	**2,160**
Hela riket	**1,959,300**	**805,000**			**4,560**

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Kalmar län.					
Muddring av hamnbassäng m. m. i Kalmar . .	660,000	—	—	—	—
Utvidgning av kajer, Oskarshamn	1,399,000	664,000	19	120	2,280
	1,399,000	*664,000*			*2,280*
	2,059,000				
Malmöhus län.					
Utbyggnad av den s. k. oceanhamnen i Hälsingborg	*3,300,000*	*1,300,000*	36	100	*3,600*
	3,300,000				
Göteborgs och Bohus län.					
Hamnanläggning vid Lindholmen, Göteborg . .	3,300,000	1,000,000	36	130	4,680
Hamnanläggning vid Tingstad, Göteborg . . .	2,000,000	1,000,000	24	120	2,880
Hamnbyggnad, Uddevalla	2,023,600	910,620	56	100	5,600
	7,323,600	*2,910,620*			*13,160*
	7,323,600				
Hela riket	*12,022,600*	*4,874,620*			*19,040*
	12,682,600				

Vattenbyggnader.

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Göteborgs och Bohus län.					
Ombyggnad av farleden mellan Ellös- och Koljöfjordarna, Morlanda	**2,354,000**	**280,000**	82	100	**8,200**
Hela riket	**2,354,000**	**280,000**			**8,200**

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Malmöhus län.					
Ny torrdocka, Hälsingborg	**1,100,000**	**600,000**	18	75	**1,350**
Hela riket	**1,100,000**	**600,000**			**1,350**

Hus.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Göteborgs och Bohus län.					
Bohus fästning	500,000	50,000	24	70	1,680
Hela riket	500,000	50,000			1,680

Industri.

Statliga arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Älvsborgs län.					
Tillverkning av flygmotorer, Trollhättan . . .	670,000	110,500	12	92	1,104
Hela riket	670,000	110,500			1,104

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Göteborgs och Bohus län.					
Järnväg till Ryahamnen, Göteborg	980,000	200,000	24	80	1,920
Hela riket	980,000	200,000			1,920

Enskilda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Malmöhus län.					
Ångcentral, Sydsvenska kraft a.-b., Malmö . .	*3,290,000* 3,290,000	*1,450,000*	18	80	*1,440*
Älvsborgs län.					
Elektrifiering av bandelen Almedal—Borås . .	3,750,000	—	12	—	—
Örebro län.					
Kraftstation vid Karåsforsen, Karlskoga . . .	*1,096,500* 1,096,500	*239,500*	30	115	*3,450*
Hela riket	*4,386,500* 8,136,500	*1,689,500*			*4,890*

Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.

Statsunderstödda arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Malmöhus län.					
Flygfältet vid Bulltofta	745,000	91,000	28	150	4,200
Hela riket	745,000	91,000			4,200

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetstid månader	Arbetsstyrka man	Arbetarmånader
Stockholms stad.					
Flygfältet i Bromma	1,400,000	—	13	200	—
Malmöhus län.					
Hamnbyggnad, Malmö	1,864,000	559,200	60	64	3,840
Utgrävning av hamnbassäng, Trälleborg . . .	560,000	15,000	45	52	2,340
	2,424,000 2,424,000	*574,200*			*6,180*
Hela riket	*2,424,000* 3,824,000	*574,200*			*6,180*

Enskilda arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Uppsala län.					
Flottledskanal Dalälven—Bottenhavet	1,400,000	500,000	—	—	—
Hela riket	1,400,000				

Vatten- och avloppsledningar.

Rent kommunala arbeten.

Län och arbetsföretag	Total-kostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbets-tid måna-der	Arbets-styrka man	Arbetar-månader
Södermanlands län.					
Avloppsledningar, Eskilstuna	635,000	170,000	35	40	1,400
Göteborgs och Bohus län.					
Huvudledningar för avlopp, reningsverk och pumpstation, Mölndal	1,154,000	447,386	18	200	3,600
Norrbottens län.					
Vatten- och avloppsledning, Luleå	697,360	118,685	29	60	1,740
Hela riket	2,486,360	736,071			6,740

Tabell 3. Sammandrag av förteckningen över A-företagen (tabell 1).

Vägar.

Statliga arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Stockholms stad	209,775	189,775	49,510	370.5
Stockholms län	128,600	66,000	12,000	254
Södermanlands »	73,750	63,750	7,950	343.75
Östergötlands »	166,840	166,840	18,420	1,040
Jönköpings »	103,792	103,792	51,550	221
Kalmar »	6,000	—	—	—
Blekinge »	10,350	6,750	650	27.5
Kristianstads »	102,774	102,774	54,398	235
Malmöhus »	194,520	194,520	75,528	330
Hallands »	36,250	36,250	17,963	174
Göteborgs och Bohus »	62,160	62,160	11,080	181
Älvsborgs »	75,300	75,300	5,100	398
Skaraborgs »	122,230	122,230	35,325	258.5
Värmlands »	45,140	45,140	2,275	140
Örebro »	80,000	80,000	5,000	500
Västmanlands »	35,000	10,000	3,000	20
Kopparbergs »	42,300	42,300	23,600	46.5
Gävleborgs »	31,000	31,000	10,000	67.5
Västerbottens »	14,000	—	—	—
Norrbottens »	330,000	330,000	10,000	2,100
Hela riket	**1,869,781**	**1,728,581**	**393,349**	**6,707.25**

Statsunderstödda arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Stockholms stad	270,000	—	—	—
Stockholms län	4,873,700	3,445,700	441,500	12,634.5
Uppsala »	1,689,000	1,689,000	239,500	7,508
Södermanlands »	2,639,500	190,000	127,000	275
Östergötlands »	2,564,880	2,404,680	294,441	12,334

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Jönköpings länn	2,369,600	1,342,300	298,108	4,530
Kronobergs »	1,402,000	1,402,000	154,000	7,647
Kalmar »	2,208,350	684,850	118,200	3,740
Gotlands »	557,000	—	—	—
Blekinge »	1,004,500	819,500	102,000	4,425
Kristianstads »	1,032,800	999,800	23,066	6,600
Malmöhus »	3,214,190	3,214,190	1,205,676	7,150
Hallands »	3,305,740	3,254,840	435,500	17,043
Göteborgs och Bohus »	2,034,650	2,034,650	415,800	8,724
Älvsborgs »	11,939,700	11,939,700	1,531,200	56,331
Skaraborgs »	137,500	12,000	3,000	60
Värmlands »	2,086,420	1,208,320	99,339	11,322
Örebro »	4,033,451	467,376	83,600	2,860
Västmanlands »	1,062,936	707,350	163,536	2,863
Kopparbergs »	4,114,021	3,532,685	436,740	22,893
Gävleborgs »	4,579,300	3,655,600	407,525	24,422
Västernorrlands »	8,461,250	5,478,550	445,800	31,353
Jämtlands »	4,669,700	3,920,700	410,800	24,480
Västerbottens »	12,892,480	12,342,580	625,380	85,199
Norrbottens »	2,614,750	1,746,750	145,120	10,880
Hela riket	**85,757,418**	**66,493,121**	**8,206,831**	**365,273.5**

Rent kommunala arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Stockholms stad	295,000	—	—	—
Stockholms länn	326,800	226,800	45,200	525
Uppsala »	100,000	100,000	5,000	440
Södermanlands »	508,600	238,600	15,350	1,303.75
Östergötlands »	101,080	101,080	31,725	336
Jönköpings »	71,000	36,000	14,500	120
Kalmar »	152,079	152,079	49,500	612
Blekinge »	225,545	119,750	11,300	980.75
Malmöhus »	227,713	79,113	20,730	435
Göteborgs och Bohus »	335,700	321,100	63,600	1,388
Älvsborgs »	135,500	65,500	14,000	200
Örebro »	16,792	16,792	9,452	45
Västmanlands »	35,000	35,000	5,000	87.5
Kopparbergs »	513,250	513,250	183,365	1,452.5
Gävleborgs »	56,200	—	—	—
Jämtlands »	141,100	141,100	3,800	1,055
Västerbottens »	490,040	467,000	86,400	1,774
Norrbottens »	712,300	453,900	13,000	355
Hela riket	**4,443,699**	**3,067,064**	**571,922**	**11,109.5**

Enskilda arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Uppsala län	111,000	111,000	4,500	705
Östergötlands »	14,300	—	—	—
Kalmar »	97,622	97,622	5,138	688
Gotlands »	119,000	119,000	13,000	1,045
Blekinge »	103,250	53,250	4,000	404
Kristianstads »	156,810	156,810	6,650	930
Göteborgs och Bohus »	34,501	—	—	—
Skaraborgs »	13,000	—	—	—
Värmlands »	386,158	256,158	18,900	2,070
Västmanlands »	223,700	223,700	27,200	1,500
Kopparbergs »	409,393	372,914	30,922	2,125
Gävleborgs »	485,546	337,846	45,673	2,175
Västernorrlands »	401,905	310,155	21,415	2,009
Jämtlands »	182,864	136,464	7,500	817
Västerbottens »	189,700	97,800	2,500	696
Norrbottens »	363,300	363,300	35,000	2,100
Hela riket	**3,292,049**	**2,636,019**	**222,398**	**17,264**

Skenfria korsningar.

Statliga arbeten.

	Totalkostnad kronor		Totalkostnad kronor
Stockholms län	106,600	Skaraborgs län	1,520,370
Uppsala »	108,000	Värmlands »	644,000
Södermanlands »	610,700	Örebro »	758,000
Östergötlands »	380,000	Västmanlands »	266,000
Jönköpings »	80,000	Gävleborgs »	804,000
Kronobergs »	1,888,000	Västernorrlands »	2,283,500
Kristianstads »	411,000	Jämtlands »	600,000
Malmöhus »	1,083,000	Västerbottens »	462,000
Hallands »	819,900	Norrbottens »	126,000
Göteborgs och Bohus »	1,188,000		
Älvsborgs »	85,000	Hela riket	**14,224,070**

Statsunderstödda arbeten.

	Totalkostnad kronor		Totalkostnad kronor
Stockholms stad	120,000	Göteborgs och Bohus län	355,000
Stockholms län	300,000	Älvsborgs »	747,000
Uppsala »	588,000	Skaraborgs »	487,000
Östergötlands »	205,000	Värmlands »	480,000
Jönköpings »	1,135,500	Örebro »	1,726,000
Kronobergs »	495,000	Västmanlands »	480,000
Kalmar »	366,000	Kopparbergs »	700,000
Blekinge »	31,800	Gävleborgs »	1,235,000
Kristianstads »	839,500	Västernorrlands »	63,000
Malmöhus »	1,148,000		
Hallands »	235,000	Hela riket	**11,736,800**

Enskilda arbeten.

	Totalkostnad kronor
Jönköpings län	15,000
Hela riket	**15,000**

Broar.

Statliga arbeten.

	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Blekinge län	67,500	29,000	120
Västmanlands »	4,000	1,600	10
Hela riket	**71,500**	**30,600**	**130**

Statsunderstödda arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Stockholms län	53,200	53,200	18,200	75
Uppsala »	94,500	94,500	27,500	240
Södermanlands »	305,000	250,000	52,000	480
Östergötlands »	137,700	137,700	35,100	475
Jönköpings »	74,000	74,000	42,000	160
Kronobergs »	66,000	66,000	36,000	105
Kristianstads »	132,000	132,000	17,000	420
Älvsborgs »	682,800	682,800	225,000	1,654
Värmlands »	2,677,100	1,551,200	675,000	4,560
Örebro »	505,000	405,000	160,000	960
Västmanlands »	335,900	335,900	131,000	605
Kopparbergs »	922,000	870,000	166,000	4,800
Gävleborgs »	555,000	555,000	170,000	1,110
Västernorrlands »	731,000	245,000	129,000	456
Jämtlands »	955,500	410,500	158,003	1,240
Västerbottens »	1,756,200	1,756,200	522,300	7,860
Norrbottens »	187,200	187,200	60,000	360
Hela riket	**10,170,100**	**7,806,200**	**2,624,103**	**25,560**

Rent kommunala arbeten.

	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Jönköpings län	13,000	4,200	30
Kalmar »	20,000	8,000	48
Blekinge »	30,000	10,000	150
Hela riket	**63,000**	**22,200**	**228**

Enskilda arbeten.

	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Göteborgs och Bohus län	220,000	90,000	480
Hela riket	**220,000**	**90,000**	**480**

Hamnar.

Statliga arbeten.

	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Stockholms län	187,200	75,400	600
Gotlands »	86,400	29,800	324
Blekinge »	325,000	116,050	751
Kristianstads »	744,500	238,500	2,710
Malmöhus »	134,000	52,000	420
Hallands »	52,000	18,300	192
Göteborgs och Bohus »	851,000	165,600	2,857.5
Västmanlands »	95,000	17,000	220
Västernorrlands »	613,100	282,700	1,300
Norrbottens »	329,500	94,000	900
Hela riket	**3,417,700**	**1,089,350**	**10,274.5**

Rent kommunala arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Stockholms län	379,000	379,000	170,000	360
Kalmar »	595,000	595,000	329,000	1,290
Blekinge »	27,000	27,000	7,000	60
Malmöhus »	330,760	330,760	69,050	549

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Hallands län	349,600	349,600	169,300	720
Älvsborgs »	264,000	264,000	130,000	630
Skaraborgs »	375,000	375,000	118,000	1,200
Västmanlands »	193,000	193,000	53,000	455
Kopparbergs »	170,700	170,700	42,675	500
Västernorrlands »	185,000	185,000	59,000	390
Västerbottens »	80,000	80,000	15,000	625
Norrbottens »	94,000	—	—	—
Hela riket	**3,043,060**	**2,949,060**	**1,162,025**	**6,779**

Enskilda arbeten.

	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Blekinge län	20,000	5,000	60
Hela riket	**20,000**	**5,000**	**60**

Vattenbyggnader.

Statliga arbeten.

	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Stockholms län	159,500	30,600	490
Västmanlands »	130,000	60,000	210
Västernorrlands »	34,000	1,050	124
Hela riket	**323,500**	**91,650**	**824**

Statsunderstödda arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Älvsborgs län	170,000	170,000	65,000	490
Norrbottens »	30,000	—	—	—
Hela riket	**200,000**	**170,000**	**65,000**	**490**

Rent kommunala arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Stockholms stad	100,000	—	—	—
Malmöhus län	36,000	36,000	20,400	50
Göteborgs och Bohus »	15,750	15,750	2,400	66
Skaraborgs »	39,000	39,000	9,500	140
Kopparbergs »	10,700	—	—	—
Gävleborgs »	155,000	155,000	8,000	1,200
Västerbottens »	30 000	30,000	10,000	300
Hela riket	**386,450**	**275,750**	**50,300**	**1,756**

Enskilda arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Östergötlands län	20,000	—	—	—
Kronobergs »	28,500	28,500	13,000	40
Värmlands »	888,500	888,500	255,000	2,795
Kopparbergs »	210,000	210,000	90,000	240
Gävleborgs »	187,000	—	—	—
Västernorrlands »	192,791	140,791	13,677	897.5
Jämtlands »	204,600	192,000	88,000	640
Västerbottens »	32,000	—	—	—
Norrbottens »	169,500	29,500	4,800	195
Hela riket	**1,932,891**	**1,489,291**	**464,477**	**4,807.5**

Hus.

Statliga arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Stockholms stad	731,500	681,500	295,700	901
Stockholms län	935,250	933.300	359,880	2,201
Uppsala »	150,000	150,000	115,000	128
Södermanlands »	67,000	67,000	35,800	70
Östergötlands »	1,210,775	1,210,775	592,750	1,996

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Jönköpings län	51,835	51,835	18,312	133
Kronobergs »	30,000	30,000	11,000	40
Kalmar »	299,000	299,000	136,000	326
Gotlands »	259,000	134,000	24,000	349
Blekinge »	296,750	296,750	71,830	684
Kristianstads »	226,000	226,000	97,500	316
Malmöhus »	556,700	556,700	266,200	766
Hallands »	17,100	17,100	2,800	50
Älvsborgs »	30,000	30,000	4,000	86
Skaraborgs »	485,000	485,000	159,000	942
Värmlands »	22,880	22,880	8,060	31
Örebro »	1,082,000	1,082,000	549,000	1,513
Västmanlands »	288,000	288,000	120,000	490
Kopparbergs »	406,000	406,000	178,000	600
Gävleborgs »	100,000	100,000	40,000	180
Västernorrlands »	100,000	100,000	40,000	180
Jämtlands »	420,000	420,000	172,000	640
Västerbottens »	107,650	100,000	40,000	180
Norrbottens »	410,010	410,010	176,548	751.5
Hela riket	**8,282,450**	**8,097,850**	**3,513,380**	**13,553.5**

Statsunderstödda arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Uppsala län	1,260,000	—	—	—
Södermanlands »	150,000	150,000	80,000	216
Kalmar »	758,000	—	—	—
Malmöhus »	40,000	40,000	10,000	48
Älvsborgs »	110,000	110,000	68,000	157.5
Hela riket	**2,318,000**	**300,000**	**158,000**	**421.5**

Rent kommunala arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Stockholms län	135,000	135,000	74,250	120
Uppsala »	50,000	50,000	33,000	112
Södermanlands »	406,780	406,780	185,000	793

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Jönköpings län	128,905	128,905	73,800	222
Kalmar »	642,000	610,000	303,200	895
Blekinge »	13,000	—	—	–
Kristianstads »	61,000	61,000	37,000	120
Älvsborgs »	581,850	530,000	328,000	740
Skaraborgs »	338,000	338,000	110,500	1,350
Värmlands »	467,000	467,000	245,000	900
Örebro »	227,000	227,000	150,500	748
Västmanlands »	100,000	100,000	73,000	120
Kopparbergs »	1,266,230	1,266,230	747,997	1,544
Gävleborgs »	574,420	574,420	281,577	1,125
Västernorrlands »	170,300	140,300	52,600	450
Jämtlands »	345,500	312,000	92,600	528
Västerbottens »	68,000	68,000	44,000	75.5
Norrbottens »	3,215,500	2,894,200	1,404,395	6,698.5
Hela riket	**8,790,485**	**8,308,835**	**4,236,419**	**16,541**

Enskilda arbeten.

	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Skaraborgs län	11,850	4,000	30
Hela riket	**11,850**	**4,000**	**30**

Industri.

Statliga arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Ej lokaliserbara	1,468,000	—	—	—
Stockholms stad	983,350	983,350	439,866	1,788
Stockholms län	207,000	147,000	99,000	174
Östergötlands »	1,237,200	1,237,200	447,500	1,606
Jönköpings »	23,800	23,800	14,962	42
Blekinge »	67,600	67,600	45,560	76
Kristianstads »	150,000	150,000	107,000	180
Älvsborgs »	670,000	670,000	110,500	144
Skaraborgs »	170,000	170,000	105,000	180
Västmanlands »	177,000	177,000	109,300	180
Jämtlands »	135,000	135,000	91,000	120
Norrbottens »	21,500	21,500	15,000	10
Hela riket	**5,310,450**	**3,782,450**	**1,584,688**	**4,500**

Statsunderstödda arbeten.

	Totalkostnad kronor
Ej lokaliserbara	**1,155,000**

Rent kommunala arbeten.

	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Jönköpings län	155,000	120,400	144
Kalmar »	18,000	8,500	18
Malmöhus »	440,000	175,000	800
Jämtlands »	36,000	18,000	150
Västerbottens »	187,000	62,050	960
Hela riket	**836,000**	**383,950**	**2,072**

Enskilda arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Stockholms län	15,000	15,000	9,000	72
Kronobergs »	350,000	—	—	—
Kopparbergs »	20,000	20,000	2,000	30
Norrbottens »	31,320	31,320	18,720	75
Hela riket	**416,320**	**66,320**	**29,720**	**177**

Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.

Statliga arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Stockholms stad	203,600	203,600	27,100	540.5
Stockholms län	313,145	285,000	41,000	821
Uppsala »	34,885	33,000	10,410	59.5
Södermanlands »	138,000	135,000	26,830	761
Östergötlands »	291,000	291,000	45,933	1,618
Jönköpings »	323,150	320,000	44,900	1,760.75
Kronobergs »	197,300	197,300	23,450	1,542

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Gotlands län	58,000	—	—	—
Blekinge »	435,320	435,320	144,620	1,468.5
Kristianstads »	99,833	99,833	7,080	804
Malmöhus »	502,530	502,530	47,880	2,917.5
Hallands »	326,150	326,150	48,000	1,755
Göteborgs och Bohus »	438,500	438,500	51,100	4,350
Älvsborgs »	65,000	65,000	3,500	255
Skaraborgs »	99,298	99,298	11,439	351
Värmlands »	9,000	9,000	4,800	11
Örebro »	6,130	—	—	—
Västmanlands »	11,000	—	—	—
Kopparbergs »	35,000	35,000	1,500	120
Gävleborgs »	38,000	38,000	5,300	97.5
Västernorrlands »	25,800	25,800	7,500	69
Jämtlands »	360,000	301,000	79,300	787.5
Västerbottens »	82,000	82,000	6,300	337.5
Norrbottens »	25,000	25,000	7,000	56
Hela riket	**4,117,641**	**3,947,331**	**644,942**	**20,482.25**

Statsunderstödda arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Gotlands län	36,000	—	—	—
Örebro »	76,000	76,000	16,000	640
Hela riket	**112,000**	**76,000**	**16,000**	**640**

Rent kommunala arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Stockholms stad	1,505,000	—	—	—
Stockholms län	986,500	116,000	31,000	288
Södermanlands »	10,000	10,000	2,000	50
Östergötlands »	125,574	16,200	3,200	60
Jönköpings »	110,705	89,200	8,300	620
Kronobergs »	175,700	175,700	33,267	930
Kalmar »	194,085	12,950	5,000	70

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Blekinge län	38,858	13,000	1,000	112
Kristianstads »	12,700	—	—	—
Malmöhus »	45,850	33,000	2,800	167.5
Hallands »	33,670	—	—	—
Göteborgs och Bohus »	180,519	104,000	10,400	440
Älvsborgs »	120,570	—	—	—
Skaraborgs »	41,450	41,450	11,630	112.5
Värmlands »	26,000	—	—	—
Örebro »	10,000	10,000	1,500	60
Västmanlands »	41,000	41,000	6,000	270
Kopparbergs »	198,535	167,000	59,400	523
Gävleborgs »	69,700	—	—	—
Västernorrlands »	142,470	82,000	11,300	448
Jämtlands »	87,200	52,200	4,700	270
Västerbottens »	88,196	57,196	7,550	327.5
Norrbottens »	456,149	292,886	31,857	1,514
Hela riket	**4,700,431**	**1,313,782**	**230,904**	**6,262.5**

Enskilda arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Uppsala län	156,000	70,000	3,000	375
Södermanlands »	843,000	843,000	55,000	2,970
Östergötlands »	85,000	46,000	7,000	220
Jönköpings »	178,000	145,000	6,000	1,000
Kronobergs »	378,700	276,700	5,700	2,240
Kalmar »	38,000	21,000	1,000	100
Gotlands »	10,000	10,000	1,000	75
Blekinge »	244,000	180,000	15,000	1,020
Kristianstads »	42,000	42,000	5,000	200
Malmöhus »	36,500	16,500	3,000	144
Hallands »	111,610	—	—	—
Göteborgs och Bohus »	13,000	13,000	1,000	135
Älvsborgs »	963,000	868,000	169,400	3,760
Örebro »	429,000	129,000	16,500	389
Västmanlands »	200,025	—	—	—
Kopparbergs »	640,000	500,000	80,000	2,400
Gävleborgs »	256,000	152,000	8,000	680
Västernorrlands »	20,000	20,000	2,000	152
Västerbottens »	470,020	470,020	35,770	3,345
Norrbottens »	500,640	295,640	16,300	1,700
Hela riket	**5,614,495**	**4,097,860**	**430,670**	**20,905**

Vatten- och avloppsledningar.

Statliga arbeten.

	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Södermanlands län	45,000	27,000	48
Östergötlands »	32,000	19,000	75
Jönköpings »	23,775	13,535	38.5
Blekinge »	40,000	18,300	98
Kristianstads »	11,000	5,000	16
Värmlands »	112,000	26,000	198
Kopparbergs »	640,000	282,000	660
Hela riket	**903,775**	**390,835**	**1,133.5**

Statsunderstödda arbeten.

	Totalkostnad kronor
Blekinge län	10,000
Hela riket	**10,000**

Rent kommunala arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetar-månader
Stockholms län	1,242,295	1,055,295	211,663	2,023
Södermanlands »	353,500	160,000	64,000	450
Östergötlands »	29,300	29,300	9,789	75
Jönköpings »	453,150	453,150	202,850	1,180
Kronobergs »	193,000	193,000	63,000	512
Kalmar »	20,000	20,000	16,300	32
Blekinge »	236,000	236,000	50,000	1,620
Kristianstads »	347,069	97,069	39,506	454
Malmöhus »	820,923	665,923	238,686	1,754.5
Hallands »	175,200	175,200	33,000	1,092.5
Göteborgs och Bohus »	796,770	721,770	193,475	1,900
Älvsborgs »	239,800	239,800	67,700	775
Skaraborgs »	280,903	280,903	147,566	804
Värmlands »	312,380	312,380	124,780	1,130
Örebro »	625,000	625,000	248,000	1,950
Västmanlands »	343,794	343,794	50,455	845
Kopparbergs »	363,025	363,025	135,100	1,091
Gävleborgs »	229,120	229,120	75,620	620
Västernorrlands »	700,334	630,334	125,120	2,632
Jämtlands »	379,300	356,300	194,900	515
Västerbottens »	619,762	423,620	170,970	1,878
Norrbottens »	1,078,113	1,045,513	339,160	2,599
Hela riket	**9,838,738**	**8,656,496**	**2,801,640**	**25,932**

Diverse.

Statliga arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Södermanlands län	2,500	2,500	700	7.50
Jönköpings »	10,500	—	—	—
Blekinge »	21,700	21,700	8,950	45.50
Göteborgs och Bohus »	29,892	29,892	11,900	54
Västerbottens »	13,400	13,400	5,400	21
Norrbottens »	68,300	68,300	33,800	73.25
Hela riket	**146,292**	**135,792**	**60,750**	**201.25**

Statsunderstödda arbeten.

	Totalkostnad kronor
Gotlands län	10,000
Hela riket	**10,000**

Rent kommunala arbeten.

	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
Stockholms län	44,000	44,000	1,000	60
Södermanlands »	10,000	10,000	1,000	50
Skaraborgs »	12,000	12,000	6,000	24
Örebro »	93,000	93,000	38,500	240
Kopparbergs »	55,000	55,000	15,000	360
Jämtlands »	15,000	—	—	—
Västerbottens »	14,000	—	—	—
Norrbottens »	15,000	15,000	6,500	21
Hela riket	**258,000**	**229,000**	**68,000**	**755**

Tabell 4. Fördelning

	Statliga		Statsunderstödda	
	Totalkostnad	Arbetarmånader	Totalkostnad	Arbetarmånader
Ej lokaliserbara	**1,468,000**	—	**1,155,000**	—
Stockholms stad	[1] 2,058,225 **2,128,225**	3,600	— **390,000**	—
Stockholms län . .	1,778,000 **2,037,295**	4,540	3,498,900 **5,226,900**	12,709.50
Uppsala » . .	183,000 **292,885**	187.50	1,783,500 **3,631,500**	7,748
Södermanlands » . .	313,250 **936,950**	1,230.25	590,000 **3,094,500**	971
Östergötlands » . .	2,937,815 **3,317,815**	6,335	2,542,380 **2,907,580**	12,809
Jönköpings » . .	523,202 **616,852**	2,195.25	1,416,300 **3,579,100**	4,690
Kronobergs » . .	227,300 **2,115,300**	1,582	1,468,000 **1,963,000**	7,752
Kalmar » . .	299,000 **305,000**	326	684,850 **3,332,350**	3,740
Gotlands » . .	220,400 **403,400**	673	— **603,000**	—
Blekinge » . .	1,260,620 **1,264,220**	3,270.50	819,500 **1,046,300**	4,425
Kristianstads » . .	1,334,107 **1,745,107**	4,261	1,131,800 **2,004,300**	7,020
Malmöhus » . .	1,387,750 **2,470,750**	4,433.50	3,254,190 **4,402,190**	7,198
Hallands » . .	431,500 **1,251,400**	2,171	3,254,840 **3,540,740**	17,043
Göteborgs och Bohus » . .	1,381,552 **2,569,552**	7,442.50	2,034,650 **2,389,650**	8,724
Älvsborgs » . .	840,300 **925,300**	883	12,902,500 **13,649,500**	58,632.50
Skaraborgs » . .	876,528 **2,396,898**	1,731.50	12,000 **624,500**	60
Värmlands » . .	189,020 **833,020**	380	2,759,520 **5,243,520**	15,882
Örebro » . .	1,162,000 **1,926,130**	2,013	948,376 **6,340,451**	4,460
Västmanlands » . .	704,000 **1,006,000**	1,130	1,043,250 **1,878,836**	3,468
Kopparbergs » . .	1,123,300 **1,123,300**	1,426.50	4,402,685 **5,736,021**	27,693
Gävleborgs » . .	169,000 **973,000**	345	4,210,600 **6,369,300**	25,532
Västernorrlands » . .	772,900 **3,056,400**	1,673	5,723,550 **9,255,250**	31,809
Jämtlands » . .	856,000 **1,515,000**	1,547.50	4,331,200 **5,625,200**	25,720
Västerbottens » . .	195,400 **679,050**	538.50	14,098,780 **14,648,680**	93,059
Norrbottens » . .	1,184,310 **1,310,310**	3,890.75	1,933,950 **2,831,950**	11,240
Hela riket	**22,408,479** **38,667,159**	**57,806.25**	**74,845,321** **111,469,318**	**392,385**

[1] Den första siffran betecknar totalkostnaden för de företag, beträffande vilka uppgift å antalet

länsvis av A-företagen.

Rent kommunala		Enskilda		Summa	
Totalkostnad	Arbetarmånader	Totalkostnad	Arbetarmånader	Totalkostnad	Arbetarmånader
—	—	—	—	**2,623,000**	—
— **1,900,000**	—	— —	—	2,058,225 **4,418,225**	3,600
1,956,095 **3,113,595**	3,376	15,000 **15,000**	72	7,247,995 **10,392,790**	20,697.5
150,000 **150,000**	552	181,000 **267.000**	1,080	2,297,500 **4,341,385**	9,567.5
825,380 **1,288.880**	2,646.75	843,000 **843.000**	2,970	2,571,630 **6,163,330**	7,818
146,580 **255,954**	471	46,000 **119,300**	220	5,672,775 **6,600,649**	19,835
875,255 **931,760**	2,316	145,000 **193,000**	1,000	2,959,757 **5,320,712**	10,201.25
368,700 **368,700**	1,442	305,200 **757,200**	2,280	2,369,200 **5,204,200**	13,056
1,428,029 **1,641,164**	2,965	118,622 **135,622**	788	2,530,501 **5,414,136**	7,819
— —	—	129,000 **129,000**	1,120	349,400 **1,135,400**	1,793
425,750 **570,403**	2,922.75	253,250 **367,250**	1,484	2,759,120 **3,248,173**	12,102.25
158,069 **420,769**	574	198,810 **198,810**	1,130	2,822,786 **4,368,986**	12,985
1,584,796 **1,901,246**	3,756	16,500 **36,500**	144	6,243,236 **8,810,686**	15,531.5
524,800 **558.470**	1,812.50	— **111,610**	—	4,211,140 **5,462,220**	21,026.5
1,162,620 **1,328,739**	3,794	233,000 **267,501**	615	4,811,822 **6,555,442**	20,575.5
1,099,300 **1,341,720**	2,345	868,000 **963,000**	3,760	15,710,100 **16,879,520**	65,620.5
1,086,353 **1,086,353**	3,630.50	11,850 **24,850**	30	1,986,731 **4,132,601**	5,452
779,380 **805,380**	2,030	1,144,658 **1,274,658**	4,865	4,872,578 **8,156,578**	23,157
971,792 **971,792**	3,043	129,000 **429,000**	389	3,211,168 **9,667,373**	9,905
712,794 **712,794**	1,777.50	223,700 **423,725**	1,500	2,683,744 **4,021,355**	7,875.50
2,535,205 **2,577,440**	5,470.50	1,102,914 **1,279,393**	4,795	9,164,104 **10,716,154**	39,385
958,540 **1,084,440**	2,945	489,846 **928,546**	2,855	5,827,986 **9,355,286**	31,677
1,037,634 **1,198,104**	3,920	470,946 **614,696**	3,058.50	8,005,030 **14,124,450**	40,460.50
897,600 **1,004,100**	2,518	328,464 **387.464**	1,457	6,413,264 **8,531,764**	31,242.5
1,312,816 **1,576,998**	5,940	567,820 **691,720**	4,041	16,174,816 **17,596,448**	103,578.50
4,701,499 **5,571,062**	11,187.5	719.760 **1,064,760**	4,070	8,539,519 **10,778,082**	30,388.25
25,698,987 **32,359,863**	**71,435**	**8,541,340** **11,522,605**	**43,723.5**	**131.494,127** **194,018,945**	**565,349.75**

arbetarmånader lämnats i tabell 1. Den andra siffran betecknar totalkostnaden för samtliga företag.

Tabell 5. Fördelning av

	Statliga arbeten			
	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
1) Vägar	1,869,781	1,728,581	393,349	6,707,25
2) Skenfria korsningar	14,224,070	—	—	—
3) Broar	71,500	71,500	30,600	130
4) Hamnar	3,417,700	3,417,700	1,089,350	10,274.5
5) Vattenbyggnader	323,500	323,500	91,650	824
6) Hus	8,282,450	8,097,850	3,513,380	13,553.5
7) Industri	5,310,450	3,782,450	1,584,688	4,500
8) Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	4,117,641	3,947,331	644,942	20,482.25
9) Vatten- och avloppsledningar	903,775	903,775	390,835	1,133.5
10) Diverse	146,292	135,792	60,750	201.25
Totalsumma	**38,667,159**	**22,408,479**	**7,799,544**	**57,806.25**
Summa av 5)—10)	**19,084,108**	**17,190,698**	**6,286,245**	**40,694,5**

	Enskilda arbeten			
	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
1) Vägar	3,292,049	2,636,019	222,398	17,264
2) Skenfria korsningar	15,000	—	—	—
3) Broar	220,000	220,000	90,000	480
4) Hamnar	20,000	20,000	5,000	60
5) Vattenbyggnader	1,932,891	1,489,291	464,477	4,807.5
6) Hus	11,850	11,850	4,000	30
7) Industri	416,320	66,320	29,720	177
8) Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	5,614,495	4,097,860	430,670	20,905
9) Vatten- och avloppsledningar	—	—	—	—
10) Diverse	—	—	—	—
Totalsumma	**11,522,605**	**8,541,340**	**1,246,265**	**43,723.5**
Summa av 5)—10)	**7,975,556**	**5,665,321**	**928,867**	**25,919.5**

A-företagen efter arbetenas natur.

Statsunderstödda arbeten				Rent kommunala arbeten			
Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter			Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
85,757,418	66,493,121	8,206,831	365,273.5	4,443,699	3,067,064	571,922	11,109.5
11,736,800	—	—	—	—	—	—	—
10,170,100	7,806,200	2,624,103	25,560	63,000	63,000	22,200	228
—	—	—	—	3,043,060	2,949,060	1,162,025	6,779
200,000	170,000	65,000	490	386,450	275,750	50,300	1,756
2,318,000	300,000	158,000	421.5	8,790,485	8,308,835	4,236,419	16,541
1,155,000	—	—	—	836,000	836,000	383,950	2,072
112,000	76,000	16,000	640	4,700,431	1,313,782	230,904	6,262.5
10,000	—	—	—	9,838,738	8,656,496	2,801,640	25,932
10,000	—	—	—	258,000	229,000	68,000	755
111,469,318	**74,845,321**	**11,069,934**	**392,385**	**32,359,863**	**25,698,987**	**9,527,360**	**71,435**
3,805,000	**546,000**	**239,000**	**1,551.5**	**24,810,104**	**19,619,863**	**7,771,213**	**53,318.5**

	Summa			
	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
1) Vägar	95,362,947	73,924,785	9,394,500	400,354.25
2) Skenfria korsningar	25,975,870	—	—	—
3) Broar	10,524,600	8,160,700	2,766,903	26,398
4) Hamnar	6,480,760	6,386,760	2,256,375	17,113.50
5) Vattenbyggnader	2,842,841	2,258,541	671,427	7,877.50
6) Hus	19,402,785	16,718,535	7,911,799	30,546
7) Industri	7,717,770	4,684,770	1,998,358	6,749
8) Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	14,544,567	9,434,973	1,322,516	48,289.75
9) Vatten- och avloppsledningar	10,752,513	9,560,271	3,192,475	27,065.50
10) Diverse	414,292	364,792	128,750	956.25
Totalsumma	**194,018,945**	**131,494,127**	**29,643,103**	**565,349.75**
Summa av 5)—10)	**55,674,768**	**43,021,882**	**15,225,325**	**121,484**

Tabell 6. Fördelning av vissa större

	Statliga arbeten			
	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
1) Vägar	—	—	—	—
2) Skenfria korsningar	—	—	—	—
3) Broar	—	—	—	—
4) Hamnar	1,959,300	1,959,300	805,000	4,560
5) Vattenbyggnader	—	—	—	—
6) Hus	500,000	500,000	50,000	1,680
7) Industri	670,000	670,000	110,500	1,104
8) Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	—	—	—	—
9) Vatten- och avloppsledningar	—	—	—	—
10) Diverse	—	—	—	—
Totalsumma	**3,129,300**	**3,129,300**	**965,500**	**7,344**
Summa av 5)—10)	**1,170,000**	**1,170,000**	**160,500**	**2,784**

	Enskilda arbeten			
	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
1) Vägar	—	—	—	—
2) Skenfria korsningar	—	—	—	—
3) Broar	—	—	—	—
4) Hamnar	—	—	—	—
5) Vattenbyggnader	—	—	—	—
6) Hus	—	—	—	—
7) Industri	8,136,500	4,386,500	1,689,500	4,890
8) Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	1,400,000	—	—	—
9) Vatten- och avloppsledningar	—	—	—	—
10) Diverse	—	—	—	—
Totalsumma	**9,536,500**	**4,386,500**	**1,689,500**	**4,890**
Summa av 5)—10)	**9,536,500**	**4,386,500**	**1,689,500**	**4,890**

B-företag efter arbetenas natur.

Statsunderstödda arbeten				Rent kommunala arbeten			
Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter			Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
	Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
31,838,800	22,951,800	2,993,800	129,990	1,053,300	1,053,300	176,300	3,000
—	—	—	—	—	—	—	—
6,326,200	812,300	400,000	3,360	—	—	—	—
—	—	—	—	12,682,600	12,022,600	4,874,620	19,040
2,354,000	2,354,000	280,000	8,200	1,100,000	1,100,000	600 000	1,350
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	980,000	980,000	200,000	1,920
745,000	745,000	91,000	4,200	3,824,000	2,424,000	574,200	6,180
—	—	—	—	2,486,360	2,486,360	736,071	6,740
—	—	—	—	—	—	—	—
41,264,000	**26,863,100**	**3,764,800**	**145,750**	**22,126,260**	**20,066,260**	**7,161,191**	**38,230**
3,099,000	**3,099,000**	**371,000**	**12,400**	**8,390,360**	**6,990,360**	**2,110,271**	**16,190**

	Summa			
	Totalkostnad för samtliga arbeten kronor	Företag med fullständiga uppgifter		
		Totalkostnad kronor	Inhemskt material kronor	Arbetarmånader
1) Vägar	32,892,100	24,005,100	3,170,100	132,990
2) Skenfria korsningar	—	—	—	—
3) Broar	6,326,200	812,300	400,000	3,360
4) Hamnar	14,641,900	13,981,900	5,679,620	23,600
5) Vattenbyggnader	3,454,000	3,454,000	880,000	9,550
6) Hus	500,000	500,000	50,000	1,680
7) Industri	9,786,500	6,036,500	2,000,000	7,914
8) Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	5,969,000	3,169,000	665,200	10,380
9) Vatten- och avloppsledningar	2,486,360	2,486,360	736,071	6,740
10) Diverse	—	—	—	—
Totalsumma	**76,056,060**	**54,445,160**	**13,580,991**	**196,214**
Summa av 5)—10)	**22,195,860**	**15,645,860**	**4,331,271**	**36,264**

Tabell 7. A-företagens fördelning i kostnadshänseende.[1]

Samtliga arbeten.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	147	41	98	54	340	18.5
fr. o. m. 20,000— 50,000	93	109	141	86	429	23.3
fr. o. m. 50,000— 75,000	43	126	49	22	240	13.1
fr. o. m. 75,000—100,000	29	86	33	6	154	8.4
fr. o. m. 100,000—200,000	80	221	62	17	380	20.7
fr. o. m. 200,000—500,000	39	180	39	13	271	14.8
500,000 eller högre	10	10	1	1	22	1.2
Summa	**441**	**773**	**423**	**199**	**1,836**	**100.0**

Av tablån framgår, att över 54 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 75,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

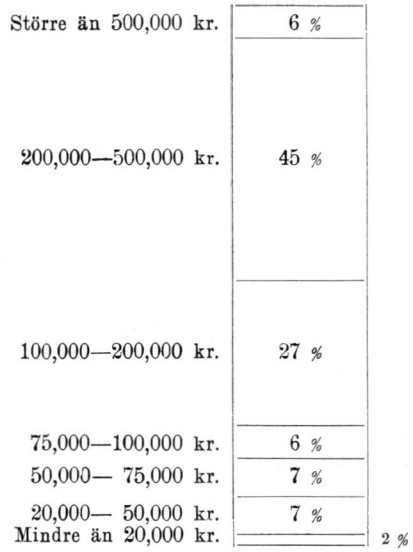

[1] I de grafiska framställningarna äro kostnader utöver 700,000 kronor frånräknade samt varje grupp åsatt en medelkostnad.

Vägar.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	45	34	14	22	115	14.1
fr. o. m. 20,000— 50,000	22	79	30	37	168	20.6
fr. o. m. 50,000— 75,000	6	89	8	12	115	14.1
fr. o. m. 75,000—100,000	1	54	8	3	66	8.1
fr. o. m. 100,000—200,000	2	173	11	5	191	23.4
fr. o. m. 200,000—500,000	—	152	2	1	155	19.1
500,000 eller högre	—	5	—	—	5	0.6
Summa	**76**	**586**	**73**	**80**	**815**	**100**.0

Av tablån framgår, att över 48 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 75,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

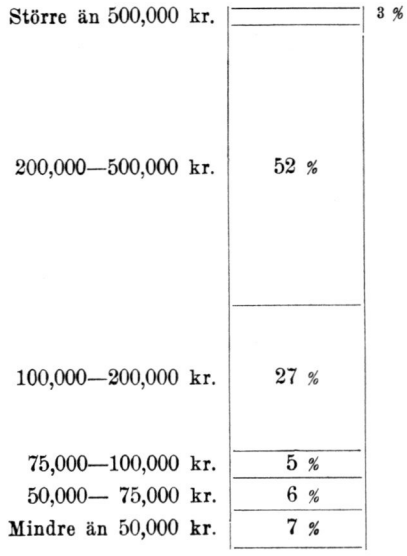

Skenfria korsningar.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	—	—	—	1	1	0.5
fr. o. m. 20,000— 50,000	6	15	—	—	21	10.5
fr. o. m. 50,000— 75,000	14	27	—	—	41	20.2
fr. o. m. 75,000—100,000	13	22	—	—	35	17.2
fr. o. m. 100,000—200,000	38	32	—	—	70	34.7
fr. o. m. 200,000—500,000	21	9	—	—	30	14.9
500,000 eller högre	2	2	—	—	4	2.0
Summa	**94**	**107**	—	**1**	**202**	**100.0**

Av tablån framgår, att över 48 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 100,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

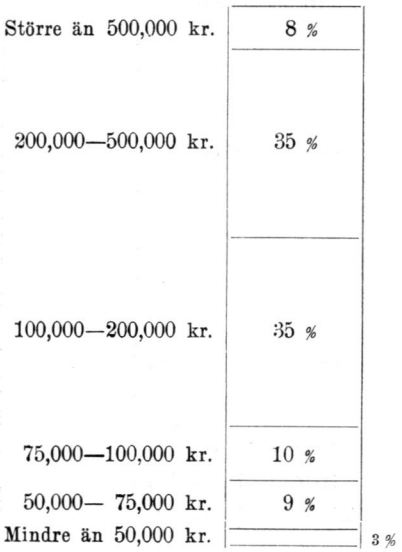

Broar.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	1	5	3	—	9	12.3
fr. o. m. 20,000— 50,000	2	12	1	—	15	20.6
fr. o. m. 50,000— 75,000	—	9	—	—	9	12.3
fr. o. m. 75,000—100,000	—	8	—	—	8	11.0
fr. o. m. 100,000—200,000	—	13	—	—	13	17.8
fr. o. m. 200,000—500,000	—	16	—	1	17	23.3
500,000 eller högre	—	2	—	—	2	2.7
Summa	**3**	**65**	**4**	**1**	**73**	**100**.0

Av tablån framgår, att över 45 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 75,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

Större än 500,000 kr.	11 %
200,000—500,000 kr.	54 %
100,000—200,000 kr.	18 %
75,000—100,000 kr.	6 %
50,000— 75,000 kr.	5 %
Mindre än 50,000 kr.	6 %

Hamnar.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	3	—	5	—	8	16.0
fr. o. m. 20,000— 50,000	2	—	4	1	7	14.0
fr. o. m. 50,000— 75,000	5	—	1	—	6	12.0
fr. o. m. 75,000—100,000	3	—	4	—	7	14.0
fr. o. m. 100,000—200,000	6	—	5	—	11	22.0
fr. o. m. 200,000—500,000	6	—	5	—	11	22.0
500,000 eller högre	—	—	—	—	—	0.0
Summa	**25**	—	**24**	**1**	**50**	**100.0**

Av tablån framgår, att över 56 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 100,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

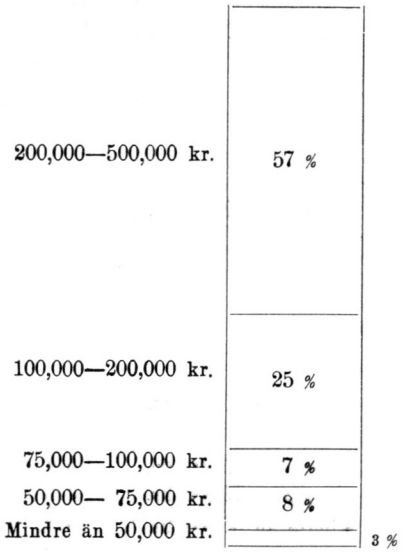

Vattenbyggnader.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	1	—	3	9	13	31.7
fr. o. m. 20,000— 50,000	2	1	3	9	15	36.7
fr. o. m. 50,000— 75,000	—	—	1	1	2	4.9
fr. o. m. 75,000—100,000	—	—	1	—	1	2.4
fr. o. m. 100,000—200,000	2	1	1	4	8	19.5
fr. o. m. 200,000—500,000	—	—	—	1	1	2.4
500,000 eller högre	—	—	—	1	1	2.4
Summa	**5**	**2**	**9**	**25**	**41**	**100.0**

Av tablån framgår, att över 68 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 50,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

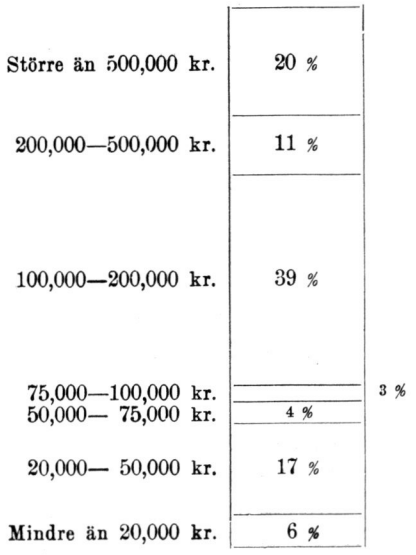

Hus.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	29	—	14	1	44	24.2
fr. o. m. 20,000— 50,000	22	1	22	—	45	24.7
fr. o. m. 50,000— 75,000	5	—	13	—	18	9.9
fr. o. m. 75,000—100,000	7	—	6	—	13	7.1
fr. o. m. 100,000—200,000	21	2	16	—	39	21.5
fr. o. m. 200,000—500,000	5	—	13	—	18	9.9
500,000 eller högre	3	1	1	—	5	2.7
Summa	**92**	**4**	**85**	**1**	**182**	**100.0**

Av tablån framgår, att över 48 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 50,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

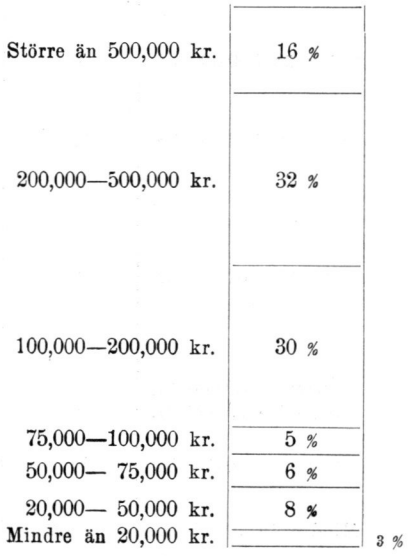

Industri.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	4	—	1	1	6	15.4
fr. o. m. 20,000— 50,000	6	—	1	2	9	23.1
fr. o. m. 50,000— 75,000	2	1	—	—	3	7.7
fr. o. m. 75,000—100,000	1	1	—	—	2	5.1
fr. o. m. 100,000—200,000	6	—	2	1	9	23.1
fr. o. m. 200,000—500,000	—	3	1	1	5	12.8
500,000 eller högre	5	—	—	—	5	12.8
Summa	**24**	**5**	**5**	**5**	**39**	**100.0**

Av tablån framgår, att över 38 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 50,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

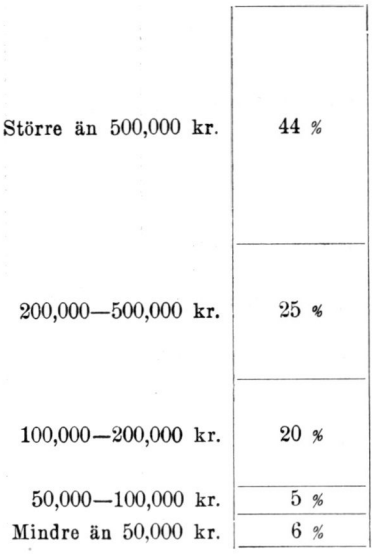

Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	55	—	30	20	105	36.6
fr. o. m. 20,000— 50,000	24	1	41	37	103	35.7
fr. o. m. 50,000— 75,000	9	—	13	9	31	10.8
fr. o. m. 75,000—100,000	4	1	5	3	13	4.5
fr. o. m. 100,000—200,000	5	—	6	7	18	6.2
fr. o. m. 200,000—500,000	5	—	4	9	18	6.2
500,000 eller högre	—	—	—	—	—	—
Summa	**102**	**2**	**99**	**85**	**288**	**100**.0

Av tablån framgår, att över 72 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 50,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

200,000—500,000 kr.	36 %
100,000—200,000 kr.	16 %
75,000—100,000 kr.	7 %
50,000— 75,000 kr.	11 %
20,000— 50,000 kr.	21 %
Mindre än 20,000 kr.	9 %

Vatten- och avloppsledningar.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	1	1	23	—	25	19.8
fr. o. m. 20,000— 50,000	4	—	38	—	42	33.3
fr. o. m. 50,000— 75,000	2	—	12	—	14	11.1
fr. o. m. 75,000—100,000	—	—	8	—	8	6.4
fr. o. m. 100,000—200,000	—	—	21	—	21	16.7
fr. o. m. 200,000—500,000	2	—	14	—	16	12.7
500,000 eller högre	—	—	—	—	—	0.0
Summa	**9**	**1**	**116**	—	**126**	**100.0**

Av tablån framgår, att över 53 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 50,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

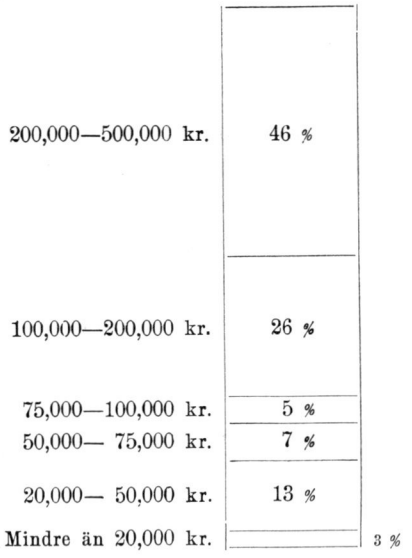

Diverse.

Kostnad i kronor	Antal företag					
	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa	%
Lägre än 20,000	8	1	5	—	14	70.0
fr. o. m. 20,000— 50,000	3	—	1	—	4	20.0
fr. o. m. 50,000— 75,000	—	—	1	—	1	5.0
fr. o. m. 75,000—100,000	—	—	1	—	1	5.0
fr. o. m. 100,000—200,000	—	—	—	—	—	—
fr. o. m. 200,000—500,000	—	—	—	—	—	—
500,000 eller högre	—	—	—	—	—	—
Summa	**11**	**1**	**8**	—	**20**	**100.0**

Av tablån framgår, att över 90 % av samtliga ifrågavarande företag hava en totalkostnad understigande 50,000 kronor.

De olika kostnadsgruppernas andel av totala kostnaden.

75,000—100,000 kr.	17 %
50,000— 75,000 kr.	13 %
20,000— 50,000 kr.	29 %
Mindre än 20,000 kr.	41 %

Tabell 8. Kostnad för A-företagen under första året.

Hela riket.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	1,869,781	65,452,568	4,097,699	2,988,449	74,408,497
Skenfria korsningar	14,224,070	11,136,800	—	15,000	25,375,870
Broar	71,500	9,465,600	63,000	220,000	9,820,100
Hamnar	2,568,600	—	2,317,960	20,000	4,906,560
Vattenbyggnader	323,500	175,700	386,450	1,932,891	2,818,541
Hus	7,564,250	2,318,000	6,869,085	11,850	16,763,185
Industri	4,839,275	1,155,000	742,500	416,320	7,153,095
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	3,118,341	112,000	4,458,631	4,488,295	12,177,267
Vatten- och avloppsledningar	853,775	10,000	8,910,018	—	9,773,793
Diverse	146,292	10,000	258,000	—	414,292
Summa kronor	**35,579,384**	**89,835,668**	**28,103,343**	**10,092,805**	**163,611,200**

Tilläggas överskjutande kostnader för sådana företag, som icke synas lämpligen kunna uppdelas i etapper, komma summorna att höjas till:

Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
37,193,309	91,152,318	30,942,953	10,092,805	169,381,385

Anm. Enligt inventeringsuppgifterna skulle i medeltal omkring *83 %* av A-företagen kunna utföras under ett år. Detta skulle motsvara en genomsnittlig maximikostnad per företag av uppskattningsvis 400,000 kronor.

Kostnaderna fördela sig på Stockholms stad och länen sålunda:

Stockholms stad.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	209,775	270,000	295,000	—	774,775
Skenfria korsningar	—	120,000	—	—	120,000
Broar	—	—	—	—	—
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	100,000	—	100,000
Hus	731,500	—	—	—	731,500
Industri	512,175	—	—	—	512,175
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	203,600	—	1,505,000	—	1,708,600
Vatten- och avloppsledningar	—	—	—	—	—
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**1,657,050**	**390,000**	**1,900,000**	—	**3,947,050**

Stockholms län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	128,600	3,628,450	326,800	—	4,083,850
Skenfria korsningar	106,600	300,000	—	—	406,600
Broar	—	53,200	—	—	53,200
Hamnar	93,600	—	379,000	—	472,600
Vattenbyggnader	159,500	—	—	—	159,500
Hus	935,250	—	135,000	—	1,070,250
Industri	207,000	—	—	15,000	222,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	313,145	—	908,500	—	1,221,645
Vatten- och avloppsledningar	—	—	999,475	—	999,475
Diverse	—	—	44,000	—	44,000
Summa kronor	**1,943,695**	**3,981,650**	**2,792,775**	**15,000**	**8,733,120**

Uppsala län.

	Statliga	Stats-under-stödda	Rent kommu-nala	Enskilda	Summa
Vägar	—	1,657,600	100,000	111,000	1,868,600
Skenfria korsningar	108,000	588,000	—	—	696,000
Broar	—	94,500	—	—	94,500
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	—	—	—
Hus	150,000	1,260,000	50,000	—	1,460,000
Industri	—	—	—	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	34,885	—	—	142,000	176,885
Vatten- och avloppsledningar	—	—	—	—	—
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**292,885**	**3,600,100**	**150,000**	**253,000**	**4,295,985**

Södermanlands län.

	Statliga	Stats-under-stödda	Rent kommu-nala	Enskilda	Summa
Vägar	73,750	2,639,500	508,600	—	3,221,850
Skenfria korsningar	610,700	—	—	—	610,700
Broar	—	305,000	—	—	305,000
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	—	—	—
Hus	67,000	150,000	339,380	—	556,380
Industri	—	—	—	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	99,400	—	10,000	643,000	752,400
Vatten- och avloppsledningar	45,000	—	353,500	—	398,500
Diverse	2,500	—	10,000	—	12,500
Summa kronor	**898,350**	**3,094,500**	**1,221,480**	**643,000**	**5,857,330**

Östergötlands län.

	Statliga	Stats-under-stödda	Rent kommu-nala	Enskilda	Summa
Vägar	166,840	1,816,280	101,080	14,300	2,098,500
Skenfria korsningar	380,000	205,000	—	—	585,000
Broar	—	137,700	—	—	137,700
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	—	20,000	20,000
Hus	1,017,575	—	—	—	1,017,575
Industri	1,237,200	—	—	—	1,237,200
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	171,000	—	125,574	85,000	381,574
Vatten- och avloppsledningar	32,000	—	29,300	—	61,300
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**3,004,615**	**2,158,980**	**255,954**	**119,300**	**5,538,849**

Jönköpings län.

	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	103,792	1,621,200	53,500	—	1,778,492
Skenfria korsningar	80,000	1,135,500	—	15,000	1,230,500
Broar	—	74,000	13,000	—	87,000
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	—	—	—
Hus	51,835	—	128,905	—	180,740
Industri	23,800	—	155,000	—	178,800
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	230,650	—	110,705	154,000	495,355
Vatten- och avloppsledningar	23,775	—	343,150	—	366,925
Diverse	10,500	—	—	—	10,500
Summa kronor	**524,352**	**2,830,700**	**804,260**	**169,000**	**4,328,312**

Kronobergs län.

	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	—	889,000	—	—	889,000
Skenfria korsningar	1,888,000	495,000	—	—	2,383,000
Broar	—	66,000	—	—	66,000
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	—	28,500	28,500
Hus	30,000	—	—	—	30,000
Industri	—	—	—	350,000	350,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	83,300	—	175,700	286,000	545,000
Vatten- och avloppsledningar	—	—	193,000	—	193,000
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**2,001,300**	**1,450,000**	**368,700**	**664,500**	**4,484,500**

Kalmar län.

	Statliga	Statsunderstödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	6,000	1,369,750	128,579	78,622	1,582,951
Skenfria korsningar	—	366,000	—	—	366,000
Broar	—	—	20,000	—	20,000
Hamnar	—	—	275,000	—	275,000
Vattenbyggnader	—	—	—	—	—
Hus	299,000	758,000	626,600	—	1,683,600
Industri	—	—	18,000	—	18,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	—	—	194,085	38,000	232,085
Vatten- och avloppsledningar	—	—	20,000	—	20,000
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**305,000**	**2,493,750**	**1,282,264**	**116,622**	**4,197,636**

Gotlands län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	—	557,000	—	75,000	632,000
Skenfria korsningar	—	—	—	—	—
Broar	—	—	—	—	—
Hamnar	86,400	—	—	—	86,400
Vattenbyggnader	—	—	—	—	—
Hus	259,000	—	—	—	259,000
Industri	—	—	—	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	58,000	36,000	—	10,000	104,000
Vatten- och avloppsledningar	—	—	—	—	—
Diverse	—	10,000	—	—	10,000
Summa kronor	**403,400**	**603,000**	—	**85,000**	**1,091,400**

Blekinge län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	10,350	708,500	225,545	103,250	1,047,645
Skenfria korsningar	—	31,800	—	—	31,800
Broar	67,500	—	30,000	—	97,500
Hamnar	325,000	—	27,000	20,000	372,000
Vattenbyggnader	—	—	—	—	—
Hus	166,750	—	13,000	—	179,750
Industri	67,600	—	—	—	67,600
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	435,320	—	25,558	244,000	704,878
Vatten- och avloppsledningar	40,000	10,000	136,000	—	186,000
Diverse	21,700	—	—	—	21,700
Summa kronor	**1,134,220**	**750,300**	**457,103**	**367,250**	**2,708,873**

Kristianstads län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	102,774	546,200	—	147,810	796,784
Skenfria korsningar	411,000	839,500	—	—	1,250,500
Broar	—	132,000	—	—	132,000
Hamnar	424,300	—	—	—	424,300
Vattenbyggnader	—	—	—	—	—
Hus	226,000	—	61,000	—	287,000
Industri	150,000	—	—	—	150,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	99,833	—	12,700	42,000	154,533
Vatten- och avloppsledningar	11,000	—	347,069	—	358,069
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**1,424,907**	**1,517,700**	**420,769**	**189,810**	**3,553,186**

Malmöhus län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	194,520	3,214,190	227,713	—	3,636,423
Skenfria korsningar	1,083,000	1,148,000	—	—	2,231,000
Broar	—	—	—	—	—
Hamnar	134,000	—	243,760	—	377,760
Vattenbyggnader	—	—	36,000	—	36,000
Hus	478,700	40,000	—	—	518,700
Industri	—	—	440,000	—	440,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	206,530	—	45,850	36,500	288,880
Vatten- och avloppsledningar	—	—	820,923	—	820,923
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**2,096,750**	**4,402,190**	**1,814,246**	**36,500**	**8,349,686**

Hallands län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	36,250	2,387,240	—	—	2,423,490
Skenfria korsningar	819,900	235,000	—	—	1,054,900
Broar	—	—	—	—	—
Hamnar	52,000	—	174,800	—	226,800
Vattenbyggnader	—	—	—	—	—
Hus	17,100	—	—	—	17,100
Industri	—	—	—	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	206,150	—	33,670	71,610	311,430
Vatten- och avloppsledningar	—	—	131,900	—	131,900
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**1,131,400**	**2,622,240**	**340,370**	**71,610**	**4,165,620**

Göteborgs och Bohus län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	62,160	1,692,650	295,700	23,001	2,073,511
Skenfria korsningar	1,188,000	355,000	—	—	1,543,000
Broar	—	—	—	220,000	220,000
Hamnar	601,700	—	—	—	601,700
Vattenbyggnader	—	—	15,750	—	15,750
Hus	—	—	—	—	—
Industri	—	—	—	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	220,300	—	133,519	13,000	366,819
Vatten- och avloppsledningar	—	—	790,470	—	790,470
Diverse	29,892	—	—	—	29,892
Summa kronor	**2,102,052**	**2,047,650**	**1,235,439**	**256,001**	**5,641,142**

Älvsborgs län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	75,300	7,180,350	135,500	—	7,391,150
Skenfria korsningar	85,000	747,000	—	—	832,000
Broar	—	682,800	—	—	682,800
Hamnar	—	—	226,200	—	226,200
Vattenbyggnader	—	145,700	—	—	145,700
Hus	30,000	110,000	581,850	—	721,850
Industri	670,000	—	—	—	670,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	65,000	—	120,570	650,500	836,070
Vatten- och avloppsledningar	—	—	239,800	—	239,800
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**925,300**	**8,865,850**	**1,303,920**	**650,500**	**11,745,570**

Skaraborgs län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	122,230	137,500	—	13,000	272,730
Skenfria korsningar	1,520,370	487,000	—	—	2,007,370
Broar	—	—	—	—	—
Hamnar	—	—	187,500	—	187,500
Vattenbyggnader	—	—	39,000	—	39,000
Hus	485,000	—	225,300	11,850	722,150
Industri	170,000	—	—	—	170,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	99,298	—	41,450	—	140,748
Vatten- och avloppsledningar	—	—	280,903	—	280,903
Diverse	—	—	12,000	—	12,000
Summa kronor	**2,396,898**	**624,500**	**786,153**	**24,850**	**3,832,401**

Värmlands län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	45,140	1,546,520	—	386,158	1,977,818
Skenfria korsningar	644,000	480,000	—	—	1,124,000
Broar	—	2,435,100	—	—	2,435,100
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	—	888,500	888,500
Hus	22,880	—	311,300	—	334,180
Industri	—	—	—	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	9,000	—	26,000	—	35,000
Vatten- och avloppsledningar	112,000	—	312,380	—	424,380
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**833,020**	**4,461,620**	**649,680**	**1,274,658**	**7,218,978**

Örebro län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	80,000	3,739,251	16,792	—	3,836,043
Skenfria korsningar	758,000	1,426,000	—	—	2,184,000
Broar	—	505,000	—	—	505,000
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	—	—	—
Hus	765,000	—	227,000	—	992,000
Industri	—	—	—	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	6,130	76,000	10,000	309,000	401,130
Vatten- och avloppsledningar	—	—	545,000	—	545,000
Diverse	—	—	93,000	—	93,000
Summa kronor	**1,609,130**	**5,746,251**	**891,792**	**309,000**	**8,556,173**

Västmanlands län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	35,000	1,033,836	35,000	223,700	1,327,536
Skenfria korsningar	266,000	480,000	—	—	746,000
Broar	4,000	335,900	—	—	339,900
Hamnar	95,000	—	193,000	—	288,000
Vattenbyggnader	130,000	—	—	—	130,000
Hus	288,000	—	100,000	—	388,000
Industri	177,000	—	—	—	177,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	11,000	—	41,000	200,025	252,025
Vatten- och avloppsledningar	—	—	343,794	—	343,794
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**1,006,000**	**1,849,736**	**712,794**	**423,725**	**3,992,255**

Kopparbergs län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	42,300	3,594,321	513,250	355,293	4,505,164
Skenfria korsningar	—	700,000	—	—	700,000
Broar	—	742,000	—	—	742,000
Hamnar	—	—	102,700	—	102,700
Vattenbyggnader	—	—	10,700	210,000	220,700
Hus	406,000	—	698,230	—	1,104,230
Industri	—	—	—	20,000	20,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	35,000	—	195,035	640,000	870,035
Vatten- och avloppsledningar	590,000	—	341,025	—	931,025
Diverse	—	—	55,000	—	55,000
Summa kronor	**1,073,300**	**5,036,321**	**1,915,940**	**1,225,293**	**9,250,854**

Gävleborgs län.

	Statliga	Stats-under-stödda	Rent kommu-nala	Enskilda	Summa
Vägar	31,000	3,966,350	56,200	459,546	4,513,096
Skenfria korsningar	804,000	935,000	—	—	1,739,000
Broar	—	480,000	—	—	480,000
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	155,000	187,000	342,000
Hus	100,000	—	450,420	—	550,420
Industri	—	—	—	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	38,000	—	69,700	191,000	298,700
Vatten- och avloppsledningar	—	—	229,120	—	229,120
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**973,000**	**5,381,350**	**960,440**	**837,546**	**8,152,336**

Västernorrlands län.

	Statliga	Stats-under-stödda	Rent kommu-nala	Enskilda	Summa
Vägar	—	7,116,150	—	401,905	7,518,055
Skenfria korsningar	2,283,500	63,000	—	—	2,346,500
Broar	—	731,000	—	—	731,000
Hamnar	537,100	—	185,000	—	722,100
Vattenbyggnader	34,000	—	—	192,791	226,791
Hus	100,000	—	170,300	—	270,300
Industri	—	—	—	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	25,800	—	102,470	20,000	148,270
Vatten- och avloppsledningar	—	—	571,034	—	571,034
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**2,980,400**	**7,910,150**	**1,028,804**	**614,696**	**12,534,050**

Jämtlands län.

	Statliga	Stats-under-stödda	Rent kommu-nala	Enskilda	Summa
Vägar	—	3,731,500	141,100	182,864	4,055,464
Skenfria korsningar	600,000	—	—	—	600 000
Broar	—	955,500	—	—	955,500
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	—	204,600	204,600
Hus	420,000	—	345,500	—	765,500
Industri	135,000	—	36,000	—	171,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	360,000	—	87,200	—	447,200
Vatten- och avloppsledningar	—	—	379,300	—	379,300
Diverse	—	—	15,000	—	15,000
Summa kronor	**1,515,000**	**4,687,000**	**1,004,100**	**387,464**	**7,593,564**

Västerbottens län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	14,000	8,051,680	490,040	189,700	8,745,420
Skenfria korsningar	462,000	—	—	—	462,000
Broar	—	1,548,700	—	—	1,548,700
Hamnar	—	—	80,000	—	80,000
Vattenbyggnader	—	—	30,000	32,000	62,000
Hus	107,650	—	68,000	—	175,650
Industri	—	—	93,500	—	93,500
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	82,000	—	88,196	212,020	382,216
Vatten- och avloppsledningar	—	—	619,762	—	619,762
Diverse	13,400	—	14,000	—	27,400
Summa kronor	**679,050**	**9,600,380**	**1,483,498**	**433,720**	**12,196,648**

Norrbottens län.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	330,000	2,357,550	447,300	223,300	3,358,150
Skenfria korsningar	126,000	—	—	—	126,000
Broar	—	187,200	—	—	187,200
Hamnar	219,500	—	244,000	—	463,500
Vattenbyggnader	—	30,000	—	169,500	199,500
Hus	410,010	—	2,337,300	—	2,747,310
Industri	21,500	—	—	31,320	52,820
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	25,000	—	396,149	500,640	921,789
Vatten- och avloppsledningar	—	—	883,113	—	883,113
Diverse	68,300	—	15,000	—	83,300
Summa kronor	**1,200,310**	**2,574,750**	**4,322,862**	**924,760**	**9,022,682**

Icke lokaliserbara.

	Statliga	Stats-understödda	Rent kommunala	Enskilda	Summa
Vägar	—	—	—	—	—
Skenfria korsningar	—	—	—	—	—
Broar	—	—	—	—	—
Hamnar	—	—	—	—	—
Vattenbyggnader	—	—	—	—	—
Hus	—	—	—	—	—
Industri	1,468,000	1,155,000	—	—	2,623,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	—	—	—	—	—
Vatten- och avloppsledningar	—	—	—	—	—
Diverse	—	—	—	—	—
Summa kronor	**1,468,000**	**1,155,000**	—	—	**2,623,000**

V. P. M.

angående de direkta arbetstillfällen, som igångsättandet av A- och B-företagen enligt uppskattning kan väntas medföra.

De vid inventeringen lämnade uppgifterna rörande de olika företagen avse, förutom den för arbetet beräknade kostnaden, bl. a. kostnad för inhemskt material, arbetstid och arbetsstyrka. Det torde ha erbjudit svårigheter för flertalet uppgiftslämnare att rätt bedöma sistnämnda båda kvantiteter, varför man icke utan vidare synes böra godtaga uppgifterna härom. Uppgifterna om totalkostnad och materialkostnader torde däremot i regel vara hämtade ur upprättade kostnadsförslag och följaktligen kunna tillmätas större värde.

Med ledning av de uppgivna totalkostnaderna för de olika grupperna av arbeten har skäligheten av de lämnade uppgifterna om materialkostnader bedömts, varefter de kostnader beräknats, som äro att hänföra till direkta arbetslöner. Vid denna beräkning hava nedan angivna erfarenhetssiffror beträffande kostnadernas fördelning på arbetslöner, material o. s. v. tillämpats. Slutligen hava de timförtjänster uppskattats, som kunna väntas utgå vid de olika slagen av förekommande arbeten, bedrivna såsom beredskapsarbeten, och därmed det antal arbetare, som kunna väntas bliva sysselsatta i direkt väg.

	Direkta arbetslöner (inberäknat körslor) %	Material		Arbetsledning, avskrivning å maskiner m. m. %
		inhemskt %	utländskt %	
Vägarbeten (utom beläggningsarbeten) .	78—86	4—8	0—2	10—12
Brobyggnader (utan tillfartsvägar) . .	42	36	7	15
Hamnbyggnader	45	34	5	16
Vatten- och avloppsledningar	42	42		16

De vid inventeringen lämnade uppgifterna om materialkostnader överensstämma i stort sett med erfarenhetssiffrorna. Beträffande vissa slag av arbeten hava emellertid justeringar vidtagits, särskilt i fråga om fördelningen mellan inhemskt och utländskt material. Vederbörande torde nämligen i allmänhet icke hava räknat med något som helst utländskt material vid exempelvis väg- och brobyggnader.

Med denna utgångspunkt skulle följande kostnadsfördelning kunna anses gälla som ett antagligt genomsnitt för hela landet.

	Direkta arbetslöner (inberäknat körslor) %	Material		Arbetsledning, avskrivning å maskiner m. m. %
		inhemskt %	utländskt %	
Vägarbeten (utom beläggningsarbeten)	82	6	1	11
D:o : beläggningsarbeten m. m.	52	27	7	14
Skenfria korsningar och andra brobyggnader (inberäknat tillfartsvägar)	54	27	5	14
Hamnbyggnader	45	34	5	16
Övriga vattenbyggnadsarbeten	69	20	—	11
Husbyggnader	43	46	—	11
Industri	40	60	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	86	4	—	10
Vatten- och avloppsledningar	42	30	12	16
Övriga arbeten	65	(sammanlagt 35)		

Med ledning av procentsatserna för arbetslönernas andel av totalkostnaderna samt vissa antagna timförtjänster inom olika företagsgrupper och län har därefter beräknats, huru många arbetare som i medeltal skulle kunna sysselsättas under första året, i händelse den tillgängliga arbetsreserven (A-företagen + 66 större B-företag) till fullo utnyttjades.

Nämnda timförtjänster hava erhållits med ledning av en sammanställning över löneinkomster för vägarbetare och vissa andra arbetare inom olika län år 1931, vilken utarbetats inom socialstyrelsen. De antagna timförtjänsterna utgöra medelvärden för stad och landsbygd, vilka medelvärden beräknats med hänsyn till fördelningen av de i inventeringen upptagna företagen på städer och landsbygd inom respektive län.

Resultatet av beräkningen framgår av denna tabell (kostnaderna äro angivna i avrundade tal):

	A-företag		66 större B-företag		Tillhopa	
	Totalsumma 1:a året kr.	Antal arbetare	Totalsumma 1:a året kr.	Antal arbetare	Totalsumma 1:a året kr.	Antal arbetare
Vägar	74,408,000	32,000	13,152,000	5,200	87,560,000	37,200
Skenfria korsningar	25,376,000	5,700	—	—	25.376,000	5,700
Broar	9,820,000	2,400	2,465,000	600	12,285,000	3,000
Hamnar	4,907,000	1,200	5,735,000	1,100	10,642,000	2,300
Vattenbyggnader	2,819,000	900	1,010,000	300	3,829,000	1,200
Hus	16,763,000	3,200	250,000	100	17,013,000	3,300
Industri	7,153,000	2,000	7,370,000	1,500	14,523,000	3,500
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	12,177,000	5,500	2,831,000	1,000	15,008,000	6,500
Vatten- och avloppsledningar	9,774,000	2,000	1,225,000	200	10,999,000	2,200
Diverse	414,000	100	—	—	414,000	100
Summa	**163,611,000**	**55,000**	**34,038,000**	**10,000**	**197,649,000**	**65,000**

Ovanstående beräkning av arbetareantalet är gjord under förutsättning av 8 timmars arbetsdag, 25 arbetsdagar per månad och i medeltal 10 arbetsmånader per år.

Beräkningen lider givetvis av osäkerhet i flera avseenden, särskilt ifråga om de timförtjänster, som lagts till grund för beräkningen. De antagna timförtjänsterna hava erhållits på grundval av uppgifter om de i verkligheten erhållna genomsnittliga förtjänsterna vid tidlönsarbete i öppna marknaden. Därvid är dock att märka, att i dessa timlöner ingå ersättningar för övertidsarbete, naturaförmåner o. dyl., varmed man icke bör hava att räkna vid här ifrågavarande arbeten. Å andra sidan hava till grund för beräkningen lagts löneinkomsterna vid tidbetalning, ehuruväl ackordsarbete i stor utsträckning förutsättes vid beredskapsarbetena. Den merförtjänst, som yrkesvana arbetare kunna påräkna genom ackordsarbete — normalt 20 à 34 %, såsom en av socialstyrelsen gjord beräkning utvisar — torde icke i regel kunna uppnås vid beredskapsarbeten, där ovana arbetare skola vinna anställning. En längre tids arbetsanställning kommer visserligen att medföra en viss grad av yrkesskicklighet, men huruvida denna omständighet kan komma att nämnvärt påverka den genomsnittliga timförtjänsten vid de ifrågavarande arbetena, undandrager sig ett någorlunda exakt bedömande. Med utgångspunkt emellertid från de ovan omnämnda medeltimförtjänsterna och under övriga angivna förutsättningar skulle en arbetsstyrka av omkring 65,000 man kunna vinna sysselsättning i direkt väg under första året, såsom framgår av förestående tabell. Motsvarande genomsnittliga dagsförtjänst utgör 7:50 kronor per man. Vid den företagna beräkningen har ingen hänsyn tagits till särskilda omkostnader för beredskapsanordningen.

En sammanräkning av de vid inventeringen lämnade uppgifterna om arbetsanställningar giver som resultat, att de redovisade A- och större B-företagen till en sammanlagd kostnad under första året av omkring 203 milj. kronor skulle giva sysselsättning åt omkring 76,000 man, under förutsättning av i genomsnitt 10 arbetsmånader per år — alltså ett avsevärt större antal än det, vartill ovanstående beräkning lett. Sistnämnda arbetarantal — 76,000 man — motsvarar emellertid det, som erhålles, om man vid en liknande beräkning utgår från en medeltimförtjänst för hela riket av 0.73 kronor vid vägarbeten och 1.02 kronor vid byggnadsarbeten, och alltså ingen hänsyn tages till företagens fördelning på städer och landsbygd eller på olika län. De nämnda timförtjänsterna angivas i socialstyrelsens lönestatistiska årsbok för Sverige 1931 såsom genomsnittlig timförtjänst vid tidlönsarbete för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare (0.73 kronor) samt för statliga ban- och byggnadsarbetare under ordinarie tid (1.02 kronor). Den mot sistnämnda arbetarantal svarande genomsnittliga dagsförtjänsten utgör c:a 6: 50 kronor per man.

Stockholm den 15 mars 1933.

Dag Blomberg.

Tablå

utvisande den antagliga fördelningen av de arbeten till motverkande av arbetslösheten, som avses med socialdepartementets anslag.

(Beloppen i miljoner kronor.)

	Statliga och statsunderstödda företag	Rent kommunala företag. Bidrag i genomsnitt 75 %	Summa	Motsvarande erforderligt statsbidrag
Vägar	—	4.5	4.5	
Skenfria korsningar	—	—	—	
Broar	—	—	—	
Hamnarbeten	—	7.5	7.5	
Övriga vattenbyggnader	1.5	1.0	2.5	
Husbyggnader	5.0	8.5	13.5	
Industri	3.0	1.8	4.8	
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	0.5	6.0	6.5	
Vatten- och avloppsledningar	—	10.5	10.5	
Övrigt	—	0.2	0.2	
Summa	**10.0**	**40.0**	**50.0**	**40.0**
Främjande av bostadsbyggande				20.0
Bidrag till enskilda företag av allmännyttig karaktär samt till främjande av företagsamhet och industriell verksamhet				10.0
Diverse				5.0
			Tillhopa	**75.0**

Tablå

utvisande den antagliga fördelningen av de arbeten till motverkande av arbetslösheten, som avses med kommunikationsdepartementets anslag.

(Beloppen i miljoner kronor.)

	Statliga och statsunderstödda företag	Rent kommunala företag	Summa	Motsvarande erforderligt statsbidrag
Vägar	18.5	—	18.5	13.9
Skenfria korsningar	15.6	—	15.6	14.0
Broar	14.8	—	14.8	11.1
Hamnarbeten	4.5	—	4.5	3.0
Övriga vattenbyggnader	—	—	—	—
Husbyggnader	—	—	—	—
Industri	—	—	—	—
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	2.2	—	2.2	2.2
Vatten- och avloppsledningar	—	—	—	—
Övrigt	—	—	—	—
Summa	**55.6**	—	**55.6**	**44.2**
Statsbana Malung—Vansbro				0.8
Diverse				5.0
			Tillhopa	**50.0**

Tablå

utvisande den antagliga fördelningen av kostnaderna vid vissa husbyggnadsarbeten, upptagna under rubriken Fonden för förlag till statsverket.

1. *Nominellt angivna byggnadsföretag, 21 st.*		
Beräknad kostnad		7,347,800 kr.
Häri ingående kostnad för tomtförvärv utgör		44,000 kr.
Byggnadskostnad		7,303,800 kr.
I byggnadskostnaden kan beräknas ingå direkta arbetslöner (inberäknat körslor) med	3,367,300 kr.	
och inhemskt material med	3,304,000 kr.	
2. *Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus.*		
Beräknad kostnad (byggnadskostnad)		7,442,800 kr.
Direkta arbetslöner (inberäknat körslor)	3,431,000 kr.	
Inhemskt material	3,121,000 kr.	
3. *Karolinska sjukhuset i Stockholm.*		
Beräknad kostnad (byggnadskostnad)		1,645,000 kr.
Direkta arbetslöner (inberäknat körslor)	757,000 kr.	
Inhemskt material	690,000 kr.	
4. *Husbyggnadsarbeten,* ingående bland de arbeten till motverkande av arbetslösheten, som anmälts av socialdepartementet.		
Beräknad kostnad (byggnadskostnad)		13,500,000 kr.
(Erforderligt statsbidrag beräknas utgöra 11,400,000 kr.)		
Direkta arbetslöner (inberäknat körslor)	5,600,000 kr.	
Inhemskt material	6,200,000 kr.	
5. *Främjande av bostadsbyggande.* (Anslag 20 milj. kr.)		
Under antagande bl. a. av en fördelning av anslaget på städer med 7.5 milj. kr. och på landsbygd med 12.5 milj. kr. kunna fastigheter förväntas bliva uppförda, reparationer utförda m. m. till ett värde av		87,000,000 kr.
Härav kan förväntas utgå till tomtförvärv		3,500,000 kr.
Byggnadskostnad		83,500,000 kr.
Direkta arbetslöner (inberäknat körslor)	42,000,000 kr.	
Inhemskt material	33,000,000 kr.	
Sammanställning (avrundade tal).		
Sammanlagt anslag till husbyggnadsarbeten (7,347,800 + 7,442,800 + 1,645,000 + 11,400,000 + 20,000,000)		48 milj. kr.
Motsvarande byggnadskostnad		113 milj. kr.
Därav:		
Direkta arbetslöner (inberäknat körslor)		55 milj. kr.
Inhemskt material		46 milj. kr.

Tablå

utvisande de arbetstillfällen i direkt väg, som kunna förväntas uppkomma som följd av det under socialdepartementet anmälda anslaget av 75 miljoner kronor, avsett till arbeten till motverkande av arbetslösheten.

(Beloppen i miljoner kronor)

	Anslag	Total-kostnad	Arbets-styrka [1]
Statliga och enligt allmänna regler statsunderstödda arbeten samt rent kommunala arbeten	40.0		
Vägar		4.5	1,900
Hamnarbeten		7.5	1,600
Övriga vattenbyggnader		2.5	800
Husbyggnader		13.5	2,600
Industri		4.8	1,200
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.		6.5	3,800
Vatten- och avloppsledningar		10.5	2,100
Övrigt		0.2	100
Summa	**40.0**	**50.0**	**14,100**
Främjande av bostadsbyggande	20.0		
Bidrag till främjande av företagsverksamhet och industriell verksamhet	10.0	140.0	13,900
Diverse	5.0		
Tillhopa	**75.0**	**190.0**	**28,000**

Tablå

utvisande de arbetstillfällen i direkt väg, som kunna förväntas uppkomma som följd av det under kommunikationsdepartementet anmälda anslaget av 50 miljoner kronor, avsett till allmänna arbeten till motverkande av arbetslösheten.

(Beloppen i miljoner kronor)

	Anslag	Total-kostnad	Arbets-styrka [1]
Statliga och statsunderstödda arbeten	44.2		
Vägar		18.5	7,800
Skenfria korsningar		15.6	3,500
Broar		14.8	3,600
Hamnarbeten		4.5	1,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.		2.2	1,000
Summa	**44.2**	**55.6**	**16,900**
Statsbana Malung—Vansbro	0.8	0.8	240
Diverse	5.0	5.0	1,860
Tillhopa	**50.0**	**61.4**	**19,000**

[1] Arbetsstyrkan har beräknats under förutsättning av 8 timmars arbetsdag, 25 arbetsdagar per månad och i genomsnitt 10 arbetsmånader per år.

Bilaga G.

V. P. M.

med undersökning rörande den omfattning, vari de såsom A-företag betecknade, ifrågasatta beredskapsarbetena äro av beskaffenhet att falla under kollektivavtal, gällande mellan kommunal myndighet och svenska kommunalarbetareförbundet.

De kommunala kollektivavtalen äro formulerade på sådant sätt, att de kunna äga giltighet »beträffande vid kommunens industriella verk och allmänna arbeten samt trafikföretag eller vid andra i specialbestämmelserna angivna arbetsområden anställd personal med undantag av dels förmän och andra arbetsledningens särskilda förtroendemän, dels arbetare vid reservarbeten». I enlighet med denna huvudregel, som finnes angiven i ingressen till allmänna bestämmelser för till svenska städernas förhandlingsorganisation anslutna kommuner, finnas kollektivavtal upprättade med drätselkammare, byggnadskontor, hamnstyrelser, gas- och elektricitets- samt vattenverk, renhållningsverk, spårvägar, slakthus, badinrättningar, sjukvårds- och försörjningsinrättningar m. m. Beträffande mindre och medelstora städer gäller vanligen ett avtal med drätselkammaren, ofta kompletterat av avtal med gas- och elektricitetsverken, eller också ett avtal, avseende allmänna arbeten. I större städer är avtalssystemet i regel mera nyanserat.

Enligt svenska kommunalarbetareförbundets verksamhetsberättelse för år 1931 gällde den 31 december nämnda år kommunala kollektivavtal för samtliga städer med undantag av följande: Vaxholm, Östhammar, Öregrund, Sigtuna, Enköping, Torshälla, Mariefred, Trosa, Söderköping, Vadstena, Skänninge, Mjölby, Värnamo, Eksjö, Gränna, Nybro, Vimmerby, Borgholm, Sölvesborg, Simrishamn, Skanör med Falsterbo, Laholm, Kungsbacka, Kungälv, Marstrand, Lysekil, Strömstad, Åmål, Hjo, Askersund, Nora, Lindesberg, Arboga, Säter, Hedemora, Avesta, Ludvika, Skellefteå och Haparanda. Vidare funnos kommunala kollektivavtal i Saltsjöbaden, Flen och Björkhamre köping (Bollnäs), Kiruna, Jukkasjärvi kommuns verk och inrättningar samt Bromma kyrkoråds arbeten, ävensom beträffande Sollentuna och Sotholms nya vägstyrelser och Stora Tuna och Silvbergs vägstyrelse.

En granskning av förteckningen över A-företagen i avsikt att undersöka, vilka arbeten som äro av beskaffenhet att ett gällande kommunalt kollektivavtal skulle automatiskt bliva därå tillämpligt, möter svårigheter redan av den grund, att det ej med någon större grad av säkerhet kan bedömas, huruvida den kommunala myndigheten avsett att utföra arbetet i egen regi eller att utlämna detsamma till entreprenör. I förra fallet skulle kommunalarbetaravtalet bliva tillämpligt å arbetet men ej i det senare fallet. Man skulle möjligen kunna finna viss ledning för bedömandet härutinnan i vederbörande städers normala utrustning med teknisk personal och deras möjligheter att alltså utan särskilda arrangemang själv handhava arbetet. Arbeten i sådana större städer, vilka vore bättre rustade med teknisk personal, skulle sålunda kunna antagas avsedda att utföras i stadens egen regi, medan motsvarande arbeten i mindre städer finge förutsättas komma att utlämnas på entreprenad. Man skulle möjligen också kunna utgå från att arbeten av större omfattning och av så att säga extraordinär karaktär i regel komma att utföras av entreprenör. Vilken bedömningsgrund man än väljer, måste emellertid resultatet bliva ganska hypotetiskt på grund av de många faktorer, som

inverka i de särskilda fallen i fråga om ett kommunalt arbetes utförande på det ena eller andra sättet.

Framhållas må också, att i sådana fall, där i en stad endast ett kollektivavtal gäller, exempelvis med drätselkammaren som avtalsslutande part, det icke utan vidare är klart, att detta avtals arbets- och lönevillkor skola gälla för arbeten, utförda av någon annan stadens myndighet. För att vara på den säkra sidan har man vid efterföljande beräkning medtagit alla ifrågakommande arbeten i stad, där kommunalarbetaravtal gäller, vare sig den kommunala myndighet, som skall handhava arbetet, är direkt avtalsslutande part eller icke.

I det följande har med stöd av erhållna upplysningar om hittills tillämpad praxis i fråga om olika slag av arbeten ett försök gjorts att bedöma nu förevarande arbetens beskaffenhet att falla under de kommunala kollektivavtalen.

Vad först angår *vägar* torde kommunalarbetarna principiellt anse, att infartsvägar, som ansluta sig till angränsande vägdistrikts vägar, falla under kommunalarbetaravtalet, liksom andra vägar inom en stads stadsplanelagda område och självfallet gatuarbeten. I praktiken torde i viss omfattning vägarbeten i ytterområdena hava utförts såsom reservarbeten. I efterföljande förteckning hava medtagits alla föreslagna väg- och gatuarbeten inom samhällen, där kommunalarbetaravtal gälla. Dock hava ej medtagits föreslagna vägföretag inom de vägdistrikt — Sollentuna och Sotholms samt Stora Tuna och Silvbergs vägdistrikt — där av särskilda organisatoriska anledningar hittills kommunalarbetareförbundet stått såsom avtalsslutande part.

Väg- och gatuarbeten.

Arbetsföretag.	Totalkostnad
Tranebergsvägen mellan Svartvik—Johannelund, Stockholm	30,000
Väg Mälarhöjden—Södertäljevägen, Stockholm	85,000
Väg Högdalsvägen—Hagsätra, Stockholm	40,000
Vägen Mälarhöjden—Sätra varv, Stockholm	140,000
Vägbyggnad Bråvallavägen—Altorp, Djursholm	42,000
Vägbyggnad Altorp—Näsbyvägen, Djursholm	47,500
Väg till badplats vid Fågelö udde, Lidingö	66,000
Breddning av Mosstorpsvägen, Lidingö	29,000
Rätning av Stockholmsvägen vid telefonstationen, Lidingö	13,000
Stensättning och schaktning av torg i Tranås	36,000
Stensättningsarbeten vid hamnen i Kalmar	81,000
Väg Solbacka—Sandvik m. m., Karlshamn	44,795
Vägbyggnad vid hamnen i Uddevalla	74,000
Vägbyggnad, Vänersborg	65,500
Vägarbete, Västerås	35,000
Tunavägen, Falun	44,415
Nordlundsvägen, Falun	49,620
Stenrösvägen, Falun	135,890
Kristinagatan, Falun	79,625
Ombyggnad av stora torget, Falun	80,000
Breddning och stensättning av Mickelträskvägen, Umeå	150,000
D:o	107,000
D:o	105,000
Gatuarbeten i Skurholmen, Luleå	419,400
Gatuarbeten i Piteå	41,000
D:o	37,000
D:o	45,000
D:o	49,000
Summa kronor	2,171,745

Några arbetsföretag, avseende anordnande av *skenfria korsningar*, torde ej kunna förväntas komma att falla under de kommunala kollektivavtalen. Samma torde vara förhållandet beträffande *brobyggnadsföretag*, vilka senare som allmän regel torde utlämnas på entreprenad. Endast i undantagsfall, exempelvis det nu pågående bygget av Tranebergsbro i Stockholm, torde brobyggnader utföras i kommunal myndighets egen regi.

Beträffande *hamnarbeten* gäller, att de i stor utsträckning torde utlämnas på entreprenad. I de fall, där sådana arbeten utförts i kommunal myndighets regi, har praxis varit svävande. Exempel finnas sålunda på att nybyggnader (Stockholms frihamn, Hammarbyleden, Köpings djuphamn) utförts med tillämpning av kommunalarbetaravtal. Å andra sidan har i vissa sådana fall gjorts gällande, att inom anläggningsbranschen tillämpade avtal borde följas även beträffande ombyggnadsarbeten. En tvist i sådant avseende mellan kommunalarbetareförbundet och väg- och vattenbyggnadsförbundet har sålunda avsett ombyggnad av kaj i Halmstad, vilken tvist emellertid icke lett till dragande av någon demarkationslinje mellan de båda facken, enär arbetet i fråga kom till utförande såsom reservarbete. I förevarande sammanhang har man medräknat samtliga ombyggnadsarbeten samt sådana nybyggnader, där staden synts äga förutsättningar utföra arbetet i egen regi.

Hamnarbeten.

Arbetsföretag.	Kronor
Kajbyggnad för hamnpir i Kalmar	480,000
Vågbrytare och brygga i fiskehamnen, Västervik	90,000
Muddring m. m. för flytdocka, Landskrona	35,000
Uppmuddring av hamnbassäng, Landskrona	190,000
Ombyggnad av upplagskajen i Halmstad	349,600
Ombyggnad av kajen i Falun	170,000
Ombyggnad av delar av Fisktorgskajen, Sundsvall	85,000
Ombyggnad av kajen på Selångeråns södra sida, Sundsvall	100,000
Summa kronor	1,499,600

Av *vattenbyggnader* torde följande arbeten kunna anses vara av natur, att å desamma kommunalarbetaravtal möjligen bliva tillämpliga.

Vattenbyggnader.

Arbetsföretag.	Kronor
Kanal Lillsjön—Ulvsundasjön, Stockholm	100,000
Strandskoning, Ystad	36,000
D:o	15,000
Summa kronor	151,000

Några *husbyggnadsföretag* torde här ej böra medräknas. I de städer, där särskilda husbyggnadsavdelningar finnas, sysselsättas arbetarna i alldeles övervägande grad med reparationsarbeten i stadens egna fastigheter, inredningsarbeten o. d.

Bland de under *industri* upptagna A-företagen torde endast ett arbete vara av beskaffenhet att kunna här medräknas.

Industri.

Arbetsföretag.	Kronor
Elektrifiering av Skogstorp, Oskarshamn	18,000
Summa kronor	18,000

I fråga om *schaktnings- och planeringsarbeten* föreligga särskilt stora svårigheter att i de enskilda fallen bedöma, huruvida arbetena kunna komma att utföras med tillämpning av kommunalarbetaravtalen eller ej. Vissa arbeten torde komma att utföras med anlitande av entreprenör. Beträffande andra arbeten har visat sig, även om de principiellt sett synas vara att räkna såsom kommunala arbeten, att de utan invändningar kunnat utföras såsom reservarbeten. Vad särskilt angår anordnandet av idrottsplatser torde deras karaktär av kommunala arbeten ej sällan vara oklar, då de utföras med bidrag från olika intresserade håll. Med hänsyn härtill hava de här ej medräknats.

Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.

Arbetsföretag.	Kronor
Terrassering för spårväg Enskede—Herrhagen	200,000
Lekplan i Långholmsparken	90,000
Lekplan i Fagersjö	20,000
Lekplan i Stureby	30,000
Lekplan i Olovslund	40,000
Solviksängen, lekplan	30,000
Ålstenshamnen, lekplan	60,000
Nedsprängning av del av Tantolunden	90,000
Dike Älvsjö—Ormkärr	20,000
Dike (bäck) Älvsjö—Magelungen	60,000
Dränering av Tullstuguputten, Södertälje	27,000
Bergsprängningar i två gator, Sundbyberg	89,000
Planering och terrassering för väg, Lidingö	140,000
Vägarbete med strandskoning i Tranås	37,900
Gatuanläggning å egnahemsområdet i Tranås	40,900
Arbeten för Växjö nya kyrkogård	52,000
Dikningsarbete, Eslöv	20,000
D:o	12,850
Sprängningsarbeten, Uddevalla	104,000
Schaktning för renhållningsverk, Lidköping	20,000
Utvidgning av nya kyrkogården i Skövde	21,450
Kyrkogårdsmur, Härnösand	38,000
Schaktningsarbeten vid Visby slottsruin	36,000
Summa kronor	1,279,100

Samtliga företag inom gruppen *vatten- och avloppsledningar* hava medräknats, ehuru förmodligen några arbeten i själva verket skulle komma att utföras på entreprenad.

Vatten- och avloppsledningar.

Arbetsföretag.	Kronor
Anläggning av avloppsledning inom roten Kvarnberga, Södertälje	60,000
Framdragning av vatten- och avloppsledning inom roten Alhagen, Södertälje	51,500
Huvudavlopp för Katrineholms stad och St. Malm	100,000
Ledningar till Bergdalen, Linköping	29,300
Kulvertledning, Jönköping	132,650
Vattenledning i Åsenvägen, Jönköping	19,500
Ytterområdenas förseende med vatten- och avloppsledning, Ronneby	200,000
Vattenledning till Ronneby hamn	36,000

	Kronor.
Kloakledning, Malmö	180,000
Avskärande kulvert i Hälsingborg	223,000
Huvudavloppsledning för reningsverket i Eslöv	140,000
Avloppsledning för det s. k. Granlundaområdet, Trälleborg	94,750
Avloppsledning för Mellanköpingeområdets västra del, Trälleborg	12,200
Avskärande kulvertledning för avloppsnätet i Falkenberg	130,000
Vatten- och avloppsledningar till stadsdelen Lindesberg, Varberg	45,200
Avloppsledning å Stensjöbacke, Mölndal	43,820
Vatten- och avloppsledning i roten D, Mölndal	139,100
Avskärande avloppskulvert för södra stadsdelarna, Skövde	30,000
Fyra avloppsledningar i Tidaholm	199,093
Utsträckning av vattenledningar m. m. i Falun till Britsarvsområdet	112,600
Avskärande kulvertledning längs Faluån, Falun	19,875
Vatten- och avloppsledning å Bruksmon i Sollefteå	70,000
Utförande av en ny intagsledning för Östersunds vattenledningsverk m. m.	82,000
Vatten- och avloppsledningar, Umeå (två företag)	73,000
Avloppsledning för Johannisbergs skyddshem	11,300
Arbeten för vattenledningsverket i Luleå	340,000
Vatten- och avloppsledningar i Svartöstaden, Luleå	378,930
Vatten- och avloppsledningar, Piteå	50,000
Vatten- och avloppsledningar i Kiruna municipalsamhälle	32,600
Summa kronor	3,036,418

Vad slutligen beträffar gruppen *diverse arbeten* synas endast följande tre arbetsföretag vara av beskaffenhet att kunna här medräknas.

Diverse arbeten.

Arbetsföretag.	Kronor
Utsträckning av gasledning till vissa fastigheter i Rosenborg och Hagaberg i Södertälje	44,000
Uppförande av stödjepelare vid Visby slottsruin	10,000
Mur kring St. Sigfrids kyrkogård, Skövde	12,000
Summa kronor	66,000

Såsom framgår av det ovan anförda skulle följande antal bland A-företagen medtagna arbeten kunna anses vara av sådan beskaffenhet, att förefintliga kommunalarbetaravtal med däri stipulerade arbetsvillkor möjligen skulle bliva tillämpliga å desamma.

Arbetets art.	Totalkostnad
Väg- och gatuarbeten	2,171,745
Hamnarbeten	1,499,600
Vattenbyggnader	151,000
Industri	18,000
Schaktnings- och planeringsarbeten m. m.	1,279,100
Vatten- och avloppsledningar	3,036,418
Diverse arbeten	66,000
Tillhopa kronor	8,221,863

Såsom ovan omnämnts har i förestående beräkning icke medtagits vissa anläggningar, avseende idrottsplatser, friluftsbad och liknande företag. Om dessa arbeten, belöpande sig till en sammanlagd totalkostnad av 1,314,370 kronor, medräknades, skulle den nyss angivna totalsumman uppgå till 9,536,233 kronor.

Av det förut anförda framgår, att denna summa måste betraktas såsom en maximisiffra. Anmärkas må vidare, att i kostnaderna för de ifrågavarande arbetena inkluderas materialkostnader, från vilka man i förevarande sammanhang rätteligen borde bortse, när det gäller att i pengar erhålla en måttstock för den omfattning, vari kommunalarbetaravtalen skulle kunna bliva tillämpliga å A-företagen.

Stockholm den 16 mars 1933.

Carl Chr. Schmidt.

Bilaga H.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Socialdepartementet.

De av statsrådet och chefen för socialdepartementet den 24 februari 1933 tillkallade sakkunniga, vilka hava att inom departementet biträda med utredning rörande kostnaderna för vissa genom statens arbetslöshetskommission utförda arbeten i jämförelse med kostnaderna för motsvarande i annan ordning utförda arbeten, få härmed vördsamt avgiva följande förberedande redogörelse för hittills utförda utredningar och därvid vunna preliminära resultat.

De sakkunniga påbörjade sitt arbete den 24 februari 1933, därvid plan upprättades för utredningens bedrivande och för erforderliga resor, varefter de sakkunniga den 24 och 25 i samma månad vid sammanträde med arbetslöshetskommissionens arbetschef och biträdande ingenjörer av arbetschefen erhöllo information om arbetslöshetskommissionens organisation och om anskaffande och bedrivandet av kommissionens arbeten och därmed sammanhängande frågor.

Under tiden 1—5 innevarande mars företogo de sakkunniga, åtföljda av arbetslöshetskommissionens arbetschef och vederbörande biträdande ingenjör samt av respektive läns vägingenjör, en resa inom Västmanlands och Örebro län, varunder även Hedemora besöktes, samt under tiden 8—12 mars en resa inom Kalmar, Kronobergs och Blekinge län. Därvid genomgingos på vägingenjörskontoren planerna för olika inom länen förefintliga vägarbeten, vilka utförts eller voro under utförande dels genom arbetslöshetskommissionen och dels i annan ordning, varefter under företagna studieresor vissa av de sakkunniga utvalda, avslutade eller pågående arbeten besiktigades.

Under sina resor hava de sakkunniga genom att studera arbeten och markförhållanden samt genom samtal med arbetare, arbetsbefäl, entreprenörer samt representanter för vägstyrelser m. fl. sökt skaffa sig en inblick i och kännedom om de arbets-, pris- och organisationsförhållanden, som gällt å de olika arbetsplatserna. Av arbetslöshetskommissionens arbetschef och ingenjörer samt av vederbörande vägingenjörer hava vidare uppgifter införskaffats å tillämpade ackordspriser samt kostnader för utförda arbeten.

Vid sitt förberedande arbete hava de sakkunniga inskränkt sig till att undersöka på olika sätt utförda vägarbeten, inom vilken grupp av arbeten jämförelsematerial lättast är att finna. Sådana arbeten utföras i stor utsträckning såväl genom arbetslöshetskommissionen som av vederbörande väghållningsdistrikt. Distrikten utföra därvid vägarbeten antingen i egen regi eller i de flesta fall inom de län, som av de sakkunniga besökts, genom entreprenörer, vilka kunna utgöras antingen på vägbyggnadsområdet arbetande enskilda personer och firmor eller av kommuner, till vilka väghållningsdistrikten överlämna arbeten i och för beredande av arbetstillfällen åt inom kommunen bosatta arbetslösa personer. I viss omfattning hava vägarbeten även kommit till utförande såsom statskommunala arbeten.

Beträffande formen för utförande av dylika arbeten må bland annat framhållas följande.

För de arbeten, som komma till utförande genom arbetslöshetskommissionens försorg (statliga reservarbeten), står kommissionen såsom arbetstagare (entreprenör) enligt ett med vägstyrelsen avslutat kontrakt. Kommissionen åtager sig att utföra arbetet enligt upprättad arbetsplan och en beräknad kostnadssumma, vilken i regel i de län, de sakkunniga besökt, utgör den med vissa enhetliga à-priser beräknade nettokostnaden för företaget med tillägg av tio procent för allmänna omkostnader. Det åligger väghållningsdistriktet enligt kontraktet att till kommissionen i allmänhet erlägga en fjärdedel av kostnadssumman. Därvid är dock att märka, att kommissionen betingar sig extra ersättning enligt vissa grunder för s. k. övermassor, därest de uttagna massorna överstiga de i kostnadsberäkningen upptagna arbetskvantiteterna, varför ersättningen för kommissionens arbeten mera kommer att motsvara betalning enligt räkning än enligt fast entreprenadsumma. I kontrakt mellan väghållningsdistrikt och vanliga vägbyggnadsentreprenörer däremot stadgas enligt av vägeingenjörerna lämnade uppgifter i regel tillägg endast för ej förutsedd bergsprängning eller extra räckverk och trummor.

Utöver ovannämnda kostnader, till vilka väghållningsdistriktet bidrager, tillkomma i fråga om arbetslöshetskommissionens statliga reservarbeten vissa särskilda kostnader, som betingas av kommissionens rent sociala uppgifter, sammanhängande bl. a. med hänvisning av arbetskraft från orter med svår arbetslöshet. Sålunda har kommissionen att i de flesta fall bekosta resor för de hänvisade arbetarna, ofta från avlägsna orter, ombesörja förläggningar och bestrida därav föranledda kostnader, bekosta sjukvård, sjukavlöning, vissa ineffektiva arbetslöner samt ortstillägg m. m. För kommissionens arbeten tillkomma därjämte vissa merkostnader, betingade av de förhållanden under vilka kommissionen måste utföra åtagna arbeten. Med hänsyn till arbetslöshetsförhållandena kan nämligen kommissionen icke anpassa arbetsstyrkan och arbetets utförande till den för utförandet lämpligaste årstiden utan måste i allmänhet vid för vägarbete olämpliga tider hava större arbetsstyrkor än under de årstider, då arbetet lättast och billigast skulle kunna bedrivas. De arbetare, som kommissionen använder, äro dessutom ofta mindre vana vid det speciella vägarbetet och ombytas ofta beroende på arbetstillgången i hemorten, allt medförande en förlängning och därigenom fördyring av arbetena. Å andra sidan bör erinras om, att kommissionen till andra arbetare än nödvändiga specialarbetare betalar arbetslöner och därefter avpassade ackordspriser, som äro lägre än den i orten gällande grovarbetarlönen, d. v. s. den lägsta lön, för vilken arbete i avsevärd omfattning kan beredas å öppna marknaden.

En entreprenör eller ett väghållningsdistrikt, som bygger i egen regi, kan däremot bättre lämpa vägarbetets utförande efter arbetets art och lämplig årstid, minska och öka arbetsstyrkan efter behov samt, om så befinnes lämpligt, nedlägga arbetet helt under den kallare årstiden, då marken är tjälad. I dessa fall erfordras ej heller, att arbetsgivaren ombesörjer och bekostar arbetarnas resor och inkvarteringar m. m. Å andra sidan komma arbets- och ackordslöner att ligga högre än arbetslöshetskommissionens, i det att arbetsgivaren måste tillämpa i orten gängse arbetspriser i allmänna arbetsmarknaden.

Det siffermaterial i fråga om kostnaderna för vägarbeten, som de sakkunniga under sin förberedande utredning insamlat och de analyser av dessa kostnader, som verkställts, hava ännu icke kunnat slutgiltigt bearbetas.

De sakkunniga hava emellertid under utredningens gång tyckt sig finna, att i avslutade kontrakt angivna byggnadskostnader för arbeten av ifrågavarande slag, vilka utföras genom arbetslöshetskommissionen, i många fall äro högre än om motsvarande arbeten skulle hava utförts genom vägbygg-

nadsentreprenörer. Huruvida även de verkliga kostnaderna för kommissionens arbeten, oberäknat på företagen förda rent sociala utgifter, äro större än kostnaderna för genom vägentreprenörer utförda arbeten, kan ännu ej definitivt bedömas. Verkställda undersökningar tyda på att kommissionens verkliga kostnader, fortfarande bortsett från de rent sociala, i vissa fall understiga och i andra fall överstiga de i kontrakten angivna byggnadskostnaderna med tillägg för extra arbeten. Medräknas däremot arbetslöshetskommissionens sociala utgifter, synes av undersökningen framgå, att den totala kostnaden för kommissionens arbeten i allmänhet blir större än kostnaden för motsvarande i annan ordning utförda arbeten. Härvid bör dock beaktas de tidigare anförda särskilda arbetsförhållanden, under vilka kommissionen måste utföra åtagna arbeten, och vilka medföra viss fördyring av dessa.

I vad mån fördyrande arbetsförhållanden, exempelvis arbetenas utförande å olämplig årstid, eller särskilda sociala kostnader komma att vara förenade med av vissa utredningsmän i P. M. den 21 januari 1933 föreslagna beredskapsarbeten, torde ej tillkomma de sakkunniga att bedöma.

Beträffande slutligen kostnaderna för utförda *statskommunala arbeten* och i vissa fall med allmänna arbetsmarknadens löner och övriga arbetsvillkor utförda *beredskapsarbeten* kunna de sakkunniga icke nu avgiva slutligt omdöme.

Stockholm den 16 mars 1933.

Nils Bolinder.

G. Ekwall. *Carl Gyllenberg.*

F. Wessberg.

Bilaga I.

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Socialdepartementet.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 december 1932 har statsrådet och chefen för socialdepartementet genom ämbetsskrivelse den 27 samma månad tillkallat byråchefen i socialstyrelsen, filosofie licentiaten Kurt Bergström, ledamoten i riksdagens andra kammare, redaktören Adolv Olsson i Gävle och verkställande direktören hos Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsförening i Stockholm u. p. a., arkitekten Sven Wallander att enligt av departementschefen lämnade närmare anvisningar verkställa skyndsam utredning rörande, huruvida och på vilket sätt staten skulle kunna till förhindrande av arbetslöshetens utbredning vidtaga åtgärder till bostadsproduktionens främjande (bostadsproduktionssakkunniga), ävensom uppdragit åt Bergström att såsom ordförande leda de sakkunnigas förhandlingar.

Såsom sekreterare hos de sakkunniga har tjänstgjort förste amanuensen hos socialstyrelsen, filosofie kandidaten R. E. M. Sterner, vilken tillika utarbetat den »Översikt över byggnadsverksamhetens och bostadsmarknadens utveckling och nuvarande läge i städer och stadsliknande samhällen», vilken såsom bilaga är fogad till promemorian.

Vid planläggningen av vissa i bilagan återgivna beräkningar av byggnadsverksamhetens totalvärde har benägen medverkan lämnats av byggnadsingenjören Andreas Nordström.

De sakkunniga få härmed överlämna bifogade »*V. P. M. angående främjande av bostadsbyggande till motverkande av arbetslöshet*» samt anföra följande:

Med hänsyn till uppdragets brådskande natur ha de sakkunniga ansett sig i görligaste mån böra begränsa sin utredning. Det siffermaterial, som kunnat förebringas till frågans bedömande, återfinnes i ovannämnda särskilda bilaga till promemorian. Möjligt är, att en mera vidlyftig utredning, än den tiden nu medgivit, skulle varit ägnad att kasta ytterligare ljus över den föreliggande frågan. Emellertid må framhållas, att man dock icke i statistisk väg kan, i en situation som den nu föreliggande, nå fram till ett mera definitivt bedömande av det som här är avgörande, nämligen hur det faktiska bostadsbehovet, under trycket av nu rådande depression, kommer att gestalta sig inom den närmaste framtiden. Ytterst sammanhänger alltså frågan med bedömandet av den fram-

tida konjunkturutvecklingen — ett bedömande, som lärer påkallas i annat sammanhang vid statsmakternas arbetsmarknadspolitiska överväganden, men som i allt fall faller utom ramen för de sakkunnigas uppdrag.

Vid utformandet av förslaget ha de sakkunniga ansett reglerna för den av statens byggnadsbyrå bedrivna låneverksamheten ur statens bostadslånefond böra tjäna till förebild för den nu ifrågasatta statliga långivningen, dock med de ändringar och jämkningar, som betingas av den skillnad, som föreligger i syftet mellan den dåvarande långivningen och den nu ifrågasatta. De grundprinciper för långivningen, åt vilka de sakkunniga i sitt förslag velat ge uttryck, äro förhållandevis enkla och torde i nöjaktig mån medgiva ett bedömande av den fråga, som de sakkunniga i första hand haft att utreda, nämligen *huruvida* långivning av ifrågasatt slag överhuvud bör komma till stånd eller icke.

Jämväl torde de föreslagna reglerna vara tillräckliga för bedömandet, *på vilket sätt* en långivning skulle anordnas, nämligen i den mån dessa frågor äro av den principiella beskaffenhet att påkalla riksdagens prövning.

I en del detaljer kunde måhända ytterligare utredning bort förebringas inom de sakkunniga, därest tiden det medgivit, men torde dessa detaljer, om en långivning befinnes böra bringas till stånd, kunna lösas i administrativ väg efter nödiga förberedelser inom departementet. Något författningsförslag har sålunda icke utarbetats av de sakkunniga.

De sakkunniga få tillika anmäla, att gemensamma överläggningar hållits med den jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 februari 1931 inom socialdepartementet tillkallade *bostadsutredningen för landsbygden*. De sakkunniga hava därvid tagit del av riktlinjerna för bostadsutredningens förslag samt lämnat redogörelse för riktlinjerna för sitt eget förslag, men ha för egen del icke ansett sig böra ingå på ett bedömande av dessa bostadsutredningens riktlinjer i vidare mån, än att de sakkunniga, såsom av överlämnade promemorian framgår, principiellt uttalat sig för, att eventuella statliga åtgärder på bostadsfrågans område i arbetsmarknadspolitiskt syfte i nuvarande situation till väsentlig del synas böra inriktas på landsbygden.

De sakkunniga hemställa, att Herr Statsrådet behagade förklara, huruvida det givna uppdraget skall anses utfört med den sålunda överlämnade promemorian.

Stockholm den 8 februari 1933.

KURT BERGSTRÖM.

ADOLV OLSSON. SVEN WALLANDER.

Rich. Sterner.

V. P. M.

angående främjande av bostadsbyggande till motverkande av arbetslöshet.

Historik. De rubbningar, som världskriget medförde, återverkade i vårt land efter hand alltmera märkbart på bostadsmarknaden i våra städer och stadsliknande samhällen, och år 1917 hade dessa återverkningar tillspetsats till en verklig bostadsbrist. Statsmakterna funno sig då också föranlåtna att ingripa med utomordentliga medel. Erinras må sålunda, att hyresstegringslagstiftningen, vilken här ju icke kommer i betraktande, infördes på våren nämnda år; lagstiftningen trädde ur kraft på hösten 1923. De rådande förhållandena återverkade utomordentligt menligt på bostadsproduktionen, samtidigt med att befolkningen i städer och stadsliknande samhällen visade ganska kraftigt stigande tendens, och disproportionen mellan tillgång och efterfrågan på bostadsmarknaden skärptes alltmera, på sina håll till verklig bostadsnöd. Vid sidan av hyresstegringslagstiftningen träffades därför även positiva åtgärder att ekonomiskt stödja den starkt förlamade bostadsproduktionen.

De åtgärder, som i sådant syfte vidtogos år 1917 och sedermera fullföljdes allt intill år 1930, hava till sin innebörd undergått en märkbar förskjutning, vilken här i korthet må belysas.

Till en början var det de högt uppdrivna byggnadskostnaderna, som lade ekonomiska hinder i vägen för bostadsproduktionen, nämligen på så sätt, att man allmänt räknade med en icke alltför avlägsen prissänkning, vid vars inträde en nedskrivning av det under dyrtiden investerade byggnadskapitalet ansågs ofrånkomlig. Man stod här inför ett klart kapitalavskrivningsproblem och statshjälpen avpassades härefter. Den utgick sålunda såsom statsbidrag utan ränte- eller återbetalningsskyldighet till belopp, som ansågs motsvara de sannolika, ofrånkomliga avskrivningarna. Statshjälp i enbart denna form lämnades åren 1917—1919 med resp. 4, 3 och 2 milj. kronor.

År 1920 hade förhållandena i nu berörda hänseende visserligen icke ändrat karaktär; fortfarande ansåg man sig ha att vänta en sådan nedgång av byggnadskostnaderna, att kapitalavskrivning vore ofrånkomlig och att alltså statsbidrag utan ränte- eller återbetalningsskyldighet fortfarande behövde ifrågakomma. Men nu hade tillkommit ytterligare en svårighet, nämligen att tillföra byggnadsmarknaden det kapital, som erfordrades utöver sålunda för av-

skrivning tillskjutet statsbidrag. Nämnda år inrättades också statens bostadslånefond. De erforderliga medlen för låneverksamheten erhöllos med Kungl. Maj:ts och riksdagens medgivande såsom lån ur statens rusdrycksmedelsfond, en anordning, som upprätthållits vid hela den fortsatta långivningen ur bostadslånefonden.

Erinras må, att medel för de bidrag, som lämnades från och med 1920 såsom statsbidrag utan ränte- eller återbetalningsskyldighet, erhöllos genom den år 1920 beslutade temporära så kallade byggnadsskatten, vilken påfördes byggnader i städer och stadsliknande samhällen, och som inbringade i runt tal 12 milj. kronor.

På hösten år 1922 hade ett ganska starkt prisfall inträtt inom byggnadsindustrien, vilket prisfall i förening med den optimism, som beslutet om hyresstegringslagstiftningen syntes medföra, befanns ägnat att ånyo väcka den enskilda företagsamheten till liv. Från år 1923 utgick därför icke vidare statsbidrag utan ränte- eller återbetalningsskyldighet. Däremot fullföljdes långivningen ur statens bostadslånefond. Syftet med långivningen ändrade nu också efter hand i viss mån karaktär. Det gällde numera icke blott att söka fylla bristen på smålägenheter utan också att främja vissa specifika bostadspolitiska strävanden (bostadskooperationen och egnahemsbyggandet). Detta belyses bland annat därav, att långivningen fullföljdes, oaktat den enskilda företagsamheten, som arbetade utan statshjälp, visade allt större intensitet, jämväl i vad rörde smålägenhetsproduktionen; den följande perioden uppvisade överhuvud taget en utomordentlig högkonjunktur inom byggnadsindustrien.

Lånen hade alltifrån fondens bildande utgått såsom sekundärlån, varjämte föreskrivits, att de särskilt skulle disponeras för byggnadsföretag, vilka avsågo att »bereda den boende äganderätt eller annan stadigvarande rätt till bostad», d. v. s. egnahemsbyggandet och bostadskooperationen. Det ansågs nu, att dessa tre kreditspörsmål, nämligen frågan om sekundärkrediten i allmänhet å ena sidan samt kreditgivningen överhuvud taget för bostadskooperationen och egnahemsbyggandet i städer och stadsliknande samhällen å den andra borde bringas till en lösning, men att staten i avvaktan härpå lämpligen borde fullfölja den provisoriskt ordnade kreditgivningen ur fonden, vilken tills vidare finge fylla dessa uppgifter.

År 1926 tillkallades sakkunniga för att utreda frågan om ordnande av dylik kreditgivning på ett mera stadigvarande sätt, vilken utredning ledde till inrättandet, under statens medverkan, år 1929 av svenska bostadskreditkassan. År 1930 upphörde långivningen ur statens bostadslånefond.

Såsom organ för hithörande statliga verksamhet fungerade alltsedan 1917 den för ändamålet inrättade statens byggnadsbyrå, vilken numera upplösts.

Av principiell betydelse för hela denna verksamhet har varit, att kommunerna fungerat såsom ekonomiskt ansvariga förmedlare och såsom organ för den lokala organisationen och kontrollen, för vilka arbetsuppgifter kommunerna själva haft att i mån av behov bestrida kostnaderna. Först under det senare skedet av långivningen medgavs rätt åt enskilda för ändamålet av Kungl. Maj:t auktoriserade låneförmedlare att övertaga dessa kommunala upp-

Sammanfattning av den statsunderstödda byggnadsverksamheten under åren 1917—1930.

Av byggnadsbyrån för understöds erhållande godkända byggnadsföretag.

Understöd av medel för år	Byggnader, för vilka statsunderstöd beviljats							Beviljade medel	
	A — n — t — a — l								
	Hyreshus	Kooperativa byggn.	Egna hem	Summa byggn.	Lägenheter	Eldstäder	Byggn.-kostn. milj. kronor	lån kronor	statsbidrag kronor
1917 . . .	343	—	101	444	3 293	7 484	[1] 24·90	—	3 997 234: 93
1918 . . .	175	—	108	283	1 478	3 590	[1] 16·30	—	2 969 966: 73
1919 . . .	103	—	25	128	1 081	2 787	[1] 16·30	—	1 935 707: 33
1920 . . .	74	8	1 721	1 803	3 385	11 348	[1] 52·20	14 729 925: 77	3 795 879: 63
1921 . . .	74	20	1 939	2 033	3 867	13 294	[1] 51·90	14 641 082: 12	3 974 985: 22
1922 . . .	56	8	1 590	1 654	3 069	10 210	[1] 34·56	10 775 616: 51	—
1923 . . .	62	19	1 249	1 330	2 922	9 206	[1] 29·94	9 340 480: 56	—
1924 . . .	39	22	1 001	1 062	2 405	7 509	[1] 25·96	7 822 337: —	—
1925 . . .	22	35	729	786	2 360	7 062	[1] 26·57	7 921 883: 50	—
1926 . . .	15	17	413	445	1 288	3 911	[1] 13·65	3 858 980: —	—
1927 . . .	25	51	419	495	2 995	7 481	[1] 30·04	8 073 179: 81	—
1928 . . .	18	20	159	197	961	2 685	[1] 9·49	2 181 332: —	—
1929 . . .	4	17	139	160	1 139	[3] 2 561	[2] 12·18	2 919 440: 50	—
1930 . . .	3	16	161	180	1 585	[3] 3 501	[2] 18·13	4 038 725: —	—
	1 013	**233**	**9 754**	**11 000**	**31 828**	**92 629**	**362·12**	**86 302 982: 77**	**16 673 773: 84**
Genom 1923 års extra statsbidrag har lånesumman minskats med								2 946 700: —	
och statsbidraget ökats med samma belopp									2 946 700: —
Summa kronor								**83 356 282: 77**	**19 620 473: 84**

gifter, det fulla betalningsansvaret inräknat. I och med att man i sådana fall avstod från den kommunala garantien, föreskrevs emellertid, såsom en ekonomisk skyddsanordning för staten, att låntagarna skulle utöver den föreskrivna räntan och amorteringen avsätta 1 procent av lånebeloppet till en särskild, för varje låneförmedlares räkning av statskontoret förvaltad gemensam riskfond. Såsom låneförmedlare i här berörda bemärkelse godkändes av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall några egnahemsföreningar och kooperativa sammanslutningar.

Lånen hava i allmänhet löpt med 5 procent ränta och $1^1/_2$ procent amortering, d. v. s. $6^1/_2$ procent annuitet. För låntagarna från de första verksamhetsåren har temporärt medgivits en nedsättning av räntan till 4 procent, vilken nedsättning fortfarande gäller.

[1] Verklig byggnadskostnad.
[2] Beräknad »
[3] Det jämförelsevis låga eldstadsantalet i förhållande till byggnadskostnaden beror på det stora antal lägenheter med kokvrå, som förefinnes i de större kooperativa byggnadsföretagen.

Till en början medgavs vissa lättnader i fråga om ränta och amortering under lånetidens första skede, vilka lättnader senare emellertid avskaffades.

Fördelningen av statsbidrag och lånemedel mellan olika sökande kommuner och enskilda låneförmedlare har på förslag av statens byggnadsbyrå skett på beslut av Kungl. Maj:t.

Hela verksamheten har haft en bestämd bostadspolitisk inriktning, nämligen att i de orter, där bostadsbrist varit rådande, främja bostadsproduktionen. Enligt sakens natur har den därför till avgjort övervägande del kommit städer och stadsliknande samhällen tillgodo, ehuruväl hinder icke mött för landskommuner med stadsliknande bebyggelse att under förutsättning av bostadsbrist också erhålla lån. I enlighet med verksamhetens sociala, bostadspolitiska inställning har den vidare varit förbehållen smålägenhetsproduktionen, dock att Kungl. Maj:t härvid haft viss dispensrätt för enstaka större lägenheter, där särskilt behov av sådana förelegat.

Resultaten av den sålunda under åren 1917—1930 bedrivna statliga verksamheten belyses av omstående översikt, hämtad ur statens byggnadsbyrås årsberättelse för år 1930.

Förslagets allmänna principer. Den uppgift, som de sakkunniga ha fått sig förelagd, skiljer sig på ett avgörande sätt från den, som statens byggnadsbyrå hade att företräda, och skillnaden lärer i korthet kunna uttryckas så, att byggnadsbyråns uppgift var av *bostadspolitisk* natur under det att den föreliggande är av *arbetsmarknadspolitisk* innebörd. De sakkunniga ha vid utformandet av sitt förslag så vitt möjligt sökt fasthålla vid denna principiella skillnad.

På liknande sätt lärer gränsen böra dragas mellan den föreliggande utredningsuppgiften och den som »bostadsutredningen för landsbygden» av år 1931 har sig förelagd. Även om dessa båda utredningsuppdrag formellt korsa varandra, torde likväl av nu berörda skäl en klar, naturlig gräns kunna uppdragas dem emellan.

När de sakkunniga anse sig sakna anledning att närmare ingå på bedömanden av direkta bostadssociala synpunkter, följer därav givetvis icke, vare sig att hänsyn ej bör tagas till den aktuella bostadsmarknaden, eller att de sakkunniga skulle vilja ge uttryck åt uppfattningen, att bostadsförhållandena i städer och stadsliknande samhällen till följd av de senare årens av statsmakterna främjade starka utveckling nu skulle ha nått ett stadium, där förhållandena finge anses ur social synpunkt tillfredsställande och allmänna bostadssociala strävanden alltså icke längre vore påkallade. Tvärtom råder det enligt de sakkunnigas mening ingen som helst tvekan om, att bostadssociala missförhållanden alltjämt förefinnas även i städer och stadsliknande samhällen och att reformsträvandena alltjämt äga och för överskådlig tid städse komma att äga aktuellt existensberättigande.

Däremot vilja de sakkunniga ge uttryck åt uppfattningen, att bostadsförhållandena här icke äro av beskaffenhet att för närvarande *i och för sig* böra

föranleda åtgärder från statens sida till bostadsproduktionens främjande. I den mån sålunda åtgärder påkallas, exempelvis till avlägsnande av hälsovådliga bostäder, till förebyggande av trångboddhet, till beredande av bostäder åt icke betalningskraftiga, barnrika familjer eller åt klientel av fattigvårdsnatur, synas sådana direkt på bostadsstandarden inriktade strävanden för närvarande böra utgå från kommunalt håll.

Härvid synes man också böra uppta frågan till bedömande ur synvinkeln, var en bostadsreform under statlig medverkan är mest av behovet trängande. När, såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår, staten under en följd av år i betydande utsträckning främjat bostadsbyggande i städerna och de stadsliknande samhällena, synes det riktigt, att i den mån staten är mäktig att fortfarande stödja en bostadssocial utveckling, stödet främst riktas mot fyllande av landsbygdens behov. I allt fall kan man vara förvissad, att å landsbygden en genomsnittlig höjning av bostadsstandarden är högeligen önskvärd.

Enligt de sakkunnigas mening kan en sådan mot landsbygden riktad stödaktion fullt ut likaväl som en stödaktion i städerna främja arbetsmarknadspolitiska syften. Erinras må nämligen, att den nu rådande arbetslösheten kommit att omfatta stora delar av den svenska landsbygden. Den lättnad, som härvidlag skulle kunna vinnas genom beredande av arbetstillfällen vid bostadsbyggande, är sålunda även för landsbygdens del med säkerhet både önskvärd och påkallad. Den kunde måhända också i någon mån bidraga till att genom förflyttningar av yrkesskicklig arbetslös arbetskraft från städerna lätta dessas arbetslöshetsbördor.

Ordföranden Bergström har i detta sammanhang, utan att avge särskilt yttrande, velat giva uttryck åt uppfattningen, att man vid fullföljandet av en arbetsmarknadspolitisk linje av förevarande art icke på landsbygden behövde eller lämpligen borde begränsa sig allenast till bostadsbyggande. Åbyggnadsfrågan överhuvud taget vore jordbrukets ekonomiskt mest svårlösta problem. Man främjade arbetsmarknadspolitiska syften lika väl genom uppförande av ladugårdar och ekonomihus som genom uppförande av bostadsbyggnader. Den enskilde jordbrukaren torde bäst veta, var de föreliggande behoven vore mest trängande. Det syntes icke tilltalande att ensidigt främja en bostadsstandard, som snart nog skulle äventyras genom gårdens bristande ekonomiska bärighet.

Otvivelaktigt är, att läget på bostadsmarknaden i flera städer och stadsliknande samhällen för närvarande är ömtåligt och labilt, ägnat att mana till försiktighet, då det gäller att främja fortsatt bostadsproduktion. I allt fall är läget nu ett helt annat än vid den senaste stora arbetslöshetsperioden under den så kallade fredskrisen 1922, då byggnadsindustriens återuppvaknande förvisso i hög grad bidrog att på ett synnerligen lyckligt sätt motverka den då rådande omfattande arbetslösheten. Konstateras må endast, att vi då hade genomlöpt en period av långvarig stagnation inom byggnadsindustrien och att en oförtydbar brist på bostäder förelåg, under det att vi nu ha bakom oss en period av utomordentlig högkonjunktur inom byggnadsindustrien samt stå inför ovissa framtidsutsikter. Situationen manar utan tvivel till försiktighet, och under alla omständigheter lärer man ha att räkna med att man icke kan upprätthålla

ett bostadsbyggande av den betydande omfattning, som försiggått under de senaste åren utan att en vikande tendens inom städer och stadsliknande samhällen i det stora hela är ofrånkomlig. Samtidigt måste emellertid erinras, att bostadsmarknaden ju är en lokal företeelse. Utvecklingen har ingalunda varit likformig på alla orter, liksom heller icke den aktuella situationen företer en enhetlig bild; icke obetydliga lokala variationer kunna påvisas. Bland annat förtjänar nämnas, att, enligt vad en i bilagan citerad specialundersökning givit vid handen, man också kunnat iakttaga ett så att säga latent bostadsbehov, innebärande att de boende låta sig åtnöja med en lägre bostadsstandard, än deras ekonomiska villkor medgiva, och att bostadsstandarden i sådana fall, trots tillräcklig köpkraft, till och med kunnat vara så låg, att den varit att beteckna såsom ett socialt missförhållande.

För att de ifrågasatta stödåtgärderna skola ha framgång och mindre önskvärda ekonomiska verkningar skola kunna undvikas, synas böra uppställas följande allmänna förutsättningar, nämligen att bostadskostnaden uppnått en naturlig anpassning efter den allmänna köpkraften, så att en normal efterfrågan kan väntas förefinnas beträffande såväl det redan befintliga fullgoda bostadsbeståndet som det under statens mellankomst nyproducerade, ävensom att byggnadskostnaderna, tomtkostnader inberäknade, bringats i sådan samklang med den allmänna bostadskostnaden, att en nyproduktion kan beräknas bliva i rimlig mån räntabel. Tillika lärer, med hänsyn till arbetsmarknadspolitiska syften, förutsättningen för en stödaktion vara, att förhållandena på arbetsmarknaden äro betryggande för den statsunderstödda bostadsproduktionens lugna bedrivande och slutförande.

Enligt de sakkunnigas mening bör den statliga stödaktionen överhuvud taget icke i någon riktning påverka den anpassningsprocess, som här kan behöva äga rum, utan bör denna process utveckla sig och lösas utan inflytande av de ifrågasatta statsåtgärderna.

Den ifrågasatta stödaktionen lärer vidare förutsätta, att dels lånemedel och dels enskilt kapital investeras i den ifrågasatta byggnadsverksamheten. Detta lärer i sin tur förutsätta, att denna är av räntabel natur. Det rimliga synes då också vara, att, om staten skall investera medel i denna verksamhet, staten tillskjuter dessa i form av lån. Givet är vidare, att staten överhuvud taget bör undvika att stödja en byggnadsverksamhet, som — sådant stöd förutan — i allt fall skulle komma till stånd. Statliga lånemedel synas böra sättas in på den punkt, där de erhålla den största möjliga effekten, d. v. s. efter den kredit, som står att erhålla på den öppna marknaden.

Uppenbart är att en kreditgivning för bostadsändamål av förevarande art förutsätter lokal organisation och kontroll. Erinras må, att dessa lokala uppgifter vid långivningen ur statens bostadslånefond ombesörjdes av kommunerna, som därvid jämväl hade att ikläda sig fullt betalningsansvar för förmedlade lån.

Enligt de sakkunnigas mening utgjorde kommunens bostadsvårdande uppgifter en förutsättning för denna förmedling på kommunens eget betalningsansvar. Skulle man i nuvarande situation uppställa villkoret om kommunal bor-

gen, vore verksamheten säkerligen dömd att misslyckas. Det förutsättes sålunda, att staten av arbetsmarknadsskäl måste påtaga sig den med en dylik kreditgivning förbundna risken.

Emellertid synas kommunerna äga så stort intresse av stödåtgärdernas arbetsmarknadspolitiska syfte, att de kontrollerande och organisativa uppgifterna kunna påläggas deras organ.

Ovan erinrades, att bostadsmarknaden icke utvecklat sig likformigt i alla kommuner. Tvivelsutan finnas städer och stadsliknande samhällen, där något aktuellt behov av bostadsproduktion över huvud taget icke föreligger, under det att i andra fall ett större eller mindre sådant behov kan konstateras. Givetvis är det endast i det senare fallet, som en långivning bör ifrågakomma. Enligt de sakkunnigas mening förutsätter bedömandet av denna fråga likaledes kommunal medverkan.

Slutligen må erinras, att här ifrågasatta åtgärder av arbetsmarknadspolitisk innebörd böra inordnas såsom ett naturligt led i en kommuns övriga åtgärder mot arbetslösheten och i dess eventuella åtgärder av bostadspolitiskt syfte. Sålunda kan det tänkas, att en kommun jämsides med stödåtgärder för en nyproduktion vill i bostadspolitiskt syfte söka genom rivning av undermåliga bostäder skapa förutsättningar för en höjning av bostadsstandarden.

Med hänsyn till det nu anförda ha de sakkunniga föreslagit, att den ifrågasatta långivningen skall förmedlas av vederbörande drätselkammare eller däremot svarande kommunala organ, som därvid ha att påtaga sig den lokala organisationen och kontrollen intill dess lånen slutamorterats, dock utan att ikläda sig betalningsansvaret. De sakkunniga föreställa sig, att man på detta sätt skulle skapa nöjaktiga garantier för att byggnadsföretagen ur kommunal synpunkt bedömdes såsom nyttiga och lämpliga och att man icke behövde befara att främja en onödig eller rent överflödig bostadsproduktion. Erinras må att kommunerna alltjämt stå betalningsansvariga för betydande lån ur statens bostadslånefond.

Vidare synes det lämpligt, att vissa garantier skapas för en ekonomisk förankring av långivningen i den öppna kapitalmarknaden och dess sätt att bedöma läget i en kommun. De sakkunniga hava för sådant ändamål föreslagit, att statslånet skall stå i viss relation till den kredit, som med bättre förmånsrätt och på betryggande villkor kan erhållas på öppna marknaden. Förslagsvis skulle statslånet högst få uppgå till 20 procent av sålunda erhållen kredit. Om sålunda exempelvis vederbörande stadshypoteksförening och bostadskreditförening gemensamt lämnade lån å tillhopa 75 procent av fastighetsvärdet, skulle statslånet kunna utgå med högst 15 % av samma värde. Denna procentsats synes också böra fastställas som relativt maximum, liksom ock den högsta belåningsgräns, som härvid skulle kunna förekomma, skulle utgöra 90 procent. Om dessa eller andra på eget ansvar arbetande kreditinstitut skulle finna försiktigheten bjuda, att belåningsgränsen för deras vidkommande sattes lägre, exempelvis till 60 procent av taxeringsvärdet, skulle statslånet utgå med ytterligare 20 procent av denna lånesumma eller med andra ord 12 procent av fastighetsvärdet och skulle belåningsgränsen här stanna vid 72 procent. Om bygget

med en sådan belåningsgräns icke skulle kunna bringas till utförande, så vore detta enligt de sakkunnigas mening också ett bevis för att så överhuvud taget icke heller borde ske.

Den här förordade principen synes stå i god överensstämmelse med tanken att betrakta statsåtgärden såsom ett »förtroendestöd», proportionellt mot det förtroende, som den öppna penningmarknaden visar byggnadsverksamheten. Givet är, att grundsatsen utgör en nog så effektiv spärr mot en bostadsproduktion av icke ekonomiskt försvarlig natur.

De sakkunniga hava strängt fasthållit vid grundsatsen, att en byggnadsverksamhet, som sålunda genom statens medverkan kunde bringas till stånd, bör betraktas såsom en verksamhet i den öppna marknaden och att stödåtgärden är att anse såsom en arbetsmarknadspolitisk åtgärd med syfte att vidga tillgången på arbetstillfällen på den öppna marknaden. Med hänsyn härtill anse sig de sakkunniga ej böra förorda föreskrifter, att vissa byggnadsföretagare eller byggnadsföretag av viss beskaffenhet erhålla företräde vid erhållande av lån, enär ju syftet, nämligen att sysselsätta arbetskraft, icke är beroende av byggnadsföretagarens natur eller lägenheternas storlek. De sakkunniga förutsätta emellertid, att de kommunala myndigheterna, i den mån så kan ske, i sin medverkan skola skänka allt beaktande åt bostadspolitiska och andra direkt sociala synpunkter.

Rekryteringen av arbetskraften lärer böra ske på det sätt, som eljest förekommer på öppna marknaden. Vidare förutsättes, att ingen kontroll beträffande lägenheternas användning framdeles upprätthålles i vidare mån, än som kan erfordras för kreditens tryggande. Det enda förbehåll, som synes böra uppställas, är att byggnaden till huvudsaklig del tjänar bostadsändamål. Allmänna byggnader, industribyggnader och liknande måste sålunda givetvis anses uteslutna.

Det lärer slutligen ligga i sakens natur, att den ifrågasatta statliga stödaktionen bör vara av tillfällig art.

Den kommunala förmedlingen. Såsom i principmotiveringen här ovan framhållits, är en av huvudpunkterna i de sakkunnigas förslag, att statslånen skola förmedlas av vederbörande kommun genom drätselkammaren eller häremot svarande organ — i det följande för korthetens skull generellt kallade drätselkammaren — men att kommunen icke skall åtaga sig betalningsansvaret för lånen. Från denna regel göres ett fakultativt undantag, som i det följande beröres.

Vad man i första hand vill ernå med denna kommunala medverkan är givetvis ett allmänt, sakligt bedömande av behovet och ändamålsenligheten med den långivning, som avses. Särskilt bostadsmarknaden men även arbetsmarknaden, vilka båda böra underkastas ett dylikt sakligt bedömande, äro ju lokala företeelser. Drätselkammaren har sålunda att bedöma, huruvida läget på arbets- och bostadsmarknaden kan anses motivera, att ifrågasatta byggnadsföretag komma till stånd och huru dessa skulle återverka dels på bostadsförhållandena i orten och dels på tillgången på arbetstillfällen.

För ändamålet skall byggnadsföretagaren enligt de sakkunnigas förslag ha att inge sin ansökan om statligt stöd till drätselkammaren, som sedermera har att med eget utlåtande i nu berörda hänseenden vidarebefordra ansökningen till det statliga organ för verksamheten, som i det följande skall beröras.

Till ansökningen böra fogas byggnadsritningar, byggnadsbeskrivning samt detaljerad kostnadsberäkning (eventuellt entreprenadanbud). Efter företagen granskning skall drätselkammaren i sitt utlåtande jämväl uttala sig om dessa handlingar.

I enlighet med de sakkunnigas förslag skall lånet till sitt högsta belopp beräknas i relation dels till taxeringsvärdet och dels till storleken av den ordnade kredit, som med bättre förmånsrätt kunnat erhållas på öppna marknaden. Detta förutsätter, att statslånets belopp icke kan slutligt fastställas, förrän taxeringsvärdet blivit åsatt och stadigvarande lån erhållits, alltså först viss tid efter byggets fullbordande. Skall den statliga stödaktionen alltså fylla en uppgift, måste man förutsätta, att staten på förhand kan lämna en preliminär utfästelse om de lånebelopp, som framdeles kunna påräknas under nu angivna förutsättningar ävensom under förutsättning, att övriga villkor för statslånets tillgodonjutande blivit uppfyllda. Drätselkammaren bör sålunda i sitt utlåtande, med stöd av de uppgifter som kunna inhämtas, ingå på ett förhandsbedömande av dessa frågor, samt med ledning av detta bedömande avge förslag beträffande storleken av det statliga lånebelopp, som högst skulle kunna påräknas, allt givetvis under förutsättning att drätselkammaren överhuvud taget går in för att tillstyrka ansökningen.

Drätselkammarens tillstyrkande skall vidare innefatta åtagande från kommunens sida att — genom vederbörliga kommunala organ — förmedla lånet till byggnadsföretagaren, under byggnadstiden utöva erforderlig teknisk kontroll samt att under lånets hela löpetid förmedla eventuell indrivning samt inbetalning till statsverket av förfallande annuiteter ävensom att tillse, att icke byggnaden genom vanvård så förlorar i värde, att säkerheten uppenbarligen äventyras, samt att, där så sker, göra anmälan till vederbörande statsorgan. Vidare skall kommunen åtaga sig att, om lånet från statens sida uppsäges, ombesörja erforderliga åtgärder.

Överhuvud taget skall drätselkammaren sålunda åtaga sig att så att säga fungera såsom statens ombud under lånetiden.

Såsom allmän regel föreslå de sakkunniga, att kommunen för sina förmedlingsuppgifter icke skall äga att erhålla ekonomisk gottgörelse av staten.

Kredit under byggnadstiden. Såsom i historiken erinrats, utgick lån ur statens bostadslånefond under byggnadstiden och utbetalades i mån av byggnadsföretagets fortskridande. Denna anordning torde ha varit i hög grad betydelsefull för effektiviteten av denna verksamhet, särskilt i vad rör egnahemsbyggandet, beträffande vilket möjligheter att erhålla byggnadskreditiv i egentlig mening i allmänhet icke finnas.

Utan tvivel skulle det även i den föreliggande situationen verksamt bidraga till ernående av den avsedda effekten, om statslånen kunde utgå på lik-

nande sätt, d. v. s. såsom driftskredit, givetvis efter den driftskredit, som i annan väg erhålles. Det önskvärda skyndsamma igångsättandet av byggnadsföretaget skulle bland annat säkerligen underlättas genom en sådan anordning. De sakkunniga vilja därför förorda, att möjligheter härtill öppnas.

Beredandet av lån under byggnadstiden är givetvis av en helt annan natur än belåning av färdiga byggnader; det förutsätter, att byggnadsarbetet på ett ingående sätt kan följas och göras till föremål för den noggrannaste kontroll. Enligt sakens natur är en sådan kreditgivning också förenad med helt andra, vida större risker än belåning av färdiga byggnader. Härtill kommer att lånet ju under byggnadstiden, på skäl som ovan anförts, icke definitivt kan fastställas till sitt slutliga belopp.

De sakkunniga föreslå därför, att lån få utgå under byggnadstiden, men att, där så sker, långivningen helt bedrives på *kommunalt betalningsansvar*. De sakkunniga föreställa sig, att en sådan temporär borgen icke skulle vara ägnad att inge alltför stora betänkligheter på kommunalt håll. De betänkligheter, som från kommunalt håll efter hand inställde sig beträffande förmedlingen av lån ur statens bostadslånefond, hänförde sig säkerligen väsentligen till det förhållandet, att kommunen engagerade sig för lån dels för en mycket lång tid och dels för till synes oavlåtligt kumulerade belopp. Ingendera av dessa förhållanden skulle föreligga i förevarande fall, då det ju rör sig dels om engångsåtgärder och dels om en temporär kredit på kort tid.

Nämnas må, att en sådan långivning under byggnadstiden, enligt vad erfarenheten från statens byggnadsbyrås verksamhet utvisar, kan ha en stor betydelse även ur en annan synpunkt, speciellt vad angår egnahemsbyggare. Den sätter nämligen det allmänna i tillfälle att utöva icke blott kontroll i egentlig mening utan också en betydelsefull rådgivande och hjälpande verksamhet ur teknisk synpunkt. Erinras må i sådant hänseende om statens byggnadsbyrås typritningar för en- och tvåfamiljshus samt om den granskning av byggnadsritningar i övrigt, som därvid ägde rum under sakkunnig byggnadsteknisk medverkan, och som utan tvivel bidrog att lyfta den statsunderstödda byggnadsverksamheten upp till ett högre plan.

Kommunal byggnadsverksamhet. Såsom allmän regel förutsätta de sakkunniga, att den statsunderstödda byggnadsverksamheten skall bedrivas av byggnadsföretagare i vanlig ordning på den öppna marknaden, nämligen av enskilda byggmästare, kooperativa företag eller egnahemsbyggare. Det torde emellertid kunna tänkas fall, där kommunen i egen regi skulle vilja bedriva bostadsbyggande och därvid mot fullt betalningsansvar använda sig av de statliga lånemöjligheterna. Självfallet är ju också, att en byggnadsverksamhet genom kommunens försorg i lika hög grad som varje annan byggnadsverksamhet skulle främja det avsedda syftet att motverka arbetslöshet. Hinder härför synas enligt de sakkunnigas mening icke böra möta. Då säkerheten i sådant fall lärer få anses vara av oomtvistlig natur, lärer det i dylika fall icke vara påkallat att uppehålla de föreslagna bestämmelserna om statslånets relation till kredit på öppna marknaden och om den absoluta högsta

belåningsgränsen av 90 procent. Det torde vara nog att föreskriva, att lånebeloppet högst må utgöra 15 procent av fastighetsvärdet.

Med hänsyn till den allmänna förutsättningen för erhållande av lån bör givetvis tillses, att kommunen ej använder sig av denna lånemöjlighet allenast med hänsyn till lånets relativa billighet, så att långivningen skulle utgå för en byggnadsverksamhet, som även utan statens stöd skulle komma till stånd. Erinras må också, att enligt de allmänna förutsättningarna lån i dylika fall endast finge utgå för bostadsbyggande och följaktligen ej disponeras för offentliga, kommunala byggnader, exempelvis sjukhus eller skolor.

Lån mot bättre rätt. Den andra huvudpunkten i principförslaget var, att statslånet skulle utgå såsom ett tilläggslån till den kredit, som kunde erhållas på öppna marknaden, och att dess belopp skulle fastställas i viss relation till sålunda erhållen kredit. Ett huvudsyfte med denna grundsats var, att vid den statliga långivningen erhålla en viss förankring i den allmänna kapitalmarknadens sätt att bedöma byggnadsföretagets räntabilitet. Stor vikt synes sålunda böra fästas vid ej blott storleken utan även arten av denna bättre belägna kredit.

Såsom allmänna villkor vilja de sakkunniga föreslå, att krediten med förmånsrätt framför statslånet skall hava lämnats av kreditgivande institutioner — privatpersoner, enskilda leverantörfirmor m. fl. synas icke få ifrågakomma såsom långivare — samt vara ordnad på fullt betryggande villkor. De sakkunniga föreställa sig att man såsom långivare beträffande den bättre belägna krediten främst bör taga hänsyn till Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, inteckningsbolagen, försäkringsbolagen och sparbankerna.

Vad här anförts om långivare skulle enligt vad ovan föreslagits icke gälla i de fall, där kommunen byggde i egen regi.

Lånevillkoren. Statslånen synas böra löpa såsom amorteringslån från en viss för alla låntagare gemensam dag.

Beträffande räntefoten hava de sakkunniga icke ansett sig böra föreslå någon fix räntesats utan förorda allenast principen, att lånen utlämnas mot den ränta, som staten i sin egen upplåning vid utlåningstillfället får vidkännas. Denna räntefot bör infogas i en annuitet, där amorteringen utgör 2 procent. Amorteringstiden skulle därmed uppgå till en tid av cirka 25 år; den närmare fixeringen av lånetiden bleve beroende närmast av räntefotens storlek.

Till täckande av statens risk borde vidare låntagarna tillförbindas att till en gemensam riskfond, som förvaltades av statskontoret, tillskjuta ytterligare 1 procent av oguldna lånebeloppet. Annuiteten skulle alltså med 3 procent överskjuta den procentsats, som angåve räntan. Om det mot slutet av lånetiden visade sig, att riskfonden icke behövt tagas i anspråk för risktäckningsändamål utan helt eller delvis bevarats, skulle det bevarade beloppet disponeras för avskrivning eller nedskrivning av den sista eller de sista annuiteterna. Nämnas må, att om riskfonden överhuvud taget icke behövde tagas i anspråk

för förlusttäckning, skulle denna anordning innebära, att lånetiden förkortades med ungefär 6 år.

I detta sammanhang må nämnas, att låntagaren bör tillförbindas att, i den mån lån mot bättre säkerhet än statslånet amorteras, icke inskjuta ny kredit mot sålunda frigjort hypotek utan utverka långivarens förbindelse, att sådant hypotek ställes till förfogande till tryggande av statslånet. Framhållas må, att statskrediten till följd därav givetvis skulle komma att sjunka på inteckningsskalan i hastigare tempo, än som statslånets egen amortering angåve.

Annuiteterna synas böra inbetalas halvårsvis.

Ur teknisk synpunkt synes det, såsom nämnts, angeläget att det totala utlämnade lånebeloppet samlas för att börja löpa såsom amorteringslån på en enda för alla lån gemensam dag. Statskontoret, som väl framdeles finge att förvalta lånen, hade på så sätt endast att tillse, att de inflytande annuiteternas sammanlagda belopp motsvarade annuiteten å totalbeloppet. Emellertid är det uppenbart, att de åtgärder, som måste föregå det slutliga utanordnandet, närmast fastställande av taxeringsvärde och ordnandet av lån mot bättre säkerhet, kunna kräva olika tider på olika håll. Ett alltför långt uppskov med lånens utanordnande skulle kunna vara förenat med olägenhet. Erinras må också, att lånen i vissa fall skulle kunna utbetalas redan under byggnadstiden, nämligen mot kommunal borgen. Med hänsyn härtill föreslå de sakkunniga, att krediten till en början utlämnas såsom tillfälliga lån, löpande med 5 procent ränta, för att sedermera på en viss dag under år 1935, som Kungl. Maj:t efter framtida prövning fastställer, börja att löpa såsom amorteringslån.

Om låntagaren brister i att inom denna termin ha fullgjort de för lånens tillgodonjutande stadgade villkoren, synes uppsägning kunna ske, varvid låntagaren borde ha att erlägga 6 procent ränta från lyftningsdagen till dess full betalning skett.

Byggnadstiden. Med hänsyn till låneverksamhetens syfte att i den aktuella arbetslöshetssituationen bereda ökade arbetstillfällen synes det angeläget, att byggnadsverksamheten med statsunderstöd igångsättes snarast möjligt. Med hänsyn till förhållandena på arbetsmarknaden och dess säsongfluktuationer synes det också angeläget, att byggnadstiden kommer att helt eller delvis omfatta den kommande vintern.

De sakkunniga föreslå sålunda, att byggnadsverksamheten med statsunderstöd skall vara påbörjad den 1 oktober 1933, dock med möjlighet till dispens längst till den 15 januari 1934 samt vara fullbordad den 1 oktober 1934, här med dispensmöjlighet längst till den 1 januari 1935. Med hänsyn till den tid, som kräves dels för byggnadsföretagens planering, ansökningarnas prövning hos kommunerna samt deras slutliga prövning och avgörande hos vederbörande statsorgan, vilja de sakkunniga understryka angelägenheten av, att författning i ämnet kommer att utfärdas snarast möjligt.

Provisoriskt statsorgan. För handhavande å statens vägnar av verksamhetens administration lärer påkallas inrättandet av ett provisoriskt organ. Härvid

torde statens byggnadsbyrås organisation i tillämpliga delar böra tjäna till förebild. De sakkunniga benämna här detta organ förslagsvis *statens byggnadslånebyrå*. Till denna byrå ha drätselkamrarna att med eget yttrande överlämna låneansökningarna till byråns prövning.

Att märka är, att byråns uppgift i så måtto skulle skilja sig från byggnadsbyråns, som denna väsentligen hade att handlägga ärenden ur synpunkten av att den kommunala garantien, som i allmänhet förelåg, praktiskt taget vore av oomtvistlig beskaffenhet. Byggnadslånebyrån i sin tur blir nödsakad att ingå på ett långt mera affärsmässigt bedömande av risken med lånen. Det synes därför riktigt, att byggnadslånebyrån i viss mån får arbeta på eget ansvar och efter prövning av föreliggande omständigheter i varje särskilt fall fatta de avgörande besluten. Även av de arbetsmarknadspolitiska hänsynen är en fri och snabb prövning och ett snabbt avgörande av synnerlig betydelse.

De sakkunniga föreslå sålunda, att, i motsats till vad fallet var beträffande statens byggnadsbyrå, byggnadslånebyrån visserligen får sig anvisat ett av Kungl. Maj:t fastställt belopp men sedan själv verkställer fördelningen.

Byggnadslånebyråns beslut, vilka senast måste vara fattade under september månad 1933, kunna enligt sakens natur endast innefatta ett preliminärt åtagande från statens sida att under de förutsättningar, som dels angivas i författningen och dels framgå av ansökningshandlingarna — rörande byggnadsföretagets storlek och beskaffenhet, dess utförande efter vissa ritningar och byggnadsbeskrivningar etc. — framdeles vid byggets fullbordande och avsynande utbetala statslån intill visst angivet högsta belopp. Denna utfästelse synes i 2 exemplar böra tillställas drätselkammaren, som har att tillställa byggnadsföretagaren det ena. De sakkunniga föreställa sig, att en sådan utfästelse skulle för byggnadsföretagaren väsentligen underlätta anskaffandet av kredit under byggnadstiden och alltså främja byggnadsverksamhetens skyndsamma igångsättande även i sådana fall, där kommunen icke begagnade sig av möjligheten att på eget ansvar förmedla lånen under byggnadstiden.

Därest en stödaktion för landsbygdens del kommer till stånd, vilja de sakkunniga för sin del ifrågasätta, om icke även denna lämpligen borde administreras genom här föreslagna statsorgan.

Beträffande byggnadslånebyråns organisation anse sig de sakkunniga icke behöva ingå i en närmare prövning men vilja allenast understryka vikten av en detalj, nämligen att byrån erhåller tillgång till byggnadsteknisk expertis.

Framhållas må, att byrån vid träffande av sina beslut bör samråda med vederbörande organ för den statliga arbetslöshetspolitiken, så att låneverksamheten i görligaste mån inordnas som ett naturligt komplement i denna statliga verksamhet.

De sakkunniga tillåta sig i detta sammanhang erinra, att den här ifrågasatta långivningen principiellt skulle få stor likhet med den statliga långivning, som genom statens arbetslöshetskommission bedrives ur den så kallade väglånefonden. Även här gäller det att genom en låneverksamhet skapa arbetstillfällen, som helt tillhöra den öppna marknaden, men som dock anpassas på sådant sätt, att de motverka arbetslöshet.

Själva medelsförvaltningen synes böra förläggas till statskontoret, som alltså skulle efter anmälan från byggnadslånebyrån ha att till vederbörande drätselkammare utbetala av byrån definitivt beslutade belopp.

Slutligen må nämnas, att byggnadslånebyrån torde hava fyllt sin uppgift, när hela lånestocken på ovan angivet sätt börjat löpa såsom amorteringslån, vid vilken tidpunkt den löpande verksamheten lärer kunna helt överflyttas till statskontoret.

Bostadskooperationen. I historiken härovan erinrades, att bland annat ett par kooperativa sammanslutningar erhöllo Kungl. Maj:ts tillstånd att på eget ansvar och med förbigående av den kommunala garantien förmedla lån ur statens bostadslånefond. Låt vara att kommunen vid den nu ifrågasatta långivningen icke skulle komma att fungera såsom betalningsansvarig förmedlare, ligger dock i öppen dag, att medverkan från kommunernas sida skulle ha synnerlig betydelse, framför allt i vad rörde det lokala bedömandet av arbetsmarknaden och bostadsmarknaden och vid det lämpliga infogandet av stödaktionen i kommunens arbetsmarknads- och bostadspolitik. Enligt de sakkunnigas mening kan därför icke undantag göras från regeln om denna kommunala medverkan.

Emellertid kan icke förnekas, att vissa kooperativa sammanslutningar med interlokal räckvidd kommit att spela en allt större roll, såsom företrädare av vissa bostadspolitiska reformsträvanden med icke blott ekonomiskt utan även ideellt syfte. Man synes i låneverksamheten icke böra avstå från det så att säga moraliska tillskott, som en sådan organisation kan bjuda, liksom det också för denna kan vara av stort intresse att kunna utöva kontroll över att en byggnadsverksamhet, i den mån den blir av kooperativ natur och har anslutning till en dylik organisation, bedrives efter vissa beprövade grundsatser.

Enligt de sakkunnigas mening bör man vid låneverksamheten i mån av behov bereda sådana sammanslutningar tillfälle att utöva dylik kontroll, givetvis utan att avsteg i övrigt göres från här förordade allmänna grundsatser.

Stödaktionens omfattning. De sakkunniga ha icke sökt fixera något bestämt totalbelopp, som staten borde sätta in för stödjandet av bostadsproduktionen i stadssamhällena. Det torde nämligen knappast vara möjligt, att på några objektiva grunder mera exakt ange storleken av det kapital, som komme att erfordras för en verksamhet enligt ovan angivna grunder och som faktiskt kunde komma att absorberas.

För att emellertid i någon mån åstadkomma utgångspunkter för ett bedömande av den allmänna storleksordningen för de belopp, som överhuvud kunna ifrågakomma, ha de sakkunniga verkställt en uppskattning av byggnadskostnaderna för år 1931 samt — efter en mera summarisk metod — även för åren 1923—1930. En redogörelse för denna undersökning lämnas i den statistiska bilagan. Man finner här, att bostadsproduktionens totalvärde under högkonjunkturåret 1931 torde ha legat vid omkring 275 milj. kr. eller —

tomtvärdet inberäknat — 310 milj. kr. Under de något mera så att säga »normala» åren 1925—1927 synas motsvarande värden hava uppgått till omkring resp. 190 milj. kr. och 215 milj. kr. Härav torde emellertid bortåt hälften komma på sådana större städer, där läget på fastighetsmarknaden numera torde vara sådant, att försiktig återhållsamhet påkallas mer än på andra håll.

Då man vidare måste räkna med, att även en betydande nedgång i den ordinarie byggnadsverksamheten knappast behöver innebära, att densamma sjunker mer än till kanske hälften av det »normala», inses härav, att redan en statlig tertiärkredit, som åstadkommer en total kapitalinvestering av något sådant som 50 milj. kr. kan ha utsikter att hindra, att bostadsproduktionen sjunker under »normalnivån» i sådana orter, där det kan bli fråga om något mera märkbart ingripande.

Nu torde, enligt den plan, som de sakkunniga här framlagt, en viss statlig tertiärkredit åstadkomma ej fullt sju gånger så stor total kapitalomsättning, under förutsättning, att den statliga krediten i allmänhet uppgår till 15 % av fastighetsvärdet. Belysande äro följande relationer:

Statlig tertiärkredit	Total kapitalomsättning
15 milj. kr.	100 milj. kr.
10 » »	67 » »
7·5 » »	50 » »
5 » »	33 » »
3 » »	20 » »

Nämnas må, att i dessa kapitalomsättningsbelopp jämväl innefattas tomtkostnaderna, varför beloppets effekt ur synpunkten av arbetskraftens sysselsättande blir något mindre. Emellertid må erinras, att iordningställandet av en tomt för bebyggande i allmänhet föranleder en hel del arbetskrävande uppgifter, såsom framdragande av ledningar för vatten, avlopp, gas och elektricitet samt vanligen också en del rena gatuarbeten.

Vad angår den indirekta arbetsmarknadseffekten av bostadsbyggande, hava de sakkunniga icke ansett sig kunna verkställa några mera exakta beräkningar. Det torde också för den föreliggande uppgiften vara tillfyllest konstatera, att de material, som användas — trä, tegel, cement, bruksprodukter såsom spisar och beslag etc. — till övervägande del äro av inhemsk tillverkning.

Översikt över byggnadsverksamhetens och bostadsmarknadens utveckling och nuvarande läge i städer och stadsliknande samhällen.

Redogörelse utarbetad på bostadsproduktionssakkunnigas uppdrag av sakkunnigas sekreterare *Rich. Sterner.*

Bostadsproduktionens utveckling 1913—1931. I följande tablå återges bostadsproduktionens utveckling under åren 1913—1931 i de städer och stadsliknande samhällen, där byggnadsverksamheten under de olika åren varit underkastad offentlig kontroll:

Index: 1913 = 100	Tillkomna lägenheter		Indextal för läg. bestående av:			Tillk. läg. m. t. o. m. 2 rum o. kök	Tillkomna eldstäder	
	antal	indextal	enkelrum o. d.	1 rum o. kök	2 rum o. kök	i % av samtl.	antal	indextal
1913	8 594	100	100	100	100	69·3	28 055	100
1920	4 524	53	54	45	69	72·8	14 412	51
1921	6 365	74	78	63	97	73·2	19 840	71
1922	6 360	74	45	44	106	62·5	21 912	78
1923	9 461	110	77	62	142	59·1	34 006	121
1924	11 901	138	136	99	166	65·4	39 297	140
1925	13 068	152	148	118	192	68·8	41 721	149
1926	14 221	165	153	142	227	73·3	43 932	157
1927	15 095	176	233	157	206	74·8	44 166	157
1928	16 399	191	256	191	211	76·5	46 795	167
1929	16 598	193	240	203	205	75·7	48 244	172
1930	22 381	260	403	277	259	78·4	62 108	221
1931	22 620	263	377	294	271	79·3	63 086	225

Redan under det första krigsåret började en stark tillbakagång, som nådde sin botten år 1920, då bostadsproduktionen var föga mer än hälften så stor som år 1913. Denna utveckling torde huvudsakligen ha betingats av stigande materialpriser, sjunkande reallöner samt av det hämmande inflytande, som den offentliga hyresregleringen (1917—1923) i förening med de genom inflationen ökade penningvärdesriskerna utövade på den privata företagsamheten och kapitalinvesteringen på detta område. År 1923, samma år, som hyresstegringslagen upphävdes, överskred emellertid byggnadsverksamheten ånyo 1913 års nivå, och sedan följde en period av allt livligare bostadsproduktion, vilken kulminerade åren 1930—1931, då lägenhetstillskottet var mer än $2^1/_2$ gång så stort som året närmast före kriget.

Sistnämnda jämförelse ger dock ett något överdrivet intryck för byggnadsverksamhetens uppsving, i det att redovisningen efterhand kommit att omfatta allt flera, större (på grund av inkorporeringar) och folkrikare orter. Om man för att erhålla ett säkrare mått på utvecklingen jämför antalet resp. år tillkomna lägenheter och rum per 10 000 invånare, reduceras också stegringstalen för perioden 1913—1931 till 86 % i fråga om antalet lägenheter och 55 % i fråga om antalet rum, men även den på detta sätt beräknade ökningen framstår ju såsom synnerligen betydande.

Att märka är, att ökningen i särskild grad berört smålägenheter. Utgår man från de i tablån angivna indextalen, befinnes, att produktionen av enkel-

rum o. d. fyrdubblats och produktionen av lägenheter med 1 rum och kök tredubblats sedan år 1913. Omkring 80 % av de tillkomna lägenheter utgöras numera av smålägenheter med högst 2 rum och kök, medan motsvarande relativtal år 1913 var 70 % och år 1923 60 %.

Särskilt inriktad på smålägenheter har den av stat, kommuner, kooperativa bostadsföreningar, allmännyttiga bostadsaktiebolag, stiftelser samt av industriföretag (för egna arbetare) bedrivna bostadsproduktionen varit. Denna gren av byggnadsverksamheten, vilken under senare år till $^2/_3$ uppburits av kooperativa bostadsföreningar, har svarat för närmare 20 % av det totala lägenhetstillskottet under åren 1923—1931.

Utmärkande för bostadsproduktionens förskjutningar har vidare varit, att de i betydligt högre grad berört de större städerna (med över 20 000 invånare) än de mindre. Detta förhållande belyses av följande sammanställning:

Tillkomna eldstäder pr 10 000 inv. åren:	Orter med följande antal inv. (1 000) över 100	20—100	10—20	5—10	under 5	Samtl. orter
1913	197	125	87	156	204	**161**
1920	29	52	75	137	139	**72**
1921	94	78	87	107	143	**99**
1922	55	77	120	165	211	**107**
1923	147	128	183	192	213	**164**
1924	205	161	176	178	189	**186**
1925	256	178	126	156	172	**196**
1926	287	172	109	135	162	**199**
1927	298	160	103	138	140	**197**
1928	292	186	137	148	145	**206**
1929	268	194	141	153	153	**202**
1930	366	234	171	187	158	**256**
1931	370	193	182	195	145	**250**

I de mindre orterna gick bostadsproduktionen t. o. m. tillbaka, sedan en toppunkt redan år 1923 passerats, och först under de senaste åren framträdde här ett förnyat uppsving. Städer med över 20 000 invånare ha emellertid under senare år svarat för nära 75 % och enbart Stockholm för bortåt 40 % av lägenhetstillskotten inom samtliga de 400—500 orter, där byggnadsverksamheten under dessa år varit underkastad offentlig kontroll. Av folkmängden i dessa orter kommer drygt 55 % på städer med över 20 000 invånare och omkring 20 % på Stockholm.

Orsaker till bostadsproduktionens uppsving. Bland de faktorer, som åstadkommit den betydande ökningen i bostadsproduktionen, torde, åtminstone under uppsvingsperiodens första skede, den vid denna tid särskilt i större städer tydligt framträdande bostadsbristen ha varit en av de viktigaste. Belysande för denna företeelse äro vissa av socialstyrelsen vid oktoberflyttningarna 1923—1931 från kommunala myndigheter inhämtade omdömen angående bostadstillgången. I nedanstående tablå sammanställas de på denna väg erhållna vittnesbörden i fråga om smålägenheter, vilka under hela perioden företett en relativt betydligt knappare tillgång än övriga lägenhetskategorier:

Antal städer, där de kommunala myndigheterna lämnat nedanstående omdömen angående tillgången på smålägenheter (t. o. m. 2 rum och kök) vid oktoberflyttningarna 1923—1932.

	36 större städer				69 mindre städer			
Å r	god	till-räcklig	knapp	otill-räcklig	god	till-räcklig	knapp	otill-räcklig
Omdömen avseende:[1]								
a) Samtliga småläg.								
1923	4		8	24	36		19	14
1924	5		10	21	37		24	8
1925	1	6	13	16	13	34	14	8
1926	1	6	16	13	11	41	14	3
b) Äldre småläg.								
1927	3	14	12	7	10	43	14	2
1928	3	14	14	5	15	32	18	4
1929	3	8	16	9	16	31	16	6
1930	2	13	13	8	10	35	17	7
1931	3	13	13	7	15	35	14	5
1932	7	9	16	4	17	35	15	2
c) Nyare småläg.[2]								
1927	2	14	15	5	7	42	16	3
1928	2	18	10	6	13	26	19	6
1929	2	12	14	8	12	31	16	10
1930	2	17	12	5	8	32	15	10
1931	5	14	12	5	10	30	16	9
1932	7	17	8	4	10	32	18	6

Som synes tyda emellertid dessa omdömen på, att läget i hög grad förbättrats sedan år 1923. Särskilt gäller detta i fråga om de större städerna, där omdömena vid varje nytt undersökningstillfälle — bortsett från högkonjunkturåret 1929 — gått i ständigt gynnsammare riktning. I de mindre städerna, där utgångsläget synes ha varit betydligt mindre ansträngt, upphörde däremot förbättringstendensen att göra sig gällande från år 1926, i det att de efter detta år erhållna omdömena icke tytt på några mera märkbara förändringar. Detta synes ange, att förhållandena på bostadsmarknaden i de mindre städerna på ett jämförelsevis tidigt stadium åter blivit normala. Trots denna allmänna förbättrings- och normaliseringstendens föreligga dock fortfarande från såväl de mindre som särskilt de större städernas sida åtskilliga vittnesbörd om otillräcklig eller knapp tillgång å smålägenheter. Anmärkningsvärt är emellertid, att det i fråga om större städer oftast talas om bristande tillgång å äldre billigare smålägenheter, medan man däremot i småstäderna, där nyproduktionen varit betydligt mindre intensiv, i något större utsträckning synes ha behov av en ökad tillgång å nyare, moderna lägenheter.

Ett annat uttryck för förskjutningarna i bostadstillgången har man i de vid bostadsräkningarna erhållna ledighetsprocentssiffrorna, vilka samanställts i följande tablå:

---

[1] Först från år 1927 lämnades specificerade omdömen för äldre och nyare lägenheter, medan man tidigare avgav gemensamma omdömen för båda dessa kategorier. — [2] Summan av de mindre städer, vilka lämnat uppgift om tillgången å nyare smålägenheter, understiger vissa år 69, beroende på att dylika lägenheter uppgivits icke förekomma i några städer.

Proc. antal hyreslediga läg.	1912/15	1920	1924	1926	1930	1931	1932
Stockholm	3·1	0·0	0·2	0·8	1·4	2·0	3·2
Göteborg	0·4	0·1	0·1	0·3	1·0	1·1	1·3
55 orter, inkl. Göteborg[1]	[2] 2·1	0·5	1.3	1·8	·	·	·

Något som bestyrker, vad som nyss anförts angående den relativa tillgången på äldre och nyare bostäder, är, att endast c:a 35 % av de vid årsskiftet 1932/33 hyreslediga lägenheterna i Stockholm utgjordes av äldre våningar utan centralvärme.

Ett mått på förändringarna i den kvantitativa bostadsförsörjningen erhålles genom följande siffror, avseende medelantalet boende per 100 rum i 53 orter:

Boende per 100 rum	Smålägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				Samtliga lägenheter				
	1912/15	1920	1924	1926	1912/15	1920	1924	1926	1930
Stockholm	164	162	149	149	124	123	117	117	114
Göteborg	183	183	177	169	146	145	142	136	129
Övriga 51 orter	163	160	151	147	132	132	123	121	·
Samtl. 53 orter	**166**	**164**	**154**	**151**	**131**	**131**	**124**	**122**	·

Man finner av föregående båda sammanställningar, att den i början av förra decenniet framträdande bostadsbristen i stort sett icke hade karaktär av någon försämring i den kvantitativa behovstäckningen i fråga om bostäder utan i första hand tog sig uttryck däri, att bostadstillgången blivit knappare i förhållande till den köpkraftiga efterfrågan. Sedermera har emellertid den ökade bostadsproduktionen möjliggjort dels en utjämning mellan tillgång och köpkraftig efterfrågan, varpå den stigande bostadsreserven utgör ett synbart uttryck, dels även en förbättring i den kvantitativa bostadsförsörjningen, som avspeglar sig i de sjunkande boendetäthetssiffrorna.

Utjämningen mellan tillgång och efterfrågan på bostadsmarknaden skulle sannolikt ha kommit till stånd vida tidigare, om icke samtidigt med bostadsproduktionens uppsving inträtt en betydande ökning i den köpkraftiga efterfrågan, vilken sålunda utgör en huvudsaklig förklaring till att byggnadsverksamheten under en så lång följd av år kunnat förete en nästan oavbruten stegring. Analyserar man närmare denna ökade bostadsefterfrågan, befinnes, att den dels sammanhänger med den ökade inflyttningen, särskilt till de större städerna, dels beror av sådana förhållanden, som möjliggjort den nyss berörda minskningen i trångboddheten. I fråga om den första av dessa faktorer må nämnas, att folkmängden i städer med över 10 000 invånare under perioden 1923—1931 ökats med i medeltal c:a 19 000 personer per år, medan motsvarande siffra för åren 1913—1922 stannar vid c:a 12 500 personer.[3] Enbart i Stockholm har folkökningssiffran under åren 1926—1931 uppgått till över hälften av hela rikets folkökning; vissa år (1927 och 1929) svarade huvudstaden t. o. m. för nästan hela folkökningen i riket.

Bland de faktorer, som möjliggjort den ökade bostadsrymligheten, dominerar givetvis den reala inkomstökningen, åstadkommen dels genom reallönernas stegring dels genom ökningen i sysselsättningen efter övervinnandet av

[1] Medan föregående siffror för Stockholm och Göteborg beräknats på hela lägenhetsbestånden, ha dessa procenttal beräknats på totalantalet hyreslägenheter och äro av denna anledning en eller flera decimaler för höga i förhållande till de föregående.

[2] Avser 52 orter.

[3] Härvid har folkökning på grund av inkorporeringar frånräknats.

1920—1922 års kris. I hög grad inverka emellertid även de ökade anspråk på bostadsutrymme, som sammanhänga med, att en större del av befolkningsmassan kommit att utgöras av medelålders och äldre personer. I några av de största städerna har vidare en viss ökning i efterfrågan på enkelrum o. d. smärre lägenheter åstadkommits därigenom, att en del ensamstående personer, vilka tidigare brukat bo i möblerade rum, numera förhyra egna lägenheter.

Efterfrågestegringens stimulerande inflytande på bostadsproduktionen har i hög grad förmedlats genom en ansenlig höjning av hyresnivån. I samband med produktions- och hyresstegringen står emellertid, att byggnadskostnaderna, vilka synas ha mer än 3-dubblats under åren 1914—1920, sedermera kunnat hålla sig kvar vid mer än dubbla förkrigsnivån. Dessa företeelser belysas närmare i följande tablå:

År	Hyresindex (resp. års slut) [2]			Byggnadskostnadsindex för Sthlm enligt		Levnadskostnadsindex (4 kvart.)
	72 orter	därav Stockholm	Göteborg	Handelsbanken (sept.)	Fastighetsnämnden (mitten av resp. år)	
1912/15 [1]	100	100	100	100	100	100
1920	149	152	154	.	325	281
1924	183	185	174	215	230	174
1928	209	210	207	210	232	172
1930	.	224	220	207	232	163
1931	.	228	.	199	232	158
1932	.	.	.	191	.	156

Som härav framgår, synes hyresindex ha hållit sig lägre än det totala levnadskostnadsindex ungefär till tiden för hyresstegringslagens upphävande men har sedan fortsatt att stiga, medan däremot levnadskostnaderna visat sjunkande tendens. Om hyresstegringen gentemot förkrigstiden sålunda under de senaste 8—9 åren varit betydligt större än levnadskostnadsstegringen, synes den å andra sidan först på de allra senaste åren ha börjat närma sig eller inhämtat ökningen i byggnadskostnader. Påpekas bör emellertid, att hyressiffrorna ge ett något överdrivet uttryck för stegringen i bostadspriserna, i det att de till någon del torde återspegla en viss höjning i bostädernas kvalitet. Även byggnadskostnadstalen torde dock, bl. a. på grund av förskjutningarna i byggnadstekniken, få betraktas med viss reservation, varför man sålunda icke torde kunna draga alltför vittgående slutsatser av en jämförelse mellan här anförda stegringstal för hyror och byggnadskostnader.

Levnadskostnadstalen erinra om den relativa stabilisering i penningvärdet, som inträdde efter deflationskrisens slut. Att denna stabilisering i prisnivån jämte den snart därpå följande återgången till guldmyntfot i tiden kommit att sammanfalla med byggnadsverksamhetens återupplivande, torde knappast utgöra någon tillfällighet, enär härigenom en ökad säkerhet för kapitalinvestering på byggnadsmarknaden åstadkoms.

Nämnas må även, att under bostadsproduktionens senare uppsvingsår ett avsaktande i produktionen i viss mån förhindrats därigenom, att antalet genom rivning avgångna lägenheter och rum undergått en såväl absolut som relativ ökning. Följande siffror belysa närmare detta förhållande:

[1] Hyresindexens basår är för Stockholm och Göteborg 1915 samt för övriga orter 1912 eller 1913. Handelsbankens byggnadskostnadsindex har 1913 till bas och Fastighetsnämndens 1914. Levnadskostnadsindex utgår från mitten av år 1914.

[2] De tre hyresindexserierna äro icke fullt jämförbara med varandra.

År	Avgångna lägenheter antal	Avgångna lägenheter % av tillkomna	Avgångna eldstäder antal	Avgångna eldstäder % av tillkomna	År	Avgångna lägenheter antal	Avgångna lägenheter % av tillkomna	Avgångna eldstäder antal	Avgångna eldstäder % av tillkomna
1913 . .	945	11·0	2 805	10·0	1926 . .	1 011	7·1	2 999	6·8
1920 . .	326	7·2	1 045	7·3	1927 . .	1 360	9·0	3 842	8·7
1921 . .	419	6·6	1 135	5·7	1928 . .	1 705	10·4	4 882	10·4
1922 . .	339	5·3	883	4·0	1929 . .	2 186	13·2	6 598	13·7
1923 . .	535	5·7	1 501	4·4	1930 . .	2 071	9·3	6 510	10·5
1924 . .	786	6·6	2 310	5·9	1931 . .	2 018	8·9	5 340	8·5
1925 . .	933	7·1	2 510	6·0					

Rivningsverksamheten nådde sin höjdpunkt år 1929. I Stockholm uppgick avgången av lägenheter och eldstäder detta år till resp. 21·9 och 28·1 % av bruttotillskotten.

Lokala olikheter i utvecklingen. Ovan har framhållits, att bostadsproduktionens ökning varit särskilt framträdande i större städer. Inom varje särskild ortsgrupp framträda emellertid betydande skillnader mellan olika samhällen. I fråga om städer med över 10 000 invånare belyses detta förhållande närmare i följande tablå, där de olika orterna ordnats i fallande skala efter det genomsnittliga årliga eldstadstillskottet per 10 000 invånare under perioden 1923—1931:

Antal under perioden 1923/31 i medeltal per år tillkomna eldstäder per 10 000 inv.

Stockholm . . .	328	Malmö	211	Norrköping . . .	160	Västerås	93
Hälsingborg . .	300	Uppsala	209	Sundsvall . . .	154	Södertälje	86
Kalmar	294	Kristianstad . .	201	Luleå	148	Trollhättan . . .	86
Borås	249	Karlstad	199	Ystad	138	Gävle	78
Umeå	247	Mölndal	198	Kristinehamn . .	136	Härnösand	78
Trälleborg . . .	238	Jönköping . . .	196	Eskilstuna . . .	134	Karlskrona . . .	71
Lund	237	Uddevalla . . .	194	Nyköping . . .	126	Visby	66
Göteborg	235	Skövde	186	Östersund . . .	120	Västervik	61
Örebro	235	Linköping . . .	165	Landskrona . . .	109	Söderhamn . . .	46
Lidingö	234	Halmstad . . .	161	Falun	97		

För att närmare belysa de lokala olikheterna har utarbetats den i slutet av denna bilaga införda huvudtabell, vilken återger vissa viktigare förhållanden på bostadsmarknaden inom 129 städer och stadsliknande samhällen. Av särskilt intresse äro de här återgivna uppgifterna om hur stor andel av det beräknade lägenhetsbeståndet vid slutet av år 1931[1], som tillkommit under nioårsperioden 1923—1931. Högst når denna andel i Skellefteå (51·3 %), Sundbyberg (41·9 %), Kiruna (39·3 %), Kungsbacka (33·8 %) och Stockholm (33·6 %). Å andra sidan finnas emellertid flera orter, där endast en eller annan procent av lägenhetsbeståndet tillkommit under ifrågavarande år.

Av intresse är även att sammanställa de nu nämnda uppgifterna med folkökningen under samma period, beräknad i procent å folkmängden vid dess slut. En summarisk sådan jämförelse möjliggöres genom följande tablå:

[1] I fråga om en del, särskilt mindre, orter torde de beräknade lägenhetsbestånden vara något för låga, varigenom byggnadsverksamhetens intensitet där kommer att te sig något för hög, när den beräknas på detta sätt.

Folkökning, bostadsbestånd och bostadsprod. i vissa orter	Folkmängd d. 31/12 1931	Folkökning 1923/31	D:o % av folkmängden d. 31/12 1931	Beräknat bostadsbestånd d. 31/12 1931	Bruttotillskott lägenh. 1923/31	D:o i % av bostadsbeståndet d. 31/12 1931
Städer m. över 100 000 inv. (3)	892 171	+118 281	13·3	256 058	75 879	29·6
» » 20—100 000 » (15)	506 520	+ 35 128	6·9	140 937	25 831	18·3
» » 10— 20 000 » (20)	269 913	+ 10 486	3·9	72 187	9 554	13·2
Mindre städer o. orter (88)	426 887	+ 27 145	6·4	109 562	16 959	15·5
Tillhopa (126)	**2 095 491**	**+191 040**	**9·1**	**578 744**	**128 223**	**22·2**

Som synes har den relativa bostadsproduktionen under perioden i de här redovisade orterna i genomsnitt varit mer än dubbelt så stor som den relativa folkökningen — ett förhållande, som klart anger den betydelse, som den höjda bostadsstandarden haft för den ökade bostadsefterfrågan. Emellertid äro de lokala olikheterna synnerligen betydande. I 9 orter — Västervik, Visby, Laholm, Kungälv, Älvsborg, Hjo, Hedemora, Borlänge och Skönsberg — synes den relativa bostadsproduktionen sålunda ha varit mindre än den relativa folkökningen, medan den i 69 orter varit minst tre gånger så stor.

I huvudtabellens sista kolumner återfinnas vissa boendetäthetssiffror för smålägenheter avseende åren 1924 och 1926. I följande tablå ha de för förstnämnda år gällande täthetstalen sammanställts med de här använda uttrycken för relativ bostadsproduktion. Härigenom erhålles möjlighet att bedöma, i vad mån byggnadsverksamheten under senare år varit särskilt intensiv inom de orter, där den kvantitativa bostadsförsörjningen vid uppsvingsperiodens början var relativt ringa.

Relativ byggnadsverksamhet / Boendetäthet	Antal orter, där nedanstående andel (i %) av bostadsbeståndet d. 31/12 1931 tillkommit under 1923—1931.									
	—5	5—10	10—15	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40 o. däröver	Tillhopa
Antal orter m. följ. antal boende per 100 rum (i småläg.) år 1924:										
— 99	—	—	2	1	1	—	—	—	—	**4**
100—109	—	1	—	1	—	—	—	—	—	**2**
110—119	1	2	1	1	—	—	1	—	—	**6**
120—129	1	7	2	2	—	1	1	—	—	**14**
130—139	4	4	10	4	3	3	—	—	—	**28**
140—149	—	5	9	11	4	1	1	—	—	**31**
150—159	2	3	6	7	1	3	—	—	2	**24**
160—169	3	3	2	2	2	—	—	—	—	**12**
170—179	—	—	1	1	1	1	—	—	—	**4**
180—189	—	—	1	—	—	—	—	—	—	**1**
190—199	—	—	—	—	—	—	—	1	—	**1**
200—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tillhopa	**11**	**25**	**34**	**30**	**12**	**9**	**3**	**1**	**2**	**127**

Resultatet av denna undersökning blir, att de lokala olikheterna i bostadsproduktionens intensitet knappast i nämnvärd grad stått i samband med motsvarande variationer i fråga om den genomsnittliga boendetätheten för smålägenheter år 1924 — något som ju också är ganska naturligt med hänsyn till, att nämnda olikheter i första hand måste ha betingats av skiljaktigheter i fråga om den allmänna ekonomiska utvecklingen. Man finner, att byggnadsverksamheten

varit jämförelsevis livlig inom ett flertal orter, där täthetssiffrorna varit relativt låga, medan den å andra sidan varit föga intensiv inom åtskilliga orter, som uppvisat en »övernormal» boendetäthet. Av de 63 orter, där boendetätheten var störst, tillhöra 33, alltså föga över halva antalet, den hälft av här redovisade samhällen, som uppvisat den största relativa byggnadsverksamheten.

Den totala byggnadsverksamheten och dess värde. Jämte bostadsproduktionen är emellertid även den industriella, kommersiella och administrativa husbyggnadsverksamheten av stor betydelse för arbetsmarknaden inom denna bransch. Med ledning av socialstyrelsens statistik, vilken innehåller beräkningar av nettogolvytan dels i alla nytillkomna bostadslägenheter dels i alla nybyggda fabriks-, butiks-, lager-, magasins-, sjukhus- m. fl. lokaler, kan en uppfattning erhållas om den totala husbyggnadsverksamhetens omfattning. Nedanstående tabell innehåller ett sammandrag av dessa socialstyrelsens beräkningar:

Beräknad total byggnadsverksamhet i städer och stadsliknande samhällen åren 1925—1931 (1 000-tal m² golvyta).

År	Bostadsprod.	D:o i % av den totala byggnadsverksamheten	Övrig byggnadsverksamhet	D:o i % av den totala byggnadsverksamheten	Tillhopa	Därav i			
						Stockholm	Göteborg	Övr. städer m. över 10 000 inv.	Mindre orter
1925 . . .	1 043	72·7	392	27·3	**1 435**	430	182	439	384
1926 . . .	1 098	70·3	463	29·7	**1 561**	599	148	452	362
1927 . . .	1 104	72·5	418	27·5	**1 522**	564	148	457	353
1928 . . .	1 170	72·8	438	27·2	**1 608**	461	195	560	392
1929 . . .	1 206	64·7	659	35·3	**1 865**	483	276	669	437
1930 . . .	1 553	66·2	794	33·8	**2 347**	768	283	748	548
1931 . . .	1 577	71·0	643	29·0	**2 220**	735	307	629	549

Räknat efter golvarealen synes sålunda den »övriga» byggnadsverksamheten ha omfattat omkring 30 % av den totala. Att den i något högre grad än bostadsproduktionen rönt inflytande av konjunkturförändringarna, framgår av, att den mellan åren 1925 och 1930 ökats med 65 %, medan motsvarande stegringstal för bostadsproduktionen stannade vid 50 %, samt att den under år 1931 företett en märkbar tillbakagång, under det att bostadsproduktionen nämnda år snarast visat ytterligare stigande tendens.

För att erhålla en uppfattning om storleksordningen av de kapitalbelopp, som årligen investeras i husbyggnadsverksamheten har kommittén med ledning av den nyss återgivna statistiken sökt verkställa en beräkning av de totala byggnadskostnaderna under år 1931. I samarbete med på området särskilt sakkunnig person, har man i detta syfte sökt uppskatta byggnads- och tomtkostnaden per eldstad samt per kvm golvyta i sådana lokaler, som ej äro avsedda för bostadsändamål. Härvid har man utgått från olika värden för olika orter samt vid bestämmandet av dessa värden sökt ta hänsyn till beskaffenheten av för resp. orter typiska bostäder och andra lokaler. Även om det kan antas, att en stor del av de fel, som måste vidlåda en dylik kalkyl ta ut varandra, böra likväl resultaten av densamma upptas med stor reservation. Man kan sålunda räkna med möjligheten av, att de erhållna kostnadsbeloppen kunna skilja sig från de verkliga med ett eller annat tiotal miljoner kr. Även med ett så stort fel ger beräkningen dock ett begrepp om, vilka dimensioner kapital-

investeringen på detta område har. För att i någon mån kontrollera resultatet har man i nedanstående tabell sammanställt detsamma med värdestegringen för »annan fastighet» mellan åren 1930 och 1931 enligt taxeringsstatistiken.

Beräknad kostnad (milj. kr.) för den totala husbyggnadsverksamheten år 1931.

Ortsgrupper	Kostnad enligt uppskattning för städer och stadsliknande samhällen						Värdestegringen för »annan fastighet» åren 1930—1931 i hela riket
	exkl. tomtvärde			inkl. tomtvärde			
	bostadsproduktion	övrig byggnadsv.	tillhopa	bostadsproduktion	övrig byggnadsv.	tillhopa	
Stockholm	122	38	160	147	40	187	184
Göteborg	39	11	50	43	12	55	47
Övr. städer m. över 10 000 inv.	74	23	97	80	24	104	123
Mindre städer / Övriga orter	39	21	60	43	22	65	26 / [1] 104
Tillhopa	**274**	**93**	**367**	**313**	**98**	**411**	[1] **484**

Enligt beräkningarna skulle sålunda den totala bygnadskostnaden i städer och stadsliknande samhällen under år 1931 ha uppgått till 367 milj. kr. exkl. tomtvärde och till 411 milj. kr. inkl. tomtvärde. Värdestegringen för »annan fastighet» i hela landet — inbegripet den rena landsbygden — uppgick till 484 milj. kr. Ser man enbart på städer med över 10 000 invånare, för vilka de båda värderingarna bli mera jämförbara, befinnes kommitténs beräkning ge ett belopp av 307 milj. kr. (exkl. tomtvärden) och taxeringsstatistiken 354 milj. kr. Överensstämmelsen är sålunda snarast bättre, än man kunnat vänta. Man får nämligen ta hänsyn till, att värdestegringen enligt taxeringarna även torde återspegla resultatet av åtskilliga sådana förbättringsarbeten, som icke resultera i ökat antal lägenheter och lokaler och sålunda ej komma med i byggnadsverksamhetsstatistiken, samt att däri sannolikt även ingå värdestegringar utöver den rena byggnadskostnaden, som kunna inträda i och med att en fastighet bebygges. Med hänsyn till dessa omständigheter vill det synas, som om den totala byggnadskostnaden för hela riket, inkl. landsbygden, under år 1931 skulle ha uppgått till över 400 milj. kr. (exkl. tomtkostnad).

Nämnas må i detta sammanhang, att antalet arbetare inom byggnadsindustrien och densamma närstående hantverksfack torde kunna beräknas till 80 000 à 100 000, vilket ungefär motsvarar en femtedel av arbetarstammen inom den egentliga industrien. Byggnadsarbetarnas totala löneinkomster skulle enligt en inom socialstyrelsen verkställd uppskattning under år 1931 ha uppgått till 270 milj. kr., medan industriarbetarnas lönesumma för samma år beräknas till närmare 1 000 milj. kr. Den förra siffran kan ju synas hög i jämförelse med den nyss återgivna värderingen av byggnadskostnaderna, men detta torde förklaras därav, att i nämnda lönesumma även ingå inkomster av reparationsarbeten o. d.

Emellertid får det ihågkommas, att byggnadsverksamheten under år 1931 torde ha varit onormalt hög. För att erhålla en uppfattning om den totala

[1] I motsats till uppgifterna i de föregående kolumnerna inbegripa dessa siffror även den rena landsbygden.

byggnadskostnadens storlek under mera »normala» år, har kommittén verkställt en summarisk beräkning av densamma för hela perioden 1923—1930, vilken återges i efterföljande tablå. Härvid har man utgått från de medelkostnadssiffror per eldstad och per kvm golvyta för byggnadsverksamheten i samtliga orter tillsammantagna, som erhållits av den föregående kalkylen. I fråga om åren 1923 och 1924, för vilka inga uppgifter beträffande den industriella, administrativa etc. byggnadsverksamheten föreligga, har man vidare antagit, att denna stått i samma relation till bostadsproduktionen som under närmast efterföljande år. Beträffande de uppgifter, som hämtats från taxeringsstatistiken må nämnas, att man för åren före 1930 måst uppskatta värdestegringen för statliga och kommunala fastigheter.

Beräknad total byggnadskostnad åren 1923—31 (milj. kr.).

Å r	Kostnad enligt uppskattning för städer och stadsliknande samhällen				Värdestegring för »annan fastighet» i hela riket
	exkl. tomtvärde		inkl. tomtvärde		
	total kostn.	därav för bostadsprod.	total kostn.	därav för bostadsprod.	totalkostnad
1923	194	148	217	169	216
1924	224	171	251	195	249
1925	238	182	266	207	293
1926	258	191	288	218	295
1927	253	192	283	219	298
1928	267	204	299	233	[1](970)
1929	305	210	339	240	349
1930	385	270	429	309	479
1931	367	274	411	313	484

I dessa siffror framträda snarast ännu bättre överensstämmelse mellan kommitténs beräkningar och taxeringsstatistiken, vilket emellertid av förut angivna skäl kan innebära, att de förstnämnda, åtminstone i fråga om åren 1923—1924, för vilka de till grund liggande uppgifterna äro minst exakta, ge något för höga värden. Om man medräknar landsbygden, vill det emellertid synas, som om den totala byggnadskostnaden (exkl. tomtvärde) under år 1923 skulle ha något understigit 200 milj. kr., sedan legat vid bortåt 300 milj. kr. under åren 1925—1927, för att år 1930 stiga till den förut omnämnda siffran av över 400 milj. kr.

Med ledning av vissa vid Stockholms Högskola utförda och i arbetslöshetskommitténs betänkande återgivna beräkningar rörande nationalinkomst och kapitalbildning under år 1927, kan en viss uppfattning erhållas om husbyggnadsverksamhetens relativa insats i landets ekonomiska liv. Uppskattar man totalvärdet av densamma för nämnda år till 275 milj. kr., befinnes, att detta värde motsvarar omkring 4 % av nationalinkomsten, vilken beräknats till 6 570 milj. kr. (exkl. husligt arbete). Att märka är, att av det belopp, som investeras på detta område, den ojämförligt största delen torde gå till arbetslöner dels på byggnadsplatserna och dels inom av byggnadsverksamheten avhängiga industrier inom landet. Man bör vidare beakta, att härmed intet mått erhålles på den inverkan, som en viss ökning eller minskning i bygg-

[1] År 1928 företogs allmän omtaxering.

nadsverksamheten skulle ha på utvecklingen av näringslivet i allmänhet. Sannolikt äro dessa verkningar åtskilligt — möjligen flera gånger — större, än vad som synes framgå med ledning av nyss anförda relationstal, i det att de indirekta samt de rent psykologiska verkningarna av en hämning eller en stegring i byggnadsverksamheten ävenledes måste tas i betraktande. Ihågkommas bör därjämte, att byggnadsverksamhetens andel i nationalinkomsten säkerligen varit märkbart större under de tre senaste åren än under år 1927. En viss uppfattning om byggnadsverksamhetens betydelse såsom kapitalfaktor ger det förhållandet, att dess för sistnämnda år uppskattade totalvärde synes motsvara omkring en tredjedel av den reala kapitalbildning, vilken tar form av industriell produktion av produktions- och konsumtionskapitalvaror (beräknad till 790 milj. kr.). Härvid är att märka, att en stor del industriellt producerade »kapitalvaror» utgöres av byggnadsmaterial. Även nu nämnda relationstal torde åtminstone under de båda senaste åren ha stigit i förhållande till år 1927.

Det nuvarande läget. I motstående tabell återges de till socialstyrelsen hittills inkomna uppgifterna rörande byggnadsverksamheten under år 1932. I jämförelsesyfte ha även motsvarande upgifter för år 1931 medtagits.

Vad som här mest faller i ögonen är det förhållandet, att någon större synbar nedgång endast framträder i fråga om den på industriella, kommersiella och administrativa ändamål inriktade byggnadsverksamheten, vilken — om man ser på totalsiffrorna för fullbordade byggnadsföretag inom här redovisade orter — minskats med ungefär en tredjedel, medan bostadsproduktionens tillbakagång stannar vid 6 à 7 %. Även byggnadslovsuppgifterna ge ett liknande intryck. Anmärkningsvärt är, att bostadsproduktionen i huvudstaden under 1932 synes ha hållit sig kvar på samma höga nivå som under 1931; man noterar emellertid, att byggnadslovsuppgifterna under båda de senaste åren här legat väsentligt under siffrorna för fullbordade bostäder. Påpekas bör därjämte, att byggnadsverksamheten i stor utsträckning registreras på sådant sätt, att de i statistiken för ett visst år framträdande siffrorna för fullbordade byggnadsföretag delvis avse en produktion, som ägt rum tidigare. Ett säkrare mått på den byggnadsverksamhet, som faktiskt är i gång vid en viss tidpunkt, förefinnes endast i fråga om Stockholm. För denna stad återges nedan enligt fastighetsnämndens statistik antalet eldstäder i vid kvartalsskiftena 1931—1933 under byggnad varande hus:

År	1 jan.	1 april	1 juli	1 okt.
1931	10 335	13 861	15 718	8 136
1932	8 860	11 942	14 368	6 215
1933	5 877			

Samtliga dessa siffror visa nedgång gentemot motsvarande tidpunkt föregående år. Den största minskningen framträdde emellertid vid det senaste årsskiftet.

Även följande uppgifter, vilka återge arbetslöshetens utveckling inom sådana fackförbund, vilka helt eller delvis bestå av byggnadsarbetare eller närstående arbetaregrupper, tyda på en väsentlig minskning i aktiviteten på byggnadsmarknaden:

Byggnadsverksamheten å vissa orter 1931 och 1932.[1]

	Antal bostadsläg.		Därav småläg. (t. o. m. 2 rum o. kök)		Antal eldstäder		Kvm. golyvta i lok. ej avsedda för bostadsändamål	
A. *Beviljade byggnadsföretag.*	1931	1932	1931	1932	1931	1932	1931	1932
Städer m. över 10 000 inv. (25)								
Stockholm	6 314	5 846	5 151	4 586	16 045	15 952	161 522	111 357
Södertälje	21	30	10	14	83	127	2 959	5 383
Uppsala	261	187	218	160	757	531	6 146	4 280
Linköping	323	393	266	305	881	1 054	9 748	6 589
Norrköping	348	301	267	276	1 024	781	15 450	9 055
Jönköping	132	158	99	139	410	421	4 383	2 691
Kalmar	205	154	175	102	572	437	.	.
Västervik	23	15	15	13	75	43	448	1 139
Kristianstad	91	178	56	56	329	747	.	.
Malmö	1 149	706	994	620	2 959	1 738	.	.
Lund	244	183	184	116	689	594	2 909	1 709
Landskrona	210	88	179	88	588	213	.	.
Ystad	42	63	27	47	127	194	1 696	6 689
Halmstad	194	235	100	110	774	871	6 048	7 717
Mölndal	90	105	75	87	258	294	.	.
Trollhättan	22	45	15	38	66	128	2 032	783
Borås	305	225	233	162	825	624	.	.
Karlstad	167	213	144	193	456	544	.	.
Kristinehamn	93	103	67	88	284	307	6 573	4 758
Örebro	242	281	213	235	556	729	.	.
Söderhamn	27	25	20	19	72	80	.	.
Sundsvall	180	99	119	71	589	232	2 808	2 203
Östersund	116	87	79	69	374	261	6 832	3 044
Umeå	54	70	36	51	177	222	2 648	1 889
Luleå	47	27	24	17	159	87	.	.
Tillhopa	**10 900**	**9 817**	**8 766**	**7 662**	**29 129**	**27 211**	**232 202**	**169 236**
B. *Fullbordade byggnadsföretag.*								
Städer m. över 10 000 inv. (25)								
Stockholm	8 306	8 233	7 065	6 954	20 336	20 247	226 908	120 860
Södertälje	38	31	19	18	124	104	3 942	2 849
Uppsala	247	225	183	198	816	619	4 779	4 038
Linköping	140	317	96	256	464	874	9 605	4 886
Norrköping	440	352	373	291	1 158	988	4 355	10 350
Jönköping	273	155	213	115	744	495	6 531	3 690
Kalmar	157	166	123	146	483	453	.	.
Västervik	30	20	17	13	106	66	530	1 023
Kristianstad	122	161	42	67	501	589	.	.
Malmö	1 271	768	1 043	660	3 422	2 003	.	.
Lund	342	178	285	104	871	651	7 034	1 621
Landskrona	211	98	183	94	585	232	.	.
Ystad	90	53	71	24	228	110	2 033	958
Halmstad	179	185	97	101	625	689	645	10 581
Mölndal	100	88	89	78	249	239	.	.
Trollhättan	53	39	29	30	174	110	3 010	673
Borås	162	238	135	161	392	710	.	.
Karlstad	89	140	76	120	260	368	.	.
Kristinehamn	69	114	52	92	223	334	4 861	10 771
Örebro	285	250	237	213	755	647	.	.
Söderhamn	5	6	2	3	17	23	120	308
Sundsvall	157	106	115	68	454	351	1 768	2 352
Östersund	97	99	63	70	325	276	6 186	4 407
Umeå	112	71	86	47	349	241	1 912	2 618
Luleå	42	38	29	15	122	134	.	.
Tillhopa	**13 017**	**12 111**	**10 723**	**9 938**	**33 783**	**31 551**	**284 219**	**181 985**
Mindre städer och orter (148)	**1 360**	**1 242**	**985**	**733**	**4 455**	**4 439**	**30 781**	**33 406**
Samtliga (173) orter	**14 377**	**13 353**	**11 708**	**10 671**	**38 238**	**35 990**	[2] **315 000**	[2] **215 391**

[1] Samtliga uppgifter för år 1932 äro att anse som preliminära. Siffrorna för Stockholm ha erhållits från Stockholms stads statistiska kontor.
[2] Avser 142 orter.

Arbetslöshetsprocenten inom vissa fackorg.	jan.	mars	maj	juli	sept.	nov.
Byggnadsträarbetareförb.						
1931	40·8	40·8	20·4	10·1	14·2	37·4
1932	47·7	47·6	34·8	26·4	32·1	48·2
Elektriska arbetareförb.						
1931	13·2	15·1	12·5	5·6	3·2	9·0
1932	19·6	24·2	21·1	15·3	9·0	17·1
Grov- o. fabriksarb.-förb.						
1931	36·0	29·2	17·1	17·5	19·2	27·5
1932	33·6	32·9	26·1	26·7	29·9	34·3
Murareförbundet						
1931	42·6	29·5	8·4	6·3	19·6	41·1
1932	52·4	47·9	22·9	21·4	38·1	56·4
Målareförbundet						
1931	59·0	40·1	16·8	5·1	1·7	40·3
1932	63·7	50·2	31·5	12·7	9·1	56·4

Den nu inledda nedgången i bostadsproduktionen sammanhänger givetvis med, att flertalet av de faktorer, som åstadkommit det föregående uppsvinget, torde ha förlorat i betydelse. Sålunda har ju den rådande depressionen icke kunnat undgå att, via minskad inflyttning till städerna och sänkning i inkomstnivån, påverka bostadsefterfrågan. Vidare torde depressionen åter ha medfört en ökning av de risker, som äro förbundna med fluktuationer i penningvärdet. Särskilt torde den åtminstone i fråga om hemmamarknadspriserna fortgående deflationsprocessen — vilken eventuellt skulle kunna försvåras just genom en allmänt krisskärpande nedgång i byggnadsverksamheten — kunna verka återhållande på företagsamheten inom denna marknad. I någon mån i motsatt riktning kan däremot det f. n. låga ränteläget tänkas verka.

Läget har vidare förändrats på ett antagligen mera varaktigt sätt därigenom, att den tidigare framträdande bostadsbristen på grund av de föregående årens stora bostadstillskott mer eller mindre fullständigt försvunnit. Man torde av denna anledning, i varje fall i fråga om de större städerna, knappast med säkerhet kunna räkna med en lika stor bostadsproduktion som under de senaste åren, ens sedan den allmänna krisen givit vika.

Emellertid får man ihågkomma, att den av krisen åstadkomna försvagningen i bostadsefterfrågan torde komma att bli av övergående natur. Dessutom kvarstå vissa andra möjligheter till ett uppehållande av bostadsproduktionen även för framtiden, som kunna bli av stor betydelse. Sålunda har man att ta hänsyn till den tendens till ökad bostadsefterfrågan, som en fortsatt förskjutning i befolkningens åldersfördelning torde komma att medföra. Det vill vidare synas, som om på åtskilliga håll skulle förefinnas ett avsevärt *köpkraftigt* otillfredsställt bostadsbehov, vilket med fördel skulle kunna aktualiseras. Såsom redan tidigare antytts, torde sålunda i vissa, särskilt mindre, stadssamhällen, där nyproduktionen av bostäder under senare år varit relativt ringa, existera ett latent betalningskraftigt behov av nyare lägenheter med mera modern utrustning.

Av en inom finansdepartementet av särskilt tillkallade sakkunniga utförd och ungefär samtidigt med denna utredning publicerad undersökning rörande »bostadsfrågan från allmän planläggningssynpunkt med särskild hänsyn till behovet av en förbättrad bostadsstatistik» — och till vilken för närmare detaljer och analys av i det följande anförda förhållanden hänvisas —, synes vidare framgå, att stadsbefolkningens bostadsstandard även av andra anledningar kan ligga under den nivå, som den tillgängliga köpkraften torde böra

motivera. Dessa iakttagelser äro grundade på en specialbearbetning av ett år 1931 insamlat representativt bostadsundersökningsmaterial för Göteborg, vilket berör c:a 1/8 av smålägenhetsbeståndet i nämnda stad eller sammanlagt 6 904 hyreshushåll. Av dessa ansågs ej mindre än 2 498 eller 36·2 % vara trångbodda i den meningen, att antalet personenheter — varvid person över 15 år räknades som 1 och person under 15 år såsom 1/2 enhet — översteg 2 per rum och 1/2 per kök. Att den sammanlagda taxerade familjeinkomsten för dessa hushåll dock i ett stort antal fall kunde vara relativt god, framgår av följande sammandrag av en i nämnda utredning lämnad redovisning.

Antal trångbodda familjer, vilkas, taxerade årsinkomst år 1930 uppgick till nedannämnda belopp (kr.):

Obekant	120	2 000—2 499	149	6 000—6 999	181
under 900	22	2 500—2 999	206	7 000—7 999	132
900— 999	12	3 000—3 999	589	8 000—8 999	61
1 000—1 499	75	4 000—4 999	421	9 000 o. däröver	139
1 500—1 999	94	5 000—5 999	297	Tillhopa	**2 498**

Emellertid ge dessa uppgifter knappast tillräckligt klart besked om den ofta förekommande disproportionen mellan familjeinkomst och bostadsstandard, i det att möjligheten att med en viss inkomst åstadkomma en någorlunda tillräcklig såväl bostads- som allmän levnadsstandard givetvis är beroende av hushållens storlek. Av denna anledning har man i den här relaterade undersökningen räknat med vissa sociala minimiinkomster, vilka fixerats olika för olika familjetyper. För en familj med två vuxna och två minderåriga personer har exempelvis denna minimigräns satts vid 2 300 kr., varav 878 kr. eller drygt 38 % ansetts erforderliga för möjliggörandet av en bostadsstandard, som uteslöte trångboddhet. Utgår man från dessa inkomstminima, vilka dock onekligen äro ganska låga och därtill inbegripa en procentuellt abnormt hög hyresutgift, visar sig, att nära 4/5 av de trångbodda familjerna befunno sig ovanför desamma, och att sålunda endast c:a 1/5 av hithörande hushåll skulle ha varit trångbodda uteslutande av den anledningen, att det knappast fanns någon möjlighet att få inkomsten att räcka till för en mera tillräcklig bostadsstandard. För att nämna några extrema fall — från vilka givetvis inga allmänna slutsatser kunna dragas — förekom sålunda, att en familj med 6 vuxna personer och 2 barn, som åtnjöt en sammanlagd inkomst år 1930 av 9 486 kr., bodde sammanpackad i ett spisrum betingande en årshyra av 226 kr., och att ett hushåll om 5 vuxna personer med närmare 7 000 kr:s inkomst var inhyst i ett bofälligt enkelkök; i en lägenhet om 1 rum och kök sammanbodde 7 vuxna och 1 barn med tillhopa 15 686 kr. i årsinkomst; i en annan bostad av motsvarande storlek bodde 6 vuxna personer med sammanlagt 14 751 kr. i inkomst.

Av samtliga undersökta hushåll befunnos vidare 421 eller 6·1 % vara inhysta i bofälliga lägenheter. Härav hade 258 inkomster överstigande förut nämnda minima och endast 71 inkomster, vilka konstaterats understiga desamma, medan inkomsten i återstående 92 fall var obekant.

Med all sannolikhet är förekomsten av dylika förhållanden icke inskränkt enbart till Göteborg, ehuru man tyvärr på grund av den nuvarande bostadsstatistikens begränsning icke närmare kan veta, i hur hög grad dessa undersökningsresultat äro representativa för de svenska städerna i allmänhet. All erfarenhet synes emellertid tala för, att man här har att göra med en allmän företeelse, som synes vara i starkt behov av en utförligare belysning.

Anledningarna till här berörda förhållanden äro, som i nyssnämnda utredning närmare utföres, givetvis flera. I ett stort antal fall torde de vuxna barnen för egen del ha förbrukat en oproportionerligt stor del av sina inkomster

och endast obetydligt bidragit till de genomsamma familjeutgifterna. Många arbetarfamiljer med relativt höga totalinkomster torde vidare haft den känslan, att dessa inkomster på grund av arbetslöshetsrisken varit så osäkra, att man inte vågat binda sig vid större fasta hyresutgifter. Dessutom torde man ofta rent vanemässigt ha varit inriktad på en undernormalt låg bostadsstandard. Härvidlag är särskilt att märka, att denna tröghet i konsumtionsvanorna torde ha medfört, att höjningen i bostadsstandarden i vissa fall kommit i efterhand i förhållande till den reala inkomststegringen under det senaste decenniet. Redan i denna omständighet torde en icke oväsentlig möjlighet föreligga till ett framtida vidmakthållande av bostadsproduktionen.

Bostadstillgång, bostadsproduktion och hyresnivå inom vissa städer och stadsliknande samhällen.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Orter	Folkmängd 31/12 1931	Folkökning 1/1 1923—31/12 1931	D:o i % av folkmängden 31/12 1931	Beräknat läg.-bestånd 31/12 1931 [1]	Antal 1923—1931 tillk. läg.	D:o i % av läg.-bestånd 1931	Tillk. eldstäder år 1931		Hyra pr eldstad 1928 exkl. värmeers. i läg.		Boende per 100 rum i småläg., år	
							antal	pr 10 000 inv.	utan c. v. kr.	med c. v. kr.	1924	1926
Stockholm	514 333	+ 88 901	17·3	153 084	51 423	33·6	20 336	395	346	578	149	149
Södertälje	14 301	— 456	—	4 091	304	7·4	124	87	192	278	148	146
Sundbyberg	8 694	+ 1 900	21·9	2 758	1 155	41·9	516	594	244	348	154	149
Djursholm	6 278	+ 1 162	18·5	1 236	258	20·9	177	282	271	345	142	·
Lidingö	11 285	+ 1 478	13·1	2 868	513	17·9	123	109	230	289	144	145
Vaxholm	2 911	— 1 230	—	686	26	3·8	3	10	166	(199)	128	·
Norrtälje	4 833	— 135	—	1 395	130	9·3	72	149	·	·	129	·
Hässelby	2 361	+ 382	16·2	649	128	19·7	17	72	162	185	140	·
Saltsjöbaden	3 241	+ 308	9·5	749	94	12·6	65	201	223	328	138	·
Nya Huvudsta	2 950	— 1 179	—	952	81	8·5	—	—	231	346	162	152
Råsunda	4 667	+ 101	2·2	1 379	284	20·6	256	549	288	318	157	·
Bromsten	2 312	+ 137	5·9	600	89	14·8	8	35	192	202	144	·
Uppsala	30 741	+ 1 462	4·8	9 480	1 685	17·8	816	265	234	363	140	137
Enköping	5 938	+ 63	1·1	1 600	95	5·9	12	20	154	230	138	·
Nyköping	11 900	+ 203	1·7	3 496	474	13·6	126	106	190	232	147	144
Katrineholm	7 755	+ 110	1·4	2 058	142	6·9	94	121	182	222	145	146
Eskilstuna	32 754	+ 1 761	5·4	9 118	1 298	14·2	691	211	173	266	158	156
Torshälla	1 826	— 112	—	542	13	2·4	14	77	102	—	130	·
Mariefred	1 377	— 61	—	349	15	4·3	1	7	·	·	113	·
Linköping	30 377	+ 2 713	8·9	7 928	1 327	16·7	464	153	195	314	144	145
Norrköping	61 799	+ 3 446	5·6	18 344	3 062	16·7	1 158	187	205	306	158	156
Söderköping	2 876	+ 239	8·3	794	106	13·4	1	4	137	156	125	·
Motala	5 980	+ 114	1·9	1 723	187	10·9	53	89	141	202	130	128
Vadstena	2 924	— 14	—	840	52	6·2	36	123	·	·	119	·
Mjölby	5 888	— 166	—	1 288	102	7·9	12	20	147	208	140	·
Jönköping	31 290	+ 1 734	5·5	8 344	1 545	18·5	744	238	161	257	154	154
Huskvarna	8 165	+ 161	2·0	2 205	435	19·7	107	131	116	158	166	·
Nässjö	9 231	+ 478	5·2	2 420	498	20·6	253	274	160	197	145	145
Värnamo	4 196	+ 419	10·0	978	237	24·2	124	296	124	(232)	134	·
Vetlanda	3 517	+ 317	9·0	884	135	15·3	129	367	·	·	146	·

[1] I vissa fall torde dessa siffror vara något för låga, varav följer, att de i kol. 7 angivna procenttalen i motsvarande grad bli för höga.

Bostadstillgång, bostadsproduktion och hyresnivå inom vissa städer och stadsliknande samhällen (forts.).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Orter	Folkmängd 31/12 1931	Folkökning 1/1 1923—31/12 1931	D:o i % av folkmängden 31/12 1931	Beräknat läg.-bestånd 31/12 1931	Antal 1923—1931 tillk. läg.	D:o i % av läg.-bestånd 1931	Tillk. eldstäder år 1931		Hyra pr eldstad 1928 exkl. värmeers. i läg.		Boende per 100 rum i småläg., år	
							antal	pr 10 000 inv.	utan c. v. kr.	med c. v. kr.	1924	1926
Eksjö	6 664	+ 397	6·0	1 492	245	16·4	128	192	134	183	141	.
Tranås	6 557	+ 634	9·7	1 712	400	23·4	139	212	138	193	149	.
Växjö	9 752	+ 181	1·9	2 681	341	12·7	145	149	143	208	135	131
Ljungby	3 052	+ 346	11·3	818	133	16·3	26	85	106	(176)	103	.
Kalmar	20 177	+ 2 159	10·7	5 550	1 458	26·3	483	239	175	268	131	128
Oskarshamn	8 598	— 534	—	2 296	100	4·4	50	58	128	173	154	151
Västervik	12 550	+ 727	5·8	3 632	205	5·6	106	85	143	218	150	146
Vimmerby	3 521	+ 471	13·4	759	140	18·4	54	153	.	.	133	.
Borgholm	1 979	+ 58	2·9	384	64	16·7	12	61	116	(134)	96	.
Visby	10 595	+ 823	7·8	2 702	142	5·3	144	136	136	203	126	123
Karlskrona	25 684	— 2 709	—	6 675	466	7·0	307	120	178	260	144	141
Ronneby	5 838	+ 15	0·3	1 008	129	12·8	107	183	100	187	98	.
Karlshamn	7 658	+ 133	1·7	2 135	185	8·7	62	81	120	186	109	.
Sölvesborg	3 939	+ 25	0·6	924	66	7·1	45	114	107	171	124	.
Kristianstad	13 906	+ 790	5·7	3 746	688	18·4	501	360	163	258	123	121
Simrishamn	2 541	+ 160	6·3	647	125	19·3	33	130	.	.	121	.
Ängelholm	5 259	+ 53	1·0	1 421	365	25·7	62	118	149	228	129	.
Hässleholm	3 306	— 47	—	884	105	11·9	31	94	122	204	115	.
Tomelilla	2 812	+ 670	23·8	719	223	31·0	39	139	103	156	112	.
Åby—Klippan	2 754	+ 200	7·3	808	165	20·4	76	276	103	161	98	.
Malmö	129 927	+ 10 968	8·4	35 145	7 673	21·8	3 422	263	206	315	147	142
Lund	25 138	+ 1 568	6·2	8 168	1 600	19·6	871	346	170	256	132	134
Landskrona	18 656	— 1 357	—	5 388	604	11·2	585	314	135	204	145	142
Hälsingborg	56 620	+ 8 230	14·5	15 740	4 302	27·3	1 032	182	182	261	138	135
Eslöv	5 993	— 28	—	1 752	283	16·2	50	83	139	252	119	.
Ystad	11 425	— 413	—	3 210	429	13·4	228	200	119	210	131	133
Trälleborg	13 121	+ 1 366	10·4	3 451	878	25·4	212	162	160	253	143	140
Höganäs	5 518	— 326	—	1 453	73	5·0	18	33	97	205	.	.
Arlöv	3 602	— 12	—	989	183	18·5	20	56	126	185	155	.
Halmstad	24 197	+ 868	3·6	5 328	786	14·8	625	258	154	268	138	135
Laholm	2 695	+ 406	15·1	557	82	14·7	34	126	98	186	89	.
Falkenberg	5 710	+ 533	9·3	1 440	284	19·7	129	226	123	180	134	.
Varberg	8 762	+ 804	9·2	2 201	349	15·9	193	220	149	222	138	.

Bostadstillgång, bostadsproduktion och hyresnivå inom vissa städer och stadsliknande samhällen (forts.).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Orter	Folkmängd 31/12 1931	Folkökning 1/1 1923—31/12 1931	D:o i % av folkmängden 31/12 1931	Beräknat läg.-bestånd 31/12 1931	Antal 1923—1931 tillk. läg.	D:o i % av läg.-bestånd 1931	Tillk. eldstäder år 1931		Hyra pr eldstad 1928 exkl. värmeers. i läg.		Boende per 100 rum i småläg., år	
							antal	pr 10 000 inv.	utan c. v. kr.	med c. v. kr.	1924	1926
Kungsbacka	2 078	+ 612	29·5	497	168	33·8	71	342	.	.	120	.
Göteborg	247 911	+ 18 412	7·4	67 829	16 783	24·7	9 275	374	252	404	168	163
Mölndal	17 300	+ 3 538	20·5	4 185	1 014	24·2	249	144	170	214	174	172
Kungälv	2 459	+ 381	15·5	524	57	10·9	28	114	141	197	146	.
Marstrand	1 650	— 169	—	366	15	4·1	—	—	.	.	130	.
Lysekil	5 921	+ 121	2·0	1 144	147	12·8	93	157	156	205	148	.
Uddevalla	15 266	+ 852	5·6	4 192	743	17·7	551	361	156	224	152	152
Strömstad	3 154	+ 186	5·9	785	83	10·6	66	209	.	.	133	.
Älvsborg	9 026	+ 3 135	34·7	2 188	561	25·6	162	180	202	224	156	.
Vänersborg	9 171	+ 141	1·5	2 718	392	14·4	240	262	135	219	154	151
Trollhättan	15 009	— 1 425	—	3 912	391	10·0	174	116	134	220	160	156
Alingsås	8 822	+ 613	6·9	1 943	389	20·0	241	273	156	224	136	.
Borås	38 976	+ 9 452	24·3	9 754	2 490	25·5	392	101	206	293	154	151
Ulricehamn	4 194	+ 803	19·1	1 056	278	26·3	114	272	159	215	134	.
Åmål	6 740	+ 914	13·6	1 803	359	19·9	109	162	162	214	146	.
Kinna	2 775	.	.	750	142	18·9	29	105	125	191	152	.
Mariestad	6 204	+ 631	10·2	1 535	236	15·4	74	119	136	216	141	.
Lidköping	9 566	+ 1 052	11·0	2 469	444	18·0	302	316	152	211	148	144
Skara	6 728	+ 355	5·3	1 638	158	9·6	12	18	151	230	128	.
Skövde	10 967	+ 914	8·3	2 844	424	14·9	283	258	159	218	136	137
Hjo	2 836	+ 244	8·6	769	56	7·3	48	169	.	.	119	.
Tidaholm	4 834	+ 251	5·2	1 413	237	16·8	100	207	84	137	144	141
Falköping	6 749	+ 499	7·4	1 757	250	14·2	86	127	159	221	143	.
Karlstad	21 158	+ 1 609	7·6	5 767	1 145	19·9	260	123	214	277	156	153
Kristinehamn	12 627	+ 566	4·5	3 411	432	12·7	223	177	180	(234)	148	145
Filipstad	4 573	— 257	—	1 265	24	1·9	28	61	129	187	136	.
Arvika	7 916	+ 752	9·5	2 150	427	19·9	43	54	152	169	148	.
Forshaga	2 311	— 253	—	640	41	6·4	36	156	.	.	162	.
Örebro	37 968	+ 1 942	5·1	11 483	2 904	25·3	755	199	237	356	157	151
Askersund	2 100	— 9	—	517	65	12·6	32	152	.	.	128	.
Nora	2 644	+ 135	5·1	733	72	9·8	13	49	.	.	128	.
Lindesberg	3 228	+ 61	1·9	844	78	9·2	46	143	133	190	129	.
Almby	3 900	.	.	890	191	21·5	18	46	181	192	164	.

Bostadstillgång, bostadsproduktion och hyresnivå inom vissa städer och stadsliknande samhällen (forts.).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Orter	Folkmängd 31/12 1931	Folkökning 1/1 1923—31/12 1931	D:o i % av folkmängden 31/12 1931	Beräknat läg.-bestånd 31/12 1931	Antal 1923—1931 tillk. läg.	D:o i % av läg.-bestånd 1931	Tillk. eldstäder år 1931		Hyra pr eldstad 1928 exkl. värmeers. i läg.		Boende per 100 rum i småläg., år	
							antal	pr 10 000 inv.	utan c. v. kr.	med c. v. kr.	1924	1926
Kumla	3 398	— 22	—	921	136	14·8	39	115	154	213	138	·
Karlskoga	2 656	+ 245	9·2	673	82	12·2	61	230	136	179	135	·
Västerås	30 649	+ 272	0·9	8 425	797	9·5	845	276	210	296	154	153
Sala	8 027	+ 98	1·2	1 590	141	8·9	58	72	150	207	134	·
Köping	6 293	— 247	—	1 488	92	6·2	30	48	135	211	131	·
Arboga	4 763	— 365	—	1 454	47	3·2	8	17	137	235	137	·
Västanfors	1 542	·	·	1 784	20	1·1	18	117	118	(196)	169	·
Falun	13 382	+ 151	1·1	3 684	305	8·3	80	60	189	254	146	144
Säter	2 187	+ 257	11·8	762	112	14·7	27	124	158	(197)	143	·
Hedemora	3 860	+ 512	13·3	1 010	92	9·1	24	62	·	·	123	·
Avesta	5 193	— 200	—	1 493	15	1·0	7	14	108	178	·	·
Ludvika	5 134	+ 290	5·6	1 363	148	10·9	143	279	175	231	155	156
Krylbo	1 901	— 15	—	527	78	14·8	25	132	157	173	140	·
Borlänge	2 525	+ 725	28·7	538	125	23·2	66	261	169	209	132	·
Smedjebacken	2 515	+ 63	2·5	640	76	11·9	13	52	132	(238)	152	·
Gävle	38 992	+ 621	1·6	10 833	966	8·9	354	91	208	290	160	156
Söderhamn	11 659	+ 234	2·0	3 177	153	4·8	17	15	156	230	163	163
Hudiksvall	7 407	— 202	—	1 751	176	10·1	74	100	173	246	168	·
Björkhamre	2 809	— 4	—	583	65	11·1	—	—	146	199	138	·
Härnösand	11 769	+ 224	1·9	3 112	231	7·4	138	117	200	291	151	149
Sundsvall	18 267	+ 1 193	6·5	4 647	738	15·9	454	249	250	328	158	156
Sollefteå	2 829	+ 65	2·3	610	44	7·2	3	11	227	272	139	·
Örnsköldsvik	5 102	+ 672	13·2	1 148	222	19·3	179	351	201	249	163	·
Skönsmon	3 803	+ 727	19·1	1 111	310	27·9	42	110	148	(185)	174	170
Skönsberg	5 419	+ 2 470	45·6	795	94	11·8	73	135	148	179	173	170
Östersund	14 587	+ 486	3·3	3 607	422	11·7	325	223	253	314	155	157
Skellefteå	5 612	+ 2 170	38·7	1 062	545	51·3	460	820	234	280	150	·
Luleå	11 341	+ 592	5·2	2 832	464	16·4	122	108	253	340	172	173
Piteå	3 150	+ 7	0·2	1 584	60	3·8	34	108	180	(244)	150	·
Boden	6 633	— 118	—	1 545	169	10·9	44	66	226	275	158	157
Haparanda	2 509	— 204	—	1 036	26	2·5	9	36	178	(250)	164	·
Malmberget	4 598	— 133	—	1 097	141	12·9	130	283	157	207	187	182
Kiruna	11 230	+ 3 023	26·9	2 862	1 124	39·3	222	198	255	281	197	200

Bilaga K.

P. M.

angående möjligheterna att till förhindrande av arbetslöshetens utbredning vidtaga åtgärder för förbättring av bostadsförhållandena på landet.

Den 6 februari 1931 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för socialdepartementet att tillkalla högst sex utredningsmän för att inom departementet biträda med utredning rörande åtgärder till förbättring av lantarbetarnas bostadsförhållanden och därmed sammanhängande ämnen. De med stöd av det sålunda givna bemyndigandet tillkallade utredningsmännen ha antagit benämningen »Bostadsutredningen för landsbygden».

Till fullföljande av uppdraget har bostadsutredningen i enlighet med lämnade direktiv, efter inhämtande av erforderliga uppgifter m. m., ingående diskuterat spörsmålet huruvida och i vad mån hälsovårdsstadgans nuvarande bostadsbestämmelser böra förtydligas, konkretiseras och kompletteras. Författningsförslag till vissa ändringar i hälsovårdsstadgan samt råd och anvisningar för tillämpningen av stadgans bostadsbestämmelser ha därefter utarbetats. Vidare har bostadsutredningen behandlat frågan om bostadsinspektion på landsbygden. Det fortsatta arbetet med detta spörsmål är beroende på en inom medicinalstyrelsen, i viss utsträckning i samarbete med bostadsutredningen, för närvarande pågående utredning, vilken inom den närmaste tiden beräknas bliva slutförd. Slutligen har bostadsutredningen övervägt möjligheterna att genom statlig kreditgivning skapa ökade betingelser för en förbättring av bostadsbeståndet på landsbygden och i samband härmed inhämtat uttalanden från olika myndigheter och korporationer ävensom införskaffat för frågans bedömande erforderliga uppgifter.

Bostadsutredningen har vid behandlingen av sistnämnda spörsmål tidigare i allmänhet, i överensstämmelse med den tankegång, som kommit till uttryck i vissa riksdagsmotioner, närmast diskuterat inrättandet av en statlig bostadslånefond, avsedd att genom utlämnande av lån på förmånliga villkor möjliggöra en relativt långsamt skeende sanering av bostadsbeståndet, varvid den pådrivande kraften skulle vara det tryck, som skärpt bostadslagstiftning och mera vaken opinion i bostadsfrågan komme att utöva. Emellertid ha särskilda, på sista tiden uppkomna förhållanden föranlett, att bostadsutredningen icke ansett sig kunna underlåta att undersöka möjligheten för en statlig hjälpaktion av annan karaktär. Det ökade behovet av arbetstillfällen, som under senare tid gjort sig gällande på landsbygden genom näringslivets stagnation och arbetslöshetens oroväckande utbredning, ledde tanken på, att

åtgärder kunde vidtagas för åstadkommande av ett omfattande och intensivt upprustningsarbete med avseende på landsbygdens bostäder, koncentrerat på en kortare tidsperiod, helst några få år. En dylik engångsåtgärd skulle då kunna motiveras icke blott av socialhygieniska skäl, närmast önskvärdheten att undanröja hälsovådliga bostäder, utan även av socialekonomiska motiv, bottnande i nödvändigheten att bekämpa den tilltagande arbetslösheten på landet. Ur denna synpunkt skulle alltså bostadsförbättringskampanjen inordna sig som ett led i de riksomfattande strävandena att i en tid av betydande arbetslöshet söka utfylla bristen på arbetstillfällen samt stimulera företagsamheten inom olika områden. Bostadsutredningen verkställde med hänsyn härtill vissa ekonomiska undersökningar.

Sedermera ha nya betydelsefulla moment tillkommit.

Sålunda har i statsverkspropositionen till årets riksdag för nästa budgetår beräknats ett reservationsanslag av 75 miljoner kronor till arbeten till motverkande av arbetslösheten. Enligt vad chefen för socialdepartementet anfört i nämnda statsverksproposition avses 20 miljoner kronor av detta anslag till främjande av bostadsproduktion.

Vidare har Kungl. Maj:t den 2 december 1932 bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla högst tre personer att enligt av nämnde departementschef lämnade närmare anvisningar verkställa skyndsam utredning rörande huruvida och på vilket sätt staten skulle kunna till förhindrande av arbetslöshetens utbredning vidtaga åtgärder till bostadsproduktionens främjande.

Bostadsutredningen har varit i tillfälle att gemensamt överlägga med de jämlikt nyssnämnda bemyndigande tillkallade sakkunniga och ha dessa därvid visserligen uttalat sig för, att en betydande del av det i statsverkspropositionen till främjande av bostadsproduktion avsedda beloppet må tillgodokomma bostäderna å landsbygden, men samtidigt ansett lämpligt, att förslag i sådant avseende utarbetades av bostadsutredningen.

På grund härav har bostadsutredningen funnit sig böra med utgångspunkt från sina tidigare undersökningar skyndsamt verkställa utredning rörande på vad sätt man lämpligen skulle kunna åstadkomma en omfattande bostadsbyggnadsverksamhet på landsbygden, koncentrerad på en kortare tidsperiod.

Innan bostadsutredningen ingår på resultatet av denna utredning, torde något böra belysas behovet av förbättring av bostadsförhållandena på landet ävensom den verkan som ett genomförande på en gång och i större skala av erforderliga förbättringsarbeten skulle ha på arbetslösheten på landsbygden och därmed sammanhängande förhållanden.

Förbättringsbehovets art och omfattning.

Vad då först angår beskaffenheten av det nuvarande bostadsbeståndet på landsbygden, må till en början erinras därom, att dåvarande chefen för socialdepartementet till statsrådsprotokollet den 6 februari 1931 anförde bland annat följande: »Det numera föreliggande materialet lärer sålunda på ett otvetydigt sätt hava bekräftat, att bostadsförhållandena för lantarbetarna och med

dem jämställda kategorier mångenstädes äro sådana, att en snar och genomgripande förbättring är ur skilda synpunkter i hög grad önskvärd.»

Riktigheten av detta uttalande bestyrkes såväl av tidigare på offentligt och enskilt initiativ verkställda statistiska och andra utredningar som även av rön och iakttagelser under de studieresor, vilka av bostadsutredningen företagits i olika delar av landet. Bostadsutredningen påträffade under nämnda resor i åtskilliga fall byggnader inrymmande en eller flera familjebostäder, där på grund av bristfälligheter i olika avseenden kyla, fukt och blåst nästan obehindrat kunde tränga in, där utrymmet för en stor familj kunde bestå av ett enda litet rum och där man saknade varje anordning för tillgodoseende av de mest anspråkslösa bostadshygieniska krav; bostäder alltså, som måste anses vara synnerligen undermåliga.

Den allmänna uppfattningen torde vara, att de största bristfälligheterna föreligga med avseende å lantarbetarnas lönebostäder. Otvivelaktigt äger detta i stor utsträckning sin riktighet, men det finnes dock trakter, där bostadsstandarden genomsnittligt är lika låg, ja kanske lägre för arbetare och dylika med egna bostäder, i all synnerhet när det rör sig om lägenheter av backstugutyp. Påpekas må, att undermåliga bostäder påträffas ej blott på egendomar tillhörande enskilda utan även på kronans domäner. Också för vissa grupper av industriarbetare, fiskare o. d. lämna bostadsvillkoren på sina håll åtskilligt att önska. Bostadsförhållandena ställa sig emellertid väsentligt olika inom olika landsdelar, så att medan i vissa bygder uppenbara bristfälligheter vidlåda en stor del av de mindre bemedlades bostäder, giva dessa å andra håll knappast anledning till mera befogade anmärkningar, åtminstone om man icke påfordrar bostädernas utrustning med moderna bekvämligheter, utan som måttstock använder landsbygdens allmänna standard. På åtskilliga egendomar äro arbetarbostäderna av mycket god beskaffenhet.

Uppenbart är alltså, att ett mycket stort behov föreliggar att förbättra bostäderna å landsbygden, ehuru omfattningen av detta behov icke kan exakt angivas. Härför skulle erfordras vidtagande av synnerligen tidsödande och kostsamma utredningar, vilka bostadsutredningen ej varit i tillfälle verkställa. Med utgångspunkt från nu kända förhållanden bör man emellertid kunna göra vissa approximativa beräkningar.

Förutskickas må härvid, att vid en uppskattning av behovet av förbättrade bostäder, man givetvis har att taga vederbörlig hänsyn till den omständigheten, att på en del trakter ett visst överskott på bostäder förefinnes. Sedan flera årtionden tillbaka har landsbygdens befolkningsnumerär knappast ökats, i det att det på sina håll ganska betydande årliga befolkningsöverskottet utvandrat till städerna eller till främmande länder, varför det genom hushållsnybildning o. d. erforderliga tillskottet av nya lägenheter kunnat hållas inom skäligen trånga gränser. Under inverkan av den på sistone allt mer skärpta depression, som sedan mer än ett årtionde satt sin prägel på jordbruket, ha även lantarbetsgivarna i betydande grad minskat sin fasta arbetsstyrka, varigenom det blivit möjligt att utmönstra de sämsta lönebostäderna. Sedan depressionen även sträckt sig till industrien, omnämnes samma företeelse från ett flertal bruk, sågverk

och andra industriföretag på landsbygden. Förbises bör emellertid ej, att sålunda på sina gamla arbetsställen överflödiga arbetarfamiljer numera ha blott ringa utsikter att vinna sitt uppehälle annorstädes än på landsbygden, varför en genom dylik omflyttning föranledd höjning av bostadsstandarden inom ett område lärer motvägas därigenom, att å ett annat trångboddheten ökas, bristfälliga ödestugor befolkas o. d. Skulle under den ekonomiska krisens tryck även i vårt land invandringen till städerna förbytas i sin motsats och människor strömma tillbaka till landsbygden, kan man till och med förvänta ett ökat nybyggnadsbehov.

Antalet bostäder på landsbygden i Sverige kan på grundval av den officiella befolkningsstatistiken samt tillgänglig bostadsstatistik — närmast 1912 — 14 års allmänna bostadsräkningar samt den av professor Alfred Pettersson och doktor G. Stéenhoff verkställda undersökningen: »Bostadsförhållandena på landsbygden i Sverige» (utg. 1930) — uppskattas till c:a 983,000, varav c:a 601,000 komma på jordbruksbefolkningen. Av dessa bostäder torde emellertid omkring $^1/_3$ utgöras av lägenheter om tre eller flera rum och kök, varför de egentliga småbostäderna om ett eller två rum och kök kunna beräknas uppgå till c:a 650,000, varav c:a 400,000 komma på jordbruksbefolkningen. Av dessa sistnämnda torde 70,000 à 80,000 utgöra av arbetsgivare tillhandahållna familjebostäder för statare o. d. lantarbetare. Tages hänsyn även till de torp och lägenheter, som faktiskt äro lantarbetarbostäder, ökas siffran till c:a 100,000.

I den nyssnämnda undersökningen rörande bostadsförhållandena på landsbygden finnas uppgifter om antalet förfallna samt eljest undermåliga bostäder, grundade på inspektioner av tillhopa 5,691 bostäder i 19 olika socknar eller sockendelar, fördelade över hela landet. Ehuru de undersökta bostäderna ej ens uppgå till en procent av samtliga inom motsvarande grupper, torde man dock med hänsyn till den verkställda undersökningens representativa natur och omsorgsfulla utförande kunna draga vissa slutsatser rörande bostadsbeståndets allmänna kvalitet och behovet av mer eller mindre grundliga reparationer och ombyggnader.

I undersökningen betecknas tillhopa 267 boningshus eller 4.7 procent av samtliga såsom varande i förfallet skick, vilket väl i regel torde få anses innebära, att de antingen borde ersättas med nya eller underkastas en grundlig reparation. Procenttalet förfallna boningshus växlade dock i hög grad inom olika undersökta socknar (lägst 0.4, högst 23.6 procent) och för olika socialgrupper (lägst 1.4 procent för näringsidkare och tjänstemän, högst 14.3 procent för jordbruksarbetare och dagsverkstorpare med inkomst under ett visst »fattigdomsstreck»). För jordbruksbefolkningen i allmänhet kan procenttalet redovisade förfallna bostäder beräknas till 5.4 procent och för lantarbetare o. d. till 10.6 procent.

Säkerligen finnas dock, vid sidan av sådana bostäder, som direkt rubricerats som förfallna, ett betydande antal andra av något bättre beskaffenhet men likväl i behov av reparation. I nämnda undersökning har även skett en sche-

matisk fördelning av bostäderna efter deras beskaffenhet i olika avseenden uti särskilda kvalitetsgrupper. Såsom undermåliga ha därvid betraktats 820 eller 14.5 procent av samtliga undersökta. För jordbruksbefolkningen kan motsvarande procenttal beräknas utgöra 16.1 och för lantarbetare o. d. 34.5. I åtskilliga fall beror emellertid undermåligheten icke på husets beskaffenhet i och för sig utan på att lägenheten är överbefolkad, varför de angivna procenttalen torde vara alltför höga för att ge ett mått på de ur byggnadsteknisk synpunkt förbättringsbehövliga lägenheterna. Måhända kan man få ett approximativt uttryck för dessa sistnämnda genom att beräkna medeltalet av siffrorna för »förfallna» och för »undermåliga» bostäder inom respektive kategorier. Man erhåller då följande procenttal, nämligen 9.6 för samtliga smålägenheter samt 10.8 för sådana tillhörande jordbruksbefolkningen i allmänhet och 22.5 för de egentliga lantarbetarbostäderna.

Av dessa bristfälliga bostäder lära emellertid allenast en mindre del vara av sådan beskaffenhet, att de behöva ersättas med nya. Genom lämpliga reparationer och andra förbättringsarbeten torde nämligen de flesta kunna bringas i tillfredsställande skick. Som förklaring härtill må framhållas, att man, enligt vad tillgängliga uppgifter och förvärvade erfarenheter giva vid handen, under senare år i ganska stor utsträckning eftersatt icke blott förbättringsarbeten å byggnaderna utan även rena underhållsarbeten. Orsaken får i viss mån sökas i depressionen, som starkt minskat lantbrukarnas betalningsförmåga och efter hand även inverkat på landsbygdens bostadsägande industriföretag och på den stora massan av ägare till smärre lägenheter.

Uppskattas antalet bostäder, som böra ersättas med nya, till en procent av det förut beräknade totalantalet bristfälliga bostäder, får man såsom approximativa uttryck för antalet bristfälliga smärre bostäder, möjliga att reparera, procenttalen 8.6 för sådana bostäder i allmänhet, 9.8 för bostäder tillhörande jordbruksbefolkningen och 21.5 för bostäder bebodda av lantarbetare o. d.

Bostadsutredningen vill härefter söka giva en antydan om storleken av kostnaderna för en erforderlig upprustning av de bristfälliga smärre bostäderna på landsbygden.

I ett av bostadsutredningen till hushållningssällskapen, egnahemsnämnderna samt lantarbetsgivar- och lantarbetarorganisationerna med flera utsänt frågeformulär anhölls bland annat om svar på frågan, huru stora de genomsnittliga nybyggnadskostnaderna för bostadslägenheter om ett rum och kök samt två rum och kök vore på landsbygden. Av de på denna fråga lämnade svaren syntes framgå, att byggnadskostnaden för en lägenhet om ett rum och kök utgjorde i medeltal omkring 4,000 kronor och för en lägenhet om två rum och kök i medeltal omkring 5,000 kronor. Påpekas må, att sedan tiden för uppgifternas avgivande byggnadskostnaderna på landsbygden uppgivas ha sjunkit, varför bostadsutredningen anser sig kunna räkna med en genomsnittlig nybyggnadskostnad för smärre lägenheter på landsbygden av 4,000 kronor. Givetvis växlar dock byggnadskostnadernas storlek i betydande grad

vid olika förhållanden. Sålunda blir kostnaden för en lägenhet med samma rumsantal merendels högre i enfamiljshus än i flerfamiljshus, varjämte inverka byggnadsortens belägenhet, husens beskaffenhet m. m.

Beträffande reparationskostnaderna för bristfälliga bostäder av olika slag ha även vissa undersökningar verkställts. Dels ha upplysningar införskaffats rörande kostnaderna för en del redan verkställda ombyggnader och reparationer, dels ha beräkningar utförts av sakkunnig person rörande olika slag av ombyggnads- och reparationsarbeten. De införskaffade upplysningarna giva vid handen, att en bristfällig eller förfallen bostadslägenhet på landsbygden om ett eller två rum och kök kan genom reparation eller ombyggnad sättas i ett tillfredsställande skick för en kostnad av i medeltal 700 kronor.

Vid dessa kostnadsberäkningar har man utgått ifrån nu i allmänhet på landsbygden rådande arbetslöner och materialpriser.

Med ledning av sålunda förefintligt material har bostadsutredningen uppgjort följande kalkyl:

			Beräknat antal bostäder t. o. m. 2 rum och kök	å landsbygden 650,000	för jordbrukbefolkn. 400,000	för lantarbetare o. d. 100,000
a) Beräknat ofrånkomligt nybyggnadsbehov	bostäder	%		1.0	1.0	1.0
		antal		6,500	4,000	1,000
	kostnad, kr.	per bostad		4,000	4,000	4,000
		tillhopa		26,000,000	16,000,000	4,000,000
b) Beräknat antal bostäder eljest i behov av reparation	bostäder	%		8.6	9.8	21.5
		antal		55,900	39,200	21,500
	kostnad, kr.	per bostad		700	700	700
		tillhopa		39,130,000	27,440,000	15,050,000
Beräknad total nybyggnads- och reparationskostnad (a + b), kr.				65,130,000	43,440,000	19,050,000

Enligt denna kalkyl, vilken givetvis icke kan betecknas som annat än en mycket grov överslagsberäkning, skulle det alltså kosta omkring 65 miljoner kronor för att genom nybyggnader samt reparationer och ombyggnader bringa upp den mindre bemedlade landsbefolkningens bostäder på en nivå, som står i överensstämmelse med nutida hygieniska och sociala minimikrav. Inskränker man sig till jordbruksbefolkningen, nedgår summan till omkring 43 miljoner kronor och beaktar man enbart de egentliga lantarbetarna, kommer man till c:a 19 miljoner kronor. Att märka är, att av dessa kostnadssiffror drygt en tredjedel (i fråga om lantarbetarbostäder en femtedel) komma på nybyggnader och resten på reparationer, ehuru sådana skulle vidtagas beträffande ett tio till tjugo gånger så stort antal bostäder som nybyggnader.

Betydelsen av förbättringsarbeten ur arbetslöshetssynpunkt.

Vidkommande härefter den verkan, som genomförande på en gång och i större skala av erforderliga förbättringsarbeten skulle tänkas få på arbetslöshetsförhållandena, får bostadsutredningen anföra följande.

Medan det tidigare ute på landet snarare rådde knapphet på arbetskraft än på arbete och arbetsbrist var tämligen okänt utom i vissa fall under övergångsperioderna mellan sommar- och vintersysslor, gör sig arbetslöshet numera

på allt flera håll gällande till och med under själva arbetssäsongerna i form av brist på såväl fastare anställningar som tillfälliga arbetsförtjänster inom lant- och skogsarbete. Svårigheterna att bereda ungdomen arbete och anställning ha också medfört, att arbetskraften på många brukningsdelar blivit väl stor i förhållande till det normala arbetskraftsbehovet.

Genom igångsättandet av en sådan byggnadsverksamhet, varom här är fråga, skulle beredas välbehövliga nya arbetstillfällen, fördelade på så gott som hela den svenska landsbygden. Verksamheten skulle härigenom verka hämmande på arbetslöshetens vidare utbredning, varjämte åtskilliga av dem, som redan drabbats av arbetslöshet, direkt eller indirekt skulle genom densamma beredas arbete.

Härutöver må framhållas, att i utlandet nybyggnad och reparation av boningshus jämväl på landsbygden flerstädes ansetts och använts såsom ett verksamt medel i kampen mot arbetslösheten. Särskilt har förhållandet varit så i Tyskland, där sedan länge en väsentlig del av de för produktiv arbetslöshetshjälp anvisade medlen använts för byggande av arbetarbostäder på landsbygden, såväl lönebostäder som egna hem. I vårt land ha däremot husbyggnadsarbeten överhuvud blott i mycket ringa mån ingått bland de statliga nödhjälps- eller reservarbeten, som i så stor utsträckning anordnats särskilt efter år 1920. Anledningen härtill torde förnämligast vara att söka i de goda byggnadskonjunkturer, som ända tills på allra sista tiden varit rådande i våra städer och särskilt i Stockholm och vilka berett byggnadsarbetarna sysselsättning i ymnigt mått till löner, väsentligt högre — i Stockholm närmare två gånger högre — än inom industrien och särskilt exportindustrien. Nu berörda förhållanden gälla dock knappast landsbygden, om man bortser från vissa områden omkring de större städerna. Särskilt i jordbruksbygderna har lantbrukets betryck medfört, att icke blott nybyggnader inskränkts till det minsta möjliga, utan även i och för sig nyttiga och nödvändiga reparations- och ombyggnadsarbeten av brist på medel måst ställas på framtiden. I sådana trakter lära byggnadsarbetslönerna icke kunna betecknas som särskilt höga. Med hänsyn till de nu ifrågasatta byggnadsarbetenas art och landsbygdens särskilda förhållanden torde knappast några lönepolitiska konsekvenser av en statsinsats på detta område vara att befara.

Bostadsutredningens ståndpunkt.

I det föregående har bostadsutredningen påpekat, att behov för närvarande föreligger av att åtgärder vidtagas för förbättring av bostadsbeståndet på landsbygden, ävensom sökt antyda storleksgraden av detta behov. Det torde icke här vara nödvändigt att närmare påvisa, av vilken utomordentlig betydelse för folkhälsa och samhällstrevnad goda bostäder äro. Framhållas bör dock att osunda bostäder äro sjukdomshärdar, varest våra stora folksjukdomar — tuberkulosen och de svåra reumatiska åkommorna — liksom även andra sjukdomar härja i större utsträckning än annorstädes. För det allmänna, vars bidrag till sjukvården i våra dagar uppgår till synnerligen betydande belopp, bör det alltså vara en angelägenhet av icke ringa vikt, att samhällsmedlemmarnas bostadsförhållanden äro nöjaktigt ordnade. Som

dessutom för närvarande bristen på arbetstillfällen på landsbygden är stor och dylika, därest en sådan verksamhet som här åsyftas nu igångsattes, skulle på ett i sig ändamålsenligt sätt och med fördelning över så gott som hela landsbygden beredas i mycket avsevärd omfattning, komme alltså verksamheten att tjäna två, var för sig utomordentligt betydelsefulla ändamål.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, är bostadsutredningen av den uppfattningen att, därest till förhindrande av arbetslöshetens utbredning medel anvisas till främjande av bostadsproduktion, dessa medel böra till huvudsaklig del komma landsbygdens bostäder till godo.

Som ytterligare stöd härför vill bostadsutredningen framhålla, att, om man bortser från den närmast vissa kolonisatoriska syften fullföljande egnahemsrörelsen och den inom begränsade områden, huvudsakligen i Norrland bedrivna kolonisationsverksamheten, det kan sägas, att statlig understödsverksamhet och kreditgivning för förbättring av bostadsförhållandena i vårt land hittills egentligen blott ägt rum beträffande städer och stadsliknande samhällen. Med avseende på sådana orter begynte man redan år 1917 med dylik verksamhet, vilken sedan år 1920 utövats genom statens byggnadsbyrå och från år 1930 medelst svenska bostadskreditkassan. Denna stödverksamhet hade de första åren ren subventionskaraktär. I statsbidrag utan återbetalningsskyldighet utbetalades under åren 1917—1921 omkring 17 miljoner kronor, varjämte år 1923 utgick extra statsbidrag med i det närmaste 3 miljoner kronor. Därefter övergick man till billiga lån under kommunal garanti med vissa års ränte- och amorteringsfrihet (ett, respektive sex år) för att efter hand (omkring år 1927) lägga lånerörelsen på en fullt affärsmässig bas (5 procent ränta och 30 års amorteringstid utan »frihetsår»). Under åren 1920—1930 utlämnades sekundärlån å tillhopa närmare 90 miljoner kronor, varigenom åstadkommos omkring 11,000 boningshus, innehållande c:a 30,000 lägenheter med närmare 90,000 rum och kök och med ett sammanlagt byggnadsvärde av närmare 350 miljoner kronor. Från svenska bostadskreditkassan hade till och med utgången av år 1932 till lokala bostadskreditföreningar utlämnats sekundärlån (med 5 procent ränta och 20—38½ års amorteringstid) till ett belopp av över 60 miljoner kronor.

Påpekas må vidare det ur synpunkten av arbetslöshetens bekämpande betydelsefulla förhållandet, att man för samma kostnadsbelopp torde erhålla två till tre gånger så många byggnadsarbetardagsverken på landet som i de större städerna.

Bostadsutredningen vill i detta sammanhang ej heller underlåta att fästa uppmärksamheten på ytterligare en omständighet, som talar för att landsbygdens bostadsproblem nu bör särskilt beaktas. Ehuru bostadsutredningen icke närmare kan ingå därpå, vill utredningen likväl framhålla, att för närvarande mycket talar för, att för lösningen av vårt folks försörjningsproblem de möjligheter, som jordbruket erbjuder, måste tagas i anspråk i större utsträckning än för närvarande och komma att spela en mer betydelsefull roll än man under de senaste årtiondena haft anledning förutsätta. Vissa åtgärder, som statsmakterna på senaste tid gått in för, tyda härpå. Skulle

denna uppfattning vara riktig, är det uppenbart att, för att underlätta utvecklingen i antydd riktning, goda bostäder på landsbygden äro av utomordentlig betydelse. Ävenledes må erinras om, att tillhandahållande av tillfredsställande bostäder är av synnerlig vikt för jordbruket, när det gäller att erhålla och behålla goda arbetskrafter i konkurrens med andra mera betalningskraftiga näringsgrenar.

Bostadsutredningens förslag.

Bostadsutredningen övergår härefter till en redogörelse för den av utredningen verkställda undersökningen på vad sätt en omfattande byggnadsverksamhet i fråga om bostäderna på landsbygden, koncentrerad på en kortare tidsperiod, lämpligen skulle kunna åstadkommas.

Allmänna synpunkter.

Först må då framhållas, att enligt bostadsutredningens uppfattning, vilken vinner stöd av åtskilliga uttalanden av olika myndigheter och korporationer, jordbruksbefolkningens inkomststandard och löneläge på grund av den ekonomiska depression, som varit rådande inom jordbruksnäringen sedan mer än ett årtionde och som under de senaste åren undergått en ytterligare skärpning, ha kommit att gestalta sig på sådant sätt, att denna folkgrupp näppeligen kan tänkas kunna till fullo förränta bostadslån även efter de billiga normer, som kunna motiveras av nuvarande räntesatser för statens upplåning.

Det må i samband härmed påpekas, att allmänna medel till förbättring av landsbygdens bostäder skulle gå till en verksamhet, om vilken det åtminstone kan sägas, att den icke är direkt produktiv. I länder som Tyskland, Frankrike och England ha verkställda undersökningar givit vid handen, att de hyror, som i allmänhet betalas på landsbygden, ligga långt under de belopp, som krävas för att göra nybyggnader räntabla. Samma förhållande råder i vårt land, låt vara att saken i viss mån fördöljes därigenom, att på rena landsbygden egentliga hyreslägenheter blott sparsamt förekomma, enär det övervägande flertalet småbostäder bebos av ägarna själva eller äro fritt upplåtna lönebostäder. Uppskattar man genomsnittliga byggnadskostnaden för en mindre bostadslägenhet till c:a 4,000 kronor och beräknas årskostnaden för ränta och amortering samt underhåll m. m. till 8 procent av byggnadsvärdet, kommer man till en beräknad årshyra av 320 kronor. Det på landsbygden i allmänhet gällande hyresvärdet torde knappast vara hälften så högt, om man utgår från det förhållandet, att i socialstyrelsens lantarbetarstatistik (Lönestatistisk årsbok 1931) värdet av statares fria bostad för år 1931 uppskattats till i medeltal 138 kronor. Nämnas må, att man vid socialstyrelsens dyrortsgruppering 1929 beträffande jordbrukssocknarna utgått från ett hyresvärde av 225 kronor för lägenhet, närmast motsvarande två rum och kök. Differenserna mellan dessa faktiska hyror och det belopp, som ovan angivits såsom erforderligt för att göra dylika bostadsbyggen räntabla, giva en antydan om storleksordningen av de summor, vilka vid finansieringen av en sådan byggnadsverksamhet som den ifrågavarande näppeligen kunna givas produktiv placering.

Man synes också på olika håll redan tidigare ha gjort sig förtrogen med tanken, att spörsmålet om bostadsstandardens höjande på landsbygden bör be-

traktas icke ur rent ekonomiska, utan fastmer ur folkhygieniska och sociala synpunkter eller med andra ord mindre ur räntabilitets- än ur behovssynpunkt. Så synes förhållandet i allmänhet vara i utlandet. I Tyskland, Holland, Frankrike, England m. fl. länder ha, som av bostadsutredningen verkställda undersökningar utvisa, ekonomiska åtgärder av delvis ganska omfattande natur vidtagits i syfte att möjliggöra för den mindre bemedlade landsbygdsbefolkningen att, oaktat omöjligheten för nämnda befolkning att själv erlägga erforderliga räntor och hyror, dock i viss utsträckning erhålla sådana bostadsförbättringar, som påkallas av bostadshygieniska och andra hänsyn.

Även i vårt land har en dylik tankegång icke varit främmande.

I den skrivelse (nr 188), som 1930 års riksdag avlät angående utredning rörande lantarbetarnas bostadsförhållanden, framhölls sålunda, att därest för erhållande av tillfredsställande bostäder skulle erfordras nya byggnader eller större reparationsarbeten, man icke torde kunna undgå att beakta, att frågan om reformer rörande bostäder åt de med lantbruk arbetande, såväl självständiga idkare som arbetare, på det närmaste sammanhängde med jordbruksnäringens allmänna ekonomi. Under rådande för jordbruket tryckta tider syntes det ej kunna ifrågasättas, att lantarbetsgivarna skulle kunna åläggas, att för anskaffande av bostäder åt sina arbetare ikläda sig nya kostnader av sådan omfattning, att dessa komme att kännbart öka jordbruksnäringens ekonomiska svårigheter, utan borde i dylika fall det allmänna träda hjälpande emellan.

Beträffande egnahemslånerörelsen kan påpekas, hurusom i ett nyligen avgivet betänkande (St. off. utr. 1932: 33) sociala jordutredningen beräknat, att statens ränteförlust å ett jordbruksegnahemslån å 4,000 kronor kan under vissa omständigheter uppgå till i det närmaste 1,200 kronor.

Såsom framgår av vad förut anförts, anser också bostadsutredningen det vara nödvändigt, att, när det gäller att genom statliga stödåtgärder verksamt bidraga till förbättrande av bostadsförhållandena för jordbrukets arbetare och mindre bemedlade befolkningsgrupper på landsbygden, verksamheten i viss utsträckning förlänas subventionskaraktär.

Redogörelse för förslaget.

Med denna principiella utgångspunkt har bostadsutredningen utarbetat bifogade författningsförslag och därtill hörande specialmotiv. Beträffande de närmare bestämmelserna och de särskilda synpunkter, som ligga till grund för dessa, hänvisas till bilagan.

Här må dock framhållas följande.

Förslaget innebär, att till förbättrande av bostadsförhållandena på landsbygden nya lånemöjligheter skulle beredas under två olika former. De båda nya slagen av lån ha av bostadsutredningen benämnts *förbättringslån* och *nybyggnadslån*. Dylika lån skulle under vissa förutsättningar och på särskilda villkor kunna tilldelas den, som äger eller är underhållsskyldig för bostadslägenhet, varå reparation eller annat förbättringsarbete är påkallat eller som tarvade bliva ersatt genom nybyggnad.

Å förbättringslån skulle ej erläggas ränta och ej heller i regel fordras ställande av säkerhet för sådant lån. Lånet skulle anses guldet, då byggnadsföretaget inom föreskriven tid vederbörligen utförts.

Å nybyggnadslån skulle ränta erläggas efter 4 procent och för sådant lån skulle godtagbar säkerhet ställas. Lånet skulle återbetalas genom årliga amorteringar under en tid av 20 år.

Förbättringslån skulle få lämnas för reparationer och andra förbättringsarbeten å bostadslägenheter, så ock för uppförande av nya bostadslägenheter i stället för förut befintliga.

Nybyggnadslånen skulle i första hand avse att utgöra komplement till förbättringslånen i sådana fall, då icke enbart genom sistnämnda lån förutsättning skapades för byggnadsföretagets utförande. Dessutom skulle nybyggnadslån kunna beviljas även då förbättringslån icke kunde ifrågakomma. Nybyggnadslån skulle få lämnas för uppförande av nya bostadslägenheter i stället för förut befintliga samt för ombyggnad av eller annat mera omfattande förbättringsarbete å bostadslägenhet. Däremot skulle nybyggnadslån icke få beviljas för smärre reparationer eller förbättringsarbeten.

För att förbättringslån eller nybyggnadslån skulle få beviljas, har angivits följande förutsättningar, nämligen *att* de med byggnadsföretaget avsedda bostadslägenheterna ansåges med säkerhet behövliga för framtiden, *att* byggnadsföretagets genomförande ansåges ur hälsosynpunkt påkallat *samt att* bostadslägenheterna efter byggnadsföretagets genomförande uppfyllde de krav, hälsovårdsstadgan föreskriver.

Förbättringslån och nybyggnadslån skulle vidare icke få åtnjutas med mindre sökanden åtagit sig att enligt fastställd byggnadsplan och inom föreskriven tid, i regel före utgången av år 1934, utföra byggnadsföretaget.

För förbättringslån men ej för nybyggnadslån skulle därjämte fordras, att sökanden prövades vara i behov av ekonomiskt bistånd för att kunna genomföra byggnadsföretaget inom den närmaste tiden. Nybyggnadslån enbart skulle alltså i vissa fall kunna beviljas, där icke förbättringslån kunde komma i fråga.

Beträffande lånebeloppen har föreslagits, att förbättringslån skulle utgå med viss med hänsyn till sökandens förmåga att själv bidraga med penningar, material, transporter och eget arbete i varje särskilt fall bestämd del (i regel understigande 50 procent) av de för byggnadsföretaget uppskattade kostnaderna, dock högst 1,000 kronor per bostadslägenhet. Nybyggnadslån skulle ej få överstiga 70 procent av de beräknade kostnaderna och högst uppgå till 2,000 kronor per bostadslägenhet. Utginge för samma byggnadsföretag såväl nybyggnadslån som förbättringslån, finge lånens sammanlagda belopp ej överstiga 80 procent av kostnaderna.

Bostadsutredningen har funnit det önskvärt, att handhavandet av verksamheten med ifrågavarande lån i möjligaste mån kunde anförtros åt redan bestående organ. Sålunda skulle enligt förslaget för verksamheten anlitas *dels* hälsovårdsnämnderna i de olika kommunerna, *dels* hushållningssällskapens egnahemsnämnder, *dels ock* i viss mån statens egnahemsstyrelse. Med hänsyn till den ifrågasatta verksamhetens nya och särpräglade natur har emellertid bostadsutredningen funnit sig böra föreslå ett nytt tillfälligt organ, nämligen en för hela riket gemensam centralnämnd.

Hälsovårdsnämnderna, som enligt gällande hälsovårdsstadga bära det närmaste ansvaret för de bostadshygieniska förhållandena på landsbygden, skulle bilda den lokala organisationen. Till dessa nämnder ingivas ansökningarna, varpå nämnderna skola företaga erforderliga undersökningar, bland annat i syfte, att de arbetstillfällen, som skapas genom vederbörande byggnadsföretag, skola, i så stor utsträckning som möjligt är för arbetets ändamålsenliga bedrivande, komma de mest behövande till godo. Därefter skola hälsovårdsnämnderna överlämna ärendena jämte egna yttranden till egnahemsnämnderna. Det skulle jämväl åligga hälsovårdsnämnderna att kontrollera vederbörande byggnadsföretag.

Enligt bostadsutredningens uppfattning torde hälsovårdsnämnderna, vilka i c:a $^{9}/_{10}$ av samtliga landskommuner utgöras av kommunalnämnderna, i många fall inom sig äga den sakkunskap, som erfordras för ifrågavarande verksamhet. Därest i något avseende erforderlig sakkunskap saknas, åligger det enligt författningsförslaget nämnderna att anlita biträde av sakkunniga personer, närmast då i byggnadsfrågor samt i ekonomiska angelägenheter.

Visserligen bygger författningsförslaget på enskilt initiativ. Enbart härigenom torde emellertid knappast kunna förväntas, att lånemöjligheterna skola till fullo utnyttjas och lånen därvid i första hand tillgodokomma det mest trängande förbättringsbehovet. Hälsovårdsnämnderna torde därför böra anmodas att verkställa undersökningar av behovet av förbättringsarbeten samt att, då sådant behov uppdagas vid undersökningarna eller eljest är bekant, påverka vederbörande att omedelbart avhjälpa bristerna under påpekande av den hjälp härtill, som staten på här föreslaget sätt skulle erbjuda. Framkomma vid undersökningarna sådana brister, att ingripande jämlikt hälsovårdsstadgan skall äga rum, åligger det givetvis hälsovårdsnämnderna att meddela föreläggande angående bristernas avhjälpande och böra nämnderna jämväl i sådana fall framhålla de särskilda möjligheterna till statshjälp. En ytterligare vinst av förevarande verksamhet skulle utgöra, att man kan förvänta en nödig aktivisering även i framtiden av nämndernas verksamhet på detta område. Dessutom torde de erfarenheter, som nämnderna komma att göra vid undersökningarna och under handhavandet av ifrågavarande låneärenden, att bliva till stort gagn för deras fortsatta verksamhet i allmänhet. Dessa indirekta vinster synas böra tillmätas mycket stor betydelse, då för att landsbygdens bostadsproblem skall kunna lösas, det torde vara ofrånkomligt att bringa hälsovårdsnämnderna i ökad verksamhet på detta område. Det är ett av bostadsutredningens mest angelägna syftemål att söka åstadkomma detta.

Bland förste provinsialläkarnas och provinsialläkarnas allmänna åligganden torde ingå att bistå hälsovårdsnämnderna med råd och upplysningar samt verka för erforderlig förbättring av bostadsförhållandena. Beträffande den här ifrågasatta verksamheten lärer det därför ankomma på nämnda tjänsteläkare att lämna hälsovårdsnämnderna upplysningar angående sina iakttagelser och erfarenheter i avseende å förekomsten av bristfälliga bostäder inom sina respektive tjänstgöringsområden samt att, när anledning därtill yppas, själva söka påverka vederbörande att snarast med utnyttjande av de möjligheter, som detta

förslag erbjuder, avhjälpa förefintliga brister å bostäder. Man torde kunna hysa förhoppning om, att tjänsteläkarna skola medverka med stort intresse, vilket utan tvivel skulle vara till synnerligt gagn för verksamheten.

Egnahemsnämnderna skulle handha den krävande uppgiften att under noggrant beaktande av de två huvudändamålen med lånerörelsen, nämligen förbättrande av bostadsförhållandena och beredande av arbetstillfällen, besluta angående låns beviljande, utbetala lånen, förvalta för lånen lämnade säkerheter, mottaga och till statskontoret översända räntor och amorteringar samt övervaka att låntagarna fullgöra sina skyldigheter m. m. I avseende å sin ifrågavarande verksamhet skulle egnahemsnämnderna stå under uppsikt och kontroll av statens egnahemsstyrelse.

Av naturliga skäl ha egnahemsnämnderna i första hand kommit i åtanke för den verksamhet, varom här är fråga. Dessa nämnder ha beträffande spörsmål, likartade med dem det nu gäller, förvärvat stor erfarenhet. Det torde också kunna förväntas, att hinder ej skall möta att, om statsmakterna så önska, emot skälig ersättning av statsmedel anlita egnahemsnämnderna för lånerörelsen. Bostadsutredningen förutsätter, att egnahemsnämnderna förfoga över erforderlig byggnadsteknisk sakkunskap. Som en garanti för ett ur bostadshygienisk synpunkt riktigt handhavande av låneverksamheten från egnahemsnämndernas sida har i författningsförslaget stadgats, att nämnderna böra samråda med förste provinsialläkarna eller andra på bostadshygienens område sakkunniga personer. Understundom torde fall förekomma, då dylikt samråd uppenbarligen icke är erforderligt, men man kan säkert utgå från, att det i regel skall komma att äga rum.

Centralnämnden medverkar enligt författningsförslaget vid fastställande av de belopp, inom vilka förbättringslån och nybyggnadslån skulle få beviljas av varje egnahemsnämnd. Därjämte skulle centralnämnden äga avgöra klagomål över egnahemsnämndernas beslut i låneärenden. Bostadsutredningen har emellertid därjämte avsett centralnämnden såsom det organ, vilket skulle leda verksamheten i dess första skede. I sådant avseende skulle det åligga centralnämnden att utfärda råd och anvisningar samt överhuvud på lämpligt sätt övervaka verksamheten.

För centralnämnden torde Kungl. Maj:t fastställa särskild instruktion. Uteslutet synes icke vara, att det kan befinnas lämpligt att använda gemensamt centralorgan för här ifrågavarande lånerörelse och för den bostadslåneverksamhet, som planeras för städernas vidkommande.

Kostnaderna för organisationen föreslås skola bestridas av statsmedel, dock skulle kostnaderna för hälsovårdsnämnds verksamhet bestridas av vederbörande kommun.

Beträffande det belopp, som av staten skulle kunna ställas till förfogande för ifrågavarande ändamål, har bostadsutredningen redan förut som sin åsikt uttalat, att, därest till förhindrande av arbetslöshetens utbredning medel anvisas till främjande av bostadsproduktion, dessa medel böra till huvudsaklig del komma landsbygdens bostäder till godo. Här må tilläggas, att om ett belopp motsvarande större delen av de 20 miljoner kronor, som i statsverkspro-

positionen avsetts för främjande av bostadsproduktion, disponeras på det sätt bostadsutredningen här föreslagit, kan man påräkna att arbeten bleve utförda motsvarande flerdubbelt högre belopp. Alltså skulle i sådant fall en mycket avsevärd del av de förefintliga bristerna å landsbygdens bostäder genom ifrågavarande verksamhet kunna avhjälpas. Härutöver skulle ett förverkligande av bostadsutredningens nu framlagda förslag, i enlighet med vad tidigare anförts, icke blott verka stimulerande inom landsbygdens arbets- och näringsliv utan även kunna förväntas bland myndigheter och enskilda väcka till liv det handlingskraftiga intresse, som utgör en huvudförutsättning för verksamma åtgärder till förbättring av bostadsförhållandena för lantarbetarna och med dem jämställda samhällsgrupper.

Stockholm den 8 februari 1933.

IVAR ÖSTERSTRÖM

ABEL ANDERSSON HARALD ANDERSSON BERTIL NYSTRÖM

MARTIN SKOGLUND NILS WRANNE

Erik Swartling.

Förslag till kungörelse angående lån till främjande av byggnadsverksamhet på landet.

Härigenom förordnas som följer:

Inledande bestämmelser.

1 §.

För byggnadsföretag på landet, med undantag av sådant samhälle som i 34 § hälsovårdsstadgan sägs, må enligt bestämmelserna i denna kungörelse, i den mån tillgängligt anslag det medgiver, av statsmedel beviljas *förbättringslån* och *nybyggnadslån*.

Om förbättringslån.

2 §.

Förbättringslån må lämnas för reparationer och andra förbättringsarbeten å bostadslägenheter, så ock för uppförande av nya bostadslägenheter i stället för förut befintliga.

3 §.

Förbättringslån må tilldelas den, som äger eller är underhållsskyldig för bostadslägenhet, varå reparation eller annat förbättringsarbete skall utföras eller som skall ersättas genom nybyggnad.

4 §.

Förbättringslån må beviljas allenast under följande förutsättningar, nämligen

a) att de med byggnadsföretaget avsedda bostadslägenheterna anses med säkerhet vara behövliga för framtiden;

b) att byggnadsföretagets genomförande anses ur hälsosynpunkt påkallat;

c) att bostadslägenheterna efter byggnadsföretagets genomförande uppfylla de krav, hälsovårdsstadgan föreskriver; samt

d) att sökanden prövas vara i behov av ekonomiskt bistånd för byggnadsföretagets genomförande inom i 18 § avsedd tid; skolande, där sökanden är berättigad att för byggnadsföretaget av annan undfå ersättning, skälig hänsyn härtill tagas.

Ej må förbättringslån beviljas för byggnadsföretag, för vilket av allmänna medel beviljats bidrag eller annat lån än nybyggnadslån enligt denna kungörelse.

5 §.

Förbättringslån utgår med ett belopp, motsvarande viss del av de för byggnadsföretaget uppskattade kostnaderna. Denna del skall i varje särskilt fall bestämmas med hänsyn till sökandens förmåga att själv bidraga med pen-

ningar, material, transporter och eget arbete samt bör i regel understiga femtio procent av nämnda kostnader. Ej må i något fall förbättringslån överstiga ettusen kronor för bostadslägenhet.

I den mån ej annat följer av stadgandet i 25 § skall å förbättringslån ej erläggas ränta.

6 §.

Förbättringslån anses guldet, då byggnadsföretaget inom föreskriven tid vederbörligen utförts.

Om nybyggnadslån.

7 §.

Nybyggnadslån må lämnas för uppförande av nya bostadslägenheter i stället för förut befintliga, så ock för ombyggnad av eller annat mera omfattande förbättringsarbete å bostadslägenhet.

8 §.

Nybyggnadslån må tilldelas sådan person, som i 3 § sägs, under de i 4 § a), b) och c) angivna förutsättningarna.

Ej må nybyggnadslån beviljas för byggnadsföretag, för vilket av allmänna medel beviljats bidrag eller annat lån än förbättringslån enligt denna kungörelse.

9 §.

Nybyggnadslån må ej överstiga sjuttio procent av de för byggnadsföretaget uppskattade kostnaderna och må högst uppgå till tvåtusen kronor för bostadslägenhet. Utgår för samma byggnadsföretag såväl nybyggnadslån som förbättringslån, må lånens sammanlagda belopp ej överstiga åttio procent av nämnda kostnader.

Å nybyggnadslån skall erläggas ränta efter fyra procent om året. Angående skyldighet att i vissa fall erlägga högre ränta än nu sagts stadgas i 25 §.

10 §.

För nybyggnadslån skall ställas godtagbar säkerhet.

11 §.

Nybyggnadslån skall återbetalas genom årliga amorteringar under en tid av tjugo år med början året näst efter det, då byggnadsföretaget fullbordades, låntagaren dock obetaget att, där han så önskar, tidigare helt eller delvis återbetala lånet.

Angående skyldighet i vissa fall att omedelbart återbetala utbekommet lånebelopp stadgas i 25 §.

Om förfarandet i låneärenden m. m.

12 §.

Lån enligt denna kungörelse beviljas, i den mån av Kungl. Maj:t för ändamålet fastställda belopp därtill förslå, av hushållningssällskapens egnahemsnämnder, var för sitt verksamhetsområde. Vid lånens beviljande skall egnahemsnämnd taga hänsyn till ej mindre varje byggnadsföretags angelägenhetsgrad ur hälsosynpunkt än även behovet av arbetstillfällen å olika orter. Egna-

hemsnämnd bör vid behandling av låneärenden enligt denna kungörelse samråda med förste provinsialläkaren i länet eller annan på bostadshygienens område sakkunnig person.

Vid ifrågavarande lånerörelse skola dessutom, på sätt nedan stadgas, medverka dels en av Kungl. Maj:t utsedd för hela riket gemensam centralnämnd, dels ock hälsovårdsnämnderna i de särskilda kommunerna.

13 §.

Vill någon erhålla lån enligt denna kungörelse, skall han senast den 15 september 1933 därom till hälsovårdsnämnden i kommunen ingiva skriftlig ansökning, åtföljd av plan och kostnadsberäkning, vardera i två exemplar, för det tilltänkta byggnadsföretaget. Vid ansökningen skall vidare fogas, då fråga är om förbättringslån, uppgift angående sökandens förmåga att själv bidraga med penningar, material, transporter och eget arbete samt, i fråga om nybyggnadslån, uppgift angående den säkerhet, som kan lämnas för lånet.

14 §.

Sedan ansökning inkommit, skall hälsovårdsnämnden efter erforderlig utredning snarast möjligt och senast den 1 november 1933 jämte eget yttrande till vederbörande egnahemsnämnd insända densamma med därtill hörande handlingar. Hälsovårdsnämndens yttrande skall innehålla redogörelse för, i vad mån de stadgade förutsättningarna för bifall till ansökningen föreligga, ävensom uttalande, huruvida nämnden anser, att lån bör beviljas, samt i så fall till vilket belopp och på vilka villkor. Beträffande nybyggnadslån skall hälsovårdsnämnden särskilt angiva, om nämnden anser för lånet erbjuden säkerhet böra godtagas.

Där i anledning av ansökningen särskild undersökning företages, så ock vid prövningen av plan och kostnadsberäkning för det tilltänkta byggnadsföretaget samt, beträffande förbättringslån, av sökandens behov av ekonomiskt bistånd till byggnadsföretagets genomförande inom i 18 § avsedd tid, skall hälsovårdsnämnden i erforderlig mån anlita biträde av sakkunniga personer.

15 §.

Egnahemsnämnd skall senast den 1 december 1933, sedan samtliga till nämnden inkomna ansökningar förberedande granskats och därvid erforderlig ytterligare utredning verkställts, till centralnämnden insända till Kungl. Maj:t ställd framställning angående fastställande av de belopp, inom vilka förbättringslån och nybyggnadslån må av egnahemsnämnden beviljas.

16 §.

Centralnämnden har att så snart ske kan med eget utlåtande överlämna framställning, som i 15 § sägs, till Kungl. Maj:t.

17 §.

Belopp, som av Kungl. Maj:t fastställts för beviljande av förbättringslån och nybyggnadslån, må av egnahemsnämnden före den 1 november 1934 på en gång eller i skilda delar lyftas hos statskontoret mot avlämnande av en av egnahemsnämnden utställd, av statskontoret godkänd förbindelse att använda beloppen enligt för ifrågavarande lånerörelse gällande föreskrifter samt att till statskontoret eller order återbetala beloppen eller delar därav under de förutsättningar och i den ordning, som stadgas i 26 och 28 §§.

18 §.

Då lån beviljas, skall tillika plan för byggnadsföretaget fastställas samt föreskrift meddelas, bland annat, rörande den tid, då arbetet skall vara fullbordat, samt angående tid och ordning för lånets utbetalande. Tiden för byggnadsföretagets fullbordande må ej, där icke särskilda förhållanden till annat föranleda, bestämmas senare än till utgången av år 1934.

Egnahemsnämnds beslut rörande låneansökning skall ofördröjligen tillställas sökanden; och skall, där ej lån beviljats till äskat belopp, sökanden underrättas angående vad han har att iakttaga, om han enligt 19 § vill draga frågan under centralnämndens prövning.

19 §.

Den, som ej av egnahemsnämnden beviljats lån till av honom äskat belopp och finner sig missgynnad i förhållande till annan lånesökande, äger draga frågan, i vad mån lån bör beviljas honom, under centralnämndens prövning genom inlaga, vilken, ställd till centralnämnden, skall insändas till egnahemsnämnden och dit inkomma sist å femtonde dagen från det beslutet meddelades; åliggande det egnahemsnämnden att skyndsamt, jämte eget yttrande, översända inlagan samt handlingarna i ärendet till centralnämnden.

Har låneansökning sålunda kommit under centralnämndens prövning, må centralnämnden, där det med hänsyn till omständigheterna finnes påkallat, vidtaga ändring i egnahemsnämndens beslut, dock att lån ej må av centralnämnden beviljas i vidare mån än för egnahemsnämnden av Kungl. Maj:t fastställda belopp eller medel, som Kungl. Maj:t eljest ställt till förfogande, därtill förslå. Centralnämndens beslut i ärendet skall utan dröjsmål tillställas sökanden och, samtidigt med återställandet av handlingarna i ärendet, i avskrift egnahemsnämnden.

20 §.

När lån beviljats, skall låntagaren utfärda skuldförbindelse, däri angivas hans åtagande att enligt den fastställda byggnadsplanen och inom föreskriven tid utföra byggnadsföretaget jämte övriga lånevillkor.

Uppgift om skuldförbindelsen skall tillika med fastställd byggnadsplan och kostnadsberäkning av egnahemsnämnden tillställas vederbörande hälsovårdsnämnd.

21 §.

Beviljat lån utbetalas av egnahemsnämnden i den mån arbete vederbörligen utförts; dock må nämnden, där så prövas lämpligt, utbetala hela lånet eller del därav i förskott, skolande beträffande förbättringslån i så fall för förskottet ställas säkerhet, som egnahemsnämnden prövar vara tillfyllest.

22 §.

Finner egnahemsnämnd, sedan lån beviljats, synnerliga skäl tala därför, äger nämnden medgiva ändring i den fastställda byggnadsplanen och utsträckt tid för byggnadsföretagets fullbordande.

23 §.

Förfallen ränta och amortering skall för varje kalenderår före årets utgång inbetalas till egnahemsnämnden, som har att övervaka att låntagare fullgör sina skyldigheter härutinnan.

Egnahemsnämnden förvaltar inteckningar och andra säkerheter, som lämnats för beviljade lån, och äger vidtaga åtgärder för deras bibehållande vid gällande kraft.

24 §.

Hälsovårdsnämnden åligger att noggrant övervaka de byggnadsföretag inom kommunen, för vilka lån beviljats enligt denna kungörelse.

Egnahemsnämnd äger ock låta verkställa inspektion å byggnadsföretag, som här avses. För sådant ändamål kan egnahemsnämnd även anmoda vederbörande hälsovårdsnämnd att verkställa sådan inspektion samt att därefter till egnahemsnämnden insända rapport rörande arbetenas fortskridande.

25 §.

Egnahemsnämnden äger uppsäga lån till omedelbar betalning, där det befinnes, att låntagaren åsidosätter sina åtaganden i fråga om lånet. Sker uppsägning av lånet enligt vad nu sagts, skall å lånet gäldas ränta efter fem procent om året från och med uppsägningsdagen.

Finner egnahemsnämnden byggnadsföretaget vara inom föreskriven tid vederbörligen utfört, skall nämnden häröver utfärda skriftligt intyg, som tillställes låntagaren.

Fråga om avskrivning av fordran på grund av utlämnat lån skall underställas Kungl. Maj:t.

26 §.

Vad av belopp, som egnahemsnämnd för här ifrågavarande verksamhet lyftat i statskontoret, icke vid utgången av år 1934 blivit utlämnat eller eljest disponerat till lån enligt denna kungörelse, skall återbetalas till statskontoret före utgången av mars månad 1935, där ej Kungl. Maj:t på ansökan av egnahemsnämnden annorlunda förordnar.

Belopp, som inbetalas å utlämnade lån, skola före mars månads utgång året efter det, då inbetalningen skedde, av egnahemsnämnden inbetalas till statskontoret.

27 §.

Egnahemsnämnd skall i avseende å sin här berörda verksamhet stå under uppsikt och kontroll av statens egnahemsstyrelse; och åligger det egnahemsnämnd att över verksamheten föra särskilda räkenskaper.

28 §.

Finnes egnahemsnämnd hava i strid mot gällande föreskrifter disponerat för ifrågavarande verksamhet lyftat belopp, är nämnden skyldig att omedelbart till statskontoret inbetala motsvarande belopp, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.

29 §.

För centralnämndens och egnahemsnämndernas verksamhet enligt denna kungörelse skall ersättning utgå av statsmedel enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t.

Kostnaderna för hälsovårdsnämnds verksamhet enligt denna kungörelse skola bestridas av vederbörande kommun.

30 §.

Möter i något fall hinder mot anlitande av egnahemsnämnd för verksamhet enligt denna kungörelse, meddelas i anledning härav erforderliga föreskrifter av Kungl. Maj:t.

Kungl. Maj:t meddelar jämväl övriga närmare föreskrifter, som erfordras för denna kungörelses tillämpning.

Specialmotivering till förslag till kungörelse angående lån till främjande av byggnadsverksamhet på landet.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Syftemålet med den ifrågasatta låneverksamheten är, att till förbättrande av bostadsförhållandena och beredande av arbetstillfällen få till stånd ett — på en kortare tid koncentrerat — omfattande och intensivt upprustningsarbete, främst avseende bostäderna å den egentliga landsbygden. Från verksamheten ha därför undantagits vissa samhällen av stadsliknande typ, nämligen sådana köpingar och municipalsamhällen där hälsovårdsstadgans föreskrifter för stad äro gällande. Likväl kommer enligt förslaget verksamheten att omfatta åtskilliga områden, varest på grund av ganska långt framskriden samhällsbildning eller av annan anledning de särdrag, som utmärka den egentliga landsbygden, i stort sett saknas. Såsom exempel kunna nämnas vissa stationssamhällen och en del orter, särpräglade av industriella anläggningar. Att undantaga även sådana platser har icke ansetts lämpligt, bland annat med hänsyn till de uppgifter i avseende å verksamheten, som pålagts landskommunernas hälsovårdsnämnder. Ehuru alltså lån, som här avses, skulle kunna utgå även för byggnadsföretag å vissa orter på landet, som icke äro att hänföra till den egentliga landsbygden, är det dock uppenbart, att lånen till största delen böra komma dennas befolkning till godo, närmast då jordbruksbefolkningen och enkannerligen lantarbetarna samt med dem jämställda befolkningsgrupper.

Om förbättringslån.

2 §.

Förbättringslånen skola i främsta rummen utgå för reparationer, ombyggnader och andra förbättringsarbeten. Dessutom kunna förbättringslån beviljas till nybyggnadsföretag. Som med låneverksamheten avses att skapa möjlighet till förbättring av det nuvarande bostadsbeståndet å landsbygden, kan förbättringslån för nybyggnadsarbeten dock lämnas blott då fråga är att ersätta befintlig bostadslägenhet med ny. Hinder möter icke att vid nybyggnad öka det tidigare rumsantalet, således att ersätta exempelvis ett enkelrum med en lägenhet på ett eller två rum och kök. Givetvis kunna förbättringslån också utgå för sådana arbeten inom en byggnad, som avse utvidgning av däri befintliga bostadslägenheter på bekostnad av antalet. Skulle man önska att genom nybyggnad ersätta de lägenheter, som på grund av utvidgningen av de övriga försvunnit, kan även för sådant nybyggnadsföretag erhållas förbättringslån.

Påpekas må, att hinder icke möter mot att bevilja förbättringslån till kostnaderna för ersättande av befintliga bostadslägenheter med nya i byggnad, som blott till en del utgör bostadshus och till återstående del ekonomibyggnad.

Förbättringslån utgår dock i varje fall blott till kostnaderna i den mån de belöpa sig på bostadslägenheterna.

3 §.

För att hindra obehörigt utnyttjande av förbättringslånen har det ansetts nödvändigt att rätten att erhålla dylika lån endast må tillkomma ägare eller annan underhållskyldig.

4 §.

På sina håll finnes för närvarande ett visst överskott av bostäder på landsbygden. Det är därför av vikt att före låns beviljande prövas, att de med byggnadsföretaget avsedda bostadslägenheterna äro behövliga för framtiden. Förbättringslån böra icke beviljas till upprustning av sådana rum i större bostadslägenheter, som icke kunna anses behövliga. Vid nybyggnader, för vilka förbättringslån utgå, bör tillses, att bostadslägenheterna göras enkla och ändamålsenliga. Framhållas må, att med förbättringslånen främst åsyftas att möjliggöra iordningställandet av smärre lägenheter. Genom kravet på bostadslägenheternas behövlighet för framtiden samt maximeringen i 5 § av lånebeloppet till 1,000 kronor per lägenhet, torde tillräckliga garantier hava skapats för att låneverksamheten huvudsakligen kommer att avse dylika lägenheter. Å andra sidan är det emellertid tänkbart, att någon gång skäl föreligger för beviljande av förbättringslån till arbeten å en större lägenhet.

För att förbättringslån skall få åtnjutas fordras vidare, att byggnadsföretagets genomförande anses ur hälsosynpunkt påkallat. Detta villkor uppfylles icke blott, då byggnadsföretaget är ur hälsosynpunkt nödvändigt, i vilket fall hälsovårdsnämnd ju är *skyldig* ingripa, utan så snart det ur hälsosynpunkt är angeläget, att företaget kommer till utförande. Exempel på ur hälsosynpunkt angelägna, i vissa fall nödvändiga arbeten utgöra: isolering mot köld och fukt, inläggande av trägolv med trossfyllning, höjning av särskilt låga rumstak (där sådan höjning sker, bör takhöjden bliva minst 2.40 eller, i särskilda fall såsom i vindsrum m. m., minst 2.10 meter), inredande av utrymmen för förvaring av kläder och matvaror (garderob och skafferi) samt andra nödvändiga bekvämligheter, upptagande av särskilda ingångar till lägenheter inom samma byggnad, anordnade av förstuga eller vindfång, erforderliga om- och tillbyggnader m. m.

Staten bör icke bidraga till kostnaderna för arbeten å en lägenhet, därest denna även efter arbetenas utförande kommer att vara behäftad med sådana brister att den ej överensstämmer med de minimikrav i fråga om bostäder, som hälsovårdsstadgan angiver. Om därför exempelvis taket i en lägenhet, vars golv är av icke godtagbar beskaffenhet, föreslås skola höjas, får förbättringslån ej beviljas med mindre också byggnadsföretaget avser avhjälpande av golvets brister.

Före beviljandet av förbättringslån skall sökandens behov av bidrag till byggnadsföretaget prövas. Med hänsyn till att ifrågavarande lån även skola utgöra ett led i kampen mot den nu rådande arbetslösheten, skall denna behovsprövning avse, huruvida sökanden för att byggnadsföretaget *nu* skall komma till utförande bör ekonomiskt bistås. Naturligtvis skall emellertid härvid hänsyn tagas till olika omständigheter, så att icke förbättringslån får tillgodonjutas i fall, där visserligen måhända behov av bistånd förefinnes för att byggnadsföretaget omedelbart skall komma till utförande, men där det likväl är uppenbart att lån icke bör beviljas. Tänkas kan ju till och med, att byggnadsföretaget uppenbarligen för sökanden utgör ett spekulationsobjekt. Det ligger i sakens natur, att sådana särskilda förhållanden skola beaktas av de organ, som skola handha låneverksamheten. En dylik omständighet har

ansetts vara av sådan betydelse, att den angivits i författningstexten, nämligen att sökanden är berättigad att för byggnadsföretaget av annan undfå ersättning. Exempel härpå erbjuda uppgörelser mellan jordägare och arrendatorer angående byggnadsskyldighet. I de fall, då arrendator ansöker om förbättringslån, bör en noggrann prövning ske att han icke blir på ett oskäligt sätt gynnad framför andra.

Förbättringslån må slutligen icke beviljas för byggnadsföretag, för vilket av allmänna medel tilldelats bidrag eller annat lån än nybyggnadslån enligt denna kungörelse. Risk föreligger eljest för att lånen skulle på ett obehörigt sätt utnyttjas samt att vissa kategorier låntagare därigenom skulle från det allmännas sida bliva mer gynnade än andra. Påpekas må, att från förevarande låneverksamhet icke ovillkorligen undantagas egnahemslåntagare, men har sådan för byggnadsföretaget erhållit premielån enligt de för egnahemslåntagare utfärdade särskilda bestämmelserna, är han icke berättigad att för samma företag erhålla jämväl förbättringslån.

5 §.

Det förutsättes, att låntagarna skola själva svara för viss del av kostnaderna vare sig genom att tillskjuta penningar eller bestå material, utföra transporter eller själva deltaga i arbetet. Så gott som undantagslöst torde möjlighet härtill vara förhanden, naturligtvis i högre eller lägre grad för olika fall. Ofta torde särskilt i fråga om smärre reparationer och förbättringsarbeten allenast ett mindre bidrag (20 à 30 procent av kostnaderna) vara tillräckligt, för att företaget skall komma till stånd. I regel skall förbättringslåns belopp understiga 50 procent av de beräknade kostnaderna; endast i särskilda undantagsfall får detta procenttal överskridas. Vid bestämmande av lånebeloppets storlek skall givetvis, om kostnaderna för byggnadsföretaget skola till någon del ersättas av annan eller om andra särskilda omständigheter föreligga, hänsyn tagas härtill.

En högsta gräns är dragen vid ett belopp av 1,000 kronor för bostadslägenhet. Då fråga är om nybyggnad eller därmed jämförligt företag, kan denna maximering föranleda, att enbart genom förbättringslånet förutsättning icke skapas för byggnadsföretagets utförande. I sådana fall skulle därför, jämte förbättringslån, nybyggnadslån kunna erhållas.

Om nybyggnadslån.

7 §.

Nybyggnadslånen avse, i enlighet med vad nyss framhållits, att i första hand utgöra ett komplement till förbättringslån i sådana fall, då icke enbart genom sistnämnda lån förutsättning skapas för vederbörande byggnadsföretags utförande. Dessutom skola dock nybyggnadslån kunna beviljas även då förbättringslån icke kunna ifrågakomma. I så väl ena som andra fallet är det naturligt, att nybyggnadslån icke böra utgå med mindre företaget drager mera betydande kostnader.

8 §.

Det har ansetts naturligt att rätt att erhålla nybyggnadslån endast må tillkomma ägaren eller annan, som underhållsskyldigheten åvilar.

Liksom förbättringslånen ha nybyggnadslånen till syfte att möjliggöra en upprustning av det nuvarande bostadsbeståndet på landsbygden, i den mån dylik förbättring är påkallad ur hälsosynpunkt samt med hänsyn till bostädernas behövlighet för framtiden. På grund härav skola de för förbättringslån

i 4 § a), b) och c) angivna förutsättningarna gälla också i fråga om nybyggnadslån. Att märka är, att nybyggnadslån endast skola beviljas för nybyggnader och därmed jämförliga arbeten.

Däremot skall vid nybyggnadslån icke förekomma någon prövning av sökandens behov av ekonomiskt bistånd för byggnadsföretagets utförande.

Nybyggnadslån skola ju i första hand utgöra ett komplement till förbättringslån. Har annat lån eller bidrag av allmänna medel beviljats för byggnadsföretaget, får ej därjämte för detsamma beviljas nybyggnadslån.

9 §.

Också i fråga om nybyggnadslån förutsättes, att låntagarna själva skola stå viss del av kostnaderna vare sig genom att tillskjuta penningar eller bestå material, utföra transporter eller själva deltaga i arbetet. Det har därför föreskrivits, att nybyggnadslån ej får överstiga 70 eller tillika med förbättringslån 80 procent av de för byggnadsföretaget uppskattade kostnaderna.

En högsta gräns är beträffande nybyggnadslån dragen vid ett belopp av 2,000 kronor för bostadslägenhet. Då såväl förbättringslån som nybyggnadslån utgå för samma företag, utgöra alltså sammanlagda lånebeloppen högst 3,000 kronor per lägenhet. Med hänsyn därtill att med ifrågavarande verksamhet främst åsyftas iordningställandet av smärre lägenheter, torde detta maximibelopp vara tillfyllest, samtidigt som det lärer vara ägnat att huvudsakligen begränsa låneverksamheten till dylika lägenheter.

Räntan har med utgångspunkt från nuvarande förhållanden föreslagits till fyra procent. Genom att sätta räntan så lågt torde visserligen staten ej undgå att göra en, om också relativt ringa förlust å lånen, vilket emellertid icke lärer få anses oberättigat med hänsyn till det allmännyttiga ändamålet.

10 §.

För nybyggnadslån skall ställas godtagbar säkerhet. I främsta rummet bör såsom säkerhet lämnas inteckning i vederbörande fastighet. Ofta, såsom då låntagaren ej är självvägande, kan emellertid sådan ej lämnas; i andra fall är den inteckningssäkerhet, som kan lämnas, icke godtagbar. Borgen eller annan säkerhet måste då ställas, innan lån kan beviljas.

11 §.

Amorteringstiden har med hänsyn till ifrågavarande byggnadsföretags genomsnittliga art föreslagits betydligt kortare än för egnahemslån. Någon amorteringsfri tid har icke ansetts böra ifrågakomma.

Om förfarandet i låneärenden m. m.

12 §.

Beträffande motiven för den föreslagna organisationen hänvisas till promemorian.

Vid lånens beviljande skola egnahemsnämnderna noggrant beakta de två huvudändamålen med lånerörelsen, nämligen förbättrande av bostadsförhållandena och beredande av arbetstillfällen. Egnahemsnämnderna skola alltså söka fördela lånen så, att båda dessa ändamål i görligaste mån främjas.

13 §.

För låneansökningar samt byggnadsplaner böra utarbetas formulär att tillhandahållas av hälsovårdsnämnderna. Byggnadsplan bör innehålla enkel be-

skrivning av byggnadsföretaget, då så erfordras kompletterad med ritning, samt uppgift om hur och inom vilken tid arbetet skall utföras. Ävenledes skall angivas företagets betydelse för beredande av arbetstillfällen å orten.

14 §.

Är icke uppenbart, att låneansökan utan vidare bör avslås, torde hälsovårdsnämnden i de flesta fall böra verkställa särskild undersökning i låneärendet. Nämnden skall sålunda undersöka — förutom att stadgade förutsättningar för bifall till ansökningen föreligga — angelägenhetsgraden av det ifrågasatta arbetet samt huruvida detta jämlikt den ingivna planen skulle komma att bedrivas på lämpligt sätt. I sistnämnda hänseende bör nämnden vara särskilt angelägen om, att i samråd med sökanden samt, i erforderlig utsträckning, med arbetslöshetskommittén på orten eller andra kommunala organ söka åstadkomma sådana ändringar i planen, att de arbetstillfällen, som skulle skapas genom byggnadsföretaget, i så stor utsträckning som möjligt är för arbetets ändamålsenliga bedrivande, komma de mest behövande tillgodo. Av mycket stor vikt är givetvis också, att kostnadsberäkningen och — i fråga om förbättringslån — sökandens behov av ekonomiskt bistånd ingående granskas. Särskilda anvisningar för hälsovårdsnämndernas verksamhet torde böra utfärdas.

Hälsovårdsnämndens yttrande till egnahemsnämnden skall innefatta uttalande i fråga om envar av de betingelser, som utgöra förutsättning för erhållande av förevarande lån. Ifrågasättas ändringar i byggnadsplan eller kostnadsberäkning, skola dessa angivas. Särskilda formulär till dylikt yttrande synas böra utarbetas.

15 §.

Den ytterligare utredning, som egnahemsnämnd finner erforderligt verkställa, torde kunna ske med anlitande av vederbörande hälsovårdsnämnd, genom egnahemsombud, genom hänvändelse direkt till lånesökande eller på annat sätt.

16 §.

I likhet med vad fallet är beträffande ackordslån och stödlån för jordbrukare, förutsättes här att Kungl. Maj:t skall fastställa de belopp, inom vilka förbättringslån och nybyggnadslån må av varje egnahemsnämnd beviljas. Hinder synes emellertid icke möta mot att centralnämnden, därest så befinnes lämpligt, bemyndigas fastställa dessa belopp.

18 §.

Angeläget är att egnahemsnämnderna tillse, att tiden för arbetenas utförande ej blir längre än som i varje fall kan anses erforderligt.

20 §.

Egnahemsnämnds skyldighet att tillställa vederbörande hälsovårdsnämnd fastställd byggnadsplan och kostnadsberäkning, torde lämpligast fullgöras genom översändande av ett exemplar av den plan och kostnadsberäkning, som egnahemsnämnden tidigare mottagit från hälsovårdsnämnden, jämte uppgift angående de eventuella ändringar, vilka beslutits vid lånets beviljande.

21 §.

Lån bör i regel utbetalas i den mån arbete vederbörligen utförts. Före utbetalnings verkställande måste alltså egnahemsnämnden erhålla kännedom om, hur byggnadsföretaget fortskridit. Uppgift härom kan, med tillämpning av

24 §, erhållas genom hälsovårdsnämnden eller också på annat sätt, som egnahemsnämnden finner lämpligt.

Där så prövas lämpligt, må egnahemsnämnden utbetala hela lånet eller del därav i förskott. I så fall måste beträffande förbättringslån, för vilka ställande av säkerhet eljest icke erfordras, sådan säkerhet ställas, som egnahemsnämnden prövar vara tillfyllest. I regel torde härvid borgen böra fordras.

24 §.

Stor makt ligger däruppå, att effektiv kontroll utövas. Finner hälsovårdsnämnd vid fullgörandet av sin övervakningsskyldighet enligt förevarande paragraf något förhållande av anmärkningsvärd beskaffenhet, bör egnahemsnämnden härom underrättas.

Såsom redan förut anmärkts, måste egnahemsnämnd i regel före utbetalnings verkställande äga kännedom om, hur byggnadsföretag fortskridit. Med tillämpning av förevarande paragraf kan uppgift härom erhållas genom vederbörande hälsovårdsnämnd.

25 §.

Räntan har föreslagits till 5 procent, i överensstämmelse med vad som för motsvarande fall gäller ifråga om ackordslån och stödlån till jordbrukare.

Intyg att byggnadsföretag inom föreskriven tid vederbörligen utförts, utgör, då fråga är om förbättringslån, tillika kvitto å lånebeloppet.

27 §.

Statens egnahemsstyrelse torde böra meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för handhavandet av kontrollen enligt denna paragraf.

29 §.

Det har ansetts skäligt, att kommunerna få bestrida de av hälsovårdsnämndernas verksamhet föranledda utgifterna, varuti jämväl ingå de särskilda kostnader som kunna uppstå, då hälsovårdsnämnderna anlita biträde av sakkunniga personer.

30 §.

Om mot förmodan hinder i något fall skulle möta mot att egnahemsnämnd anlitas för ifrågavarande verksamhet, bör annat lämpligt organ utses av Kungl. Maj:t.

Bilaga L.

Till belysande av de med den nuvarande hjälpverksamheten förenade kostnaderna i olika hänseenden återgives här ett kostnadssammandrag för arbetslöshetskommissionens centralförvaltning och arbetsplatser under tiden juli—oktober 1932.

Kostnadssammandrag

för Statens Arbetslöshetskommissions centralförvaltning och arbetsplatser.

Litt.	Utgifter:	Oktober månad 1932				Juli—oktober 1932			
		Kronor	Kronor	Per arb. dag	%	Kronor	Kronor	Per arb. dag	%
A.	**Arbetslöshetskommissionens centrala förvaltning.**								
	1. Avlöningar och arvoden . .	33,978: 32	—	0: 08	1.2	132,215: 61	—	0: 08	1.2
	2. Kontorsomkostnader . . .	18,488: 42	—	0: 05	0.7	78,781: 73	—	0: 05	0.8
	3a. Resor, vilka ej kunna fördelas	1,607: 45	—	0: 01	0.1	4,775: 53	—	—	—
	4. Diverse kostnader	805: 14	—	—	—	5,561: 24	—	0: 01	0.1
	5. » förluster	100: 50	—	—	—	100: 50	—	—	—
	Summa central ledningskostnad	—	**54,979: 83**	**0: 14**	**2.0**	—	**221,434: 61**	**0: 14**	**2.1**
	3b. Stakningskostnader och resor härför	—	355: 25	—	—	—	988: 64	—	—
C. J.	**Arbetsplatsernas kostnader.**								
	1a. Arbetslöner, effektiva (inkl. 12 K, förläggningshandr.)	1,582,230: 07	—	4: 15	58.1	6,256,335: 94	—	4: 11	60.1
	b. Arbetslöner, ineffektiva . .	—	—	—	—	Kred. 60: —	—	—	—
	d. » specialarbetare	106,423: 86	—	0: 28	3.9	412,137: 70	—	0: 27	4.0
	Summa arbetslöner	**1,688,653: 93**	—	**4: 43**	**62.0**	**6,668,413: 64**	—	**4: 38**	**64.1**
	2. Ortstillägg	26,902: 18	—	0: 07	1.0	116,242: 29	—	0: 08	1.1
	5. Olycksfall och sjukvårdskostnader	51,572: 57	—	0: 14	1.9	187,835: 78	—	0: 12	1.8
	11. Arbetarnas resor	13,360: 15	—	0: 04	0.5	47,201: 61	—	0: 03	0.5
	12. Förläggningskostnader . . .	109,670: 66	—	0: 28	4.0	405,655: 16	—	0: 27	3.9
	Arbetarnas förmåner	**201,505: 56**	—	**0: 53**	**7.4**	**756,934: 84**	—	**0: 50**	**7.3**
	Summa arbetslöner och förmåner	**1,890,159: 49**	—	**4: 96**	**69.4**	**7,425,348: 48**	—	**4: 88**	**71.4**
	15. Ledningskostnader:								
	a) avlöningar total kostnad	113,303: 69	—	0: 29	4.1	433,871: 39	—	0: 29	4.2
	avgår ersättning Kred.	8,808: 97	—	0: 02	0.3	27,304: 85	—	0: 02	0.3
	netto	104,494: 72	—	0: 27	3.8	406,566: 54	—	0: 27	3.9
	b) resor	19,303: 86	—	0: 05	0.7	71,084: 44	—	0: 05	0.7
	c) förmans- och lagbaspengar	36,810: 07	—	0: 10	1.4	148,258: 25	—	0: 10	1.4
	Arbetsplatsernas ledningskostnad	**160,608: 65**	—	**0: 42**	**5.9**	**625,909: 23**	—	**0: 42**	**6.0**
	16. Materialkostnader	340,859: 65	—	0: 89	12.5	1,134,436: 55	—	0: 75	10.9
	16 f. o. k. Transportkostnader . .	265,913: 23	—	0: 70	9.8	959,792: 45	—	0: 63	9.2
	17. Skadeersättningar	622: 80	—	—	—	2,756: 34	—	—	—
	18. Kontorsomkostnader . . .	10,791: 99	—	0: 03	0.4	32,536: 16	—	0: 02	0.3
	19. Diverse kostnader	Kred.518: 65	—	—	—	3,836: 26	—	—	—
	21b. Stakningskostnader för i gång varande arbetsplatser för kommissionens räkning	150: —	—	—	—	Kred. 17: 50	—	—	—
	23 & 24. Kontrollarvode, kostnadsförslag m. m.	—	—	—	—	—	—	—	—
	Arbetsplatsernas kostnadssumma	—	**2,668,587: 16**	**7: —**	**98.0**	—	**10,184,597: 97**	**6: 70**	**97.9**
	Bruttokostnaden för centralförvaltning och arbetsplatser	—	**2,723,922: 24**	**7: 14**	**100.0**	—	**10,407,021: 22**	**6: 84**	**100 0**

Litt.		Oktober månad 1932				Juli—oktober 1932			
		Kronor	Kronor	Per arb. dag	%	Kronor	Kronor	Per arb. dag	%
	Inkomster:								
	Debiterade ersättningar för utfört arbete	201,872: 93	—	0: 53	7.4	630,290: 43	—	0: 42	6.1
	Debiterade ersättningar för ortstillägg	23,906: 70	225,779: 63	0: 06	0.9	102,407: 44	732,697: 87	0: 07	1.0
	Nettokostnaden för centralförvaltning och arbetsplatser	—	2,498,142: 61	6: 55	91.7	—	9,674,323: 35	6: 35	92.9
	Antal utförda effektiva 8-timmars dagsverken	—	381,720: —	—	—	—	1,521,693: —	—	—

Av sammandraget framgår, att av sammanlagda nettokostnaden för centralförvaltningen och arbetsplatserna under tiden juli—oktober 1932, utgörande 9,674,000 kronor, ej mindre än 847,000 kronor åtgingo till kostnader för den centrala ledningen och arbetsledning på arbetsplatserna. Ändock hade, tydligen såsom följd av utvidgningen av kommissionens verksamhet, kostnaderna för den centrala ledningen i förhållande till antalet arbetsdagar sjunkit i förhållande till medeltalet för budgetåret 1931/1932, så att sammanlagda kostnaden — som under nämnda budgetår i genomsnitt motsvarat 21 öre per arbetsdag — nu motsvarade 14 öre per arbetsdag eller 2.1 procent av hela kostnaden.

Därest arbetslöshetskommissionens administrationskostnader för 3:dje kvartalet år 1932 skulle bliva normgivande för budgetåret, skulle dessa alltså gå till 3,388,000 kronor för helt år, därav 884,000 kronor för den centrala förvaltningen och 2,504,000 kronor för arbetsledningen å arbetsplatserna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Sid.

Statsverkspropositionen 1

Inledning 7

Verkställda utredningar 7. — Vissa särskilda frågor 12. — Nuvarande beredskapsanordning 13. — Allmän översikt över avgivna yttranden 17.

Allmän motivering 18

Arbetslöshetsläget i Sverige 19. — Nuvarande hjälpsystem 23. — Det föreslagna hjälpprogrammets allmänna innebörd 27.

Arbetsanskaffningsprogrammet 31

Tillgången på arbetsobjekt 31

Departementschefen 34.

Föreliggande förslag till arbetsanskaffningsprogram 34

Departementschefen 34.

Principer vid valet av arbetsobjekt 39

Departementschefen 45.

Antal personer, som kunna sysselsättas 48

Departementschefen 49.

Fördelning av arbetstillfällena 52

Departementschefen 55.

Arbetskraftens utväljande och förmedling av arbetskraft 58

Departementschefen 62.

Löneproblemet 66

Departementschefen 70.

Konfliktproblemet 77

Departementschefen 80.

Grunder för statsbidrag 81

Departementschefen 82.

Övergången till det nya systemet 82

Departementschefen angående reservarbetenas avveckling 88.

Främjande av bostadsbyggande 91

Bostadsproduktionssakkunnigas förslag angående bostadsbyggande i städerna 91. — Bostadsutredningens förslag angående bostadsbyggande på landsbygden 100. — Departementschefen 116.

Dispositionen och redovisningen av anslagsmedlen 124

Departementschefen 125.

Beredskapsanordningens organisation 126

Departementschefen 132.

Sammanfattning 136

A. Direkta beredskapsarbeten 136. — B. Främjande av enskild företagsamhet m. m. 138. — C. Gemensamma bestämmelser 139.

Departementschefens hemställan 139

Bilagor. Sid.

A. P. M. angående beredskapsarbeten till motverkande av arbetslöshet 1

B. Utdrag av promemoria, avgiven den 3 december 1932 av 1932 års utredning angående beredskapsarbeten 57

C. Sammanställning av yttranden över den av särskilda inom socialdepartementet tillkallade utredningsmän den 21 januari 1933 avgivna promemorian angående beredskapsarbeten till motverkande av arbetslöshet 75

I. Yttranden av centrala ämbetsverk 75. — II. Yttranden av överståthållarämbetet och länsstyrelserna 115. — III. Yttranden av enskilda korporationer och sammanslutningar 137.

D. Tabeller rörande verkställd inventering av arbetsföretag, lämpliga som beredskapsarbeten.

Tabell 1. Förteckning över A-företagen 151
Tabell 2. Förteckning över vissa större B-företag 218
Tabell 3. Sammandrag av förteckningen över A-företagen (tabell 1) . . 225
Tabell 4. Fördelning länsvis av A-företagen 240
Tabell 5. Fördelning av A-företagen efter arbetenas natur 242
Tabell 6. Fördelning av vissa större B-företag efter arbetenas natur . . 244
Tabell 7. A-företagens fördelning i kostnadshänseende 246
Tabell 8. Kostnad för A-företagen under första året 257

E. V. P. M. angående de direkta arbetstillfällen, som igångsättandet av A- och B-företagen enligt uppskattning kan väntas medföra 266

F. Tablåer 269

G. V. P. M. med undersökning rörande den omfattning vari de såsom A-företag betecknade, ifrågasatta beredskapsarbetena äro av beskaffenhet att falla under kollektivavtal, gällande mellan kommunal myndighet och svenska kommunalarbetareförbundet 272

H. Preliminär utredning rörande kostnaderna för vissa genom statens arbetslöshetskommission utförda arbeten i jämförelse med kostnaderna för motsvarande i annan ordning utförda arbeten 278

I. V. P. M. angående främjande av bostadsbyggande till motverkande av arbetslöshet 281

K. P. M. angående möjligheterna att till förhindrande av arbetslöshetens utbredning vidtaga åtgärder för förbättring av bostadsförhållandena på landet 317

L. Kostnadssammandrag för statens arbetslöshetskommissions centralförvaltning och arbetsplatser juli—oktober 1932 342